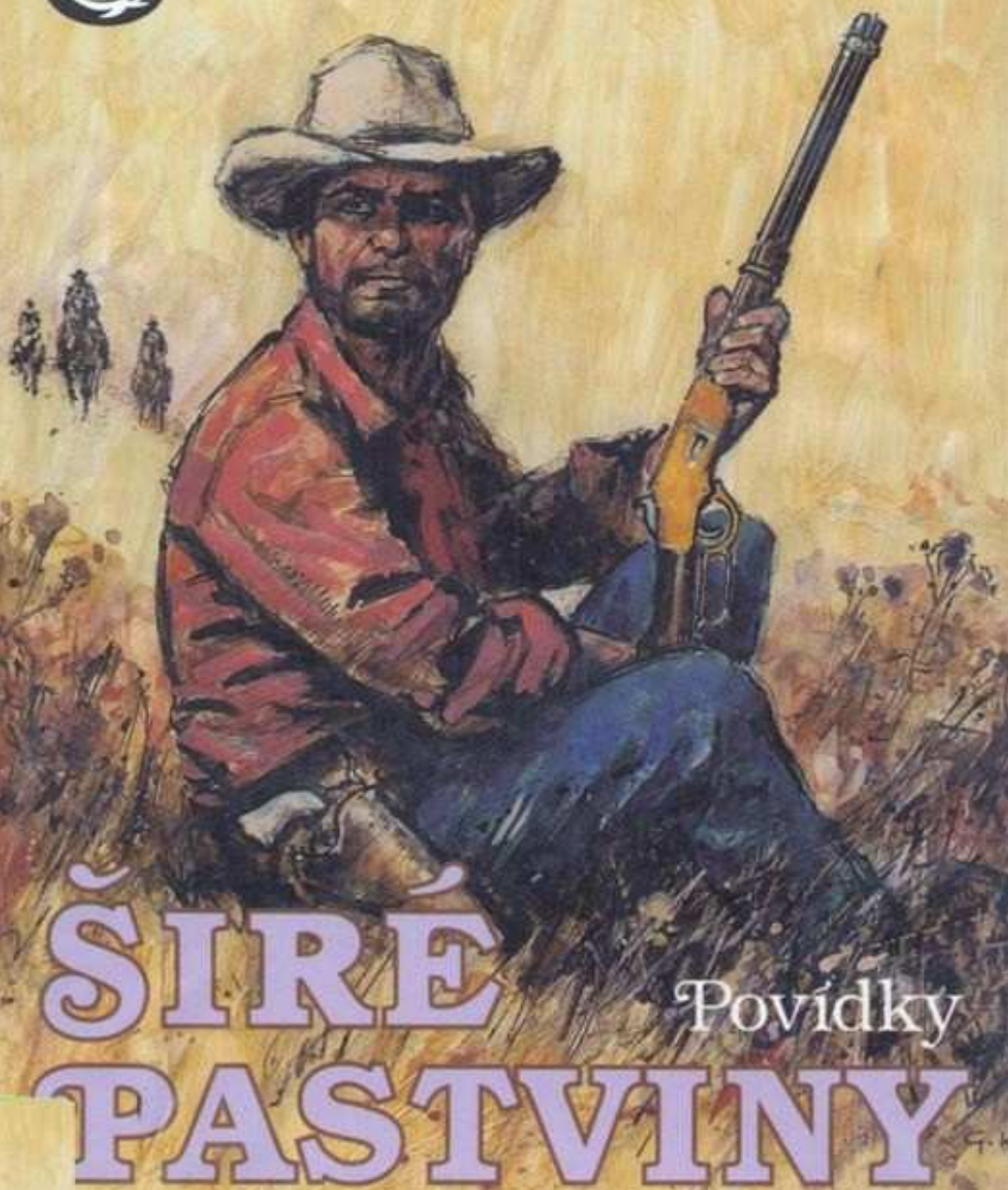

Jack Schaefer

ŠIRÉ
PASTVINY

Povídky

Jack Schaefer

Širé pastviny

Povídky

Nakladatelství
Toužimský & Moravec

© Jack Schaefer
1953

©Translation
Zlata Kufnerová
1996

© Illustrations
Gustav Krum
1996

ISBN 80-85773-64-3

OBSAH

Část první

Jeremy Rodock
6

Miley Bennett
38

Emmet Dutrow
54

Generál Pingley
70

Část druhá

Seržant Houck
84

Kittura Remsbergová
99

Major Burl
124

Elvie Burdettová
143

Cooter James
161

Josiah Willett
178

Autorova poznámka
192

Jeremy Rodock

KDYŽ ŠLO O ZLODĚJE KONÍ, Jeremy Rodock nešetřil šibenicí. Pověsil je rychle a bezpečně a teprve pak vysvětlil, podle jakého zákona to provedl. Byl to velikán v mnoha ohledech, a vůbec ne ve špatném slova smyslu. Lidé ho znali. Měl velký ranč, kde pěstoval koně – největší ranč široko daleko. Koně miloval, a nikdo, dokonce ani žádný z jeho zaměstnanců – a ty on pečlivě vybíral – se mu nemohl rovnat, a taky ho nepřiměl, aby ty své velké valachy ničil při práci na silnici. Koně měl vysoké, statné, pocházející z klisen ze Západu, zkřížených s tažnými hřebci, které si přivezl z Východu, a pokud člověk měl předtím co dělat s menšími koňmi a poprvé uviděl tyhle, jen zíral. Zapražení však byli spolehliví a vydrželi celé míle rychle a svižně klusat i s těžkým kočárem, a tak předčili všechny své okované soupeře. Jeremy Rodock byl na své koně pyšný, a právem. Já jsem u něho určitou dobu pracoval a byl jsem u toho, když pověsil dva zloděje dobytka. A jedinkrát jsem byl taky u toho, když to neudělal.

To už je dávno. Tenkrát jsem byl mladý, právě mi bylo dvacet, a taky svižný, zatímco Jeremy Rodock byl již starý pán. Moc starý snad nebyl, tak něco kolem padesátky, jenže mně starý připadal – jako vysoká a rovná borovice, kolem níž leží suché jehličí, a podle toho se dá poznat, že vichrům a bouřím již odolává dlouho. Vzpomínám si, jak mě překvapilo, když jsem zjistil, že je v práci schopen předhonit všechny své chlapíky a že ráno vstává dřív než oni. Mne přijal, protože jsem měl cit pro koně a uměl jsem to s nimi, a právě to on potřeboval. „Jestli si chceš jen vydělat peníze a nechceš se nijak namáhat,“ řekl mi, „jestli je budeš mlátit, praštím tebou o sloup u vrat a zpráskám ti hřbet.“ A já věděl, že by to udělal. Naučil mě mnoha věcem o koních i lidech a já jsem pro něj pracoval tak, jak jsem už nikdy pro nikoho jiného nepracoval.

Právě takovou práci jsem měl rád. Vždycky jsme všechno dělali společně, protože Rodock si mě nechával k ruce. Stejná skupina mužů se vždy starala o stejné koně od chvíle, kdy je přivedli na ranč, až dotud, dokud nebyli vycvičeni a prodáni. Spousta těch koní byla zpočátku divoká, ve stáří čtyř a pěti let. Byli to koně zvyklí toulat se po svobodě a neměli žádnou zkušenost s lidmi ani s lanem, kromě té, že je chytili, navykali na ohlávku a že je kupírovali. A měli temperament, s takovými zvířaty byla radost pracovat.

Rodockův systém drezury byl rychlý a důkladný: Rodockův kůň okamžitě zastavil, když jste chtěli, aby stál, a vydal ze sebe všechno, když jste chtěli, aby běžel. Reagoval na uzdu, jako by věděl, co na něm chcete, dřív, než jste si to sami uvědomili. Sedla jsme užívali jen pro osobní potřebu. Rodockovi koně byli dostavníkoví koně, a k tomu taky měli výcvik. Dobře se na nich jezdilo, dokonce víc než dobře, pokud člověk dokázal ovládnout jejich krok, nejlepší však byli na jízdu dostavníkem.

Nového koně jsme vytáhli na lasu z ohrady, zavedli jsme ho do čtvercové stáje, zadní nohu jsme mu přitáhli k břichu, takže se nemohl pokusit kopnout, aniž by nepadl, a pak jsme se s ním začali seznamovat. Mluvili jsme na něj, až si zvykl na lidský hlas, pak jsme ho popleskávali, aby poznal, že mu nechceme ublížit. Později jsme mu dali starou uzdu, sundali ji a opět mu ji navlékli. Pak jsme mu uzdu nechali, až klidně stál, aniž bychom se ho dotkli, třebaže byla pevně přitažená. Poté jsme ho vyvedli ven, nohu uvolnili a vodili ho na uzdě a popleskávali ho. Pak jsme mu dávali postroj. Jeden muž proti němu šel s lanem a jiný zezadu se blížil s postrojem, aby pochopil, co to znamená. A po celou tu dobu jsme na něj mluvili ostře, když se vzpouzel, a naopak dostal mrkev nebo hrst ovsa, jestliže se choval dobře.

Jiná věc byla, když jsme ho chtěli zapřáhnout. Žádný kůň, který pro vás má pracovat dobrovolně, a ne že ho k tomu nutíte bitím, se nenechá zapřáhnout ochotně. Když jsme ho zapřáhli poprvé nebo podruhé, skákal, aby se uvolnil, a my jsme měli dojem, že zapomněl všechno, co se naučil. Vzali jsme tedy takového koně s jedním dobře vycvičeným a oba jsme pevně zapřáhli silným řemenem k stabilnímu vozu. Přední nohy jsme mu napolo svázali a jeden konec provazu mu

vedli kruhem pod břichem, druhý pak nahoru ke kočímu. Pak jsme si oba sedli, já jsem se chopil provazu, Rodock uzdy. V okamžiku, kdy jsme se dali do pohybu a trénovaný kůň vykročil, nový kůň byl překvapen. Vypadalo to, že se postaví na zadní, nebo že vyrazí dopředu. Já jsem však zatáhl za provaz, čímž jsem mu přední nohy podrazil, a on padl na nos. Když to zkusil několikrát, došlo mu, že mu nezbyvá než přestat jančit, a vzpomněl si na některé věci, které se už naučil. Zjistil, že má jít v rytmu, jak jede vůz, a po chvíli navíc shledal, že se mu půjde líp, když svému druhovi pomůže táhnout. Kdykoli začal jančit nebo se nechtěl zastavit, když měl, zatáhl jsem za provaz, a on padl na nos. Bylo udivující, jak rychle se naučil ovládat svou sílu a respektovat příkazy pána. Občas, asi tak během tří týdnů, jsme připravili nováčka, aby se zúčastnil čtyřspřeží u starého kočáru, který jsme měli pro výcvik. Takový kůň už byl dobrý.

A právě když jsme chystali skupinu nějakých dvaceti spřežení pro novou dostavníkovou linku, stalo se to. Snad by k tomu nedošlo, nebo alespoň ne v takové míře, kdyby si jeden kůň nenatrhl šlachu a my ho nemuseli vyměnit. Já jsem si kvůli tomu vinu nedával, a myslím, že ani Rodock, třebaže to té noze škodilo, když jsem koně stáhl nosem dolů. Ten kůň byl tak trochu praštěný, neučil se, jak měl, a kdykoli se dal kočár do pohybu, vyváděl.

Jak říkám, ten kůň si natrhl šlachu, nebylo to sice nic zlého, ale stačilo to, aby pajdal. A Rodock by nikdy neposlal kulhavého koně chlapíkovi, na němž mu záleželo. Řekl mi tedy, že ho vyřadí, aby se na naší dobré travě zotavil a připravil se na příští rok. „Osedlej mi mého hnědáka,“ řekl mi, „a vyber si nějakého koně pro sebe, chlapče. Projedeme se k dolní zátoce a vybereme na zacvičení dalšího, třeba si v budoucnu takové nepříjemnosti ušetříme.“

Vyjeli jsme tedy toho horkého dne krátce před polednem, ostatní jsme nechali pracovat ve stájích, a loudali jsme se směrem k prvnímu údolí Rodockova rozsáhlého ranče. V tom údolí choval valachy a mladé hřebce. Byli jsme téměř na místě, právě jsme vyjížděli do kopce, když se Rodock rázem zastavil a otočil se v sedle ke mně. „Využijme toho, že už jsme tady, chlapče. Pojďme do dalšího údolí a podívejme se tam na klisny a letošní hříbata. Rád bych viděl, jak se má ta havěť k světu.“

Přesně tak to bylo. Kdybychom už nebyli venku, nikdy by si neudělal čas na to, aby tam zajel. Klisny jsme tu prohlíželi několik týdnů předtím, poznačili jsme hříbata a shledali jsme, že je všechno v pořádku. Kdyby se ten kůň nebyl zranil, trvalo by možná týdny, ba měsíce, než by se sem někdo z nás vypravil.

Nijak jsme nechvátali a koně jsme neštvali, potřebovali jsme je svěží na cestu zpátky, až vykleštíme pár koníčků a zaženeme je domů. Zdolali jsme další kopec a shlédli do druhého údolíčka, tam však byl klid. Kde se mělo popásat dobrých čtyřicet klisen s hříbaty, nebyl vidět jediný živý tvor, po celé ploše se prostírala jen temně zelená tráva, svažující se ke stromům, které lemovaly potok, a potom se znovu zvedající k opačné straně údolí.

Jeremy Rodock seděl v sedle tiše. „Nemyslel jsem si, že někdo bude mít tu drzost,“ řekl tiše, každé slovo jako by vážil. Pak pobídl koně do klusu kolem údolí, v předklonu prohlížel zem, a já jsem jel za ním. Tam, kde protékal potok a údolí se zužovalo, se zastavil, seskočil z koně a podrobně zkoumal terén. Pak se vrátil ke koni, dlaní se opřel o sedlo a podíval se na mě.

„Vyhnali je tudy,“ řekl stále ještě klidně a tiše. „Byli nejmíň tři. Koně měli nově okované. Nanejvýš pár dní. Za nějakých pár týdnů by tu po nich nezbyla jediná stopa.“ Hleděl přes sedlo svého koně a pozoroval mě. „Už jsi se mnou dost dlouho, chlapče,“ řekl po chvíli, „abych věděl, jak si s koňmi umíš poradit. Jen nevím, co chceš dělat s tou puškou, co máš s sebou. Škoda, že jsem s sebou nevzal někoho staršího. Ty se radši vrať a pověz jim o tom. Já půjdu po stopě.“

„Pane Rodocku,“ ozval jsem se, „přál bych si, abyste už nenarážel na můj věk. Za své stáří nikdo nemůže. Ale kamkoli se vy a ten hnědák vydáte, pojedu na svém grošákoví za vámi. A pokud jde o tu pušku, kterou nosím s sebou, dokážu s ní leccos strefit, a snad i pár věcí, které vy minete.“

Podíval se na mě přes sedlo a povytáhl obočí.

„Opatrně, chlapče,“ řekl. „Tohle vyznělo kapánek nadrzle.“ Sanice se mu napjaly. V té chvíli zase vypadal jako stará borovice, šedivá, ponurá a trpělivá. „Připrav se tedy na pernou cestu,“ řekl, vyšvihl se do sedla a pobídl koně k rovnoměrnému cvalu. Dalších pět hodin už slovo nepromluvil.

Byla to perná cesta. Klus dá člověku zabrat, i když je zvyklý jezdit na koni. Natrásáte se, a tak máte po nějaké době svaly unavené, kůže na zadku se vám zanítí, jste prostě jako zmlácení. Jenže klus je jediný způsob, jak se někam dostat, má-li člověk opravdu naspěch. Někteří jsou toho názoru, že nejlepší je udržovat pravidelný cval. Jenže to vám za nějaký čas namůže zadní část krku a po několika hodinách to pěkně vyřídí i koně. Jiní zase dávají přednost běhu. Po nějaké době nechají koně odpočinout, a znovu ho ženou, atakdále. Tímhle způsobem však koně odděláte za první den. Klusat je nejlepší. Dobrý kůň kluse vytrvale, hřbet a nohy má uvolněné, kopyta mu dusají téměř vlastní vahou, a tak vydrží klusat celé hodiny, udělá si svých padesát až šedesát mil, ani se přitom moc nezpotí a je schopen stejnou vzdálenost urazit hned příští den a pak další a další. Kůň je pak schopen urazit mnohem víc, než si chlapík, který na něm jezdí, vůbec odváží představit.

Rodock klusal, jeho dlouhonohý hnědák zdolával v pravidelném rytmu míli za mílí, a já jsem si říkal, že ten starý muž je snad ze železa a že si možná ani neuvědomuje, jak toho koně žene. Já jsem moc dobře věděl, co dělám, a toho grošáka jsem si vybral proto, že vypadal jako kůň, na němž jsem kdysi jezdil. Měl co dělat, aby svýma krátkýma nohama udržel krok, a já jsem přitom každých patnáct minut přenášel váhu ze strany na stranu, a tak jsem si za tu dobu aspoň otláčil jen polovinu zadku.

Byla už temná noc, když Rodock zastavil u vody a seskočil z koně. Svázal mu přední nohy, odsedlal, a já jsem udělal totéž.

„V té tmě bychom mohli ztratit stopu,“ řekl. „Oni kvůli hříbatům stejně nemůžou hnát rychle. Řekl bych, že jsme je dostihli alespoň o den jízdy. Možná i o víc. Lip bude trochu se vyspat. Jakmile se rozbřeskne, vyrazíme.“ Uložil se, sedlo si dal místo polštáře pod hlavu, a já jsem se zařídil stejně. Po několika minutách se ve tmě ozval jeho hlas. „Držel ses dobře, chlapče. Když to vydržíš ještě zítra, už o tvém stáří ani neceknu.“

A pak jsem se probudil, až když mnou třepal, abych se probral. Na obzoru se už dala tušit záře vycházejícího slunce. Rodock vedle mne dřepěl s plnou hrstí lesního ovoce, které nasbíral ve křoví u vody. Snědl jsem svůj podíl, pak jsme osedlali a vyrazili. A když

jsem si trochu protáhl strnulé údy, cítil jsem se svěží, ba téměř bujarý. Cesta se vinula v mohutných zatačkách na jihozápad, vybírajíc si pokud možno nízký terén, ale přece jen mírně stoupala, neboť celá krajina se postupně zvedala přes úpatí k prvnímu pásmu hor.

Když nastal čas normální snídaně, kdy slunce bylo již pár hodin nad obzorem za námi, Rodock na mě mávl, abych ho dohnal.

„Nějak se mi to nezdá,“ řekl, aniž zpomalil krok. „Je to nějaký podivný způsob krádeže dobytka. Klisny a hříbata. Já se už za svého života potýkal se spoustou krádeží, ale vždy city to byl dobytek, který mohl rychle běžet, aby zloději co nejdříve zmizeli. A to se nedá podniknout s klisnami a hříbaty, co ještě sají. Co ty si o tom myslíš, chlapče?“

Chvilí jsem přemýšlel. „Pane Rodocku,“ řekl jsem konečně, „mám dojem, že to má jen jedinou výhodu. Tak mladá hříbata ještě nejsou označovaná. Když je někdo ukradne, může si je označovat, jak chce.“

„Rychle dospíváš, chlapče,“ řekl uznale. „To je dobrá myšlenka. Jenže tahle hříbata se ještě tři měsíce nedají odstavit. Řekněme dva měsíce, pokud někomu nebude záležet na tom, aby měla dobrý základ. K čemu tedy budou, i kdyby měla tvou vlastní značku, když budou pořád ještě pít od klisen, které mají v kůži vypáleno JR? Co bys v takovém případě dělal?“

„To by mě znervózňovalo, kdykoli by se na ně někdo podíval,“ přiznal jsem. „Myslím, že bych stádo musel držet tak, aby nebylo lidem na očích, dokud bych hříbata neodstavil.“

„Celé dva nebo tři měsíce, chlapče?“ namítl. „To bys je celou tu dobu někde hlídal, než bys je přihnal k vlastním stádům? A celou tu dobu by ses bál, že se třeba objeví Jeremy Rodock – v ruce provaz, na který tě pověsí?“

„To ne,“ přiznal jsem. „To bych nedokázal. Nevím, co bych udělal. Já zkrátka neuvažuji jako zloděj.“

„Jenže to někdo udělal,“ přemýšlel Rodock dál. „K čertu, kdybych jen věděl, jak na to!“

A pak jsme vyrazili stejnoměrným rychlým klusem. Můj grošák se brzy stáhl asi tak o dvacet stop dozadu, kde mohl klusat svým

rytmem, aniž by se trápil tím, že musí držet krok s dlouhonožým hnědákem. Klusali jsme a já jsem začínal pociťovat slabost v lýtkách, a tak jsem se co nejvíc předkláněl, abych odlehčil svalům na zadku. Za celé dopoledne jsme se zastavili jen jednou, a to krátce, jen abychom rychle napojili koně. Tímto tempem jsme jeli i celé odpoledne a já jsem přesvědčen, že grošák se cítil stejně jako já. Oba jsme se soustředili jen na jedinou věc, abychom s dvacetistopým odstupem stačili nezdolnému chlapíkovi ze železa na dlouhonožém neúnavném koni, jehož si vychoval k obrazu svému.

Stopa byla pořád ještě stará nejméně několik dní, a protože jsme nehleděli daleko dopředu, nýbrž jsme sledovali stopu, narazili jsme na ně náhle. Rodock, který byl vpředu a stoupal nahoru, je zahlédl jako první. Seskočil na zem a popadl koně pevně za chřípí. Já jsem zatím dojel k němu, a tu jsem přesně před sebou v malém kaňonu uviděl shromážděné stádo. Seskočil jsem z koně a postaral se o to, aby nezařehťal. Pak jsme oba hřebce popadli, vrátili se pod pahorek a zmizeli mezi stromy. Tam jsme koně uvázali a vraceli se pěšky, přičemž jsme se poslední metry nahoru na pahorek plazili, doslova jsme lezli po bříše, abychom nenápadně nakoukli přes vrchol. Celé stádo bylo v pořádku, klisny se tiše popásaly, pár hříbat leželo v trávě, ostatní poskakovala jako všechna hříbata a bujaře vyhazovala kopýtky.

Tuto scénu jsme pozorovali dlouho a pečlivě jsme prohlíželi každý čtvereční metr prostoru, který jsme měli v dohledu. Nebyl tam jediný muž ani jediný osedlaný kůň. Rodock si utrlh stéblo trávy a začal je žvýkat.

„Fajn, chlapče,“ řekl po chvíli, „vypadá to tak, že je odsud musíme vykourit. Někde poblíž se tu museli zašít a čekají, jestli je někdo nesleduje. Ty prozkoumáš levou stranu kaňonu, já si vezmu na starost pravou. Dávej pozor na stopy a jedním okem sleduj, co se děje za tebou. Setkáme se tamhle na druhé straně nahoře, kde se můžeme dobře schovat mezi stromy a křovím. Kdyby tě přepadli, popadni pušku a střílej, a já ti přijdu na pomoc.“

„Pane Rodocku,“ řekl jsem, „udělejte totéž a já to udělám taky.“

Rozešli jsme se a každý jsme se vydal svou cestou. Postupovali jsme pomalu a snažili se krýt. Plížil jsem se po levém okraji kaňonu,

krčil jsem se za skalisky, a pokaždé, než jsem vykročil dál, abych nakoukl dolů do kaňonu, pečlivě jsem prozkoumal terén. Přišel jsem na hada, kterého jsem obešel, potom jsem ze křoví vyplašil divokého králíka, ale to byli jediní živí tvorové, jediné známky života, které jsem zahlédl, ovšem kromě koní dole v kaňonu. Tam, kde se skalní stěna svažovala ve schůdné úbočí, jsem si proklestil cestu dolů k místu, kde jsme se měli setkat. Čekal jsem a za chvíli se už objevil Rodock, krácející rovnou ke mně, aniž se snažil jakkoli krýt.

„Zahlédl jsi něco, chlapče?“ zeptal se.

„Ne,“ odpověděl jsem.

„Je to bláznivější, než co jsem kdy zažil,“ prohodil. „Našel jsem totiž jejich stopy v místech, kudy zmizeli. Stopy po třech okovaných koních. Copak je asi přimělo k tomu, že vzali roha? Jsou to stopy nejmní den staré.“

„Někdo je vyděsil,“ mínil jsem.

„Co by tak asi mohlo vyděsit chlapy, kteří se odvážili odehnat mi stádo koní? Pokud to byl někdo, kdo žije v okruhu desíti mil, ten by znal mou značku a přihnal by koně zpátky.“ Vzpřímil se s rukama v bok a díval se dolů do kaňonu na stádo.

„Co je tady asi drží?“ zamyslel se.

„Drží koho?“ nechápal jsem.

„Ty koně,“ vysvětlil. „Klisny. Proč se nevydají zpátky na cestu domů? Vždyť se přitom můžou taky popásat?“

Měl pravdu. Koně se nechovali přirozeně. Byli příliš pohromadě a sotva se pohybovali, a když se některý pohnul, vypadalo to podivně. Hleděli jsme na ně, a tu se k nim Rodock rozběhl tak rychle, že jsem měl co dělat, abych mu stačil. Koně nás uslyšeli, ohlíželi se, ale každý pohyb jim dělal potíže. Rodock se náhle zastavil, pozoroval stádo a doslova zaúpěl.

„Proboha!“ vypravil ze sebe. „Koukni se jim na přední nohy!“

Podíval jsem se tedy a hned jsem věděl, co má na mysli. Koně byli přivázáni k provazu, přední kopyta měli odřené téměř až do živého masa, a proto se na ně mohli sotva postavit. Každý krok jim působil bolest, proto se vůbec nemohli pohybovat po kaňonu a spásat trávu na jeho skalnatých stěnách. Bylo strašné dívat se na ně, jak trpí,

kdykoli se snaží pohnout, a jestliže jsem to tak vnímal já, dovedl jsem si představit, co cítí Jeremy Rodock.

Koně ho poznali, někteří zařehťali, a stará klisna, která je vedla a dosud stála se skloněnou hlavou, se vzpřímila a chtěla mu jít vstříc, ale opět se sehnula a belhala se k nám s hlavou svěšenou téměř k zemi. K hřívě nad čelem měla připevněn těžký železný svorník, který jí visel mezi očima. Vy víte, jak kůň při chůzi kývá hlavou. To železo jí tedy naráželo na čelo při každém kroku. Už jí prodřelo kůži, takže rána byla zanícená a začínala hnisat.

Rodock stál tiše, zíral na klisnu a jen těžce oddechoval. Bylo třeba, abych něco udělal. Vytáhl jsem tedy kapesní nůž, odřízl koni hřívu, na níž bylo uvázáno železo, a to jsem odhodil co nejdál. Vytrhl jsem kousek drnu, do hrsti otřepal trochu čisté hlíny, a tou jsem třel klisně podebrané místo na čele. Potom jsem ránu očistil kapesníkem, a klisna stála, jen se trochu zachvěla, když jsem jí třel bolavou ránu. Ohlédl jsem se na Rodocka, a ten vypadal tak, jak jsem ho nikdy neviděl. Byla to ponurá postava muže s vpadlýma planoucíma očima, muže, jemuž se v obličejí rýsovaly pod kůží kosti.

„Pane Rodocku,“ oslovil jsem ho. „Vyrazíme po stopě těch tří lumpů?“

Nejspíš mě vůbec nevnímal.

„Zatraceně,“ řekl, „zatraceně, vždyť nemůžu vůbec nic dělat. Teď jedou nalehko, hezky se jim to uhání. Teď už budou bůhvíkdě mezi skalami, než aby je člověk mohl dohonit. Nejspíš se rozdělili a klidně se tady někde můžou skrývat. Jsou d'ábelsky prohnání, okradli mě, a já nemůžu vůbec nic udělat.“

„Máme přece ty klisny,“ snažil jsem se ho povzbudit. „A taky hříbata.“

Teď vnímal, co říkám, a šlehl po mně pohledem. „Máme je tady, ale nemůžeme s nimi nic dělat. Rozhodně ne dřív, než se jim zahojí kopyta.“

Otočil se ke mně a chrлил na mě slova, a já jsem si uvědomoval, že na mě chce vychrlit všechnu svou trpkost. „Jsou to hajzlové! Tři d'áblové! Nikdo jiný by s koňmi takhle nezacházel. Uvědomuješ si tu d'ábelskost? Odeženou mi koně sem, a tady je zmrzačí. Nemusí tu zůstávat poblíž, protože ti koně odsud pryč nemůžou. Vědí, že mají

šanci, že klisny nebudeme několik týdnů postrádat, stopy zatím zarostou a my nebudeme vědět, kudy odtáhli. Budeme jen mařit čas a bloumat po kraji ve všech směrech, ale sem se nejspíš nikdy nedostaneme. Kdyby však za nimi někdo přece jen vyrazil brzy, jak jsme to udělali my, zmizeli, abychom je nechytili. Jeden z nich sem může jednou za týden či za dva týdny zajet, aby obhlédl, co se děje, a když ho někdo načapá, co mu může zabránit v tom, aby práskl do bot? On se tady přece jen tak nachomýtl, projíždí tudy. A až nastane čas, kdy můžou hříbata odstavit, přihrnou se sem, pokud se do té doby nic nestane, a nepoznačené je odeženou pryč. A v tomhle my nemůžeme vůbec nic udělat.“

„Můžeme sledovat klisny,“ namítl jsem, „až budou schopny cesty, pak je postupně dostaneme domů. A mezitím sem možná někdo přijde čenichat.“

„Máme klisny,“ řekl Rodock. „Tý jsou tady, stejně jako by mohly být kdekoli jinde. Jenže já chci dostat ty hajzly. Všechny tři. Pěkně pohromadě na provaze, mít je v rukou.“ V té chvíli sevřel pěsti, aby to názorně předvedl. „Já je musím dostat! Chápeš to? Prostě musím!“ Svěsil ruce a také hlas mu ochabl, mluvil náhle suše, tiše a lhostejně. „Můžeme udělat jen jedinou věc. Nechat všechno, jak je, vrátit se domů, držet jazyk za zuby a čekat. A pak se tady objevit, až si ti lumpové přijdou pro hříbata.“ Vzal mě kolem ramen tak pevně, až mi prsty zaryl do svalů tak, že to zabořilo. „Vidíš, co mým koním udělali? Dokážeš mlčet?“

Nečekal, až mu odpovím. Pustil mě, obrátil se a vykročil mezi stádo zmrzačených klisen. Nedíval se však na ně, ani se nerozhlížel po kaňonu, nevzhlédl nahoru k jeho okraji, kde jsme stádo poprvé spatřili, ani k houštině stromů, kam jsme ukryli své koně.

Šel jsem za ním. On mezitím došel k svému hnědákovi, nasedl, já jsem také nasedl na svého grošáka a vydal jsem se za ním. Rodock teď nijak nespěchal, nechal svého hnědáka jít krokem, z čehož jsme měli můj grošák a já jen radost. Rodock se ani jednou neotočil a nepodíval se na mě, proto jsem měl dojem, že ho vůbec nezajímá, zda za ním jedu. Ze křoví vyskočil divoký králík. Na druhou ránu jsem ho dostal, sebral ze země a přehodil si ho před sebou před sedlo. On si však ani toho nevšiml, dokonce snad nezaregistroval ani ten

výstřel. Když třeskla rána, jen pevněji chytil hnědáka, aby se neodchýlil z cesty.

Zastavil se u potoka ještě před soumrakem a slezl z koně. Udělal jsem totéž. Když jsme se trochu rozhýbali a odsedlali koně, Rodock se posadil na zem zády ke skále a zíral do prázdna. Nevěděl jsem, co bych řekl, a tak jsem posbíral trochu dříví a rozdělal oheň. Vzal jsem nůž, vykuchal králíka a odřízl mu hlavu. Našel jsem vhodnou hlínu, navlhčil jsem ji, králíka do ní zabalil a položil na oheň. Když jsem předpokládal, že bude hotov, vytáhl jsem ho ze žhavého popela a nechal ho trochu vychladit. Pak jsem odstranil spečenou hlínu, v níž zůstala i kůže, a maso bylo šťavnaté a vábně vonělo. Nebylo dostatečně propečené, ale nic by nám bylo nechutnalo víc. Podal jsem Rodockovi pár kousků, on se jich chopil a porce obral až do kostí, ale počínal si mechanicky, jako by byl v myšlenkách kdesi daleko. Stále ještě jsem nevěděl, co bych řekl, a tak jsem se natáhl, sedlo si dal pod hlavu, a pak bylo náhle ráno. Ležel jsem zmrzlý a ztuhlý a díval jsem se do jasné oblohy, zatímco on ke mně přicházel s oběma koňmi, které již osedlal.

Schylovalo se k poledni a my jsme se blížili k domovu, když jsme náhle potkali dva dělníky, kteří se vypravili nás hledat. Přiválali k nám a měli spoustu dotazů, ale Rodock je gestem ruky zarazil.

„Nic se neděje,“ řekl stroze. „Zčistajasna mě napadlo, že se trochu projedu, abych se podíval, jak to vypadá i v odlehlejších končinách, a tadyhle chlapci jsem chtěl ukázat část svých pozemků, které ještě neviděl. Zajeli jsme trochu dál, než jsem měl v úmyslu, proto jsme byli moc utahaní. Vy dva jeďte k prvnímu údolí a přiveďte odtamtud pár čtyřletých. Koukejte uhánět a nikde nezevlujte. Dostali jsme objednávku na maso.“

Byli zřejmě trochu zmatení, když odjížděli, ale bylo jasné, že nedojedou ke druhému údolí, kde by zjistili, že chybí klisny. S Rodockem jsme se rozjeli, ale já jsem chtěl něco říct, a tak jsem pobídl grošáka, aby jeho hnědáka dohonil.

„Pane Rodocku,“ oslovil jsem ho, „mně se nelíbí, když mi říkáte chlapče.“

„No jo, to je zatracená věc,“ pravil a pokračoval v jízdě. Jel jsem tedy za ním, ale on si mě nevšiml po celou zbývajících cestu, až jsme dojeli k budovám ranče.

Po tom našem výletu bylo všechno jiné. Jeremy Rodock se o koně přestal starat. Většinu času trávil ve svém solidním hrázděném domě, kde měl mexického kuchaře, a já ani nevěděl, co vlastně dělá. A pokud někdy vyšel na verandu, vysedával tam celé hodiny a zíral do kraje, který se na obzoru zvedal k úpatí hor. Mě nepotřeboval, a tak jsem pracoval s Hughem Claggettem. Ten Claggett byl zřejmě dobrý chlapík. Rodock měl o něm vysoké mínění. Celá léta se spolu v minulosti protloukali světem, a když Claggett tu a tam potřeboval nějakou práci, než jsem přišel já, Rodock ho vždycky zaměstnal. Claggett kromě toho působil vždycky jako předák, kdykoli Rodock potřeboval z nějakého důvodu odjet. V koních se vyznal nejspíš stejně jako Rodock sám, alespoň si to myslím. Ale neměl pro ně ten správný cit, skutečný instinkt, aby pochopil, co se děje v koňské hlavě. Neuměl se přiblížit k potulnému zvířeti na laně, které obrací oči v sloup, hrabe kopyty a chvěje se, promluvit na ně a dotekem ruky je během několika minut uklidnit, jak to uměl Rodock. Claggett byl precizní a praktický chlapík, ale pracovat s ním nebylo pro mě žádné potěšení.

Když Rodock přicházel kolem stájí a ohrady, byl to docela jiný člověk. Nechodil sem často, a bylo by bývalo lepší, kdyby sem nepřišel vůbec. Nejprve jsem si povšiml jeho chůze. Chyběla jí svižnost. Dříve, ať býval jakkoli unaven, vždycky pružně našlapoval od paty na špičku a při každém kroku se zhoup. Nyní šel těžce, jako by vlekl bůhvíjaké břemeno. A taky se jinak choval, byl nepříjemný a popudlivý. Ve všem nacházel chyby, ale to bylo proto, že se ve věcech vyznal líp než kdokoli z nás, a chtěl nás to taky naučit. Dřív nás jaksepatří setřel a pak se do toho dal sám, ať to bylo cokoli, a ukázal nám, jak to udělat pořádně. Teď jen celou dobu klel a nadával. Pouze nás kvůli něčemu sepsul, a to bylo všechno. Nic jsme mu neudělali dobře. Sám na práci ani nesáhl, jen stál a hledal chyby, výtky pronášel ostrým nepříjemným tónem a doprovázel je jedovatými poznámkami. A taky byl často háklivý na to, jak se chováme ke koním. Všechno jsme dělali tak, jak nás tomu naučil, a

já jsem to s koňmi uměl, jenže on teď vždycky celý zrudl, byl jako šílený a nadával nám, že je moc bijeme nebo že mají moc volnou uzdu. To všechno byly samozřejmě maličkosti, nás však každodenně otravovaly a ztěžovaly nám práci. Bylo to unavující. A tak na něj večer na noclehárně na ranči dělníci hodně nadávali.

Tu a tam jsem měl už na jazyku, že povím ostatním o klisnách, třeba by ho potom spíš pochopili. Ale pokaždé jsem si vzpomněl, jak by mě popadl, zatřepal by se mnou, a proto jsem si tu událost radši nechal pro sebe. Věděl jsem, co Rodocka žere. Když jsem se v noci probudil, myslel jsem na ty klisny, jak jsou tam mezi kopci na malém kousku chřadnoucí trávy, jak je bolí kopyta, když se na ně postaví. Dobrý kůň je krásné zvíře. Ale nedělá to jen jeho vzhled, který na člověka působí, jsou to i jeho pohyby, smysl pro ladnost, i když třeba klidně stojí, způsob, jak našlapuje a cválá. S tím vším se kůň narodil a je to důvod jeho existence. Když ho o to všechno připravíte, je to ubohé stvoření. A kdesi byli tři chlapi, kteří to udělali našim klisnám. To jsem pak v noci vyskočil a myslel na ně, a tu jsem začínal chápat, jak asi je Jeremymu Rodockovi, když je tady na ranči, zatímco klisny musí nechat opuštěné v té jejich bídě daleko mezi kopci.

Když byli dostavňíkoví koně připraveni, aby je okovali, Rodock přivedl našeho kováře málem k šílenství svým nadáváním pokaždé, kdykoli se ořezávalo kopyto nebo když kůň před kladivem bolestí ucukl. Skončili jsme s nimi, prohnali jsme je po skupinách zapražené do starého kočáru a dodali jsme je na objednávku. Pak nebylo co dělat, protože žádná další objednávka nebyla. Několikrát přišli za Rodockem agenti, vešli do domu, ale brzy zase odcházeli a vypadali naprosto znechuceně. Nevím, jestli další objednávky prostě odmítal, nebo se choval tak, že se jim s ním nechtělo obchodovat. Rozhodně to však byla špatná věc. Proflákali jsme spoustu času. Kromě malých skupin dělníků, kteří poblíž sušili seno, Rodock na ranč nikoho neposílal. Chlapi byli nespokojení, a právem, proto se mezi sebou jen hádali. Někteří otráveni odešli, jiní se s Rodockem pohádali, takže jsme nakonec zůstali jen Claggett a já. Mexičana nepočítám, protože ten dělal domácí práce. Claggett a já jsme stačili obstarat těch pár koní, které jsme trvale drželi, a přesto jsme měli spoustu volného času. Hráli jsme júkr, jenže já jsem nad ním nikdy nedokázal vyhrát,

a tak mě to přestalo bavit. Rodock jen vysedával na své verandě a hleděl do dálky. Myslím, že mě ani nevnímal, když mě napadlo, že by jeho hnědák mohl vyjít ze cviku, a tak jsem ho občas osedlal a vyjel si s ním, stejně jak jsem to dělal s grošákem. Jednou jsem na něm projížděl kolem verandy. Právě jsem Rodocka minul, předstíraje, že ho nevidím, když na mě křikl. „Pozor na otěže, chlapče. Teď jsou výborně seřizené. Tenhle kůň vycítí ze stisku tvých nohou, co na něm chceš. Nechci, aby se zkazil.“ A měl pravdu, ten kůň reagoval opravdu báječně.

Nekonečné dny se vlekly a já už jsem to nemohl vydržet. Šel jsem tedy za šéfem.

„Pane Rodocku,“ oslovil jsem ho, „už to bude pomalu dva měsíce. Není načase se tam podívat?“

„Dej pokoj, mladej,“ odpověděl. „Až budu vědět, že nastal čas, vypravím se tam.“

Přešlapoval jsem z nohy na nohu a nevěděl, co říct, až na to, co jsem mu už jednou řekl o svém stáří, a tak jsem se sebral, vrátil se na noclehárnu a požádal jsem Claggetta, aby mě naučil všechny hry, které může člověk hrát sám.

Jednou ráno jsem natíral olejem postroje, aby byly vláčné, a tu jsem uviděl Rodocka. Stál ve dveřích do stáje.

„Osedlej mi hnědáka,“ přikázal mi, „a taky Hughova ryzáka. Počítám, že grošáka si zase vezmeš ty sám. Vyber dobrého soumara a všechny co nejdřív přiveď ke skladu.“

Vyskočil jsem, abych udělal, co mi přikázal, a když jsem koně přivedl, on a Claggett už měli sbaleno. Všechno jsme naložili na zvláštního koně. Nakonec nám Rodock podal henryovky, které jsme zastrčili do pouzdra v sedle, a vyrazili jsme. Rodock jel v čele a ze směru, který nabral, bylo zřejmé, že nejedeme rovnou do hor, nýbrž že to vezmeme oklikou a dorazíme tam z jihu.

Já jsem se staral o mulu. Jeli jsme v sevřené družině a nijak jsme se neštvali. Odpoledne jsme narazili na jiné jezdce, kteří nebyli z místních obyvatel a jeli směrem k nám. Byl to Bern Kern, federální šéf policie pro tuhle oblast, a tři další jako doprovod pro případ, že by je potřeboval. Zastavili jsme se, oni se také zastavili a dívali se na nás.

„Ušetřili jste mi pár mil,“ řekl Kern. „Měl jsem namířeno na vaše pozemky.“

Rodock se na něj podíval se zdviženým obočím, ale mlčel. Já taky držel jazyk za zuby, a Claggett, který už o klisnách zřejmě věděl to co já, přesně tak. Tohle byla Rodockova záležitost.

„Nějak vám není do řeči, co?“ prohodil Kern a podíval se na naše henryovky. „Vypadá to na válečné tažení. Říkal jsem si, že by se něco mělo udělat, když se ke mně doneslo, co se přihodilo na vašich pozemcích. Copak máte teď za lubem?“

„To je moje věc,“ odpověděl suše Rodock. „Ale třeba se jedeme jen tak vyvětrat pod stan.“

„To sotva,“ řekl Kern. „Vy kempujete, jen když honíte zloděje koní. A o to tady právě jde. Mně je to všechno jasné, ale moc toho nemůžu udělat. Jenže vy si s tím svým provazem počínáte zatraceně svobodně. Jak se tady dopravujeme slušného práva s vámi starousedlíky, kteří si děláte, co chcete? Tentokrát zloděje předáte mně. Pojedeme s vámi, abychom viděli, co budete dělat.“

Rodock se ke mně obrátil. Tvářil se nepříjemně a zarputile, jako vždycky v poslední době, a svaly kolem úst měl napjaté. „Vybal ty rance, chlapče. Budeme kempovat tady.“ Bylo mi jasné, co má na mysli, a tak jsem seskočil a začal jsem skládat pytle. Složil jsem je na zem a dal se do vybalování, když se opět ozval Kern.

„Vy jste ale paličák,“ řekl. „Vy se tedy utáboříte tady a počkáte si, až zmizíme.“

„Přesně tak,“ odpověděl Rodock.

„Tak fajn,“ Kern na to. „My tedy zmizíme. Ale já jsem vás varoval. Pokud honíte zloděje dobytka, přiveďte je ke mně.“

Rodock ani nemukl, já jsem pytle opět naložil, a zatímco jsem je připevňoval, Kern byl se svými muži už bůhví kde, a tak po nich zůstal jen zvířený prach. Vyjeli jsme tedy a do tmy jsme urazili ještě hezký kousek cesty. Před setměním druhého dne jsme měli za sebou obrovský půlkruh a dorazili jsme do kopců. K poledni dalšího dne jsme se přiblížili kaňonu, kde jsme předtím našli klisny, řekněme asi tak na dvě míle, kdyby to člověk vzal rovnou. Claggett a já jsme počkali, až Rodock prozkoumá okolí. Když se vrátil, vedl nás nahoru točitou skalnatou cestou k malé oboře, lemované dílem patnáct stop

vysokou skálou, dílem borovicemi. Mohla mít asi tak půl akru a člověk ani nevěděl, kde se to tady najednou vzalo. Přivázali jsme tam koně a sami se vypravili do kaňonu pěšky. Šli jsme pomalu, a čím jsme byli blíží, tím jsme si počínali opatrněji. Když jsme nakoukli přes okraj, stádo bylo na místě, hřibata zatím trochu povyrostla a klisny se pohybovaly o něco líp než předtím. Novému působišti mezitím přivykly a neměly zájem někam utíkat. Rozběhly se po kaňonu, ale nám se po několika minutách přece jen podařilo všechny je spočítat.

Na okraji kaňonu jsme se poohlíželi po vhodném místě a našli jsme je. Byla to štěrbina dost široká, aby se tam pohodlně usadil muž, který by nevyčníval, aby ho nebylo vidět zdola, a přitom aby měl přehled po celém prostoru, kde se popásalo stádo. Jeho pozici jsme ještě vylepšili tím, že jsme přivalili několik balvanů, které jsme poházeli chrastím a nechali jen pozorovací otvor. Plochý kámen za otvorem jsme upravili jako sedátko. Jeden z nás tu měl tedy sedět a pozorovat, zatímco další dva se měli skrýt vzadu na vzdálenost asi padesáti stop pod skalním převisem, dobře zamaskovaným křovím. Pokud by se něco dělo, pozorovatel měl hodit oblázek k těm dvěma vzadu.

Mysleli jsme si, že jeden z nás půjde pozorovat, ale Rodock se usadil na plochý kámen sám a ztuhl tam. Claggett a já jsme tedy vytvořili společnost pod převisem, pokud se vůbec dá mluvit o společnosti, když jeden z těch dvou většinu času mlčí jako dub, v jednom kuse ořezává nějaké klacky nebo klimbá. Claggett nebyl ani kapánek nervózní. Dokázal se s tím nožem bavit celou hodinu nebo se natáhl a chrápal. Nezdálo se, že by ho moc zajímalo to, co se mělo dít. Prostě jen dělal svou práci a běhal jako ocásek za svým partákem ze starých časů. Jak už jsem jednou řekl, neměl cit pro koně. Ale abych mu nekřivdil, měl bych připomenout, že neviděl ty klisny s kopyty rozedřenými do masa, nezažil je, jak při každém kroku trpí. Já jsem byl naopak napjatý jak přetažená struna. A kdyby mě nebylo napadlo vzít si do kapsy pasiáns, určitě bych praskl. Vytáhl jsem tedy karty a dokonce jsem začal sám sebe podvádět, abych vyhrál, ale čas se stejně vlekl. Dřepěli jsme v té kukani pouhých pět dní, ale já jsem měl dojem, že tam trčíme už týdny. A celý ten čas, den co den

Rodock seděl na kameni, jako by s ním srostl, a byl den ode dne starší a šedivější a zasmušilejší.

Noci jsme trávili u koní. Každé ráno jsme vstávali před rozedněním, dali jsme si pořádnou snídani, kterou jsme uvařili na malém ohýnku, do kapes jsme nastrkali něco na zakousnutí přes den, a než se objevilo první světlo, odplížili jsme se každý na své stanoviště. Vraceli jsme se až po setmění, opět jsme něco rychle shltli a pak se každý z nás zabalil do přikrývky. Dovedete si představit, že jsme při tomhle stylu soužití jeden o druhém moc málo věděli, protože jsme mluvili, jen když to bylo nezbytné. Claggett toho nikdy moc nenapovídal, a Rodock byl stále stísněnější, a tak byl skoupý na slovo. Já jsem mlčel proto, že jsem nechtěl, aby mi zase vyčetl můj nezralý věk. I kdyby necekl celé hodiny, vydržel bych to taky a mlčel bych jak zařezaný.

Právě jsme to táhli pátý den a já byl přesvědčen, že se už nic nestane, nikdy a nikde po celém širém světě, když v křoví zašustil kamínek a hned nato se přihnál příkrčený Rodock.

„Jsou tady,“ řekl. „Všichni tři.“ A já jsem si všiml, jak ožil a jak mu zablesklo v očích. „Přivazují lano ke stromům, dělají ohradu. Nejspíš mají v úmyslu hříbata označkovat tady a potom je hnát pryč.“ Podíval se na mě a já jsem cítil, že mě odhaduje a ví, že se beze mne neobjede. Pak se obrátil na Claggetta. „Hughu,“ oslovil ho, „chci, abys...“

Myslím, že způsob, jakým se na mě podíval, bylo totéž, jako kdyby se zmínil o mém stáří. Měl jsem šílený vztek. Nevěděl jsem, co se chystá říct, ale bylo mi jasné, že do toho půjde beze mne. Popadl jsem ho za ruku.

„Pane Rodocku,“ spustil jsem, „za těmi klisnami s vámi můžu jet jen já.“

Podíval se na mne a pokýval hlavou, jako by si to ještě ujasňoval.

„Fajn, chlapče,“ řekl. „Tý to zvládneš, a Bůh ví, že to zvládneš dobře. Uháněj pro svého koně, objed' to a dostaň se do kaňonu. Jak to tak na tu dálku dokážu odhadnout, ti chlapi nejsou zdejší, a proto zřejmě nebudou vědět, že pro mě pracuješ. Tvař se, že jedeš jen tak nazdařbůh právě kolem. Dej se s nimi do řeči, abychom se s Hughem

zatím dostali těsně k nim. Jestli něco začnou, drž je co nejdéle v šachu.“ Vzal mě kolem ramen, přesně tak, jak to udělal, když jsme našli klisny. „Pokud budeš střílet, nestřílej do nich. Já je chci dostat živé.“ Pustil mě. „A teď koukej mazat.“

Mazal jsem. Ještě nikdy jsem v tak nerovném terénu po vlastních tolik neuháněl. Když jsem doběhl ke grošákovi, pověsil jsem se mu na krk, abych popadl dech a trochu se zmátořil. Pak jsem vyskočil do sedla, pobídl jsem koně do klusu, ale moc jsem ho zase neštval, aby se zpotil. Směřoval jsem lehkým klusem do kaňonu, a tu mi došlo, co to dělám za volovinu. Tam dole byli všichni tři pohromadě, určitě tři ostrí chlapíci, mající spoustu odvahy a drzosti. Na tuhle chvíli hezky dlouho čekali, a určitě nebudou chtít riskovat, aby se jim to nezdařilo. Náhle jsem dostal strach, takový strach, že jsem se sotva dokázal udržet na grošákovi. Tiskl jsem se však k němu a málem jsem to vzal kolem. Málem. Možná bych byl od těch klisen utekl, ale tu jsem si však všiml, že mě jeden muž zahlédl, a proto mi nezbývalo nic jiného, než to vzít rovnou k nim.

Ten, který mě zpozoroval, byl stranou dalších dvou a hlídal. Měl ručnici a namířil ji na mě, když jsem se blížil, a tak jsem grošáka zastavil. Z toho chlapa šel opravdu strach. To, jak se na mě díval, se mi ani trochu nelíbilo.

„Ani krok dál, mladej,“ vyštěkl. „A odhod' zbraně.“

Byl jsem rád, že mě oslovil „mladej“, protože něco takového mě vždycky dovede naštvat. V tu chvíli jsem se tedy přestal bát a dostal jsem vztek. Snažil jsem se předstírat překvapení, proto jsem řekl jakoby nic:

„No no,“ řekl jsem žoviálně, „nechováte se právě přátelsky k cizinci, který tudy projíždí. Ani by mě nenapadlo použít ty pušky, pokud mě k tomu někdo nedonutí, ale bez nich bych si připadal jako nahej v trní.“

Teď nechme pušky puškami, a pokud vy tady nejste zrovna šéf, doufám, že mě k němu dovedete, abych si s ním promluvil.“

Předpokládal jsem, že nebude střílet, určitě budou chtít vědět, jestli jsem sám a co v těchhle končinách pohledávám, a odhadl jsem to dobře. Hlavou pokynul ke dvěma dalším.

„Popojed', mladej,“ přikázal mi. „Ale hezky pomalu. A ruce nahoru, ať je vidím. Jestli pohneš jen prstem, odprásknu tě.“

Popojel jsem na grošákovi k dalším dvěma, zatímco ten první mě následoval, objížděl kolem, až jsme dorazili k jeho kumpánům. Ti právě rozdělávali oheň, ale nechali toho a zírali na mne. Jeden z nich byl takový malý pořizek, skoro plešatý, tváře a bradu mu lemovaly našedlé vousy. Ten druhý byl střední postavy, štíhlejší, s ostře řezanými rysy a párem nejtvrdějších, nejbystřejších a nejmodřejších očí, jaké jsem kdy viděl. Bylo jasné, že on se tady ujal velení. Tý oči na mě upřel tak, že jsem se pod jeho pohledem znovu začal klepat.

„Nemám tolik času, abych ho marnil s tebou,“ vyjel. „Tak si koukej pospíšit. Co mi chceš?“

„Co vám chci?“ opáčil jsem. „Je to dočista jednoduchý. Jsem na volné noze, pár měsíců se už takhle potuluju, a tak jsem to vzal touhle cestou, protože mám jednu kapsu prázdnou, druhou vysypanou a začínám toho už mít po krk. Jedu, a najednou vidím, že se tu něco děje. Sjel jsem tedy dolů, že se přeptám.“

„Přeptáš?“ natáhl hlavu ke mně. „Na co se chceš přeptat?“

„Inu,“ pokračoval jsem, „rád bych věděl, třeba mi to můžete říct, jestli za těmhle kopci přijedu k nějakému městu nebo k místu, kde bych našel práci?“

Všichni tři stáli a zírali na mě, a tu se náhle ozval ten vousatý.

„Krk bych za to nedal,“ řekl, prohlížeje si grošáka. „Ale tohle možná bude Rodockův kůň.“

Viděl jsem, že všichni tři míří ke mně, a tak jsem pobídl koně a jako blesk uháněl do křoví. Kolem sedla mi hvízdla kulka, ale já jsem mohl jediné kličkovat. A tu jsem náhle zaslechl ostrý hlas: „Ani hnout!“

Vydrápal jsem se nahoru a viděl jsem, jak ti tři stojí, jako by zkameněli. Jen se pomalu ohlíželi, aby se podívali dozadu na Rodocka a Hughu Claggetta a na napřažené hlavně jejich henryovek.

„Blíž,“ přikázal Rodock a oni popošli. „Fajn, chlapče,“ řekl. „Prošacuj je.“

Důkladně jsem je tedy prohledal, a kromě pušky a normálních pistolí jsem u vousatého našel ještě dva nože, a jednu velkorážovou pistoli, kterou měl ten hubeňour ve vnitřní kapse saka.

„Je to všechno?“ zeptal se Rodock. „Tak je dobře svaž.“

Také to jsem provedl důkladně, nohy u kotníků jsem jim spoutal tak, aby mohli krátkým krokem jít, ale nemohli běžet, ruce v zápěstích jsem jim svázel za zády, pak jsem jim udělal smyčku kolem krku a provaz vedl opět dolů, aby je to pořádně škrtilo, kdyby sebou nějak šubali.

Nelíbilo se jim to. Ten hubený chlapík neřekl ani slovo, jen stiskl rty, ale nenávist mu sršela jen z očí, ti dva další však začali nadávat.

„Držte hubu,“ vyjel Rodock, „nebo vám do ní nacpeme roubík.“ Zmlkli tedy, načež mi Rodock gestem naznačil, abych je postavil do řady, kde by se opřeli o poražený strom. Sám si dřepł, s henryovkou na klíně, a prohlížel si je. „Hughu,“ oslovil Claggetta, aniž spustil oči z těch tří, „odvaž ty provazy, které tady natáhli, přiveď jejich koně se vším, co tam najdeš. Mělo by tam být taky železo na vypalování značky, to by mě moc zajímalo.“ Sundal si klobouk a položil ho na zem vedle sebe. „Naskoč na koně, chlapče,“ obrátil se na mne, „zajed' k našemu úkrytu a všechno sem přivez.“

Když jsem se vrátil a přivedl i naše ostatní koně, ti tři dosud stáli v řadě, opírali se o kmen, a Rodock pořád ještě dřepěl na zemi a prohlížel si je. Možná s nimi už mluvil, těžko říct, teď však bylo naprosté ticho. Ten ostrý chlapík se díval do země. Vousatý těkal očima kolem a vypadal vyděšeně. Hubeňour upíral oči na Rodocka a rty měl sevřené tak, že mu ve tváři tvořily jen čárku. Claggett stál stranou a nervózně si pohrával s provazem. Viděl jsem, že na jeho konci dělá smyčku, a dva další už měl připraveny a stočeny u nohou. Když jsem to viděl, měl jsem v žaludku podivný pocit, ani jsem nevěděl proč. Už dřív jsem viděl věšet, ale nikdy mi při tom nebylo jako teď. Myslím, že jsme měli podivnou předtuchu, že pověšením těch tří celá věc neskončí. Že se dál budu v noci budit a myslet na ty klisny a jejich zmrzačená kopyta.

Můj příchod přerušil ticho, které tu všude kolem panovalo. Hubeňour začal na Rodocka dorážet.

„Přestaňte s tou komedií,“ řekl. „Ať už to máme z krku. My víme, co se o vás říká.“

„Fakt?“ zeptal se Rodock. Vstal a protáhl si nohy, které mu brněly. Pak se ohlédl na Claggetta, chystajícího provazy, a nevesele se uchechtl. „Nech toho, Hughu,“ řekl. „Nebudeme je potřebovat. Já ty tři vezmu s sebou.“

Claggettovi poklesla čelist, ústa mu zůstala otevřená. Myslím, že si uvědomoval, že se v Rodockovi cosi zlomilo, ale nevěděl, jak to má brát. Já jsem však v tónu Rodockova hlasu cosi zachytil. Nemohl bych říct, co to bylo, ale ježily se mi z toho vlasy.

„Námitky' si odpusť, Hughu,“ zarazil ho včas Rodock. „Už jsem se rozhodl. Vezmi si nějaké jídlo a vyprav se se stádem směrem k domovu. Koně to dokážou, když je nebudeš moc štvát. My se tady s chlapcem postaráme o ty tři.“

Pomohl jsem Claggettovi s přípravou na cestu a pak jsem se díval, jak po kaňonu shání dohromady stádo a dává se do pohybu. Obrátil jsem se k Rodockovi, který obhlížel terén.

„Myslíš, chlapče, že bys zvládl na provaze čtyři koně?“ zeptal se. „Mulu a ty jejich tři?“

„Doufám že jo, jakžtakž,“ odpověděl jsem. „Ale proč je nerozdělit? Vy můžete vzít dva a já dva.“

„Já budu dělat něco jiného,“ odpověděl a opět se tak podivně chmurně uchechtl. „Chlapče, jak to může být daleko do Kernovy kanceláře?“

„Když se to vezme rovnou,“ odhadoval jsem, „řekněme takových padesát mil.“

„Prima,“ souhlasil. „Kdyby to totiž bylo dál, ti tři by museli jet na koni. Běž a rozvaž jim nohy.“

Šel jsem tedy, ale nijak jsem nespěchal. Byl jsem zklamán. Měl jsem pocit, že zradil mne i ty klisny. Padesátimílová chůze dá těm třem pěkně zabrat, a to ještě ani nebudou vědět, co je na konci čeká. Myslet na to bylo opravdu skličující.

„A když už jsi tam,“ ozval se Rodock, „sundej jim taky boty.“

Podíval jsem se na něj. Byl to chlap jako hora, jak už jsem se zmínil, a já viděl i jiné, kteří byli ještě větší, bývaly jich plné dveře, jenže teď to byl největší habán, jakého jsem kdy v životě viděl.

Nijak jsem se nenamáhal snímat jim pouta. Nechal jsem jim nohy svázané, protože tak jsem jim mohl zout celý pár najednou a hned ho pověsit mule na hřbet. Stahoval jsem jim holínky, nijak jsem se s nimi přitom nemazlil, jen jsem měl trochu potíží s tím ostrým chlapcem. Pokoušel se mě kopnout, a tak jsem zatahl za provaz, který měl mezi kotníky, on spadl z kmenu na záda s rukama pod sebou, a pak už dal pokoj. Co si však ze všech tří pamatuju nejlíp, byly žluté ponožky, které měl na sobě hubeňour. Dva druhí měli normální tmavě šedé, jen tenhle je měl jasně žluté jako kanárek. Mnohokrát jsem o tom uvažoval, ale nikdy jsem nepřišel na to, kde k nim vůbec přišel.

Rodock důkladně prohledával věci těch tři, které shromáždil Claggett. Podal mi pár želez na vypalování značek. „Vezmi to s sebou,“ řekl. „Kerna to možná bude zajímat.“ Vzal bič, starý, ale ještě k potřebě, s řemínkem asi deset stop dlouhým, a prudce s ním šlehl. „Vstávat,“ přikázal těm třem a oni se zvedli. „Tímhle vás poženu. Budete se držet pohromadě a pěkně budete šlapat. Jde se.“

Ti tři vykročili, on zastrčil henryovku do pouzdra v sedle a vyšvihl se na hnědáka.

Já jsem zatím ostatní koně svázel do řady s mulou coby stráží na konci a byl jsem připraven vyrazit za nimi. Oni zatím už mířili z kaňonu ven, a tak jsem měl co dělat, abych je dohonil. Musel jsem však také uhýbat z cesty, protože Claggett, který právě shromáždil stádo, začínal pobízet klisny s hříbaty, která poskakovala kolem ve křoví. Kdyby někdo stál nahoře nad kaňonem a díval se dolů, měl by prapodivnou podívanou, nejspíš by se díval na to nejšílenější procesí, které kdy těmito opuštěnými končinami procházelo. Ti tři šli vpředu, opatrně našlapovali dokonce i v trávě, aby se vyhnuli kamínkům a různým suchým klackům, za nimi vzpřímený Rodock na svém hnědákově, pak já se třemi osedlanými koňmi bez jezdců a s mulou, a za námi klisny a hopkající hříbata a Claggett na svém ryzákovi, snažící se, aby stádo postupovalo kupředu.

Když jsme vyjeli z kaňonu, rozdělili jsme se. Rodock a já jsme směřovali na jihovýchod k osídlené končině, zatímco Claggett se stádem odbočil na severovýchod domů na ranč. S klisnami měl potíží, protože ty chtěly jít za mnou. Jenže on a jeho kůň se v téhle věci

vyznali, a tak je po velkém úsilí oddělil a dal jim správný směr. Mám dojem, že ho to pěkně naštvalo, protože když jsem mu pak na dálku zamával, ani nezvedl ruku. Vlastně už nevím, jestli jsem mu to měl za zlé.

Bylo odpoledne, a když nastal čas, abychom se usadili, měli jsme za sebou snad deset mil a byli jsme pěkně utahaní. Moji koně trápili grošáka, protože ho chvílemi táhli zpátky, ale trápili i sebe, neboť se občas chtěli rozběhnout na různé strany. Teprve teď jim konečně došlo, že je pro ně nejlepší, když se drží pohromadě a pěkně jdou. Tři chlapíci vpředu taky zmoudřeli a šlapali, jinak pocítili bič. Hubeňour šel a vůbec si nevšímal svých dvou kumpánů, a taky se nikdy neohlédl na Rodocka a neřekl jediné slovo. Vousáč zjistil, že vykřikováním a nadáváním jen ochraptí a že na to ten zachmuřený muž za nimi stejně nereaguje. Ostrý chlapík se pokusil vzít roha, rychle uskočil ke straně a běžel, co mu síly stačily, jenže Rodock pobídl hnědáka, dohonil ho, hnál ho zpátky jako bulíka, ale protože muž měl svázané ruce a nešlo mu to, svalil se na zem jako špalek. Potom se o útěk už nikdo z nich nepokusil. Na to, aby utíkali, měli moc fajnová chodidla, zvláště tady v divoké přírodě, kde byla ostrá tráva se spoustou holých míst a hrubým šterkem. Když Rodock poručil zastavit u vody, okamžitě se svalili na zem, váleli se a nohy si máchali v potoce, a já jsem si všiml, že mají ponožky prodřené a paty rudé, pokud jim byla vidět kůže přes nános hlíny. Já sám jsem si těch deset mil užil, ne že by mi působily vyslovenou radost, spíš jakési tiché zadostiučinění.

Připravil jsem jídlo a pak jsme s Rodockem jedli, načež jsme nakrmili ty tři. Rodock se posadil a s henryovkou na klíně dával pozor, zatímco já jsem je rozvázal, nechal jsem je najíst a umýt, a pak jsem je opět spoutal. Na noc jsme každého přivázali ke stromu tak, že seděl na zemi zády ke kmeni připoutaný tak pevně, aby se ve spaní nesvalil. Já jsem usnul, sotva jsem se natáhl, a spal jsem jako nemluvně. Řekl bych, že Rodock taky.

Příští den byl z větší části stejný až na to, že jsme dopoledne i odpoledne víc odpočívali a že se s postupujícím dnem naše tempo zpomalovalo. Bylo těžké po polední přestávce opět vyrazit, a poslední hodiny před večerem naši zajatci doslova prokulhali.

Veškeré své úsilí soustřeďovali na to, aby našli to nejvhodnější místo, na které našlápnout. Řekl bych, že jsme urazili dvacet mil, a každá z nich mě naplňovala zadostiučiněním. Nejlepší to však bývalo ráno a dopoledne, protože odpoledne jsem začínal pociťovat únavu, nikoli únavu svalovou, ale jakousi vnitřní. Když jsme zastavili, všiml jsem si, že naši zajatci mají místo ponožek jakousi cupaninu kolem kotníků, a chodidla že mají opuchlá, rudá a samý puchýř plný špíny. Při jejich zarputilém mlčení a Rodockově zasmušilosti, při níž slovy nijak neplýtvá, jsem se začal cítit opuštěný. Nemohl jsem usnout, a tak jsem v duchu neustále přepočítával, kolik mil jsme to vlastně urazili a kolik jich máme ještě před sebou.

Den poté jsme vyrazili pozdě, protože v noci přšelo a my jsme čekali, až se rozplyne ranní mlha. Vlhká půda musela být pro nohy našich zajatců požehnáním, protože šlapali dobře, když jsme konečně vyrazili. Až do polední přestávky jim cesta docela obstojně ubývala. Odpoledne však šli čím dál pomaleji, a tak Rodock musel ostrého chlapíka a vousáče pohánět bičem. Nikoli však hubeňoura. Ten mašíroval s hlavou vztyčenou, člověk však viděl, jak se snaží, aby sebou při každém kroku neškubl bolestí. Když jsem ho chvíli pozoroval, začal jsem s ním cítit. On se prostě rozhodl, že nám nedopřeje to potěšení, abychom ho viděli zlomeného. Tu jsem si uvědomil, že mu věnuju příliš mnoho pozornosti, že ty tři sleduju příliš detailně, a tak jsem se stáhl trochu dozadu. Ještě než však Rodock vykřikl, že se opět zastavíme u jednoho potoka, všiml jsem si na prašné cestě ve stopách chodců drobných rudých skvrnek, jež zanechávaly praskliny v jejich chodidlech. Dovedl jsem si představit, že jsme toho dne ušli zřejmě dalších deset mil, i když těch několik posledních velice pomalu. Celkem to dělalo nějakých čtyřicet, ale když jsem si to v duchu spočítal, zjistil jsem, že nám jich zbývá ještě dobrých dvanáct, protože jsme to brali oklikou, nikoli přímou cestou, abychom se vyhnuli stavením několika sousedních rančů na severu osídlení.

Když jsme pak opět jedli, moc jsme toho nenamluvili. Netušil jsem, že lidská tvář je schopna vyjádřit takovou nenávist, jaká byla patrna na obličeji vousatého. Všichni tři hltali své jídlo tak, jak byli na noc připoutáni ke stromům, a nasupeně pozorovali Rodocka. Řekl

bych, že se tak na něj dívali celou noc, protože ráno vypadali stejně. Hubeňour se náhle dal do řeči. Z jeho prvních slov doslova čišela nenávist. Zbývala mu už jen trocha hrdosti, která ho držela při životě. Od jídla vzhlédl k Rodockovi.

„Stejně to za pokus stálo,“ řekl.

„Možná,“ odpověděl Rodock. „Jenže jste mi tím poškodili báječné koně.“

„Sebe taky,“ řekl muž. „To už byla součást hry. Jednou jsem pár vašich koní viděl na trase. Musel jsem jich pár mít.“

„Pokud jste chtěl mé koně,“ namítl Rodock, „proč jste nepřišel a nekoupil si je?“

„Byl jsem na dně,“ odpověděl ten muž.

„Byl jste chamtivý,“ namítl Rodock. „Chtěl jste dostat všechno. Kdybyste si byl vzal jen několik hříbat, mohl jste si je sám vychovat.“

„Možná,“ přiznal muž. „To si nikdo z nás teď nechce přiznat. Vy nás chcete takhle hnát celou cestu?“

„Jo, to chci,“ přitakal Rodock.

„A pak nás předat?“ vyzvídal muž.

„Jo,“ přiznal Rodock.

„To vy jste chamtivec,“ řekl muž.

Pak zmlkl, dojedl, připlazil se ke svému stromu a více se na Rodocka nepodíval. Utáhl jsem mu provaz, ale pak jsem nemohl usnout. Dlouho jsem ležel, než jsem konečně začal dřímat, ale moc jsem toho nenaspal.

Ráno byl Rodock šedivější a zasmušilejší než kdy předtím. Možná spal taky špatně. Jen tam tak stál a mne nechal všechno dělat. Nedokázal jsem přimět ostrého chlapíka a vousáče, aby se postavili na nohy, taky jsem měl nervy nadranc, a proto jsem dostal šílený vztek, když hubeňour, který vstal a byl připraven, začal do těch dvou na zemi kopat, kopal do nich vlastní opuchlou nohou se zbytky žluté ponožky, které mu plandaly na kotníku.

„Vstaňte!“ řval na ně. „Vstaňte, krucinál! Musíme to vydržet se vztyčenou hlavou!“

Vypadalo to, že z něho mají větší strach než ze mne. Vypotáčeli se, a když Rodock přistoupil blíž s bičem v ruce, vykročili v čele

našeho dojemného procesí. Nedokázali jsme se pohybovat rychleji než jednu míli za hodinu, a třebaže jsme šli stále pomaleji a na drsných úsecích cesty už téměř jen lezli, stopy po těch třech byly čím dál krvavější. Hubeňour stále dokázal jít vzpřímeně, šel pomalu, ale houževnatě, až se mu na krku napínaly svaly, jak se snažil, aby se nepotácel.

Rodock se choval hanebně a hrubě, byl stále za nimi a poháněl je bičem, až se kolem těch dvou belhajících se zvedal prach. Kůži ve tváři měl napjatou a oči vpadlé. Pokusil jsem se k němu přiblížit, abych ho trochu uklidnil, ale on na mě vyštěkl, jako bych já sám byl zloděj koní, a tak jsem se raději zase vrátil na své místo a hleděl jsem si svého.

V poledne se Rodock nezastavil a nechal je plazit se dál. Snad se bál, že by se potom už vůbec nepostavili na nohy. Krátce potom vousatý upadl, prostě se svalil jako špalek a zůstal ležet. Byly to zřejmě mdloby nebo něco takového. Myslím, že se vnitřně zhroutil, prostě mu přeskočilo, třebaže se ze všech sil snažil. Dýchal normálně, bylo však jasné, že už nebude schopen udělat ani krok.

Rodock na koni na něj shlédł dolů. „Fajn, chlapče,“ řekl, „zvedni ho na koně a jedním svým provazem ho přivaž, aby nespádl.“ Vysadil jsem ho tedy na prvního koně, co šli za mnou, a pořádně jsem ho připoutal k trupu. Rodock seděl na svém hnědákovi a díval se na dva zbývající. Zřejmě nevěděl, co si počít dál, ale hubeňour se po něm ohlédl s opovržlivým výrazem ve tváři, a tak Rodock práskl bičem. „Hněte sebou, vy dva!“ houkl, a tak jsme vykročili, abychom se belhali dál.

Bylo to asi tak o hodinu později a zhruba o míli dál, když se ostrý chlapík dal do pláče. Svalil se na zem, válel se, mlátil sebou a nařikal, ale pak se zase postavil a z posledních sil se začal belhat. Byl při sobě, ale civěl tak, jako by nechápal, co se to vlastně děje.

Rodock se opět zastavil, kousl se do spodního rtu a zíral. „Fajn, chlapče,“ obrátil se na mě. „Tohohle přivaž taky.“ S vousáčem jsem tedy provedl totéž co s tím prvním, a když jsem se rozhlédl kolem, viděl jsem, že hubeňour už urazil hezký kousek cesty a Rodock pěkně za ním.

Nechtělo se mi na to dívat, ale nedalo se nic dělat, viděl jsem, jak ten muž vrávorá. Myslím, že na nás dočista zapomněl. Byl plně soustředěn na ten strašný úkol postrkovat nohu za nohou kupředu a přenášet na ni váhu. Rodock na svém hnědáku ho sledoval a co chvíli práskal bičem. Slunce bylo ještě na obloze, ale on křikl, že se zastavíme, a když ten vpředu šel pořád, seskočil z koně, doběhl ho a chytil. To táboření byla ponurá záležitost. Ti dva na koni se trochu vzchopili, ale nebylo v nich víc života než ve dvou polochcípých králících. Musel jsem je sundat dolů, ale sotva se trochu najedli, začali se vzpamatovávat. A když jsem v kousku plachtoviny z jednoho žoku přinesl vodu, aby si mohli omýt své opuchlé krvavé nohy, vypadali vděčně. Pak jsem vzal potah ze sedla, roztrhal ho na kusy a trochu jsem jim ovázal nohy. Myslím, že jsem to udělal proto, abych se pořád nemusel vyhýbat pohledu na ty jejich zubožené nohy. Totéž jsem udělal hubeňourovi, ale po celou tu dobu, co jsem mu nohy ošetřoval, hleděl na mě ten chlapík s opovržením. Udělal jsem to i přesto, že s tím Rodock třeba nebude souhlasit, ten však neřekl ani slovo. Všiml jsem si, že se na mě nechce dívat, a uvědomil jsem si, že se ani já nechci podívat na něj. Snažil jsem se myslet na to, kolik nám ještě zbývá. Vypadalo to na šest mil a já jsem si přál, aby těch posledních šest mil bylo za námi a aby ta celá věc skončila. Můj spánek tu noc nestál za nic.

Ráno se mi nechťelo snídat a neměl jsem se ani k tomu, abych cokoli připravoval, kdyby mě k tomu Rodock nedokopal. Byl vzhůru dříve než já, tiše stál a hryzal si spodní ret, vypadal zestárlý a unavený, a neřekl mi ani slovo. Osedlal jsem koně, jak jsem to dělával každé ráno, protože to byl nejsnadnější způsob, jak ten velký náklad přepravit, a všechno jsem pevně přivázal. Hubeňour byl vzhůru a pozoroval mě, a když jsem skončil, druzí dva se probudili také. Byli důkladně zřízení. Nebyli by schopni ujít ani čtvrt míle, i kdyby je hnal sám ďábel. Měl jsem chuť s Rodockem se pohádat. Přivedl jsem koně blízko k těm dvěma a pomohl jim do sedla. Nedokázali dát nohy do třmenů, ale přece jen se udrželi v sedle a nohy jim visely dolů. Přešel jsem k hubeňourovi a chtěl jsem mu pomoci vstát, ale on si mě jen nasupeně změřil, ruce mi odstrčil, překulil se na všechny čtyři a vydrápal se sám. Stál jsem a díval se,

jak vrávorá kupředu ve směru naší cesty. Nebyl jsem schopen se pohnout. Byl jsem jako zkamenělý a sledoval jsem ho. Ušel zhruba tak padesát yardů, a tu se pod ním nohy podlomily. Při každém kroku musel cítit takovou bolest, že se prostě na nohou neudržel. A zatímco jsem se na něj díval, on začal lézt po čtyřech.

„Zatraceně, chlapče!“ zahřměl Rodock těsně za mnou, až jsem nadskočil. „Chyť toho chlapa! A dotáhni ho sem zpátky!“

Vyběhl jsem tedy, popadl jsem ho, on se po prvním chvatu přestal vzpouzet, a odtáhl jsem ho zpátky. „Zvedni ho na jeho koně,“ přikázal Rodock, a já jsem to udělal. A pak Rodock začal nadávat. Nejdříve vynadal tomu chlapíkovi, potom mně, a pak nás seřval oba najednou. Nebyl zvyklý nadávat, neměl velkou slovní zásobu ani žádnou zvláštní fantazii v tomto ohledu, ale to, co znal, opakoval pořád dokola. Po chvíli se unavil, zmlkl a kousl se do spodního rtu. Pak se otočil, došel k mule, vzal jednotlivé páry bot, které tam byly přivázány, a po páru hodil na každého koně. Pak se vrátil k pytlům, prohlédl zbraně, které jsem odebral těm třem, zkontroloval, zda pušky nejsou nabitě, vysypal z pistole poslední zbytky střelného prachu, načež pytel zase přivázel k madlu u sedla hubeňourova koně.

„Fajn, chlapče,“ řekl. „Odvaž provazy a rozvaž jim ruce.“

Když jsem to udělal a oni si začali mnout ztuhlá zápěstí, přistoupil k hubeňourovu koni a obrátil se k zuboženému jezdcí.

„Pojedete zpátky k poslednímu potoku, který jsme včera přešli,“ přikázal. „Pak ještě pár mil po levém břehu, a dostanete se k chatrči Shirtaila Fussela. Podle toho, co jsem o něm slyšel, je ochoten za určitou cenu cokoli ukrýt a drží hubu. Chlap, který má všech pět pohromadě, si tam dá do pořádku nohy a pak se bude do konce života koukat držet od zdejších končin co nejdál.“

Hubeňour neřekl ani slovo. Otočil koně a vyrazil směrem k potoku a další dva se vydali za ním. Já si jen pamatuju výraz jeho očí v zachmuřené tváři: byly tvrdé, hrdé a neúprosné.

Sledovali jsme je, jak se vzdalují, a já jsem se pak obrátil k Rodockovi. Vypadal staře, připadal mi dokonce starší, než když jsem ho uviděl poprvé, a měl temné kruhy pod očima. V té chvíli jsem k němu necítil ani špetku sympatií, ne proto, že ty tři pustil na svobodu, ale že jsem to s ním všechno musel prodělat. Konečně jsem

se do něho pustil. Jaksepatří. Dokázal jsem to líp, než co on předvedl předtím, a on při tom ani nepohnul brvou.

„Nech toho,“ řekl konečně. „Potřebuju se napít.“ Vrátil se ke svému hnědákovi, nasedl a zamířil k vesnici. Díval jsem se za ním, jak je v sedle shrben, a styděl jsem se. Popadl jsem tedy provaz od muly, nasedl na grošáka a rozjel jsem se za ním. Byl jsem rád, když se dal do klusu, protože té pomalé jízdy jsem už měl po krk.

Pohupoval se přede mnou, unavený stařec, který se na tom velkém koni ztrácel, a potom se stala zvláštní věc. Náhle se začal v sedle vzpřimovat, vztyčil hlavu a během minuty vypadal opět mladě. Když jsme pak dorazili k silnici vedoucí do vesnice, byl to opět vzpřímený Jeremy Rodock na svém koni, Rodock, který vypadal, jako by ten kůň byl jeho součástí, a ve skutečnosti také byl. Poslední kousek cesty ujížděl svižně, a můj kůň a mula měli co dělat, aby s ním udrželi krok, ale to už jsme dorazili ke stavením a zastavili. Seskočil jsem z koně hned po Rodockovi a pak jsme společně zamířili k výčepu. Cestou jsme prošli kolem předního okna Kernovy kanceláře. Byl uvnitř a hned vyrazil ven.

„Hej, vy dva,“ volal na nás. „Nemáte mi co říct?“

Zastavili jsme se, podívali jsme se na něj. Hleděl na nás pobaveně. Myslím, že jsme vypadali prapodivně – špinaví, neoholení a otrhaní.

„To tedy ne,“ odpověděl Rodock. „Říkal jsem vám přece, že si chceme jen tak vyrazit a někde se vyspat pod širákem, a to je taky všechno. Až na to, že jsem nepřišel o dobytek a nepoužil žádný provaz.“

Vešli jsme do výčepu, zamířili k baru, posadili se a každý jsme si dal pořádného panáka.

„Pane Rodocku,“ řekl jsem, „když to tak vezmete, ten chlap nad námi zvítězil.“

„Zatraceně, aby ne,“ odpověděl Rodock. Ale nezdálo se, že by mu to vadilo, a mně ostatně taky ne. „Řekl bych, že jsem to v posledních týdnech neměl zrovna lehké. Chci, abys věděl, že jsem si všímal, jak ses mi s grošákem držel v patách, i když to nebyla pohodlná cesta. Teď se musíme dostat domů a dát do pořádku hřebčín. Budeme potřebovat pár šikovných rukou. Pojed' se mnou,

chlapče, spolu to zvládneme. Rád bych znal tvůj názor, když budu najímat lidi.“

A to byl celý Jeremy Rodock. Takové muže už teď tady nepotkáte.

Miley Bennett

RÁNO JSEM OSEDLAL ŠEDÁKA a vyrazil jsem do města. Nijak jsem nespěchal, protože to, co mě čekalo, nebylo nic pěkného. Ale já jsem si po procesu všechno promyslel a už jsem nemohl vymyslet nic, co by mě v noci nechalo klidně spát.

Vzduch byl chladný, a to bylo dobře, aspoň jsem si mohl vzít svou modrou džínovou bundu a nemusel se bát, aby si někdo nemyslel, že jsem se zbláznil. Na ulici bylo v podstatě jen pár lidí a nikdo si mě nevšímal.

Vystoupil jsem na nízkou verandu solidního hrázděného stavení, jež sloužilo jako šerifova kancelář i vězení současně. Otevřel jsem dveře a prošel k zábradlí, které dělilo přední místnost na polovinu. Šerif Eakins seděl u psacího stolu a právě dopíjel šálek kávy, zatímco na stole v pravém rohu místnosti stála na petrolejovém vařiči konvice.

„Dobré jitro, Johne,“ vítal mě. „Právě si říkám, že si naleju ještě jeden šálek. Nedáš si se mnou?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Nikdy nepij sám,“ řekl, „dokonce ani kávu. Ve společnosti všechno líp chutná.“

Opět jsem zavrtěl hlavou.

„Jsi tady poprvé, Johne,“ řekl. „Máš pro mě něco?“

„Ani ne,“ odpověděl jsem, „jen bych rád dovnitř, chci si s ním promluvit.“

Eakins vypadal překvapeně. „To sis vybral pěknou společnost,“ prohodil.

„Jsme svobodná země,“ poznamenal jsem.

„Zatraceně, aby ne,“ souhlasil. „Máš na to pět minut. Tak je to podle zákona.“

Rozrazil jsem branku a prošel dál.

„Než půjdeš dovnitř,“ zarazil mě, „musím ti tohle sebrat.“ Na pravé straně mi zvedl sako, vytáhl pistoli z pouzdra a položil ji na stůl. „Dovnitř nikdo se zbraní nesmí,“ dodal ještě, když odmykal dveře k zadní části budovy. „Kromě mne a mého zástupce.“

Vedl mě k prostřední ze tří zamřížovaných cel, odemkl ji, pustil mě dovnitř a zase za mnou zamkl.

„S tím časem se to nemusí brát moc vážně,“ řekl. „Kolik je pět minut, není tak jasné. Kdybys chtěl odejít dřív, hvízdni.“

Stál jsem zády ke mříži, dokud se nevrátil do přední místnosti. Miley Bennett seděl na stoličce pod jediným okénkem, které bylo vysoko nahoře v zadní stěně. Zíral na zem. Byl neoholený, vypadal menší, vychrtlejší než předešlého dne u soudu, a vyprahlé oči upíral na podlahu.

Posadil jsem se na pryčnu po pravé straně mříže. Miley se na mě dosud nepodíval, stále ještě sledoval prasklinu v jednom prkně, očima jezdil sem a tam, sem a tam.

„Na pastvinách se objevil nový chlapík, Miley,“ začal jsem. „Sbírá ovce, co zbyly ze stáda, a chystá se je odvézt na farmu Sdružení nedaleko Meeteetsee, kde budou v suchu. Zachází s nimi dobře.“

Nereagoval jediným slovem. Člověk ani nemohl říct, jestli ví, že tam jsem. Zvedl jsem slaměný podhlavník a položil jsem pod něj pistoli, kterou jsem měl zavěšenou na provaze přes rameno pod levou paží pod modrou džínovou bundou. Podhlavník jsem načechrál a uložil zpátky. Přitom jsem si všiml, jak mi rychle mrkl na ruce, a pak se pohledem opět vrátil k prasklému prknu.

Šel jsem k přední mříži a hvízdal jsem. Eakins přišel, pustil mě ven a doprovodil do přední místnosti, přičemž za mnou opět zamkl. Podal mi pistoli, která ležela na stole, a já jsem ji zasunul do pouzdra.

„Nezměnil jsi názor na to kafe?“ zeptal se.

„Ne,“ odpověděl jsem. Vyšel jsem ven, nasedl na šedáka a vyrazil k domovu. Slunce bylo na obloze už trochu výš a vzduch se prohříval. Svlékl jsem si bundu a stočenou ji vstrčil zpředu pod sedlo.

Ano, dal jsem Mileymu Bennettovi pistoli.

A taky jsem věděl, co s ní udělá.

Myslím, že byste mě měli nechat vyličit všechno z vlastního pohledu. Nikdo jiný to nemůže dosvědčit, rozhodně ne tak, jak se to opravdu stalo. Musím jen doufat, že pochopíte, co mám na mysli. A taky jak mi bylo.

Mileyho Bennetta jsem poprvé uviděl, když klusal kolem mého plotu na oslíkovi. Třebaže je malý, na tom drobném zvířeti vypadal jako obr.

Právě jsem domyl nádobí od večere, talíř a šálek, vyšel jsem na verandu svého malého dřevěného domku, který má dvě místnosti, a tu jsem ho zahlédl, nohy téměř vláčel po zemi a hlava mu poskakovala.

Přijel až k domku, slezl z osla, vystoupil na verandu – když se vzpřímil, mohl mít tak pět stop, přinejlepším pět stop a dva nebo tři palce – a zazubil se na mě.

„Jmenuju se Bennett,“ představil se. „Miley Bennett. Nemáte trochu tabáku?“

Měl jsem. A měl jsem v sobě dost zdvořilosti či prostě zvědavosti, a tak jsem tohle prapodivné mrňavé lidské stvoření pozval, aby si vykouřilo dýmku se mnou. Člověk si může připadat osamělý, když má nejbližšího souseda na dvě míle, když se jen pořád dře, aby všechno obdělal, jak je třeba, a aby byl hotov, než přijde z hor zima.

Byl to žvanil, první a jediný svého druhu, jakého jsem kdy potkal. Za půlhodinku mi toho napovídal spoustu.

Byl to ovčák. Staral se o ovce jedné z organizací Sdružení chovatelů, které sídlilo v Thermopolisu. Najali ho a poslali ho na jaře a v létě pást stádo o osmi stech ovcí na vládních pozemcích. Byl tu nový, tak nový, že tu práci vzal. Teď to bylo právě čtyři měsíce od té doby, co začal, a jak jsem z jeho hovoru vyrozuměl, pásal v údolí asi pět mil od mých pozemků. Zásobovací vůz, který se tam měl zhruba jednou za šest neděl zastavit, měl zpoždění. Dva dny předtím tam šel čekat, aby si koupil tabák, ale nedočkal se. Nechal tedy ovce, aby je v noci hlídali psi, sedl na osla, že se podívá po někom, kdo by mu mohl tabák půjčit, a taky že najde někoho, kdo by mu mohl přivést zásobu, až pojede příležitostně do nejbližšího města.

Musel ho vést nějaký zvláštní instinkt, že to vzal směrem ke mně, protože to byl určitě prošťáček.

Ta půlhodinka bylo maximum, co si mohl dovolit. Pozvání na jednu pořádnou lulku. Nacpal si pytlík z mé zásoby, slíbil, že mi to brzy vrátí, pak znervózněl a vstal.

„Je načase, abych šel,“ vyhrkl najednou. „Musím koukat, abych byl co nejrychleji zpátky.“

„Než se tam dostanete, bude úplná tma,“ namítl jsem. „Jste si jistý, že nezabloudíte?“

Byl už ve dveřích. „Já to najdu. Anebo Beulah. Ta vždycky ví, jak zpátky do tábora.“ Letmo se na mě podíval. „Víte, já musím. Ty ovce mají jen mě, a já jim řekl, že se vrátím brzy.“

Naslouchal jsem tichému dusotu oslích kopýtek, jak se vzdaloval v soumraku, a pak jsem o tom drobném mužíkovi, jedoucím na své oslici neznámou krajinou do tmy přemýšlel. A právě jsem si začal uvědomovat, jaký je to boží člověk.

Nejspíš si myslel, že má dobrou práci za slušné peníze. Ta mzda byla asi v pořádku. Členové Sdružení chovatelů ovcí platili hlídačům stád dobře – pokud je vůbec sehnali. A oni je sehnali. Ostatně se našli i takoví, kteří by to vzali za jakoukoli mzdu. Ne však v těchto končinách nově organizovaného státu, kde dobytkaři pěstovali skot vesměs na volných rozlehlých plochách již řadu let a měli zde dominantní vliv. Většina dobytkařů ovce nenáviděla, a na každého, kdo s nimi měl něco společného, si stěžovala, že ničí půdu. Ovce spásaly trávu a všechno zelené až do kořínků, ne jako skot, pohybovaly se ve stádu těsně vedle sebe a všechno vykousaly tak důkladně, že po jejich odchodu bylo vše holé a pro zbytek sezony vyřízené. Někteří rančeři tvrdili, že v půdě zanechávají ošklivý pach, který je skotu odporný, a proto se tam už nikdy nechce pást. Řekl bych, že přeháněli, ale aspoň to ukazuje, co všechno si lidinevymyslí.

Mně ovce nevadily. Byl jsem v tomto kraji nový a měl jsem pár docela nových nápadů. Věděl jsem, že neohrazená půda nevydrží dlouho, že si ji novousedlíci přivlastní a křížem krážem rozdělí linkami plotů. To všechno se již předtím stalo v Dakotě, než jsem se přestěhoval do nového státu Wyoming. Věděl jsem, že je lepší pěstovat malá stáda v oplocených ohradách na vlastním pozemku,

který můžete zase rekultivovat. Chov máte pěkně na očích, v zimě ho můžete pořádně krmit a přilepšit mu a neutrpíte skoro žádné ztráty. Měl jsem tedy svou půdu a první své ploty. Dodávka kvalitního herefordského skotu tu měla být během měsíce. Jediná věc, o níž jsem na volné půdě stál, bylo seno, abych si doplnil zásoby zvláštních pastvin. Ovce mi proto žádnou starost nedělaly.

Ty vadily rančerům starého typu. Nejenže jim vadily, ale doslova je přiváděly k zuřivosti. Dobytek pěstovali svým starým stylem už řadu let a neviděli důvod, proč by v tom neměli pokračovat i nadále. Oni a lidé jejich typu měli slovo ve vládě. Nijak jim nevadilo, že volné travnaté plochy patří federální vládě a že federální zákony mezi hovězím dobytkem a ovci nijak nerozlišují. Oni rozlišovali, snažili se to ovlivnit a měli k tomu i prostředky. Ovce byly vybíjeny a stáda prchala. Věděl jsem o dvou stádech, která byla nalezena pobitá v kopcích, a o řadě dalších, která byla ošklivě pomlácena. Stádo Mileyho Bennetta bylo jediné, o němž jsem za celý rok široko daleko slyšel.

Uplynul týden a on se neobjevoval. V kuchyni na něj čekalo třílibrové balení tabáku. Znamenalo to pro mě značné vydání, proto jsem potřeboval, aby mi to zaplatil. Možná právě proto a možná jen ze zvědavosti jsem zkrátka jednou pozdě odpoledne osedlal šedáka, pikslu s tabákem jsem přivázal do vaku za sedlem, winchestrovku zasunul do pouzdra a vydal jsem se ho hledat. Našel jsem ho tam, kde jsem předpokládal. Právě si na ohni ohříval konzervu fazolí, které dobře voněly i chutnaly.

Ovce byly asi na sto yardů od něho, kde byla půda zvalená, jako by tam právě přenocovaly. Byly v semknutém stádu, jedna se krčila ke druhé, a hlídali je dva psi. Jeden starý, který se už vyznal a nedalo mu to žádnou práci, a jedno štěně, které zbytečně plýtvalo energií a rozčilovalo se, třebaže už vypadalo dost unaveně. Miley byl přepadlý jako člověk, který se už dlouho pořádně nevyspal. Zdálo se, že mě rád vidí, a to nejen kvůli tomu tabáku.

„Co je se psem?“ zeptal jsem se, když mi podal cínový šálek s kávou.

„Zabijáci,“ odpověděl. „Zatraceně prohnání zabijáci. Vlci. V noci mi zadávali tři ovce a málem zakousli psa. Ten druhý je zbabělec, musel být hezky daleko.“

„Není zbabělec,“ nesouhlasil jsem. „Je vnímavý. Vlk dokáže zadávat psa jako malinu. Viděl jsi je?“

„To si piš, že jsem je viděl,“ odpověděl. „Všechny tři. Příští noc, tu minulou, přitáhli zase. Bohužel ale nebyli na dostřel. Už žádnou ovci nedostanou, nedovolím jim to. Neobjevili se tu nikde kolem dobrý rok.“

„Někdy přitáhnou z lesnatých končin,“ připomněl jsem. „Tam jich jsou spousty. Nechceš, abych tu zůstal přes noc, můžeme je pořádně vyděsit? Dvě pušky jsou lepší nezjedná.“ Vzpomněl jsem si taky na vlastní stádo. Vlci mají rádi malá telata. Napadlo mě, že by Miley s tou svou malou flintou, kterou měl opřenu o skálu, moc nepořídil. Vlk by se takovému obtěžování musel jen smát. Miley musel uhádnout, o čem uvažuju.

„Zůstal bys?“ ozval se. „Ale nejdřív ti něco ukážu. Tuhle pušku mám na hady.“ Prázdnou konzervu od fazolí odhodil co nejdál do trávy. Dobelhal se do svého malého stanu a vyšel ven se starou vojenskou puškou značky Hotchkiss. „Tu používám od té doby, co jsem s touhle prací začal.“

Strefoval se do plechovky a pokaždé, když ji čtyřmi ranami z pěti zasáhl, odlétl kousek plechu.

„Jde ti to,“ ocenil jsem. „Pokud se zrovna takhle strefíš, až uvidíš vlka.“

Dokázal to. Dokázal ležet na břiše za balvanem, naprosto tiše a trpělivě, jak je v takové krajině často třeba, přes dvě hodiny. Ležel u stáda ve směru proti větru, tedy na té straně, odkud obvykle vlci přicházejí. Zasáhl toho svého čistě, do hřbetu, a on padl. Můj pajdal s přeraženou nohou, plazil se pryč, ale já jsem do něho našil další ránu, a ta ho vyřídila. Třetí zmizel tak rychle, že jsme neměli šanci.

„Ten poslední už vás otravovat nebude,“ mínil jsem, když jsme se zaposlouchali, zdaje klid, a vrátili se ke psům, kteří byli uvázáni. „Ten se teď vrátí do lesů.“

Miley byl tak rozčilen, že nevydržel na místě. Musel jít za ovci a všechno jim povědět, teprve pak usedl k ohni. Potom

vyprávěl, potřeboval se vypovídat, jako by měl bůhvíjakou slovní zásobu. A já jsem si jeho vyprávění doplňoval tím, co jsem už věděl.

Narodil se a vyrostl na Východě, na neúrodné průmyslové půdě v New Jersey za řekou Hudson, přímo proti tomu lidskému mraveništi, zvanému Manhattan. Otec pracoval v továrně a Miley byl jedním z devíti dětí. Málokdy měli dost jídla, děti vyrůstaly na ulici, protože bydleli ve starém činžáku. Miley byl z dětí nejmenší. Řekl bych, že ho bratři i tlupy kluků v sousedství pěkně otloukali, protože když mu bylo šestnáct, utekl z domova a žil na svou pěst, stavěl kuželky na kuželníku a přespával na půdě.

Pak musel dělat ještě spoustu jiných věcí během mnoha let, ale z žádné práce moc nezbohatl. Byl to takový cvrček, ztracený mezi tisíci jiných, který se protloukal životem a jehož otloukali větší a silnější. Za své nejlepší zaměstnání, jaké kdy měl, zřejmě pokládal místo druhého barmana v jednom výčepu v Newarku. Jeho výška mu tam nijak nevadila. Ten druhý, s nímž pracoval, byl neurvalec, ale choval k němu sympatie, a dokázal zvládnout všechny patálie na místě bez cizí pomoci. Miley tam pracoval, dokud nezačal kašlat. Doktor mu tenkrát řekl, že moc dlouho nevydrží, pokud nepůjde někam na čistý vzduch do hor.

Doktor měl na mysli samozřejmě nějaké sanatorium, jenže Miley na něco takového peníze neměl a ani nedoufal, že někdy mít bude. A tenkrát mu velký barman pomohl. Dodal mu kuráž, zaplatil mu navíc za celý týden a řekl mu, aby šel na Západ, až dojde do hor, do opravdových hor za řekou Mississippi, kde jsou státy s prérií.

Minulé jaro došel do Cheyenne, cestou žebral a přivydělával si příležitostnou práci. Když dělal o senách, málem ho to stálo život, ale pomohlo mu to přečkat léto. Zimu přežil tak, že v jednom ušmudlaném hotelu myl nádobí – a pak zase začal kašlat. Když v jednom týdeníku uviděl inzerát, že hledají ovčáka, připadalo mu to jako zázrak, seslaný z nebe. Měl asi naivní představy o práci ovčáka v těch rozlehlých končinách, jak si můžu myslet. Představoval si to jako selanku, jak si ještě pamatoval obrázky ze školních knížek. Dosud byl naivní a pyšnil se tím, že na jaře nepřišel ani o jedno jehně.

Seděl u ohně a konečně se vypovídal. Měsíc, ve třetí čtvrti, visel nad vzdáleným obzorem, zaléval stříbřitým svitem zemi, vytvářel stíny v údolích a světlem i temnotou tvaroval kopce na pozadí pevného černého masívu hor. Oheň už dohořival a já jsem začal uvažovat, zda osedlat šedáka, nebo spíš zalézt pod příkrývku a přespát tady. Tu se Miley ozval:

„Je to tady paráda, co?“

Takové to prostě bylo. Paráda. Můžete si vymyslet nevím jaká slova, ale žádné nebude tak výstižné jako tohle slůvko. „Člověk se pak cítí taky parádně,“ dodal.

Vstal jsem, abych se trochu prošel. Byl to fantastický skrček s žabím obličejem, skřet, který vyrostl v králíkárnách na východním pobřeží. A přitom mi poprvé řekl a s ním jsem si poprvé uvědomil, proč vlastně jsem tady i já sám, co mě přimělo, abych zvedl kotvy a vydal se z těch plochých končin na Východě do téhle Země velkého rohu.

Vrátil jsem se k ohni a pokusil se mu říct, že už má konec s pasením ovcí v těchto končinách, kde se chová hovězí dobytek, který se popásá na volném prostoru. Snažil jsem se mu vysvětlit, jak se na to dívají dobytkaři.

„To je právě blbost,“ řekl mi. „Podívej se.“ Znovu se dobelhal do stanu a pak se vrátil s jakýmsi lejtrem v ruce. „Tohle je od vlády,“ řekl. „Můžeš si to přecíst, ale já ti to můžu taky povědět. Je to všechno o chovu ovcí. Píší tam, že ovce spásají všechno až na holou půdu. Ale taky tam stojí, že když je člověk nenechá dlouho na jednom místě, tráva se příští jaro obnoví a je dokonce lepší, než kdy byla. Píše se tam, že krajina jako tahle je vhodnější pro ovce než pro krávy, protože ovce spase i to, co krávy nechtějí. Stojí tady, že jsou mnohem výhodnější v kopcovité krajině, protože je z nich dvojitý užitek, jednak dávají vlnu, jednak maso. A ti dobytkaři, o kterých povídáš, by udělali líp, kdyby začali taky pěstovat ovce.“

„Já se s tebou nechci přít,“ řekl jsem. „Já o tom moc nevím, jen mám prostě rád krávy. Nepáchnou tolik a líp se s nimi nechá pořídit.“

„Tak v tomhle se moc pleteš,“ namítl. „Ovce nepáchnou odporně, když si na to jeden zvykne. Když je studená noc, dávají takové příjemné teplo.“

A mají za ušima. Vyberou si vůdce a jdou za ním. Poznají člověka, jsou na něm závislé a udělají, co jim řekne. Poslouchají, když se jim něco povídá, a někdy člověk dokonce pochopí, co mu odpovídají.“

„To mi připadá trochu bláznivé,“ řekl jsem. „Ale o to tady stejně nejde. Jestli máš všech pět pohromadě, naložíš na oslici saky paky a poženeš stádo pryč.“

„To mi jeden chlapík taky říkal,“ přiznal se. „Jen to řekl hruběji.“

„Jaký chlapík?“ zajímal jsem se.

„Takový habán na vraníkovi,“ odpověděl. „Zastavil se tady před dvěma dny.“

„To musel být Jeff Clayton,“ napadlo mě. „Ten má spoustu hovězího dobytka v těchhle končinách. A není sám. Zachováš se podle jeho rady?“

„Ne,“ odpověděl. „Ten muž, který si mě najal, mi říkal, abych sem vyhnal a zůstal tady do září. Moje ovce nikomu neubližují. Tomu, co jsi mi povídal, nevěřím. Lidi se tu přece nemůžou takhle chovat. A vůbec, je tu spousta místa pro nás pro všechny.“

Byl jsem tím paličatým cvokem tak rozzloben, že jsem v té tmě sedl na šedáka a vyrazil k domovu, třebaže jsem se tam dostal až po půlnoci.

Po několika dnech jsem se vypravil do města, abych zjistil, co se povídá, a taky pro něj vyzvedl mzdu. Cestou zpátky mě Mileyho peníze tak pálily v kapse, že jsem se vydal rovnou za ním. Kolem poledne jsem směřoval do údolí, a tu mě udivilo, že ovce jsou v malých skupinkách rozběhlé do všech stran.

Šedákovi se to nelíbilo, protože ty pitomé ovce zmateně pobíhaly, jen nešly tam, kde je člověk chtěl mít. Začal jsem je shromažďovat po údolí a hnal jsem je do jejich tábora. Když jsem ujel asi půl míle přes kopec, uviděl jsem Mileyho. Pobíhal se psy a sháněl ovce do jednoho stáda. Plahočil se tam a psi zaběhlé ovce obíhali. Mávl na mě, zašklebil se a běhal dál. Pomohl jsem mu

trochu, ovčím jsem z jedné strany zahradil cestu, až bylo stádo konečně pohromadě.

„Co se zase stalo?“ zeptal jsem se a seskočil na zem.

„Koně,“ řekl úsečně. „Spousta. Divocí. Horší zabijáci než vlci. Přihnali se, ještě než jsem ráno vstal. Proháněli se mezi ovci. Devět mi jich ušlapali.“

Ukázal jsem na jednu ovci, již se klinkala levá přední noha. „Tuhle radši zastřelit,“ řekl jsem. „Ta by se nedala hnát.“

Podíval se na mě, jako by si myslel, že jsem se zbláznil. „Zastřelit ji?

Zastřelit mou ovci? Nohu jí dám do dlahy. Co jsi myslel tím, že se nedá hnát?“

„Jestli máš v hlavě špetku rozumu,“ vysvětloval jsem mu, „budeš koukat odsud vypadnout. Tady žádní divocí koně nejsou. Možná polodivocí, ale snadno zjistíš, že každý má značku. A i kdyby byli divocí, sami od sebe by do stáda ovcí nevrazili. Pojď, něco ti ukážu.“

Sledovali jsme stopy koňských kopyt po údolí a potom kousek nahoru, až jsem našel to, co jsem hledal.

„Podívej se, Miley,“ upozornil jsem ho, „tenhle kůň měl podkovy. Na něm někdo jel. Kdybychom hledali dál, nejspíš bychom našli další stopy.“

Po celou cestu zpátky do tábora nepromluvil. Pak důkladně prohlédl ovce a nakonec přinesl krátkou havířskou lopatku. „K čemu to?“ zeptal jsem se.

„Pohřbím své ovce, jak jsem to udělal s tamtěmi,“ odpověděl.

„Ty jsi ten největší šílenec, jakého jsem kdy potkal,“ osopil jsem se na něj. „Tady přece nemusíš nic zahrabávat, o to se postarají krkavci. S touhle hračkou, co máš, ti to v téhle půdě potrvá celé dva dny.“

„Mé ovce žádný krkavec nedostane,“ odsekl. Vzhlédl ke mně a celý se třásl. „A taky se odtud nehne. Kdysi doma mnou postrkovali dost, nenechám sebou postrkovat taky tady. Chystáme se nahoru do toho kaňonu, kde je spousta dobré trávy aspoň na několik týdnů. Cestou se vždycky někde zastavím, a mé ovce tam nebude nic

G.K.
96

ohrožovat. Rozhodně ne tehdy, když u nich budu. A v případě potřeby budu každou noc vzhůru.“

Už jsem se ho nepokoušel přemlouvat. Dal jsem mu jeho peníze a jel jsem domů. Celou cestu jsem si však vyčítal, že jsem mu měl pořádně vynadat.

Co se stalo potom, není lehké vyprávět. Mně se to snad v celku podaří, protože jsem Mileyho Bennetta znal a vyslechl jsem jeho životní příběh. Trochu pomohlo i těch pár slov, která z něho dostali u soudu. Co vypovídal při procesu jeden z mužů Jeffa Claytona – mluvil se mu těžce, protože měl prostřelené rameno – moc velký význam nemělo, protože kryl sám sebe, ale část z toho odpovídala ostatnímu. Jestliže to přidám k tomu, co mi šlo hlavou, když jsem ráno hned po tom, co se to stalo, tamtudy projížděl, je obraz celý. Jak už jsem řekl, musel jsem to vyprávět tak, jak to vidím já. Některé detaily nemusí souhlasit, ale podstata je správná.

Miley Bennett zahrabával ovce, což mu trvalo nejméně dva dny. Každou uložil do samostatné jámy a z hezké dálky přivalil kameny, aby každý hrob označil. Během té práce sestřelil tři krkavce. Stádo ovcí zahnal do kaňonu, vrátil se, všechno sbalil, naložil na oslici, odvezl to a založil si nový, pěkně čistý tábor, jak to měl rád. Uplynuly dva dny a dvě noci, kdy jen tak chvílemi podřimoval, jinak celý ten rozlehlý temný prostor pozoroval z vrcholku na ploché skále. Třetího dne dopoledne v dálce zpozoroval muže na koni, blížícího se k němu. Slezl dolů, skryl se za vrchol a s připravenou puškou v pravici pozoroval a čekal. Sledoval toho muže na koni, když tu se za ním ozval hlas, který mu přikázal, aby odhodil pušku a zvedl ruce. Otočil se, a to již další chlapík tiše šplhal po skále, obličej až po oči zavázaný kapesníkem, a puškou mířil na Mileyho. Miley byl tak vyděšený, že nebyl schopen se pohnout, zatímco ten chlapík mu z ruky vytrhl brokovnici a odhodil ji na zem, až to hezky třesklo, když dopadla.

Ten na koni mezitím dojel k nim, také on měl přes obličej kapesník. Další muž, habán na vraníku s kapesníkem přes tvář, přijížděl od vysoké skály nad kaňonem a vedl dalšího koně.

Všichni tři pracovali tiše a rychle. Habán to vzal na koni rovnou přes Mileyho stan, který srovnal se zemí. Pak seskočil z koně a další

jezdec s ním. Mileyho Bennetta přivázali ke stromu tváří ke kaňonu, kde se popásalo jeho stádo. Pak metodicky zničili všechno, na co přišli: brokovnici, pytle s jídlem, fazolové konzervy a dokonce i plechovku s tabákem. Habán přistoupil těsně k Mileymu Bennettovi. „Podívej se na to,“ řekl. „A teď táhni, odkud jsi přišel a každému smradlavému ovčákovi pověz, co se mu stane, jestli se opováží do země krav.“

Všichni tři vytáhli své výkonné pušky z pouzder u sedla a vydali se za ovce. První výstřely zasáhly psy. Pak začaly kulky řadit ve stádu, kde padaly jednou ranou dvě až tři zvířata najednou. Ovce začaly křičet, rozprchly se na různé strany, krčily se k sobě v malých hloučcích, ale kulky je stejně dohonily. Když padla poslední rána, bubínky byly horké. Muži se pak vrátili pro své koně a rozjeli se za rozprchlými zbytky stáda. Co mohli, rozdupali, vyděšené ovce pak pronásledovali až mezi skály a do křoví, rostoucího na okraji kaňonu.

A na tohle všechno se musel dívat Miley Bennett, přivázaný jako na mučidle ke stromu.

Muži se opět vrátili, jeden seskočil z koně, aby Mileymu povolil provazy, pak opět nasedl a všichni tři vyjeli z kaňonu do údolí a uháněli pryč.

Miley Bennett se z narudlé tmy pomalu vracel k vědomí. Jen zvolna, jakoby z dálky, začínal vnímat své okolí, a zpočátku si ani neuvědomoval své bolavé tělo. Byl sám s tou pohromou i se svým zraněným a vyděšeným životem. Provazy se mu hluboko zadíraly do paží, do kotníků i do hrudi, ale nevěděl o tom. Měl pocit, že uplynuly hodiny, ale ve skutečnosti to trvalo jen nějakých dvacet minut.

Miley se soustředil na jednu věc a počínal si tiše, chladně a logicky. Přestal bojovat. Začal narážet tělem přesně vypočtenými pohyby do stran pod provazem, který se napínal kolem kmene stromu. Nedbal přitom, že se mu konopný provaz zařezává do těla. Když prsty dosáhl na uzel, co nejvíce stočil zápěstí a pomalu a vytrvale za ten konec škulal. Když provaz povolil, zapotácel se a padl dopředu, protože dolní smyčka kolem kotníků dosud pevně držela. Jakmile si uvolnil i nohy, doplazil se ke zkrabacené plachtě rozdupaného stanu.

Pod plachtou v příšerném zmatku mezi dvěma příkrývkami ležela stará hotchkissovka. Pažbu měla poškozenou, ale buben a hlaveň byly v pořádku. Poslední krabici s patronami našel promáčkrou a prasklou a patrony rozsypané po zemi. Sebral, co mohl, pečlivě patrony očistil a nastrkal si je do kapes. Vzpřímil se, rozhlédl se kolem, hvízdal nejdříve tiše a potom silně, a všiml si, že se ve vzdáleném křoví cosi hýbá. Dovlekl se tam a z roztrhaného provazu, jímž oslici přivazoval, udělal provizorní ohlávku. Pak se na zvíře posadil a vyrazil z kaňonu do údolí za těmi lumpy, provizorní uzdu v levé, hotchkissovku v pravé ruce.

Nebyl to žádný stopař, a tak to pro něj bylo těžké. Konečně našel místo, kde jezdcí odbočili z hlavní cesty údolím, a vydal se doleva přes kopce a svahy horských úpatí. Malá oslice se trpělivě plahočila i trpělivě čekala se svěšenou hlavou, když ztratil stopu a musel ji kolem pěšky hledat. Slunce už bylo za zenitem, když se vyšplhal na poslední kopec a uviděl stavení Clema Murphyho v dolíku a tři koně, uvázané ve stínu stromů u ohrady.

Sjel pod vrchol kopce, slezl z oslice a přivázal ji ke křoví. Pak se vrátil nahoru, lehl si na břicho, sledoval dění dole a opatrně se plazil od křoví ke křoví dolů po svahu k hromadě kůlů na plot, kterou si vyhlédl, asi tak sto yardů od stavení. Buben staré hotchkissovky pomazal hlínou, aby se neleskl na slunci, a znovu si lehl na břicho za haldou, tak, aby otvorem mezi dvěma kůly mohl pozorovat verandu, všechny tři koně i celý prostor až k domu. Buben staré hotchkissovky prostrčil otvorem, posadil se na zem a čekal. Slunce mu pražilo do zad, dotíraly na něj mouchy a štípaly ho, ale on se ani nepohnul a trpělivě čekal.

Uvnitř v domě ti tři muži s Clemem Murphym právě dopili svůj poslední šálek kávy a nakázali mu, aby nezapomněl, že tu u něho byli celé dopoledne. Nádobí sklidili do dřezu a jeden po druhém se vyloudali ven.

Miley Bennett si počkal, až všichni přešli přes verandu ke svým koním. Nevím, za co je pokládal, snad za vlky nebo prostě za nějaké netvory, ničící tuto ušlechtilou rozlehlou zemi. Jeho první kulka proletěla hlavou Jeffa Claytona. Druhá udělala díru v rameni jednomu ze dvou dalších, prolétla ven, přičemž mu urazila kus klíční

kosti, takže padl v bezvědomí na zem. Třetí cvakla do prachu za posledním ze tří, když se schoval za korytem u železné pumpy. Čtvrtá zasáhla hrudní kost Clema Murphyho, právě když vyběhl ze dveří na verandu, aby se podíval, co se to děje.

Nad scénou se rozhostilo ticho a prach usedl. Čas plynul, slunce se sklánělo k západu a na ležící těla usedaly mouchy. Chlapík schovaný za korytem si všiml škvíry pod svým úkrytem, a tou pak prozkoumal každý kousek terénu proti sobě. Jediným místem, kde se mohl někdo skrývat, byla hromada kůlů. Nakonec si všiml bubnu pušky, která trčela ven. Čekal, ale nic se nehýbalo. S revolverem v ruce opatrně vykoukl přes koryto a pak čtyřikrát vypálil do malého otvoru mezi kůly. Opět se skrčil, nabil revolver a zase čekal, ale odnaproti nezpozoroval žádný pohyb ani zvuk.

Nervy v něm začaly jen hrát, už tam tak zalezlý nevydržel. Vyskočil, rozběhl se ke koním a přitom v běhu rychle páčil. Na jednoho vyskočil, pobídl ho, aby se otočil, a tu ho kulka zasáhla do zad, vyrazila ho ze sedla, takže spadl na ohradu a zhroutil se na zem.

Šerif Eakins našel Mileyho Bennetta k večeru toho dne. Objevil ho v malém kaňonu. Pracoval jako soumar se svou krátkou lopatkou, zahrabával ovce a jejich hroby označoval kameny. Nevypadal překvapeně, když k němu Eakins přijížděl, poté co kolem rozestavil strážu. Jen se zdálo, že se nikomu nemůže podívat do očí. Hleděl do prázdna a nedíval se ani na práci. Neřekl nic, jen se Eakinse zeptal, jestli může zahrabat všechny ovce. Když Eakins řekl že ne, protože především musí být soud, šel tiše, jen se na chvíli zastavil a řekl oslici, aby odháněla krkavce, a pak se nechal připoutat ke koni. Byl naprosto klidný a jen se rozhlížel kolem dokola po širé krajině.

Ve městě se povídalo, že ho budou lynčovat, ale tak horké to zase nebylo, protože šerifa Eakinse každý respektoval, a taky tam byl právě na objíždce federální soudce Stillwell. Nevím, co by se stalo, kdyby se byl ten případ dostal ke státnímu soudu. Eakins však prohlásil, že to je federální případ, neboť základem byl spor o federální půdu. Soudce Stillwell se tedy ujal práva.

Poroty nebylo třeba, protože obhajoba uznala vinu. Soudní přelíčení trvalo něco málo přes hodinu, a Miley Bennett se po celou tu dobu díval z okna a sotva vnímal, o čem je řeč. Všechno šlo mimo

něj. Kromě několika bezduchých přikývnutí na přímé otázky jen jednou ožil, a to když se ho zeptali na Clema Murphyho. Tvrdil, že na něj nechtěl střílet, ale že prostě nemohl přestat, a prosil, aby pochopili, že ho nechtěl zastřelit. Obhájce, který mu byl přidělen, se dost snažil mluvit o polehčujících okolnostech, ale moc upřímné to nebylo. Soudce Stillwell to vzal zkrátka a prohlásil, že jedinou polehčující okolností je to, že tento muž zcela jasně není duševně zdravý. Soudce dobře znal obecnstvo, a proto dodal, že prý je všeobecně známo, že každý, kdo se dá na pasení ovcí, je poloviční blázen. To vyvolalo všeobecný smích, a proto když soudce vynesl rozsudek doživotního vězení, ani moc neprotestovali. A Miley Bennett se díval oknem ven, i když ho vedli do vězení, kde měl pobýt do té doby, než ho převezou do nové federální věznice. Uvědomil jsem si, že to sice chvíli potrvá, než přijde o rozum úplně, ale zase moc dlouho to trvat nebude.

Myslím, že to je všechno. Snad kromě toho, že mě ten den odpoledne, co Mileyho Bennetta pohřbili s ústy spálenými od střelného prachu a se zkrvavenou hlavou, navštívil šerif Eakins. Přijel ke mně, právě když jsem napínal ostatný drát. Ani neslezl z koně. Jen natáhl ruku a podal mi tu pistoli.

„Hádám, že je tvoje,“ řekl.

„Taky že je,“ přiznal jsem.

„O obvinění nejde,“ dodal. „Koneckonců jsi vládě ušetřil výdaje, protože by ho možná hezkých pár let musela žít.“

„O to mi nešlo,“ odpověděl jsem.

Přikývl, otočil koně a vyrazil směrem k městu. A já jsem se za tím vzpřímeným mužem, stejnoměrně klusajícím na koni rozlehlou krajinou, dlouho díval.

Emmet Dutrow

TŘI DNY BYL NA SKALNÍM VÝČNĚLKU. Řekl bych, že ani jednou odtamtud neodešel. Krk bych za to nedal, protože jsem měl spoustu práce, ale od svého baráku jsem na něj viděl, a kdykoli jsem se podíval, byl tam: postavička v tmavém obleku, až komicky malá na pozadí skalní stěny, která se za ním tyčila.

Chvilími stál, s hlavou zvrácenou dozadu a s obličejem vzhůru. Někdy klečel, s hlavou svěšenou a skleslou mezi rameny. Jindy zase seděl na jednom z menších kamenů.

Vydržel to celé tři dny. A snad také tři noci. Byl tam, když jsem šel za soumraku domů, a opět tam byl, když jsem časně ráno vycházel ven. Jednou či dvakrát mě napadlo, že tam za ním zajdu, ale tím bych ničeho nedosáhl. Pochybují, že by si mě vůbec všiml. Byl ztracen ve své osamělosti a nikdo k němu nemohl proniknout. Čekal na Boha, až přijde soudit jeho případ.

Myslím, že to je další příběh, který mě musíte nechat vyprávět tak, jak to vidím já. A já to dokážu povědět jen po úsecích, tak, jak jsem to pozoroval.

Ten chlapík se jmenoval Emmet Dutrow. Původem byl Dán, aspoň z větší části. Typ zatvrzelého zuřivého paličáka. Přišel sem z Pensylvánie, celý ten lán cesty do našeho nového státu Wyoming urazil se svým těžkým širokým vozem, taženým pomalým volským spřežením. Musel cestovat celé měsíce, kdy ujel takových dvanáct až dvacet mil denně za pěkného počasí a mnohem méně nebo vůbec nic, když bylo ošklivo. V tom voze si vezl pod starou plachtou jídlo, zemědělské nářadí a pár kousků těžkého nábytku každý pes jiná ves, jak se říká. Celou cestu kráčel vedle vozu, a taky mu nic jiného nezbyvalo, protože poháněl ty své voly koženým řemínkem, připevněným k chomoutu. A asi deset kroků za ním šla po straně jeho žena a syn Jess.

První noc se utábořili za potokem nedaleko mne. Viděl jsem ho, jak přivázal voly, aby se pásli, syn přichystal oheň, žena vynesla nádobí, které bylo zavěšeno na zadní ose vozu. Když jsem byl hotov s prací a chystal sejít domů, abych si připravil večeři, nejdřív jsem se vypravil k potoku, přešel po kamenech na mělčině a namířil si to k jejich ohni. Dutrow vykročil a postavil se mi do cesty, abych nemohl dál. Byl to vysoký chlapík, ramenatý a tělnatý, a velice podivně oblečený. Měl na sobě plandavé černé kalhoty z hrubé látky a černou halenu, redingot a mělký černý klobouk s tvrdým okrajem. Většinu obličeje mu zakrýval hranatý plnovous, a oči měl vpadlé, jakoby bez výrazu.

Druzí dva za ním se starali o oheň – neforemná žena v tmavých šatech z hrubě tkané látky ze lnu a vlny a v podivné čepici, stažené do čela, a syn oblečený jako otec, ale bez klobouku.

Zastavil jsem se. Dál jsem ani nemohl jít, abych do něho nenarazil.

„Dobrý večer, cizinče,“ pozdravil jsem.

„Dobrý večer,“ odpověděl. Měl hluboký hlas, který mu zněl v hrdle, jako by kázal na kazatelně. „Chcete ode mne něco?“

„V chladírně mám čtvrtku hovězího,“ prohodil jsem. „Třeba byste si rádi dali čerstvé maso.“

„A kolik stojí?“ zeptal se.

„Nic,“ řekl jsem. „Jen vás chci pohostit.“

Upřeně na mě hleděl. Alespoň ty temné jamky, v nichž se skrývaly jeho oči, mířily na mne. „Nechci být nikomu zavázán,“ odpověděl.

Syn vyskočil od ohně, aby se na mě podíval. Ukázal na mé pozemky za potokem. „Povězte, pane,“ oslovil mě, „ten dobytek je váš...?“

„Jessi!“ okřikl ho otec, načež syn zmlkl a poslušně se vrátil k ohni. Otec se obrátil na mne. „Chtěl jste snad ještě něco?“

„Ne,“ řekl jsem. Otočil jsem se tedy, přešel po kamenech zpátky přes potok a vyšplhal se nahoru do svého malého dřevěného domku.

Příštího dne se usadil asi o třetinu míle dál a zabral půdu v místech, kde se údolí zužovalo a kde v minulosti po celá staletí jarní vody zaplavovaly ohbí a omývaly skály. Na útesu bylo znát, kam až

dosáhly. Jeho pozemek se prostíral od skalního útesu až k potoku. Na první pohled to byla dobrá volba: kvalitní půda, zavlažovaná potokem, a vzadu u skály stály topoly. Já jsem ten úsek pomínil, protože jsem věděl, jaké závěje se u té skály nahromadí v zimě. Vybral jsem si velice příjemné místo v ohbí údolí, kde mě odzadu chránily kopce. Bylo jasné, že Emmet Dutrow tenhle kraj nezná. Měl však pravdu v tom, že by byl chráněn před vichry, kdyby zima přišla z hor.

Dutrow byl dřič a jeho syn taky. Dali se do stavby chalupy hned první dopoledne. Káceli a osekávali stromy a odtahovali je volským spřežením. Během dvou dní měli kostru domku a stěny do výšky ramenou, ale pak začalo pršet, fičel vítr, přihnala se jedna ze zdejších bouřek pozdního jara, která přináší chlad a svým lijákem promočí všechno, co není pod střechou. Vzpomínal jsem na ty za potokem, kteří dosud nemají střechu nad hlavou a nemůžou si v takovém počasí ani rozdělat oheň, a tak jsem si natáhl holínky, plášť do deště a starý klobouk, vydal jsem se do toho nečasu a přebrodil se k nim. Byla už skoro tma, ale Dutrow se synem pořád ještě pracovali, právě usazovali další kmen do stěny. Měli na sobě kusy staré plachtoviny, v níž si vyřízli díru pro hlavu, aby si aspoň kryli ramena. V tom se jim samozřejmě dělalo těžce, měli nemotorné ruce, ale přesto pracovali. Dutrow přitáhl k jedné stěně chalupy vůz, aby tu stranu kryl, a zbývající strany potáhli starou plachtovinou. Žena byla uvnitř, seděla na větvích, které měly nést podlahu, hlavou téměř narážejíc na vůz nad sebou. Slyšel jsem, že uvnitř cosi kape, ale byl to jiný zvuk, než který vytvářel déšť, bušící do stěn vozu a do hrázděné stěny.

Muž mi opět vyšel vstříc, aby mě zarazil, plachtovina na ramenou se mu vzdouvala a tmavé jamky očí se na mě upíraly.

„Je kapánek mokro,“ prohodil jsem. „Říkal jsem si, že byste třeba rádi zašli ke mně, kde je teplo, abyste se usušili. Můžu ustlat pro vás pro všechny.“

„Ne,“ odsekl svým varhanním hlasem. „My to zvládneme sami.“

Právě jsem se chtěl vydat na cestu domů, a tu jsem viděl, jak žena vykoukla a podívala se na mě usouzeným obličejem pod čepicí, a tak jsem se otočil zpátky.

„Poslechněte,“ oslovil jsem Dutrowa, „zapomeňte na tu svou hrdost, nebo který čert vás to posedl, a myslete na svou ženu a na toho chlapce.“

„Já na ně myslím,“ odsekl mi. „A taky je ochráním.“

Vydal jsem se tedy zpátky, ale sotva jsem ušel pár kroků, ozval se za mnou jeho hlas: „Snad bych vám měl poděkovat, sousede. Možná to myslíte dobře.“

„Taky že jo,“ řekl jsem.

Už jsem se neohlížel, namířil jsem si to k potoku a ke svému domku. Doma jsem rozsvítil lampu a pořádně přiložil do krbu.

Zkusil jsem to ještě jednou o dva týdny později. To už měl Dutrow svou chatrč hotovou, pokrytou kusy kůry na kládách položených těsně vedle sebe, a štěrby ve stěnách vymazané bahnem z potočního dna.

Začal obdělávat půdu. Jeho volci zastali víc práce než by dokázal pár koní. Zapražení do ohlávek se opírali kopyty do drnu a táhli těžký pluh, který obracel kořeny trávy, udupané od bizonů.

Připadalo mi pošetilé obracet drn, který byl výborný pro dobytek, a chystat se na pěstování plodin, když široko daleko nebyl žádný trh. On to však dělal důkladně. Půda byla zorána do hloubky, drny obráceny kořínky nahoru, aby během léta na slunci uschly. Tak měla být příští jaro půda připravena k osetí a osázení. Mezitím si mohl udělat ploty a postavit si potřebné kůlny, stodoly a dřevníky a všechno dát hezky do pořádku.

Říkal jsem si, že bychom se měli skutečně seznámit, neboť jsme byli jediní sousedé v údolí, a navíc nejbližší usedlost od nás byla vzdálena dvě míle směrem k městu. Bylo na mně, abych udělal první krok. Byl jsem přece v údolí jako první, kdežto on byl druhý, novousedlík.

Jak už jsem řekl, pokusil jsem se znovu. Byla sobota odpoledne a já jsem se chystal vyrazit do města, abych se podíval, zda nepřišla nějaká pošta, abych nakoupil pár věcí a trochu poseděl mezi lidmi, a tu jsem si vzpomněl na ty za potokem, co v jednom kuse dřou jen ve společnosti volků, kteří by na těch osm mil tam a zpátky potřebovali aspoň půl dne. Zapřáhl jsem tedy koně do čtyřkoláku a ujížděl přes potok k sousedům. Žena se objevila ve dveřích domku, oči si clonila

rukou proti slunci a hleděla mi vstříc. Syn nechal orání, pustil pluh a zíral na mě. Otec přišel kolem domku, mávl na syna, aby pracoval, přistoupil k mému vozu, rozkročil se a hleděl na mě.

„Jedu do města,“ začal jsem, „a tak mě napadlo, že byste se třeba rád tam i zpátky svezl. Mohl byste to tam okouknout a hodit řeč s lidmi.“

„Kdepak, sousede,“ řekl odmítavě. Podíval se na mě a potom zvýšil hlas. „Ve městech je jen hřích a pokušení. Když jsme tudy projížděli, viděl jsem dva výčepy a taky namalované ženské.“

„Milej zlatej,“ namítl jsem, „takové věci najdete všude. Ale když je necháte být, neublíží vám.“

„To jo,“ souhlasil. „Všude. Viděl jsem je po celé té dlouhé cestě. Jsou všude. Proto jsem se nakonec usadil tady. Ve městě před tím neutečete. Kde je víc lidí pohromadě, tam je i hřích. A já se toho budu i se svou rodinou stranit.“

„No jo,“ řekl jsem, „takže vy nemáte rád lidi. Ale co vaše žena a váš chlapec? Ti by třeba někdy uvítali taky nějakou změnu.“

Hlas se mu opět zahřímal. „O ně se starám já.“ Podíval se na mě, a protože stál proti světlu, poprvé jsem mu uviděl do očí, které se mu v temných jamkách leskly a žhnuly. „Sousede,“ řekl náhle, „vkročil jsem snad já na váš majetek?“

Práskl jsem do koní a vyrazil zpátky přes potok. Odpřáhl jsem potah, poplácal koně po hýždích a nechal jsem je pást. Pak jsem hvízdal na šedáka, osedlal jsem ho a pěkným cvałem jsem vyrazil k městu.

To bylo naposledy. Pak jsem prostě jen sledoval, co se v údolí děje. Dalo by se to všechno shrnout jedním slovem – práce. Ta se nakonec soustředila na úpatí skalního útesu, kde asi tak deset stop nad údolím vyčníval balvan, nahoře plochý jako obrovitý stůl. Všiml jsem si, že tam Dutrow pracuje, že se tam ohání nějakým nástrojem, a po několika dnech jsem konečně zjistil, co dělá. Vysekával v tom balvanu schody, aby se dostal po skále nahoru. Na den pak odvolal syna od orání, aby mu pomohl zvednout a odsunout napadané kameny z římsy kromě tří, jednoho velkého čtvercového a dvou menších. Proti tomu velkému vztyčil kříž, udělaný ze dvou malých kmenů. Pak jsem tam každý den, časně zrána a před setměním, vídal

jeho, manželku i syna, všechny tři na kolenou, a dovedl jsem si představit, jak tam burácí jeho hlas a nese se ozvěnou od skalní stěny za nimi. A o nedělích, kdy doma nic nedělali a kdy dokonce ani kouř nestoupal z komína jejich domku, protože nevařili, trávili tam celé hodiny, žena a syn občas seděli na dvou menších kamenech, zatímco otec, opřený o velký balvan, předčítal z otevřené knihy před sebou.

Bylo to takhle v neděli odpoledne, když ke mně náhle přišel syn. Blížil se k domu pomalu a váhavě, jako by se bál, že na něj něco vyskočí a kousne ho to. Seděl jsem na verandě, winchesterovku na klíně, vyhříval jsem se na sluníčku a čekal jsem, jestli vystrčí hlavu sysel, který mi dělal díry na pastvině. Všiml jsem si, že chlapec přichází. Pěkná urostlá postava v tmavých kalhotách a v košili z ručně tkané látky. Když přišel blíž, zavolať jsem na něj:

„Nazdar, Jessi! Nemáš strach, že ode mě chytíš nějakou špatnost?“

Přihlouple se zazubil a špičkou boty rozpačitě ryl v hlíně.

„Nedělejte si ze mě legraci,“ odpověděl. „Já na tátovy řeči nedám. Stejně řekl, že sem můžu. Možná došel k názoru, že máte pravdu.“

„Díky,“ řekl jsem. „Když už jsem takhle obstál, proč bys nezašel dál na kus řeči?“

Posadil se tedy, velmi zvědavě se rozhlížel kolem sebe a po chvíli prohodil: „Táta si myslel, že byste mu možná mohl říct, jak dát dohromady žádost tady o ten pozemek a získat tak na něj papíry.“

Řekl jsem mu to, pak jsme seděli a po chvíli se chlapec znovu ozval: „Co je tohle za flintu?“

„Winchesterovka,“ vysvětlil jsem. „Opakovačka. Šikovná bouchačka.“

„Nepůjčil byste mi ji?“ zeptal se.

Zajistil jsem ji a podal mu ji. Přiložil ji k rameni a znaleckým okem si prohlížel hlaveň.

„Už jsi někdy měl vlastní pušku?“ zeptal jsem se.

„Ne,“ řekl. Rychle mi zbraň vrátil a zahleděl se k zemi. „Já jsem nikdy neměl nic vlastního. Všechno patří tátovi. A on stejně pušku nemá. Jen starou brokovnici, ale na tu nesmím sáhnout.“ Po chvíli pak dodal: „Nikdy jsem neměl vlastní ani niklák, abych si mohl něco

koupit.“ Po další dlouhé odmlce pak pokračoval: „Můžete mi říct, proč se pořád musí modlit? Jen se dře a modlí se, nic jiného nedělá. Pořád prosí o odpuštění hříchů. Mých hříchů i máminých hříchů. Copak jsme vůbec mohli někdy zhřešit? Můžete mi to říct?“

„Ne,“ odpověděl jsem. „To tedy nemůžu.“

Seděli jsme ještě nějaký čas a on vyhlédl na pastvu. „Povězte, je ten dobytek...“

„Jo,“ přitakal jsem. „Je to herefordský skot. Čistokrevný. Jeden z prvních v těchhle končinách. Proto je mám pěkně za plotem.“

„Jak jste se na to vůbec vzmohl?“ zeptal se. „Myslím na něj a na všechno, co tady máte.“

„Zpočátku jsem byl bláznivý zelenáč a rozhazoval jsem peníze, sotva jsem nějaké vydělal. Až jsem si jednoho dne řekl, že nebudu pást cizí stáda, když jsem věděl o lepších plemenech. A tak jsem začal šetřit.“

„Jak dlouho vám to trvalo?“ zajímal se.

„Minulý měsíc to bylo jedenáct let, co jsem si v bance založil konto,“ odpověděl jsem.

„To je teda dlouhá doba,“ mínil. „Šíleně dlouhá doba.“

„Kolik ti je, Jessi?“ napadlo mě.

„Devatenáct. Před čtyřmi měsíci mi bylo devatenáct.“

„Kdybys byl starší, nepřipadalo by ti, že to je tak dlouhá doba. Jak člověk stárne, čas ubíhá rychleji.“

„Jenže já nejsem starý,“ namítl. „To máš pravdu,“ souhlasil jsem.

Ještě jsme seděli, když mě něco napadlo. „Jessi,“ začal jsem, „už jsi dooral. Byla to pěkná dřina. Teď už toho nebude tak moc na práci. Co kdybys mi párkrát pomohl sušit seno? Já ti za to zaplatím. Pětadvacet centů na hodinu.“

Tvář se mu rozzářila, jak když škrtne sirkou. „Teda, pane!“ Ale vzápětí: „Jenže táta...“

„Jessi,“ řekl jsem, „ještě jsem neslyšel, že by práce byla hřích.“

Byl jsem zvědav, jestli se do toho dá, ale ve středu hned po polednách opravdu přišel a dělal se mnou až do soumraku. Pracoval, ale přitom se mě vyptával na místní krajinu a na lidi, na mou usedlost i dobytek a taky na ta léta, která jsem strávil v sedle. V pátek přišel

znovu. Když jsem se s ním chtěl vyrovnat a namířili jsme přes pastvinu k mému domku, na verandě už stál otec a čekal.

„Dobrý večer, sousede,“ řekl. „Podle syna jste si objednal práci na několik odpolední. On to odpracoval, a tak jsem si přišel pro peníze.“

„Dutrowe,“ řekl jsem, „tu práci udělal Jess. A Jess taky dostane peníze.“

„Vy mi nerozumíte,“ namítl a jeho hlas nabýval na síle. „Můj syn ještě není plnoletý. Zatím za něj odpovídám já, a to, co vydělá, je moje. Přisahal jsem, že ho ochráním před zlem. Peníze v kapse nezkušeného chlapce jsou jen pokušením k hříchu.“

Vešel jsem do domu, vytáhl z peněženky v náprsní kapse saka tři dolary, vyšel jsem ven a dal je Jessovi přímo do ruky. Stál tam jako zkamenělý s nataženou dlaní a díval se na ně.

„Jessi! Pojd' sem!“

Neochotně se přiloudal, ruku stále ještě strnule nataženou, a otec si zní peníze vzal.

„To je mi líto, Jessi,“ řekl jsem, „zdá se, že už nebudeš mít důvod, abys tu příště zase pracoval.“

Mrkl po mně, jako by tasil kolt, pak se otočil a odcházel tak rychle, až v tom spěchu brkal.

„Dutrowe,“ obrátil jsem se k otci, „doufám, že vás ty peníze pálí v ruce. Právě jste se s nimi dopustil hříchu.“

„Soused,“ řekl, „berete si toho na sebe příliš. Jen Bůh posoudí mé skutky.“

Zašel jsem tedy do domu a zavřel za sebou dveře.

Asi tak o měsíc později, takhle uprostřed týdne, přišel mě navštívit otec sám, ve svém černém kabátě a podivném černém klobouku pod sálajícím sluncem, stoupajícím k zenitu.

„Soused,“ oslovil mě, „neviděl jste dopoledne mého syna?“

„To teda neviděl,“ odpověděl jsem.

„To mi nejde do hlavy,“ pokračoval on. „Když jsem vstával, nebyl na kavalci. Na ranní modlitbu vůbec nepřišel. Zkrátka se neobjevil.“

Chvilí mlčky stál. Pak zvedl ruku a napřáhl na mě svůj mohutný ukazovák. „Soused,“ zaduněl jeho hlas, „jestli jste se s mým synem

spíkl a ponoukl ho k tomu, aby šel do světa, přivolám na vás trest Boží.“

„Sousedě Dutrowe,“ řekl jsem, „já vůbec nevím, co váš syn dělá, ale vím, co uděláte vy. Vy teď zavřete hubu a vypadnete z mého pozemku.“

Myslím, že mě ani neslyšel. Přetřel si dlaní obličej a vous. „Musíte mi prominout,“ řekl, když se vzpamatoval. „Jsem celý rozčilený a mám o něj starost.“

Vykročil podél potoka a pak odbočil doleva ven z údolí směrem k městu. Šosy kabátu za ním vlály, jak rázoval, byl stále menší a menší, až v dálce zahnul za první kopec a dočista zmizel.

Vrátil se až k večeru, sám, zaprášený a unavený, vlekl se pomalu a hleděl do země. Přešel na druhou stranu potoka a zamířil ke své chalupě. Předě dveřmi se zastavil, jeho žena vyšla a oba se pak vydali ke skalnímu výstupku. Tam poklekli a klečeli tam, dokud je před mými zraky nezahalila tma.

Příštího dne hned po polednách jsem zaslechl ve směru od silnice vedoucí do údolí koňský dusot. Byl to šerif Eakins. Namířil to kolem stodoly rovnou ke mně a poněkud neohrabaně seskočil z koně. Byl unavený a nedbale oblečený, v rozhalené košili bylo vidět, že má zafačované levé rameno.

„Dobré odpoledne, Johne,“ pozdravil. „Nemáš trochu kafe v hrnci, které bys mi ohřál?“

Rozdělal jsem tedy v kamnech oheň a hrnec postavil na plotnu. „Copak, nějaký ostrý hoch?“ zeptal jsem se.

„Ale čerta,“ řekl. „ty já dokážu zmáknout. Tohle byl amatér. Takovej praštěnej smrkáč.“

Když jsem mu podal šálek, napil se a opřel se pohodlně v židli. „To je Dutrowova usedlost tamhle za potokem?“ zeptal se náhle. „Jo,“ přikývl jsem.

„To musí být pěkní sousedi,“ mínil. „Takhle mě totiž zřídil jejich kluk.“ Znovu se chopil šálku, čtyřmi hlty jej vyprázdnil a sáhl po hrnci. „Včera byl ve městě jeho táta. Tvrdil, že mu kluk utekl. Měl pravdu. Ten kluk musel zdrhnout během dne. A měl celou noc. Okouněl u výkladu Waltonova obchodu. Sbalil pytel jídla, ručnici a

krabici patron. Dostal se do nájemné stáje, osedlal si koně a vzal roha.“

„Vždyť neumí jezdit,“ namítl jsem.

„Neřekl bych,“ odpověděl Eakins. „Připravil si postroj, našel uzdu a nasedl. Nechal za sebou jasnou stopu. Jen nevěděl, jak na koni uhánět. Vzal jsem tedy Pattona a vyrazili jsme za ním. Musel mít před námi několikahodinový náskok, ale my jsme mu už před desátou byli v patách. Nevím, jestli seskočil či z toho koně spadl, zkrátka a dobře zalezl do skal. Houkl jsem na něj, že máme jeho koně. Jestli odhodí pušku a sám od sebe vyleze, žádný velký průsvih z toho nebude mít. Ale on se snad zbláznil. Vykřikoval cosi o tom, že se dopustil hříchu, a začal pálit.“

„On přece neuměl střílet,“ namítl jsem opět.

„Možná neuměl,“ souhlasil Eakins, „ale páčil, jak nejrychleji dokázal, a Pattona zastřelil. My jsme nevypálili jedinou ránu.“ Eakins se dal do druhého šálku kávy. „No a?“ vybídl jsem ho.

„Šel jsem tedy do skal a vytáhl jsem ho odtamtud,“ pokračoval Eakins. „Moc jsem se s ním nemazlil. Patton byl dobrý chlap.“

Dopil druhý šálek a odstavil jej. „Přišel jsem to oznámit jeho rodině. Říkal jsem si, že třeba půjdete se mnou. Ženské lamentace mě totiž znervózňují.“ Prstem odstrčil šálek. „Moc času nemám. Ve městě to kapánek vře. Soud bude zítra.“

Vydali jsme se k potoku, přebrodivili ho a zamířili k sousedovi. Dutrowova žena se objevila ve dveřích do chalupy a zírala na nás. Otec přišel odkudsi zezadu a postavil se nám do cesty. Hlavu měl vztyčenou a oči mu v temných jamkách žhly. Jeho hlas doslova zaburácel.

„Našli jste mi syna?“

„To jo,“ přisvědčil Eakins, „našli jsme ho.“ Podíval se na mě, pak opět na Dutrowa, zatvářil se úředně a oznámil rodičům, co se stalo. „Soud bude zítra v deset,“ řekl. „Dají mu advokáta. Teď už je to mimo mne, to je soudcová věc.“

A zatímco šerif mluvil, Dutrow se nám hroutil přímo před očima. Hlava mu poklesla a on jako by se v tom hrubém černém mundúru ztrácel. Hlas mu slábl a přecházel v šepot.

„Hříchy otců,“ řekl jen a pak už nepromluvil.

A tu začala mluvit žena, stojící stále ještě ve dveřích. Vypadala v té chvíli, jako by se zvětšovala, mluvila a ukazovala na svého muže. Byla to první slova, která jsem od ní slyšel.

„Tos udělal ty,“ řekla. „To tys mu vnukl myšlenku na hřích, když ses pořád modlil. To tys ho držel jako v kleci a nikdy mu nedal nic, co by bylo opravdu jeho. Před Bohem je to tvá vina. Tys ho k tomu dohnal.“

Odmlčela se, tiše stála, obviňující oči upřené na něj jí ve strhaném bledém obličejí plály.

Oba docela zapomněli, že tam jsme. Eakins chtěl ještě něco dodat, ale pak si to rozmyslel. Otočil se ke mně, já jsem přikývl, a tak jsme vykročili zpátky podél potoka a přes vodu k mé stodole. Tam šerif vsedl na svého koně a vyrazil k městu.

Ráno jsem osedlal šedáka a vydal se k Dutrowovi. Napadlo mě, že bych mu nabídl spřežení a čtyřkolák. Kolem jejich chalupy bylo mrtvo a pusto. Dveře byly otevřené, a tak jsem nahlédl dovnitř. Žena seděla na židli u vyhaslého ohniště. Ruce měla sepjaté v klíně, hlavu skloněnou. Seděla tiše, těžko se dalo říct, co dělá. Prostě seděla.

„Kde je Dutrow?“ zeptal jsem se.

Pootočila ke mně hlavu a váhavě na mě upřela bezvýrazný pohled. „Je tady někde?“ opakoval jsem otázku.

Zavrtěla hlavou tak nepatrně, že jsem to sotva postřehl, a opět ji hluboce sklonila. Ustoupil jsem, ještě jednou jsem se rozhlédl, pak jsem nasedl na šedáka a vydal se k městu. Celou cestu jsem však dával pozor, jestli Dutrowa někde nezahlednu.

Neměl jsem důvod spěchat, a tak když jsem dorazil ke skladu, který sloužil jako soud, byl tam pěkný nával. Soudce Cutler už zaujal místo u své stolice. Měli jsme vlastního soudce pro místní případy. Byl to vysoký štíhlý muž s velkou zkušeností, přímý, čestný a nezávislý. Právě proto byl naším soudcem. Eakins působil jako šerif, abychom byli líp organizováni. Proto se o případ staral předchozího dne.

Dovnitř přivedli Jesse Dutrowa a posadili ho na židli na jedné straně soudcovské stolice, přičemž na druhé straně byla připravena židle pro svědka. Porota nebyla, neboť obžalovaný prohlásil, že se cítí vinen. Obhájce, jehož Jessovi určili, mohl argumentovat jedine

mládím svého klienta a těžkými životními okolnostmi. Rekonstrukce události v krátkých výpovědích svědků netrvala dlouho. Mne požádali, abych chlapce identifikoval a řekl, co o něm vím. Waltona a muže z nájemné stáje požádali, aby dosvědčili krádež. Pak zavolali Eakinse, aby o celém případu znovu vypovídal, což bylo zaprotokolováno. Obhájce uzavřel svou obhajovací řeč žádostí, aby byly v při vynesení rozsudku brány v úvahu polehčující okolnosti, a tu začal v síni šum a lidé se ohlíželi ke vchodu.

Ve dveřích stanul Jessův otec ve svém černém mundúru, celý špinavý, jako by se doslova vyválel na zemi. Byl bez klobouku, neučesané dlouhé vlasy mu visely dozadu. Vousy měl rozčuchané, rozježené, tváře vpadlé, jako kdyby vůbec nespál. Jeho mohutný hlas se však rozlehl po celé síni.

„Zadržtel!“ vykřikl. „Nesoudíte toho pravého!“

Prošel až dopředu a stanul před dřevěným podstavcem, který jsme užívali jako soudcovskou stolicí. Vzhlédl k soudci Cutlerovi na nízkém pódiu.

„Já jsem vinen,“ prohlásil. „Trest nechť dopadne na mou hlavu. Mému synovi není ještě ani dvacet let. Za vše, cokoli udělá, nesu odpovědnost já. Bůh mi ho svěřil, abych ho ochránil před pokušením a abych ho bez úhony vychoval v muže. Má vůle však nebyla dostatečně silná, abych ho ochránil. Vina tedy padá na mne, na jeho otce, který selhal. Mne je třeba soudit, proto jsem přišel. Žádám vás proto, abyste jeho propustili a dali mu tak příležitost již více nehřešit.“

Soudce Cutler se předklonil. „Pane Dutrowe,“ oslovil ho svým mírným, distingovaným tónem, „dnes tu mezi námi není jediný člověk, který by s vámi necítil. Ale zákon je zákon. My se nemůžeme zabývat nepostížitelnými záležitostmi odpovědnosti člověka, o níž jste se tady zmínil. My se držíme toho, že člověk, který dosáhl osmnácti let, má dost rozumu, aby za své jednání odpovídal. Podle našeho práva není váš syn neplnoletý. Proto musí nést odpovědnost za to, čeho se dopustil.“

Otec ve špinavém černém kabátě čněl nade všemi. Zvedl ruku a rozmáchl se. Jeho hlas doslova zahřměl.

„Střež se, zástupce lidí!“ pohrozil. „Přisvojuješ si Boží právo!“

Soudce Cutler se ještě víc předklonil, tón však nezměnil. „Pane Dutrowe. Buď budete sledovat jednání soudu tiše, nebo vás budu muset nechat vyvést ze sálu.“

Otec tedy stál tiše a opět se ve svém tmavém mundúru ztrácel. Pomalu se otočil, rozhlédl se po místnosti, přičemž si prohlížel každého z přítomných. Kdosi v přední řadě se zvedl a odcházel. Dutrow se tedy posadil a hlava mu klesla dopředu, až se mu vousy rozprostřely po hrudi.

„Jessi Dutrowe,“ ozval se soudce Cutler, „vstaňte a vzpřimte se. Chtěl byste ještě něco říci?“

Obžalovaný vstal a trochu se zapotácel. Vypadal uštvane a hlas mu selhával.

„Ano,“ hlesl. „Udělal jsem to a nemůžu to ze sebe sejmout. Všechno je pravda a je mi to fuk! Proč už to neskončíte?“

„Dobře,“ řekl soudce Cutler. „Není tu nic sporného. Logika faktů je jasná. Když jste kradl, dostal jste se mimo zákon. A poté co jste se dopustil krádeže, střílel jste a zabil jste strážce veřejného pořádku při výkonu jeho povinností, a zranil jste dalšího. Neučinil jste tak ani náhodou, ani v sebeobraně. Podle litery zákona jste se toho dopustil záměrně. Jménem svého úřadu, který mi byl svěřen tímto státem jako soudci pod přísahou, vás odsuzuji k trestu smrti oběšením zítra dopoledne, až odbije na soudní budově desátá.“

Většina z nás se nedívala na Jesse Dutrowa. Hleděli jsme na jeho otce. Když soudce vynesl rozsudek, seděl chvíli nehybně. Pak se zvedl ze židle a se skloněnou hlavou prošel pevně místností ven ze dveří. Oči mu v hlubokých jamkách nebyly vidět. Minul jsem ho cestou domů asi o hodinu později. Šel stále stejným tempem, ani pomaleji, ani rychleji, se vzdorovitým výrazem ve tváři. Zavolal jsem na něj, ale on neodpověděl, dokonce ani nezvedl hlavu a neohlédl se.

Příští ráno jsem procitl časně. Chvíli jsem tiše ležel a přemýšlel, co mě to probudilo. Pak jsem si uvědomil, že to bylo vrzání kol. Šel jsem tedy ke dveřím a vyhlédl ven. V narůžovělém svitu nadcházejícího dne jsem ho zahlédl na druhém břehu potoka. Do velkého vozu zapřáhl volky a nyní je poháněl bičem. Sledoval jsem

ho, jak kamsi odjíždí, až mě v ranním chladu zamrazilo, a proto jsem zavřel dveře a vrátil se dovnitř.

Bylo už dost pozdě odpoledne, kde se vracel, na voze naloženou obdélnou bednu. Nesledoval jsem ho soustavně, jen jsem se tu a tam ohlédl za potok. Měl jsem spoustu práce a byl jsem rád, že mám moc práce.

Viděl jsem, že volky zastavil u chalupy a vešel dovnitř. Za chvíli pak stál přede dveřmi s rukama vzepjatýma vzhůru. Nebyl jsem si jist, ale měl jsem dojem, že pohybuje hlavou a křičí do nebe. A později jsem ho zahlédl, jak ve stínu skalního výběžku kopá hrob. A ještě o něco později jsem viděl, že kopá druhý hrob.

To mě znepokojilo. Upřeně jsem se zahleděl do dálky, ale o tom, co dělá, nebylo pochyb. Opřel jsem vidle o stodolu, sešel jsem k potoku, přešel po kamenech a zamířil k němu. Musel jsem až docela blízko něho dvakrát křiknout, než mě uslyšel.

Ohlédl se po mně a konečně mě uviděl. Tvář měl strhanou. Vypadal jako po strašném mučení. A hlas měl skleslý, už mu nehřímal. Skleslý a slabý.

„Copak, sousede?“ řekl.

„Zatraceně, človče,“ povídám, „co to tady děláte?“

„Tenhle je pro mou ženu,“ vysvětlil nezměněným hlasem. „Zabila se.“ Zhluboka se nadechl a dodal měkce, velice měkce: „Mým řeznickým nožem.“

Díval jsem se na něj a nevěděl, co říct. Nakonec jsem ze sebe vypravil: „Udělám, co je v mých silách. Zajedu do města a ohlásím to. Nemusíte se s tím obtěžovat.“

„Jak chcete,“ řekl lhostejně. „Stejně je to všechno pošetilost. Lidské právo je fraška. Jen Boží právo zvítězí. Bůh mi dá čas, abych tuhle práci dokončil. Pak si to se mnou vypořádá.“

Obrátil se a pokračoval v kopání. Pokoušel jsem se mu ještě něco říct, ale on mě už nevnímal. Zašel jsem tedy k jeho chalupě a dveřmi nakoukl dovnitř. Pak jsem spěchal domů, osedlal šedáka a jel do města. Když jsem se vrátil, poslední stíny zanikaly v šeru a na každém hrobě se tyčil dřevěný křížek. Jeho jsem uviděl na skále.

Vydržel tam tři dny. V noci třetího dne začalo pršet, blýskalo se a v údolí řádila bouře. Hodinu před rozbřeskem to zaburácelo jako

kdysi, když jsem byl na lovu. Zdálo se, jako by se pohnuly hory a s mohutným rachotem se zřítily do kaňonu.

Když se začalo rozednívat, vyšel jsem na verandu a spatřil jsem novou siluetu skalního útesu. Tam, kde čníval skalní výběžek, teď byla halda roztrštěného kamení z balvanu, který se zřítíl ze skal.

Dutrowa jsme našli pod kamením. Ležel polámaný a znetvořený nedaleko velké hranaté skály, vedle sebe měl zlámaný dřevěný kříž. Pamatuju si výraz jeho tváře. Vpadlé bezvýrazné oči měl otevřené, ale vypadal klidně. Bůh na něj nezapomněl. Z vysokých nebes, která se nad ním klenula, seslal ránu, která mu přinesla rozsudek i odpuštění.

Generál Pingley

PINGLEYOVÉ PŘIŠLI DO NAŠÍ ČÁSTI Wyomingu, aby se ujali půdy po bratřenci, který udělal tu chybu, že se pokusil přejet ve čtyřkoláku přes hory, přičemž do sebe obrátil láhev whisky. Onen bratranec svůj nárok na půdu prokázal, byla to jasná věc, a Pingleyové byli jeho nejbližší příbuzní. Byli ochotní odejít z Nebrasky pro holuba na střeše. A co jsem o nich slyšel, udělali to prý z podobných důvodů už několikrát, vždy hezky po svých, a to Bertův otec, J. Clayburn Pingley, už byl starý pán.

Tihle Pingleyové byli každý jiný. Bert byl vysoký muž středních let, jeden z největších dřičů a prostáčeků, jaké jsem kdy viděl. Jeho žena byla o něco mladší, hezká a vzrušující, ale tak ostýchavá, že člověk někdy pochyboval, jestli to má v hlavě v pořádku. Měli dvě děti, malou žabu, která právě začínala běhat a schovávala se mámě za sukni, když přišel někdo cizí, a hezkého chlapce, jemuž bylo tak sedm nebo osm let. Byl to prostáček po tátovi. A samozřejmě tu byl ještě starý pán, ostrý jako břitva a stále ještě pokračující v občanské válce, ač poslední výstřel padl před třiceti lety.

Když jsem ho poprvé uviděl, měl na sobě starou šedivou vojenskou blůzu a vojenský klobouk. Bylo to v sobotu odpoledne, právě jsem si zajel do města pro poštu a hodit řeč s lidmi. Zahlédl jsem ho v Eilerově obchodě. Kupoval si tam tabák a zdál se mu nějak moc drahý. Když mluvil, bílá bradka mu trčela dopředu.

„Zatracení Yankeeové,“ rozčiloval se. „Zloději. Jeden jako druhý.“

Eilera to překvapilo. V předklonu se opřel o pult. „Tak pomalu, pomalu, tatíku,“ řekl. „Já se totiž narodil v Georgii.“

„Takže odrodilec, co? Ale jakmile žijete mezi těmihle zlodějskými Yankeei, jste zrovna jako oni.“

A tu jsem si všiml, jak se k němu žene jakýsi dlouhán, Bert, a směje se na celé kolo.

„Nezlobte se na tátu,“ omlouval se. „Má dneska špatný den. Nějak si nemůže zvyknout, že na válku se už dávno zapomnělo.“ Usmál se na Eilera a pokrčil rameny. „Jak vidíte, táta ještě nekapituloval.“

„To tedy ne, to máš zatraceně pravdu. Já každému podělanému modrokabátníkovi ze severní amády povím...“

Bert se stále usmíval, ale popadl otce za paži a zarazil ho. „Táto, počkej na mě ve voze. Já ti ten tabák přinesu.“

Pak jsem ho o něco později to odpoledne zahlédl před starou zastávkou dostavníků, kde se lidé scházeli, povídali si, co je kde nového, a čekali na poštovní dostavník. Tři či čtyři další muži, kteří tam s ním stáli, ho zřejmě krotili, protože on byl vzteky bez sebe. Bradka mu trčela dopředu jako prasečí štětiny.

„... nikdy se nestalo,“ vykřikoval, „aby federální vojska byla na náš útok připravena. Vzpomínám si, jak jednou generál Pickett...“

„Nekecej, ty vousáči,“ namítl jeden z mužů. „Vy povstalci jste dostali na prdel, než jste vůbec začali, jenže tys o tom ani nevěděl. A spousta bláznivejch pitomců jako jseš ty.“

Starý pán se ještě víc vzpřímil. „Berte,“ vykřikl a rozhlédl se kolem. Ale Bert už spěchal k hloučku a opět se usmíval jako sluníčko. „Berte, slyšel jsi to. Teď mu dáš...“

„Ale jdi,“ pravil Bert. „Tý chceš, abych ho fackoval jen proto, žes ho vyprovokoval, aby ti vynadal?“

„Tak to je můj syn! Zbabělec ve vlastní rodině!“

Bert se usmíval dál. V té chvíli jsem ho začal mít rád. Jak říkám, byl to dlouhán. Ten se mohl pustit do kteréhokoli z nás, vyřídil by nás všechny.

„Ale jdi, táto,“ řekl, „zapomínáš, že potřebujeme podporu, když přicházíme s bílou vlajkou.“

Starý pán se náhle uklidnil, jako když zčistajasna přestane bouřka. „Máš pravdu, synu. To uděláme.“ Zvedl svůj starý vojenský klobouk a rozloučil se s ostatními. „Promiňte, pánové. Sám jsem na to zapomněl. Snad až jindy...“ Vzpřímený rázoval k jejich vozu. A

tu jsem si všiml, že mají k biči, jehož násada byla zastrčena v postranici, přivázán bílý bavlněný kapesník.

Kdosi stál blízko mne. Byl to náš šerif Clyde Eakins a pozoroval toho starce.

„Starej paličák,“ prohodil jsem.

„To jo,“ souhlasil Eakins. „Jeho způsob žertování ale po nějaké době kapánek nudí. Mezi lidmi to už začalo vřít.“

Ale ona to nebyla úplně jeho vina, rozhodně ne na začátku. I my jsme na tom měli svůj podíl. Většina z nás totiž chtěla, aby vykládal o té své válce. Nás nemohl naštvat nikdo, kdo patřil k chlapíkovi, jako byl Bert.

Řekl bych, že ten stařík nadával právem. Jeho druhý syn, Bertův bratr, padl u Shilohu, a ten šok, spolu s okupací jejich rodinného majetku ve Virginii federální armádou, zabil jeho ženu, Bertovu matku. Tak v oněch dobrodružných dnech přišel o všechno, co měl. Nezbyvalo mu tedy, než doprovázet Berta, když vyrazil na nová území.

Lidé ve městě ty jeho řeči chvíli trpěli. Rádi do něho rýpali a potom sledovali, jak se mu zježí bradka. Mohli počítat s tím, že Bert s úsměvem zakročí, než se opravdu něco semele. A také toho nezdolného bojovného dědka svým způsobem obdivovali. Začali mu říkat generál, a jemu se to líbilo. Nikoli však Bertovi. „Ale houby,“ řekl by na to Bert, „on nebyl žádný generál. Byl cosi jako kapitán v záloze. Spravoval jen zásobovací skladiště v Severní Karolíně a nikdy neslyšel ani výstřel.“ Zato Bert ano. A moc. Bojoval čtyři roky, začal jako sedmnáctiletý zelenáč a ve válce dospěl. Nikdy však o tom nemluvil. Pro něj to bylo cosi, co musel, a když to udělal, pustil to z hlavy. Nejspíš měl dojem, že starý pán toho napovídá dost za celou Pingleyovic rodinu.

Bylo to takhle v červenci, když se nálada ve městě změnila. Čtvrtého července. Ten den jsme vždycky oslavovali. Oslavy zařídila místní rada, a lidé jako já, kteří žili trochu z ruky, se měli postarat o důstojnou účast. Měly se konat závody ve střelbě puškou a revolverem a spousta podobných věcí, a dopoledne se měla vztyčit vlajka na radničním stožáru v parku proti hotelu za všeobecného veselí a slavnostních salv. Pak jsme se měli nahrnout do bývalého

skladu, který sloužil jako soud, vyslechnout si projev, při němž člověk vyhládl a dostal chuť na oběd, který vždýcky některé dámy prodávaly ve prospěch sdružení dobrovolných hasičů.

Hlavní projev většinou míval soudce Cutler. Na soudcovské stoličce býval suchý a stručný, ale jeho slavnostní projevy byly jiné. Ty nebraly konce. Právě si naladil hlas, když kdosi stojící u dveří vykřikl a všichni lidé se ohlédlí tam, kam ukazoval. Venku na ulici a v parku nastal shon. U stožáru s vlajkou totiž stál tvrdší J. Clayburn Pingley, spustil vlajku, odhodil ji stranou a vytáhl místo ní nahoru vlajku Konfederace.

Lidé stáli v půlkruhu kolem něho a na tu jeho utahanou vlajku čučeli. A pak to dostalo spád. Mladý Pard Wheeler, který už jaksepatří oslavoval a měl v hlavě, se chopil pušky, namířil a začal střílet. Myslím, že chtěl jen přestřelit lano, kulka však prolétla vlajkou a udělala do ní díru. Stařec vykřikl, rozběhl se k Wheelerovi, a přitom sáhl do kapsy a vytáhl staromódní velkorážovou pistoli. Šerif Eakins rychle zasáhl, popadl ho, stočil mu ruku a zbraň mu vyrazil. Generál se však Eakinsovi vytrhl, vrhl se na Wheelera a začal ho mlátit. Ten ustoupil, aby ranám uhnul, a pak do starce strčil tak, že se rozplácl na zemi. V té chvíli vyrazil z davu Bert Pingley a dal Wheelerovi pěstí takovou do hlavy, že se svalil jako býček, který dostane na porážce sekýrou.

Když na to vzpomínám, vybavují se mi dvě věci. Především to, jak vypadal stařec ležící na zemi. Vůbec se nepokoušel vstát. Ležel docela tiše, podepřený na lokti, a něčím se ohromně bavil. Dále to byl pohled na Berta Pingleye. Ten se tu tyčil jako hora. Vůbec se neusmíval, spíš se styděl.

Snad bych měl ještě dodat, že si vzpomínám na mladého Parda Wheelera, který se před námi všemi dost předváděl. Trochu vrávorál, když se postavil na nohy, a snažil se dát Bertovi najevo, že chápe, co se stalo.

Generál sám příliš zábavný nebyl, aspoň pro většinu přítomných. Lidé si nejspíš pamatovali, jak řval a jak tasil revolver. A některé přítomné prostě šokovalo, co udělal s americkou vlajkou. Nebyl to žádný vtip, a už vůbec ne výraz sousedského porozumění. Byla to nepřístojnost, která mohla způsobit potíže. Potíže však

nevznikly, protože se od té doby ve městě neukázal. To musel zasáhnout Bert. Bert byl sice prostáček, ale zřejmě dokázal být přísný, když cítil, že je to třeba.

Pak jsem o tom starci slyšel, že se potuluje krajem v bryčce tažené starým koněm, jehož mu dal Bert k dispozici, a lidem se vyhýbá. Chlapec byl někdy s ním a přátelsky mávl, ale starý projel kolem hrdě, ani se neohlédl. Tou bryčkou jezdil v končinách, kde vůbec nebyly silnice a dokonce ani cesty, natíral si to terénem do hor, kde by člověk vůbec nečekal, že se tam dá jet na kolech. Když o tom lidé říkali Bertovi, jen se usmál a pokrčil rameny. „Ale houby,“ říkal Bert, „ten na všechno kašle. Touhle dobou rád táboří pár dní pod širákem. A dobře se stará o kluka.“ Pak ho nikdo moc neviděl a zřejmě ani netušil, co vyvádí, a Bert mlčel, i když to možná věděl. Já jsem na to přišel jako první.

Za hezkého počasí, když nebylo moc práce, jsem si rád sedl na šedáka a zajedl do svého údolí a dál do kopců. Po několika mílích jsem byl v horách, kde se do výše šplhaly skály a kde člověka obklopila velkolepost báječným tichem. Tý cesty nahoru prospívaly fyzické kondici mého koně i mé duši.

Jednou takhle v pozdním létě jsem uháněl krajinou a dostal se hezký kus na náhorní planinu, kde končily pozemky Sama Piegana. Za sucha, kdy tráva poblíž jeho obydlí byla zprahlá, vyháněl Piegana část dobytka nahoru. Jeden rok se pokusil, aby tam skot přezimoval, a postavil tam salaš. Na jaře však byl moudřejší a byl rád, že mu toho moc nepochcípalo a že je schopen vyplatit mzdy zaměstnancům. Jediným zbytkem po oné salaši byl opuštěný hrázděný domek. Párkrát jsem projel kolem a vždycky jsem si všiml, že dveře jsou pryč, stěny vyboulené a střecha děravá.

Když jsem se na ten domek z dálky podíval teď, vypadal docela jinak. A z kamenného komína stoupal kouř. Přijel jsem blíž, a tu jsem viděl jakési provizorní dveře, sbité z různých kusů, všiml jsem si, že škvíry ve stěnách jsou ucpány a střecha vyspravena novými pláty kůry. Na jednom rohu čněl stožár a na něm vlálo cosi, co kdysi bývalo vlajkou Konfederace.

Dveře se otevřely a v nich se objevil stařec s nabitou karabinou v rukou. „Měl bych vás srazit ze sedla,“ vyštěkl. „Špion Yankeeů čenichá kolem mé pevnosti.“

„Jen klid, generále,“ řekl jsem, „nejste přece žádný bandita. Ani jsem nevěděl, že jste tady.“

„Teď to tedy víte. Tak vypadněte a už se nevracejte.“ Bradka mířila rovnou na mě. „Tohle je území Konfederace. Dobyté území.“ Hlavní zbraně ukázal na zeď domku vedle dveří, kde byla za packy vypnuta kůže dost velkého černého medvěda.

Začal jsem se chechtat. Nemohl jsem si pomoci. Smích mě však přešel, když mi varovná kulka z jeho karabiny hvízdla těsně kolem pravého ucha. Obrátil jsem tedy šedáka a dal jsem se na zpáteční cestu. Nikdy jsem nemiloval kulky, které mi hvízdají kolem uší. Ale asi tak v polovině cesty směrem domů jsem se musel znovu smát. A když jsem o tom vyprávěl Samovi Pieganovi, chechtal se taky. „Jen ať si tam dědek bydlí, když ho to baví. Možná se tak vyhne nepříjemnostem. Rozhlásíme to a nikdo ho tam nebude rušit.“

Příští měsíce jsem nikam daleko nevyjížděl. Zbytek léta jsem měl co dělat, abych vykrmil své tříleté býčky na trh. Několikrát jsem ho však zahlédl, projížděl kolem mého pozemku v té své bryčce. Nejlepší trasa k útočišti tohoto rebela vedla přes mé údolí a pak doleva podél cesty, šplhající se nahoru soutěskou na náhorní planinu. Ten starý kůň si tudy musel dát do těla. Nevěděl jsem, jak často tu trasu jezdí, nevídal jsem ho, jen jsem věděl, že projel, protože zanechal čerstvé stopy v blátě v místech, kde cesta vedla přes údolní potok nedaleko mého domu. Pak nastala chladna pozdního podzimu a já jsem nezahlédl ani jeho, ani žádné stopy.

Ten rok přišla zima brzy. Překvapila nás o několik týdnů dříve, než obvykle napadne první sníh, a tak nás spoustu zastihla nepřipravené. Pamatuju si to, protože mě hezky zaskočila a přinesla mi značné ztráty. Býčky, které jsem chystal pro trh, jsem rád držel co nejdéle, abych je co nejvíc vykrmil jadrným obilím, a honil jsem je na trh až těsně předtím, než napadl sníh, kdy cena byla nejvyšší. Když tenkrát uhodila zima, ještě jsem vůbec nepomýšlel, abych je hnál na trh. Zkontroloval jsem ploty, opravil terén ve výkrmné ohradě a šel brzy spát. Ještě před půlnocí mě však probudilo burácení

větru v komíně. Vstal jsem tedy a šel ke dveřím. Jakmile jsem otevřel, šlehla mě do tváře vánice. Byla to odporná metelice. Měl jsem velkou starost, ne však o dobytek, protože ten byl dobře ochráněn, spíš o to, co všechno by mohl natropit skutečný blizzard. Takhle chumelit nemusí ani moc dlouho, a zapadnou cesty i silnice. Kdyby zima nepovolila a sněžilo dál, musel bych býčky krmit celou zimu a nechat je až na jarní trh.

Oblékl jsem se a šel jsem se podívat ven na koně. Byli uvázáni zvenčí pod střechou stodoly. Otevřel jsem dveře a ani jsem je nemusel dovnitř pobízet. Když jsem se pak vracel proti větru do domu, závěje byly už po kolena.

Ráno bylo všechno pod sněhem a vítr pořád ještě fičel. Proházel jsem si cestičku ke stodole, ale ona za chvíli zase zapadala. Vzal jsem statného koně, kterého jsem měl pro těžkou práci, sedl jsem si na něj, aby mi cestu pořádně protáhl. Za chvíli ji však vítr opět zavál sněhem, a tak jsem vzal pár kůlů, které jsem měl v zásobě, zastrčil je do závěje, odkud fičel vítr, tak na šest stop od sebe, a ve stodole jsem našel dost fošen, abych mohl udělat zátaras. Sníh pak narážel na prkna, tvořil závěj, a tak cestička jakžtakž zůstala. Samozřejmě že sněžilo i přes mou stěnu, ale nebylo to tak silné, takže jsem mohl cestičku čas od času bez velké námahy proházet. Pak jsem byl připraven přečkat obležení. Ve stodole byla píce, jídlo v domě a má hranice dříví by vydržela na celou zimu.

Během odpoledne prvního dne téměř přestalo sněžit, vichr však neustal a během noci ještě zesílil a opět přihnál od hor sních. Když konečně přestávalo třetího dne sněžit, z mé pěšiny se stal téměř tunel vysoký z jedné strany po ramena, z druhé pak stopu nad hlavu. Kdyby byl sníh dost pevný, mohl jsem se po závěji snadno dostat až na střechu stodoly. Můj život upadl do nové rutiny. Doháněl jsem spánek, pečoval o stodolu a o sousední ohradu ráno a večer, po proházené cestě jsem prováděl koně, aby nedostali křeče do nohou, a zbytek času jsem zahálel doma v teple. Kdyby mě nerozčilovalo pomyšlení, že se nekoná trh, docela by mě to tiché lenošení bavilo.

Bylo to k polednímu pátého nebo šestého dne, teď už si přesně nevzpomínám, když jsem venku zaslechl tlumené volání. Vyšel jsem na verandu a uviděl dva muže, razící si cestu k mému domku z míst,

kde byla pod sněhem silnice. Vedli koně za uzdy, ba téměř je táhli. Byli do toho nečasu jaksepatří oblečení, že jim sotva koukal obličej, a tak jsem je nejdříve nemohl poznat. Až teprve když přišli blíž, zjistil jsem, že ten vysoký vpředu je Bert Pingley a za ním že se potácí šerif Eakins. Byli utmáceni, a nebylo divu. Z města to bylo ke mně osm mil. Koně nechali stát u verandy, pokývli mi na pozdrav, prošli kolem mne dovnitř a zhroutili se na nejbližší židle. Na stůl vedle Eakinse jsem postavil láhev, na plotnu dal ohřát konvici s kávou a vyšel jsem k jejich koním. Nikdy jsem neviděl vděčnější zvířata než ty dva koníky, když jsem je zavedl do stodoly a dal jim seno. Ušli závějemí takovou dálku, že se sotva drželi na zkřehlých nohou.

Pak jsem se vrátil dovnitř, nalil kávu a vyčkával, co ti dva spustí. Bert kávu vypil, a teď tiše seděl a díval se do země. Eakins dopil a nalil si další šálek.

„Díky, Johne,“ promluvil konečně. „To bodlo.“ A pak chvíli vychutnával, jak se v něm rozlévá teplo. Zvedl ruku a ukázal přes údolí směrem ke kopcům. „Ten dědek je tam nahoře,“ řekl.

„Vážně?“ nemohl jsem uvěřit. „A co tam sakra dělá?“

Bert na chvíli zvedl hlavu. „Vydal se tam pro svou vlajku.“

„Jo,“ přisvědčil Eakins. „Bert šel do města pro pomoc a našel mne. Ten starej blázen nechal vlajku nahoře a začal mít o ni starost. Vypravil se tam pro ni den předtím, než to začalo. Muselo ho to zastihnout až tam, ale už nemohl zpátky.“

Uvažoval jsem o tom. „Já bych tam toho starého troubu nechal přes celou zimu,“ řekl jsem. „Má tam střechu nad hlavou a po ruce dřevo na otop.“

„To ne,“ zavrtěl hlavou Eakins a chopil se dalšího šálku. „Je tam s ním nahoře chlapec.“

Bert znovu zvedl hlavu a téměř vykřikl. „On musel pro vlajku, copak to nechápete? Pro svou vlajku. Já tam nemohl jet. Kdo věděl, že napadne sníh? Šlo mu o vlajku. Copak jsem mu to mohl zatrhnout?“

Eakins si ho nevšímal a podíval se na mne. „Je tam ten chlapec a nemají žádné zásoby. Snad jen trochu jídla na cestu, protože se druhý den měli vrátit.“

Eakins se na mě znovu podíval a já jsem se zavrtěl na židli. Bylo mi jako člověku, který ví, že něco musí udělat, ale nechce se mu do toho.

„Ksakru,“ zaklel jsem, „s tím se nedá nic dělat. V soutěsce budou závěje vyšší než je tenhle barák.“

Eakins na mě upřeně hleděl. „Johne, o dědka nejde, ten si svoje užil, ale je tam ten kluk. Vy ty končiny znáte líp než kdokoli jiný. Možná byste věděl, jak se tam dostat. Trochu si odpočineme a vyrazíme.“

Nechal jsem je v teple, zašel do stodoly a dal spoustu krmení dobytku a seno koním. Poté jsem zapřel otevřené dveře, aby koně mohli ven, než se vrátím domů. Pak jsem obhlédl šedáka, plavku a klisnu. Ta měla stejně hříbě. Nakonec jsem obhlédl tahouny a rozhodl, že oni jsou ti praví. Nepotřeboval jsem lámat rekordy v rychlosti, potřeboval jsem tažnou sílu. Dal jsem každému hodně ovsa, a zatímco žrali, dal jsem jim postroje. Vyvedl jsem je ven k verandě a sám se šel domů pořádně obléct. Do postranní kapsy jsem zastrčil láhev a zatřásl jsem Eakinsem, dřímajícím na židli. Berta jsem nepotřeboval budit. Byl čilý, našel mé sedlové brašny a dával do nich jídlo. Svázal je dohromady, vynesl ven a hodil je na jednoho koně. Eakins a já jsme vyšli za ním.

„Vezmeme koně, abychom protáhli cestu, jak daleko to půjde,“ řekl jsem. „Vpředu se budou střídat. Dál pak půjdeme po svých.“

Chopil jsem se uzdy jednoho koně a vydal jsem se prošlápnutou stopou k silnici. Bert vyjel za mnou s dalším koněm a za ním následoval Eakins. Když jsem dojel k silnici, zahrnul jsem doleva k městu, drže se jejich stopy. Slyšel jsem, jak za mnou Bert vztekle křičí, ale nevšímal jsem si toho. Pak jsem zaslechl Eakinsův hlas: „Sklapni a jeď za ním.“ Stopy jsem se držel tak dlouho, dokud jsme nedorazili k vjezdu do mého údolí. Tam jsem zahrnul ostře doprava přes plán a její nedotčenou sněžnou bělobu.

Musel jsem si ujasnit cestu, po níž bychom měli šanci dostat se nahoru. Ujal jsem se vedení a snažil jsem se vyhýbat nechráněným pláním, kde bylo tolik sněhu, že se v něm nedalo jít, a spíš jsem se držel mírných svahů, kde vítr sních sfoukal. Tak jsme si razili cestu k úpatí hor a k okraji skal, kde se pohoří zvedalo prudce do výšky.

Téměř každý yard cesty byl perný. Sníh byl suchý, nohy se do něho bořily, ale nezbývalo než pokračovat kupředu a snažit se prorazit. Nejednou se kůň zastavil a nemohl dál, protože nedošlápl na pevnou půdu. To pak bylo těžké otočit ho, aby se člověk pokusil vzít to jinudy. Po prvních dvaceti minutách byl kůň zpocený a zhruba po hodině toho měl dost.

Zastavil jsem a zavolal na Berta, který byl právě na řadě. Dal jsem mu povšechné instrukce, a on se ujal vedení s jiným koněm. Šel rychleji než já, snad proto, že to byl jeho chlapec a jeho otec tam nahoře, nikoli jeho kůň, který zápolil se závějemi, a tak ho dost neurvale poháněl kupředu. Už jsem myslel, že na něj křiknu, ale pak jsem si řekl, že je lepší držet jazyk za zuby. Nakonec jsem se stejně neudržel, bál jsem se, že ty koně oddělá, a přitom nás ještě čekala dlouhá cesta.

Už ani nevím, kolikrát jsem na něj volal a kolikrát jsme koně střídali. A jak jsme se tak těžce prodírali kupředu, ztratil jsem pojem o čase. Cesta vysokým sněhem, ač již trochu prošlápnutá mohutnými kopyty, nebyla nijak snadná. A posledních pár hodin jsme pokračovali nejpomaleji. Víím, že koně byli naprosto vyčerpaní, v koncích se silami, když jsme se dostali ke strmému skalnatému úbočí, téměř útesu, který jsem hledal. Ani jsem se neodvažoval říct Bertovi, co nás čeká. Nechal jsem ho chvíli v nejistotě a otíral jsem zpocené koně. Pak jsem je uvázal do úkrytu pod skalní převis a nalámal jsem jim pár borových větví.

„Tak fajn,“ řekl jsem, když jsem byl hotov. „Ted’ už to není daleko. Jestli se vyšplháme tudyhle nahoru, dostaneme se na ty plošiny. Tvoří jakési schody do hor. Třetí je ta naše.“

Měl jsem pravdu, tohle byla jediná cesta, kudy jsme se tam mohli dostat. Onen skalnatý svah byl téměř bez sněhu, jen místy zůstal sníh ležet na výčnělcích. Šplhali jsme nahoru cikcak, opatrně vybírali místa, kam se dalo bezpečněji šlápnout, a drželi se přitom skály. Když jsme lezli nahoru, sotva jsme popadali dech, ale přejít plochu bylo také těžké. Byly tam vysoké závěje, jimiž jsme si museli prorazit vlastní cestu. Pochybuju, že bychom to s Eakinsem byli dokázali, kdyby Bert nešel před námi. Právě jsme byli pod posledním strmým výstupem, když jsme nad sebou zaslechli výstřel. Křičeli

jsme, ale naše hlasy odnášel vítr, a pak jsme už volat nemohli, protože jsme měli co dělat, abychom zdolali poslední výstup.

Kolikrát si říkám, co jsme vlastně očekávali, že uvidíme, až se dostaneme nahoru. Rozhodně ne tichou idylu, kterou jsme tam našli. Ve světle pozdního odpoledne bylo všechno tiché a půvabné. Bůhví proč mi utkvěl v paměti právě ten tichý půvab. Po celou tu dlouhou cestu, kdy jsme zápolili se sněhem, jsme měli jiné starosti, než abychom si toho všimli. Ale náhle mě to ohromilo. V dálce stál domek, skrčený pod mohutnou horskou stěnou, jako idylka v tom bílém zázraku, a z komína se kouřilo. Nedaleko nás, tam, kde se vozová cesta ohýbala, stála malá bryčka, kola zabořená v závěji, a tak jsme nemohli vidět kolej, kterou za sebou zanechal cestou od domku, ani udupaný sníh, když se kůň splašil, pak byl opět zkrocen a odveden zpátky k domku. Na kozlíku bryčky seděl chlapec, živý a čilý, a díval se na nás s nabitou karabinou na klíně.

Eakins promluvil jako první. „Co to bylo za výstřel?“ zeptal se.

Chlapec polkl, aby mohl vůbec promluvit. „Děda mi řekl, abych občas vystřelil, že nás třeba někdo uslyší. Vám to trvalo šileně dlouho. Už mám jenom dvě kulky.“ Chlapec na nás zíral, ale najednou odhodil pušku na dno bryčky, seskočil dolů a prodíral se sněhem k nám. Bert mu spěchal dlouhým krokem vstříc a zvedl ho do náruče. Chlapec se radostí smál i plakal a povídal: „Já jsem věděl, že přijdeš.“ Když se pak uklidnil, podíval se na Eakinse a na mne. „Děda říkal, že někdo z vás taky přijde. Budete prý mít o nás starost a přijdete pro nás, třebaže jste Yankeeové.“

Bert naznačil pohybem hlavy k domku. „Děda je v pořádku?“

„Je, já jsem udržoval oheň, jak mi nařídil.“ Chlapec náhle zvážněl. „Myslím, že si zlomil nohu. Pořád štípal dříví, našťípal ho hromadu, pak nějak upadl a zlomil si nohu. Ale on říká, že to je v pořádku, prý má dobré kosti.“

Vydali jsme se k domku, Bert s chlapcem v náruči. U domku chlapec opět zvážněl.

„Buďte zticha, prosím vás,“ upozornil nás. „Děda je strašně unavený a pořád spí. Dnes se ještě vůbec neprobudil.“

Tiše jsme vešli dovnitř, a když jsme spatřili generálovu nehybnou suchou postavu na kavalci, bylo nám jasné, že se už nikdy

neprobudí. Všiml jsem si, jak Bertův výraz ztvrdl. Chlapce postavil opatrně na zem, přistoupil k mrtvému a hleděl na něj. Eakins vzal chlapce za ruku a vyvedl ho ven. Vyšel jsem za nimi.

„Táta dědečka probudí?“ zeptal se chlapec.

„Ne,“ odpověděl Eakins, „teď ne.“ Zahleděl se do dálky a potom se opět podíval na chlapce. „Máš hlad?“

„Nemám,“ odpověděl chlapec. „Mám nafouklé břicho. Měli jsme jen pytlík sušených jablek, který byl tady. Vždycky jsem si vzal jen malou miskou ráno a večer, jak řekl dědeček. Ale když jíte jen sušená jablka, nafoukne se vám břicho.“

Eakins se opět zahleděl do dálky, do otevřené krajiny, kde se terén svažoval, jako by tam byl konec světa. „A děda je jedl taky?“ zeptal se.

„Kdepak,“ odpověděl chlapec. „Ten je vůbec nechtěl, říkal, že se při zlámané noze sušená jablka nemají jíst.“

Uviděli jsme Berta ve vchodu, a tak se Eakins na něj okamžitě obrátil: „Vezměte kluka, Berte, a vraťte se s ním ke koním. Rozdělejte tam oheň a udělejte mu něco k jídlu. Ale ať se moc nenacpe. My s Johnem se o to tady postaráme.“

Stáli jsme u kavalce a dívali se na vyhublou starcovu tvář s propadlými tvářemi a dojímavou bradkou.

„Byl to starý potrhlý paličák,“ řekl jsem. „To tedy byl,“ souhlasil Eakins.

Zakryl jsem mu obličej prostěradlem a pak jsme s Eakinsem udělali ten nejlepší dočasný hrob, jaký byl v našich silách, kde by nebožtík přečkal zimu, aby mohl mít na jaře pohřeb ve městě. Odhrabali jsme sníh a sekerou jsme vysekali ztvrdlou půdu. Zbořili jsme část komína a na hrob navršili kameny, aby se k tělu nedostalo nějaké zvíře. A ještě než jsme se vydali dolů, Eakins přinesl zevnitř potrhanou vlajku, přivázal ji ke kůlu, který vytrhl z rohu baráku, a kůl zastrčil mezi navršené kameny.

Když jsme pak došli k okraji náhorní planiny a chystali se sešplhat po svahu dolů, jako poslední jsem zahlédl starou vlajku, vlající v horském větru.

Seržant Houck

SERŽANT HOUCK ZASTAVIL KONĚ těsně pod vrcholem horského hřebenu, který měl před sebou. Když se postavil ve třmenech, aby nakoukl přes hřeben, horní část jeho trupu čněla nad obzorem. Pobídl koně nahoru, a pak se oba, muž i kůň, rýsovali na pozadí měděné oblohy. Po chvíli se otočil a sjel dolů k malému útvaru, který na něj čekal. Koně zastavil vedle poručíka Imlera.

„Je to tam, pane. Podél potoka v nejbližším údolí. Asi tak třetinu míle.“

Poručík Imler ho chladně pozoroval. „To vám to trvalo, seržante. Nějak se vám tam nahoře líbilo.“

„Nebylo vidět, pane. Bylo to proti slunci.“

„To jste chtěl, aby vás uviděli, seržante?“

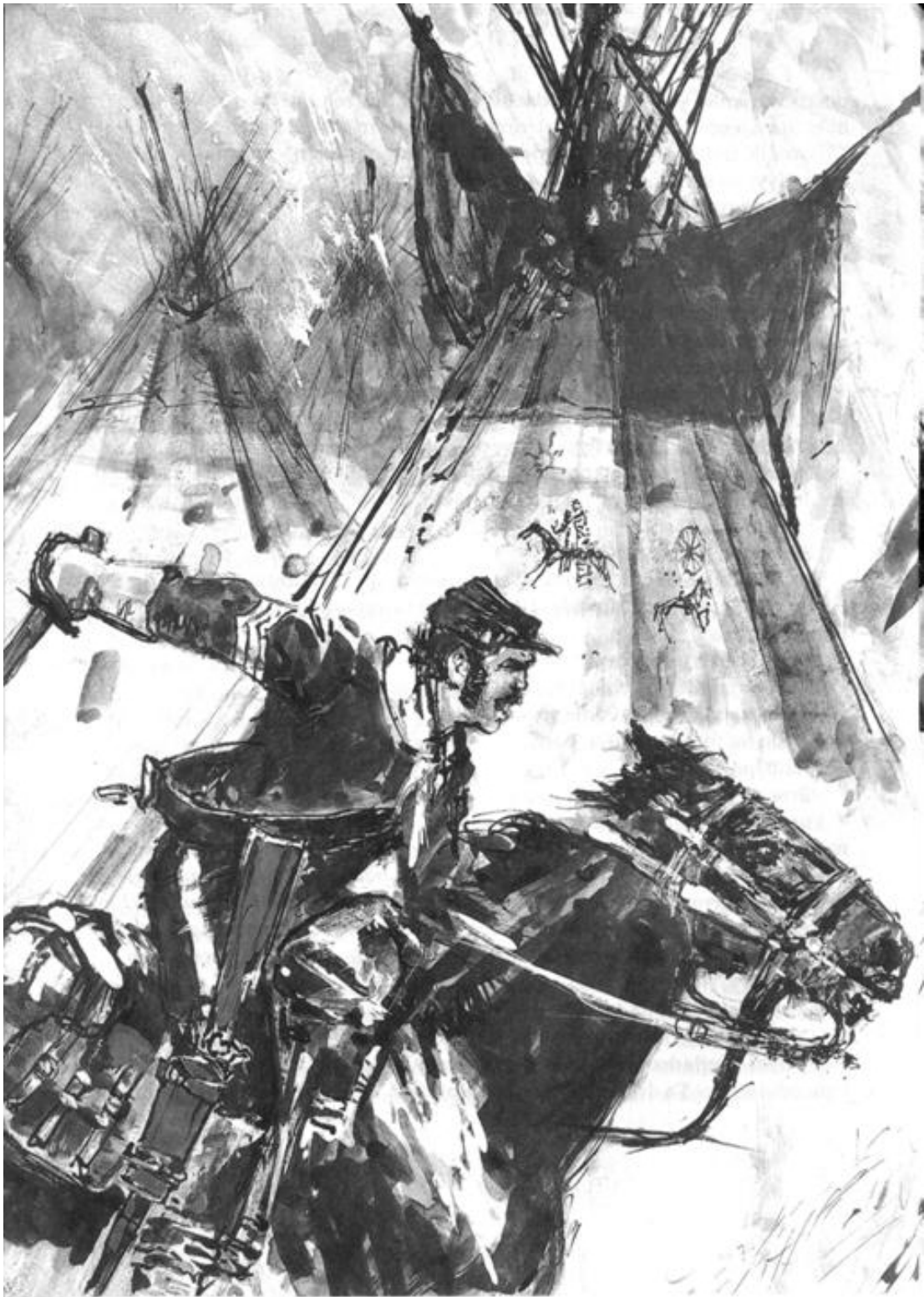
„To ne, pane, ale vadilo mi slunce. Nemyslím...“

„Zapomeňte na to, seržante. Prostě se mi to nelíbí.“

Poručík Imler nespěchal. Vedl útvar pomalu nahoru. Počkal, až muži zaujmou pozice a vytvoří linii těsně pod hřebenem. Lehce si povzdechl. Skutečná mela byla nějakých padesát mil od nich. Tam hájil čest kapitán McKay. Imlera tady držela nechutná okrajová záležitost. Dvacet mužů. Deset by jich stačilo. Deset a k tomu pomocník jako je seržant Houck, jemuž nikdo nemůže šlapat na paty. Díky ministerstvu války za seržanty, za tuhle zvláštní odrůdu. Ti mohli dělat, co si důstojníci nemohli dovolit. Mohli zapomenout na rozkazy, chovat se, jak se jim zlíbí, a klidně se vystavovat nahoře na kopci.

Poručík Imler si znovu povzdechl. Dokonce i seržant Houck musí uznat, že tam byl dlouho. Tasil šavli. „Jdeme na to, chlapi. Kdybychom měli trubače, teď by troubil.“

Poručík Imler ukázal šavlí kupředu a vedl svůj útvar nahoru přes hřeben a zase dolů po dlouhém svahu do indiánské vesnice. Tu a tam

G. R. 90

se ozval výstřel ze křoví podél potoka. Jen to slabě štěklo, což svědčilo o špatném střelném prachu a ještě horších zbraních. Snad to stříleli poslední starci, kteří zůstali, zatímco mladí odváživci odtáhli válečnický pomalování už před deseti dny. Bylo vidět jen pár žen a dětí, jak utíkají do křoví, a také psy. Všichni dosáhli úkrytu a zmizeli z dohledu. Vesnice byla tichá a opuštěná, a v odpoledním slunci se usazoval prach.

Poručík Imler přehlédlní prostor. „To je tedy úspěch,“ mumlal si pro sebe. Kývl na seržanta Houcka, aby k němu přišel.

„Ten váš rudý přítel měl pravdu, seržante. Je to tak.“

„Já jsem věděl, že se mu dá důvěřovat, pane.“

„Náš rozkaz zní zničit vesnici. Vyslat četu, která zabaví všechny zásoby. Někde tu možná budou koně. Musíme je vzít.“ Poručík Imler ukázal na chatrče z kůlů potažených kůžemi. Mohlo jich být něco přes třicet. „To všechno zbořit. Spalte, co se dá, ostatní zničte.“

„Rozkaz, pane.“

Poručík Imler zamířil do lehkého stínu topolů, lemujících potok. Otřel si prach z obličeje a poposadil si vojenský klobouk, který ho tlačil do čela. Ocítl se tady, zpocený a unavený, a čeká ho ještě dlouhá cesta, zatímco kapitán McKay se konečně utkává s náčelníkem Šedá vydra a jeho zrádci kdesi mezi Turkey Foot a Washakie. Odpočíval v sedle a v duchu si sestavoval hlášení.

„Promiňte, pane.“

Poručík Imler se otočil a ohlédl se. U nohou měl seržanta Houcka, držícího cosi, co se kroutilo jako hádě, takže to vypadalo, jako by to mělo tučet nohou a rukou.

„Co to k čertu je, seržante?“

„Dítě, pane. Či spíš chlapec. Jsou mu dva roky, pane.“

„Ksaku, jak to víte? Podle zubů?“

„Řekla mi to jeho matka, pane.“

„Jeho matka?“

„Ovšem, pane. Je tady.“

Poručík Imler ji vzápětí uviděl. Částečně se kryla za sousedním stromem a dívala se na seržanta Houcka i na své zmítající se dítě. Sehnul se, aby ji viděl líp. Nebyla už mladá. V pytlovitém oděvu z kůže, v němž byly proříznuty otvory pro paže a hlavu, vypadala

beztvará. Byla opálená, větrem ošlehaná, ale nebyla tak tmavá, jak očekával. O jejích vlasech nebylo pochyb. Byly světle hnědé, dlouhé a spletené do copu, obtočeného kolem hlavy.

„Seržante! To je bílá žena!“

„Ovšem, pane. Jmenuje se Cora Sutliffová. Kolona povozů, s níž cestovala, byla přepadena a zničena loupežnou tlupou. Ona s další ženou byla odvečena. Ta druhá zemřela, ona přežila. Zdejší vesnice si ji koupila. Dostala se do chýše Šedé vydry.“ Seržant Houck pleskl zmitající se dítě a dal si je pod paži. Hleděl na poručíka Imlera. „Udalo se to před třemi lety, pane.“

„Před třemi lety? Takže ten chlapec...“

„Přesně tak, pane.“

Kapitán McKay vzhlédl od svého stolu na seržanta Houcka, který stál v pozoru před ním. Vždycky míval pocit zadostiučinění, když se podíval na tento balvan tvrdošíjně žuly, z něhož příroda vytesala člověka. Posily, které dostal v těchto dnech, nezkušené a nevycvičené, otřáslly jeho vírou v to, že má smysl bojovat. Ale pokud tu zůstávaly zbytky těchto ostřílených starých aktivních vojáků, armáda zatím byla armádou.

„Pohov, seržante.“

„Děkuji, pane.“

Kapitán McKay bubnoval prsty na desce stolu. Byla to absurdní věc. Něco tady nehrálo, a ten nejapný kolohnát, seržant Houck, tomu ještě dodal.

„Jde o tu ženu, seržante. Je vdaná. Její manžel je naživu, ale když byla kolona přepadena, nebyl tam. Našli ho, žije asi dvacet mil od Laramie. Jméno je v pořádku, všechno je ověřeno. Máte ji tam dopravit a předat ji s pozdravem od našeho útvaru.“

„Já, pane?“

„Vyžádala si vás. Toho vysokého muže, který ji našel. Poručík Imler říkal, že to jste vy.“

Seržant Houck chvíli uvažoval, svou kamennou ošlehanou tváří však ani nepohnul. „A co ten chlapec, pane?“

„Ten půjde s ní.“ Kapitán McKay opět zabubnoval prsty na stole. „Upřímně řečeno, seržante, myslím si, že ta ženská dělá chybu. Navrhoval jsem, ať nás nechá, že toho kluka vrátíme ke kmeni. Šedá

vydra je po smrti, a po té záležitosti přede dvěma týdny tam moc mužů nezůstalo. Ale teď budou v rezervaci a postarali by se o něj. O tom nechtěla ani slyšet, říkala, že půjde s ním, bude-li chlapec muset do rezervace.“ Kapitán McKay cítil, že se v něm opět zvedá rozhořčení. „Já říkám, že ta ženská jen předstírá, že je praštěná. Doufám, že se mnou souhlasíte.“

„Ne, pane. Nesouhlasím.“

„Ale proč ksakru?“

„Je to její syn, pane.“

„Jenže je... No dobře, není to naše věc, seržante. My ji dopravíme domů, a tím to pro nás končí. Vyfasujete peníze na cestu a během hodiny vyrazíte. Když sebou hodíte, můžete chytit dostavník. Dva dny tam, dva dny zpátky. Když se vrátíte o něco později, budu mít spoustu jiné práce, než abych to sledoval, jestli si uděláte moc dlouhý výlet, nepřejte si mě. To je všechno.“

„Dobře, pane.“ Seržant Houck se vypjal do pozoru, udělal čelem vzad a zamířil ke dveřím.

„Houcku.“

„Ano, pane.“

„Dobře se o ni starejte – i o toho haranta.“

„Ovšem, pane.“

Kapitán McKay stál u okna a pozoroval malou kavalkádu, projíždějící kolem směrem k bráně. Ještě štěstí, že tu je s ním jeho žena, dokonce i když byl převelen sem, na tuhle Bohem zapomenutou štaci v pusté prérii. Nebýt jí, co by si s tou ženou počali? Teď konečně vypadala žensky, a aby ne, když teď má na sobě třetí nejlepší manželčiny šaty s krinolinou? Jsou jí trochu velké, ale aspoň v nich vypadá žensky. Jeho manželka ji s radostí vybavila, dala jí všechno počínaje prádlem, všechno kromě bot. Boty jí byly malé. Ale ona si zřejmě stejně raději obula své mokasíny. V těch šatech se také necítila dobře. Byla však za ně vděčná a ujišťovala, že to všechno vrátí nebo nějak zaplatí. Právě projížděla kolem okna, sedíc bokem na koni kapitánovy ženy, stále ještě vyděšená nebo spíš uzavřená, jako by nebyla s to pochopit, co se jí přihodilo a co se to s ní děje.

Za ním jel vojín Lakin, elegantní a švihácký ve své uniformě, před sebou na koni držel chlapce. Nožky mu trčely do stran z malého polštářku, který byl přivázán před sedlem, aby se chlapci líp sedělo. Vypadal jako černovlasá loutka, kývající se podle pohybu koně.

Vedle ženy pak čněl na koni seržant Houck, svou mohutnou postavou ji chránící před dopoledním sluncem. Seděl v sedle vzpřímen jako správný voják, v pozici, která se stala součástí jeho osobnosti a která mu už zůstane navždy, pevný, netečný, bez vzrušení a emocí, konající tuto povinnost jako každou jinou.

Projeli kolem a kapitán McKay je sledoval, dokud nevyjeli ven z brány. Nebylo na tom koneckonců nic nepřiměřeného. Jak si v minulosti už mnohokrát ověřil, přítomnost tohoto kolohnáta dávala jakýsi pocit bezpečí. Jím ještě nic nepohnulo. Měl tu schopnost, že vždycky, za jakýchkoli okolností věděl, co je třeba udělat. Člověk nikdy přesně neodhadl, co se v té jeho tvrdé palici děje, ale mohl si být jist, že seržant udělá, co je třeba.

Kapitán McKay se vrátil k psacímu stolu. Bude čekat na zprávu, stručnou a téměř nečitelnou, napsanou kostrbatým rukopisem, ale už v této chvíli mohl do detailu vědět, co v ní bude, neboť všechno měl v rukou seržant Houck.

Sotva kousek ujeli, chlapec se začal vrtět. Vojín Lakin ho svou mohutnou pravici přidržel na polštáři. Chlapec však pokoj nedal. Vypadalo to, že chce utéct, zřejmě měl dojem, že ho chtějí unést cizinci. Mlčky a vytrvale se na polštáři kroutil a zmítal, až Lakina začala bolet pravice. Patami tedy pobídl koně, aby dohnal ostatní.

„Promiňte.“

Seržant Houck se otočil. „Ano?“

„Ten kluk se snaží utéct. Bylo by snazší, kdybych ho přivázal. Můžu to udělat svým řemenem?“

Seržant Houck zpomalil a vyrovnal koně s Lakinem. „Děti není třeba připoutávat,“ řekl. Natáhl ruku, kluka popadl, zdvihl ho a jednu mu plácl. Pak ho posadil zpátky na polštář. Chlapec pak seděl klidně, ani se nehnul, jen trochu popojížděl, jak se pohyboval kůň. Seržant Houck pak sáhl levicí do levé postranní kapsy a vytáhl plnou hrst malých tvrdých sušenek. Podal je Lakinovi. „Bude-li se vrtět, vždycky mu jednu vstrčte do pusy.“

Seržant Houck pobídl koně kupředu, až se vyrovnal s ženiným koněm. Pozorovala je a nyní se na něj z boku dívala. Pak se opět zahleděla na vozovou cestu před sebou.

Do osady přijeli ve stejném pořadí: žena a seržant Houck vedle sebe vpředu, za nimi v uctivé vzdálenosti vojín Lakin s chlapcem. Seržant Houck seskočil z koně, pomohl ženě ze sedla, pak popadl kluka, sedícího na polštáři, a předal ho ženě. Odepnul jednu stranu uzdy a přivázal ji ke druhé, čímž připravil řemen na vedení. Totéž provedl u ženina koně. Pozoroval Lakina, který se toužebně zahleděl na pestrou čelní zeď místního výčepu, poklepal ho na koleno a podal mu konce obou řemenů. „Koukej mazat,“ řekl mu a sledoval, jak vojín Lakin otočil koně a spolu s ním odváděl i oba další. Chlapce vzal od ženy a vykročil k nízkému hrázdnému domu, který sloužil jako obchod smíšeným zbožím, pošta a stanice dostavníků. Ženu posadil na bednu se zbožím, chlapce jí dal na klín a šel k pultu zařídit jízdenky na dostavník. Když se vrátil, sedl si na další bednu vedle ženy, a tu se do dveří nahnulo veškeré mužské osazenstvo vesnice. Všech jedenáct mužů čučelo na ženu.

„... to je ona...“

„... měl ji indián...“

„... je to vidět na tom dítěti...“

Seržant Houck se na ženu podíval. Krev jí postupně mizela z tváře, a ona náhle vypadala stará. Seržant se zvedal, ale tu ucítil její ruku na paži. Chytla ho za rukáv.

„Prosím vás,“ řekla, „nedělejte si kvůli mně problémy.“

„Problémy?“ udivil se seržant Houck. „Jaképak problémy.“ Vstal a pokročil ke vzrušeným mužům u dveří. „Viděl jsem tu u vás děti. Některé jsou ještě malé. Tenhle prcek teď potřebuje něco na sebe, ale místní obchod na něj nic nemá.“

Chlapíci překvapeně zírali na něj, pak na okatého kluka v podivném oblečení. Pět nebo šest jich beze slova vyšlo ven a zmizelo v různých směrech. Ostatní se rozptýlili po obchodě a tvářili se, že nakupují, aby tak vysvětlili svou přítomnost. Seržant Houck tu stál jako na stráži vedle bedny, klidně a tiše, a ti, co před chvílí odešli, se vraceli. Někteří rozpačitě, s prázdnýma rukama, druzí hrdě, cosi přinášeli.

Seržant Houck vzal chlapce z ženina klína a postavil ho na bednu. Poměřoval jednotlivé kousky oblečení na jeho drobné postavičce, a nakonec vybral červenou flanelovou košilku a vybledlé kalhotky. Rychlým pohybem z chlapce stáhl staré hadry a oblékl mu košilku a kalhotky. Pár odřených botek postavil stranou. „Děti boty nepotřebují,“ rozhodl. „Jenom v zimě.“ Zaslechl dusání koňských kopyt, a tak vyšel do dveří, aby se podíval na příjíždějící dostavník. Kola v prachu zaskřípala, když zastavil. Ohlédl se na mužské, kteří si se zjevným zadostiučiněním prohlíželi chlapce a nabízeli ženě další věci. Vzkročil mezi ně, kluka popadl a ženu vybídl, aby šla za ním k dostavníku. Chlapce posadil uvnitř na zadní sedadlo a pak pozoroval ženu, vycházející z obchodu provázena mužskou populací. Pomohl jí nastoupit, dal pokyn kočímu na kozlíku a sám také naskočil. Zadní sedadlo až zaúpělo a prohnulo se, když na ně seržant vedle ženy dosedl. Chlapce měli mezi sebou. Žena se dívala z okna, a tu mužům stojícím venku nesměle zamávala. Kočí práskl bičem, koně zabrali a dostavník se rozjel. V té chvíli se v ženě tváří opět objevila barva.

V prvních hodinách měli dostavník jen pro sebe. Okny dovnitř neustále vnikal zvířený prach. Vládlo tu trvalé mlčení. Ženě nebylo do řeči. Přestalo ji to bavit, proto říkala jen to nejnnutnější, a nyní nebylo nic třeba. Také Houck užíval slova s neotřesitelnou úsporností, a to výhradně z toho prostého důvodu, aby sdělil nebo získal informaci, již pokládal za nutnou, aby zařídil to, co měl právě za úkol. Během těch několika hodin promluvil jen jednou, aby si ujasnil to, co mu vrtalo hlavou. Ozval se s pohledem pevně upřeným ven na zaprášenou scenerii. „Choval se k vám dobře?“

Žena se nesnažila tvářit, že nepochopila. V myšlenkách se vrátila o tři léta zpátky, a pak se vyjádřila jediným slovem. „Ano,“ řekla.

Dostavník ujížděl a prach se zvedal. „Jednou mě zbil,“ přiznala, načež trvalo dobré čtyři minuty, než si sesumírovala další slova: „Možná měl pravdu. Nechtělo se mi pracovat.“

Seržant Houck přikývl. Hrál do pravé kapsy a začal žvýkat tabák. Dál pak už sledoval oblaka prachu za dostavníkem mlčky.

Zastavili na osamělém ranči na rychlé občerstvení. Jedli mlčky, zatímco rančer pomohl kočímu přepřáhnout koně. Dostavník pak jel

dál a slunce se začalo sklánět k západu. Poté se dvakrát zastavili kvůli poště a později opět přepřahali. Na této zastávce přistoupil další cestující. S žuchnutím naložil těžký kufr a pak se nahoru vyšplhal sám. Posadil se naproti na přední sedadlo. Byl to středně vysoký ob tloustly chlapík v městských šatech, s čipernýma očkama v kulaté tváři. Vytáhl kapesník, sňal klobouk a otřel si celý obličej i čelo. Klobouk odložil na kufr a pak se vrtěl na sedadle, dokud nenašel pohodlnou pozici. Měl rychlé a nervózní pohyby, nebyl v něm žádný klid.

„Vy tři patříte k sobě?“

„Ano,“ odpověděl seržant Houck.

„Je to tedy vaše žena?“

„Ne,“ odpověděl Houck. Ohlédl se do okna na své straně a pozoroval daleký obzor. Dostavník kodrcal dál a chlapík si svýma bystrýma očkama ty tři prohlížel. Nakonec se zastavil na ženiných botách.

„Promiňte, madam, ale co to máte na nohou? To jsou mokasíny, ne? Jsou snad pohodlnější?“

Žena se na něj podívala, pak sklopila zrak, poposedla dozadu a opět začala blednout.

„Nic ve zlém, madam,“ pokračoval zvědavý chlapík. „Jen mi bylo divné...“ Zarazil se, protože se na něj podíval seržant Houck.

„Je tu plno prachu,“ zasáhl seržant. „A taky touhle dobou lítá spousta much. Nejlepší je zavřít pusu.“

Opět se zahleděl z okna. Starý dostavník jel dál a bylo slyšet jen dusání koňských kopyt a vrzání kol.

Přední kolo vozu najelo na kámen, dostavník nadskočil a zakymácel se, až chlapec začal fňukat. Matka si ho však přitáhla k sobě a vzala si ho na klín.

„Povězte,“ ozval se chlapík naproti. „Kde jste k tomu dítěti přišla? Vypadá jako...“ Nedořekl.

Seržant Houck natáhl ruku a pěstí zabubnoval na střechu dostavníku. Kočí křikl na koně, vůz zpomalil a po chvíli se zastavil. Otevřely se dveře a kočí nakoukl dovnitř. Instinktivně se obrátil na seržanta Houcka.

„Copak se děje, vojáku?“

„Nic se neděje,“ odpověděl seržant Houck. „Jen tadyhle náš přítel by jel rád s vámi na kozlíku.“ Podíval se na obtloustlého chlapíka. „Tam nahoře není tolik prachu. Je to zdravější, a taky je tam lepší rozhled.“

„To ne, počkejte,“ začal se bránit muž. „Jak jste na to přišel...“

„Je to zdravější,“ opakoval seržant Houck.

Kočí porovnával drsnou neoblomnou tvrdost seržanta Houcka s měkkostí žoviálního tloušťka. „Řekl bych že jo,“ souhlasil. „Tak pojďte. Já vás vysadím nahoru.“

Dostavník jel dál a v mraku prachu nechával míle za svými koly. Po chvíli už projížděli jedinou ulicí čilého městečka a zastavili před hrázděnou budovou s nápisem Hotel. Dveře dostavníku se otevřely, obtloustlý chlapík popadl svůj klobouk a kufr, prchal pryč přes verandu hotelu a zmizel uvnitř. Pak se ve dveřích objevil kočí. „Poslední jídlo před noční jízdou,“ ohlásil a šel po svých. Seržant Houck vyskočil ven, pomohl vystoupit ženě a potom se postaral o dítě. Poté zavedl oba dovnitř.

Když opět vyšli, stíny už se protáhly, k dostavníku byli přepraženi noví koně a jakýsi kulhavý stařec mazal kolomazí osy kol. Když se cestující opět usadili na zadní sedadlo, z hotelu vyšli dva muži s malou těžkou bedýnkou, kterou uložili do prostoru pod kozlíkem. Objevil se další chlapík, v zapnutém kabátě a v klobouku s vlnitým okrajem, v ruce brokovnici, a posadil se na kozlík. Po chvíli se objevil nový kočí s bičem v ruce, usedl vedle toho v klobouku a levicí uchopil opratě. Právě když práskl bič a dostavník se rozjel, z nízkého domku na druhé straně ulice vyběhl mladík, v ruce nesl za třmeny sedlo, které se houpalo a bránilo mu v běhu. Chvíli utíkal podél vozu, sedlo hodil na střechu, chytil se dveří, a když vůz trochu přibrzdil, podařilo se mu naskočit. Celý udýchaný dopadl na přední sedadlo.

„Dobrý večer, madam,“ pozdravil udýchaně. „Vám taky, generále.“ Pak se předklonil a poplácal chlapce po tváři. „I tobě, prcku.“

Seržanta Houcka upoutala mladíkova dlouhá vyhublá postava s příjemným obličejem. Měl na sobě zmačkané džíny s nohavicemi v

nízkých holínkách, kostkovanou košili a hnědý kapesník uvázaný kolem opáleného krku.

„Mužské nohy nejsou stavěné na běhání,“ poznamenal mladík. „Ještě tak vyskočit na koně. Ten poslední drink byl skoro moc dlouhý.“

„V armádě by vám nohy trochu vytrénovali,“ řekl na to seržant Houck.

„Možná. Právě proto asi nejsem v armádě.“ Mladý muž seděl tiše a v kodrcajícím dostavníku odpočíval. „Je tu ještě něco, o čem by bylo zdvořilé pohovořit?“

„Ne,“ odpověděl seržant.

„Pak mě snad omluvíte,“ řekl mladík. „Mám za sebou dneska hodně mil.“ Dalo mu hodně práce, než si zul boty, ale nakonec se mu to přece jen podařilo, hodil je na zem a odkopl je stranou. Pak si lehl na sedadlo a obrátil se na bok. Paži si opřel o parapet okna, položil si na ni hlavu a zavřel oči. Po chvíli je ještě otevřel a nadzdvihl hlavu. „Kdybych padal dolů, tak do mě jen kopněte.“ Hlava mu opět klesla. Rozvířený prach zvenčí začal splývat s přibývajícím soumrakem a on usnul.

Seržant Houck ucítil zleva jakýsi úder. To se na něj svalil chlapec, který se pak snažil znovu posadit a stále zápasil s dřímotou. Seržant ho tedy vzal, položil si ho na klín a hlavičku mu uložil do pravého předloktí. Sám se opřel a pozoroval chlapce, dokud ho nepřemohl spánek.

Dostavník ujížděl a seržant hleděl z okna do přibývajícího soumraku na pozadí černých kopců daleko na obzoru. Ohlédl se stranou na ženu, jíž padala hlava, a tak natáhl levou paži na hranu opěradla, aby se mohla o ni opřít. V šeru viděl, jak se na něj podívala, lehce strnula, ale pak si pohodlně přisedla blíž k němu a opřela se o něj. Trochu se tedy sesul dolů, aby si mohla hlavu opřít o jeho rameno. Na krku nad límečkem košile cítil jemný dotek jejích spletených vlasů a trpělivě čekal, až uslyší i její pravidelný dech. Konečně se uklidnila a spánek její strach přemohl.

Jak dostavník na své cestě překonával nerovný rozjezděný povrch, kolébal se, a ležící mladík začal pomalu sjíždět po hladké kůži sedadla dolů. Seržant Houck tedy opřel nohu o hranu sedadla a

držel tak spícího, aby nespadl. Sám si opřel hlavu o horní okraj opěradla a o stěnu dostavníku. Na jasné obloze začaly vycházet hvězdy. Vůz drkotal dál v pravidelném rytmu dusotu koňských kopyt, který ukolébal k spánku i takový žulový balvan, jakým byl seržant Houck.

Probudil se a jako vždy okamžitě věděl, kde je. Dostavník právě zastavil. Podle zvuků zvenčí se dalo usuzovat, že přepřahají. Začínalo svítat. Seržant Houck zvedl hlavu, až mu v krku zapraskalo, a tu si uvědomil, že ho bolí celé tělo a že mu strnul nejen krk, ale i pravá paže, na níž dosud spal chlapec, i noha opřená o protější sedadlo.

Mladík byl vzhůru. Dosud ležel natažený na tvrdém koženém polštáři, ale už se neopíral o seržantovu nohu a oči měl otevřené. Prohlížel si mohutnou koženou podrážku seržantovy boty. Když se střetl s Houckovým pohledem, zazubil se.

„To je zajímavé obutí,“ poznamenal šeptem. „Vy potřebujete na nohou fortel, něco jako kopyta.“ Pak si sedl a pořádně se protáhl jako líné zvířecí mládě. „Sakra,“ zašeptal znovu, „vy musíte být jako z ocele.“

Pak lehce podepřel seržantovu nohu pod kolenem, aby ji Houck mohl ohnout a postavit na zem, aniž by pohybem probudil spící ženu, která se o něj opírala. Mladík pak opatrně vzal spícího chlapce seržantovi z klína a ujal se ho sám.

Seržant Houck začal cvičit pravicí, aby se mu opět prokrvila. Dostavník drkotal kupředu, první paprsky vycházejícího slunce ho dostihly a putovaly za ním.

Mladík si pozorně prohlížel chlapcovu tvář. „Ten nemůže být váš,“ špitl.

„Taky není,“ odpověděl šeptem seržant Houck. „Musí mít v sobě něco indiánského.“

„Má,“ potvrdil Houck.

Mladík pak šeptal spícímu chlapci: „Ty za to ale nemůžeš, vid', prcku?“

„Ne,“ řekl seržant nahlas, „to teda nemůže.“

Žena se náhle vzpřímila, zadívala se z okna na své straně a mnula si oči. Také chlapec se najednou probudil, a když nad sebou spatřil cizí obličej, rozplakal se.

Mladík ho objal pevněji. „Dobré jitro, madam,“ řekl. „Zdá se, že nejsem moc dobrá chuva.“

Seržant Houck chlapce popadl a usadil ho na protější sedadlo vedle mladíka. Chlapec se na seržanta díval a uklidnil se.

Slunce vyšlo nad obzor a dostavník ujížděl dál. Pak náhle zastavil na místě, kde se křižoval s jiným dostavníkem, kočí seskočil dolů, aby vložil balíček s poštou do schránky.

Mladík uvnitř se obul. Pak se ohlédl směrem ke skupině nízkých domků při silnici. „Myslím, že to zkusím tam. Budou teď honit divoké koně, a předák ví, že to v sedle umím.“ Otevřel dveře, seskočil na silnici a ještě nakoukl dovnitř. „Doufám, že vy dojedete dobře.“

Dveře se zavřely a bylo slyšet, jak si bere své sedlo. Pak sedlo s žuchnutím dopadlo na zem, a ozvaly se vzrušené hlasy.

Seržant Houck vykoukl okénkem ven. Stáli tam proti sobě mladík a kočí, přičemž mladík obracel kapsy svých džín.

„Koukej, Wille,“ říkal, „vidíš přece, jedná prázdná, druhá vysypaná. A taky víš, že to zatahnu, až budu prachy mít. Hergot, vždyť už jsem s tebou cestoval.“

„Ale teď už nepočkám,“ řekl kočí. „Společnost to zakázala. Kdyby se o tom dozvěděli, vyhodili by mě. Budu si muset vzít to sedlo.“

Mladíkův hlas přidal na síle. „Jestli se dotkneš sedla, budou tě tady sbírat po kouskách.“

Seržant Houck sáhl do vnitřní kapsy vojenského kabátu. V té poloze, jak se vykláněl z okna, to nebylo lehké, ale podařilo se mu to. Pak silně hvízdł. Oba muži se k němu otočili, ale on se podíval na mladíka. „Zůstalo tady něco na sedadle. Nejspíš vám to vypadlo z kapsy.“ Sledoval, jak se mladík zarazil, nevěděl, co si o tom myslet, pak vykročil ke dveřím. Seržant se mezitím opět posadil na své místo.

Mladík nakoukl dovnitř, kde na svém bývalém sedadle zahlédl dva stříbrné dolary, a pak se podíval na seržanta Houcka. V očích mu

zableskl vztek, ale když se zahleděl do kamenné tváře seržanta Houcka, změkl.

„Vy jste musel být taky někdy v úzkých,“ řekl. „To jo,“ přiznal seržant Houck. „A asi vám někdo pomohl.“

„Jo,“ přikývl seržant. „To jsem byl ještě mladej vejta, co má víc energie než rozumu.“

Mladík se zazubil. Jednou rukou sebral mince a druhou vděčně plácl Houcka po noze. „Vám léta nijak neublížila, generále,“ řekl a zavřel dveře.

Dostavník se dal do pohybu. Žena se na seržanta Houcka zadívala a celé minuty z něho nespouštěla zrak. Seržant poposedl.

„Kdybych měl býval tolik rozumu, abych se oženil,“ řekl náhle, „mohl jsem mít syna. Třeba takového jako je tenhle.“

Žena odvrátila hlavu a podívala se oknem ven. Přihladila si vlasy a rty jí změkly v lehkém náznaku úsměvu. Prach vířil, minuty plynuly a seržant Houck se opět zavrtěl.

„Takového vychovat už stojí za to,“ prohodil, a pak už jen seděl mlčky a nehybně pozoroval, jak ubíhají míle.

Měli patnáct minut na snídani, než na další zastávce přepřáhli, a jelo se dál. Bylo už téměř poledne, když zastavili v Laramie. Seržant Houck pomohl ženě vystoupit, chlapce vzal pod paži a zamířil do čekárny. Posadil ty dva na židli a zmizel. Během pěti minut byl zpátky s konvicí mléka a se dvěma šálky. Pak znovu odešel na delší dobu a vrátil se s lehkým čtyřkolákem, taženým párem hnědáků. Přední část vozu byla vyložená prázdnými pytli. Seržant zašel do čekárny, vzal chlapce a ženě pokynul, aby šla za ním. Chlapce pak usadil na pytle a ženě pomohl na kozlík.

„Řekli mi, že to je rovně po silnici,“ řekl. „Nějakých patnáct mil. Pak doprava podél potoka. Prý to nemůžete minout.“

Stál vedle vozu, díval se na ulici, vedoucí k silnici ven z města. Žena se naklonila a dotkla se jeho ramene. Hlas jí přeskočil. „Vy přece pojedete se mnou?“ Chytla ho za vojenskou blůzu. „Prosím vás! Musíte!“

Seržant Houck se dotkl její ruky na svém rameni. „Tak jo, pojedu,“ řekl.

Obešel vůz, vylezl na kozlík, vzal opratě a mlaskl na koně. Vůz se rozjel. Zvědavci na ulici se zastavovali a dívali se na ně, ale ani seržant Houck, ani žena je nevnímali. Kola se tiše otáčela v husté vrstvě prachu a na silnici za městem už nebylo slyšet nic než tiché vrzání vozu a tlumený dusot koňských kopyt. Znenadání se objevil nějaký pták, běžel před nimi, stále ve stejné vzdálenosti, a vířil prach.

„Vy máte strach,“ řekl náhle seržant.

Kola se tiše otáčela v hlubokém prachu, pták nečekaně velkým obloukem uhnul ke straně a zmizel v nízkém křoví. „Oni mu neřekli,“ vysvětlila tiše, „o tom chlapci.“

Seržant Houck zatáhl za opratě, a koně zpomalili. Pak na ně mlaskl, opratěmi je šlehl po bocích, oni se dali do klusu, až zvířili mrak prachu, který chvílemi až zakrýval slunce a jasnou oblohu. Vůz vyjel na mírný kopeček, z něhož silnice klesala k zelenému pásu v dálce, kde byly stromy a vysoké keře. Ze křoví u silnice vyskočil zajíc, mihl se před nimi a opět zmizel. Seržant Houck zatáhl za opratě, aby koně zpomalili a cestou dolů ke stromům si odpočali. Když dorazili k potoku, pustil koně po kolena do vody, aby si do té čisté tekoucí vody ponořili nos. Vůz se naklonil, a tak pro seržanta Houcka nebylo těžké, aby sáhl za sebe pro cínový naběrák, schovaný mezi pytli, ohnul se a nabral vodu pro ženu a dítě i pro sebe. Pak s koňmi vycouval z potoka a dal jim směr po břehu doprava.

Potok tedy měli po levici a slunce za sebou. Pražilo jim do zad, a tak stíny komicky předbíhaly koně a byly k nedohonění. Seržant stíny pozoroval, a když se ohlédl po ženě, všiml si, že je sleduje také. Stíny se prodlužovaly, stále víc předbíhaly své koně, a tu se náhle objevilo stavení, malý domek o dvou místnostech s různými přístavky, s kůlnami a ohradou, obehnanou rozviklanými kůly.

U jedné kůlny stál muž. Jakmile seržant Houck zarazil koně, pokročil blíž a zastavil se necelých dvacet stop od nich. Nebyl to žádný mladík, něco mezi třicítkou a čtyřicítkou, mladě však vypadal. Byl to typ, na němž léta nezanechávají stopy. Měl vysokou postavu, ale vypadal poněkud nejistě a roztěkaně. Čekal, až žena promluví.

Slezla z vozu a stanula proti němu. Stála vzpřímená a slunce jí zezadu prozařovalo rozcuchané chomáče spletených vlasů.

„Tak jsem tady, Frede,“ řekla konečně.

„Coro,“ oslovil ji. „To byla doba, Coro. Nevěděl jsem, že se teď vrátíš tak brzy.“

„Proč jsi pro mě nepřišel, Frede? Proč?“

„Nevěděl jsem honem, co mám dělat. Byl to takový zmatek. Nejdřív jsem myslel, že jsi mrtvá. Ale pak jsem o tobě uslyšel. I o tom, co se stalo. Musel jsem si to všechno srovnat v hlavě. A nemohl jsem se taky jen tak sebrat. Chystal jsem se, že vyrazím příští týden.“

„Doufala jsem, že přijdeš. Hned jak ses to dozvěděl.“

Pootočil se na místě. „Máš pořád krásné vlasy,“ řekl. „Jako dřív.“

Zdálo se, jako by vzlykla. Vykročila k němu. Seržant Houck mezitím na druhé straně vozu slezl k potoku, klekl si a smyl si prach z obličeje. Pak vstal, otřepal vodu z rukou, otřel si obličej kapesníkem a sledoval drobné víry v potoce. Slyšel hlasy za sebou.

„Počkej, Frede. Ještě bys měl něco vědět...“

„To dítě? Co tu dělá s tebou?“

„Je moje, Frede.“

„Tvoje? Kde jsi k němu přišla?“

„Je to moje dítě. Moje.“

Nastalo ticho, pak promluvil muž, zmateně, dotčeně. „Tak je přece jen pravda to, co říkali. O tom indiánovi.“

„Ano. Koupil mě. Podle jejich práva jsem mu patřila.“

Opět mlčení, pak se ozvala žena. „Jinak bych nepřežila a nebyla teď tady. O tom jsem nemohla rozhodovat.“

Po další přestávce promluvil muž, v hlase mu zazněla sebelítost. „S něčím takovým jsem nepočítal.“

Seržant Houck se otočil a vrátil se k vozu. Měl dojem, že to žena uvítala.

„Tohle je seržant Houck,“ představila ho. „Celou cestu mě doprovázel.“

Muž pokývl hlavou a zvedl ruku, aby si odhrnul plavé vlasy, které mu padaly do čela. „Měl bych vám poděkovat. Za všechny ty štrapace.“

„Žádné štrapace,“ odpověděl seržant Houck. „Jen neobvyklý úkol, ale žádné štrapace.“

Muž nakročil a špičkou boty začal rýt v zemi. „Je to hloupé, takhle tady stát. Měli bychom jít dovnitř. Je skoro čas se navečeřet. Doufám, že se u nás najíte, vojáku, než vyrazíte zpátky do města.“

„Rád,“ odpověděl seržant Houck. „Ale jsem unavený, zůstanu tady přes noc a vyjedu ráno. Přespím tadyhle v jedné kůlně.“

Muž stále ještě ryl špičkou boty do hlíny a zřejmě ho to velice upoutalo. „Dobře, vojáku. Uvnitř bohužel nemáme místo.“ Obrátil se a šel k domku. Žena vzala chlapce z vozu a následovala ho. Seržant Houck vypřáhl koně, vzal je k potoku, aby se napili, a pak je zavedl do ohrady. Potom klidným krokem zamířil k domku a zastavil se na prahu. Muž už seděl na židli u stolu, zády k němu. Ženu s chlapcem neviděl.

„Proboha, Coro,“ mluvil muž, „nechápu, proč jsi toho kluka brala s sebou. Měla jsi mi o tom říct. Nemusel jsem ho vidět.“

„Co tím chceš říct?“ ozvala se ostře.

„Teď budeme mít problém, jak se ho zbavit. Budeme muset najít nějakou misií nebo někoho, kdo by se ho ujal. Proč jsi ho nenechala tam?“

„Vždyť je můj!“

„Proboha, Coro! Zbláznila ses? Vážně si myslíš, že mi sem můžeš něco takového přitáhnout?“

Seržant Houck prošel dveřmi. „Je to doba, co jsme naposled jedli,“ pravil. „Zaslechl jsem cosi o večeři.“ Rozhlédl se po nevelké místnosti a zahleděl se na muže. „Pojďte, pane Sutliffe, ona nás k tomu nepotřebuje. Ženské nemají rády, když se jim mužský plete do vaření. Ukažte mi svou usedlost, než se setmí.“

Stál a čekal, až se muž konečně pomalu zvedl a vyšel s ním ven.

Byli dost daleko od domku, aby je uvnitř nebylo slyšet, když seržant Houck opět promluvil. „Jak dlouho jste byli spolu, než se to stalo?“

„Šest let,“ odpověděl muž. „Ne, sedm. Bylo to sedm let, co jsme přišli o poslední usedlost a vydali jsme se sem.“

„Sedm let,“ uvažoval nahlas seržant Houck. „A bez dětí.“

„Nějak se to nedařilo. Ani nevím proč.“ Muž se náhle zastavil a ostře se na seržanta podíval. „Ach tak! Tohle tedy máte za rubem.“

„No ano,“ řekl Houck. „A teď dítě máte. Syna.“

„Ale není můj,“ namítl muž. „Vám se to mluví, když to není vaše žena. A ještě ke všemu je ten harant po indiánovi.“ Otrel si ústa rukávem a znechuceně si odplivl. „Ksakru, to bych byl blázen, kdybych se ujal jeho haranta.“

„On už je po smrti.“

„Podívejte se, člověče. Uvažujte, jak to bude. Smíšenéj panchart. Pořád mi bude připomínat, co udělala.“

„Dovedete si představit, co zkusila? A konečně se z toho dostala.“

„Zkusila! A co já? Myslel jsem, že je po smrti. A zvykl jsem si na to. Možná jsem už myslel na jinou. A ona se najednou vrátí – a ještě přitáhne indiánského spratka. Co mám teď dělat já?“

„Můžete se zachovat jako muž,“ řekl seržant Houck. „Přemýšlejte o tom.“

Obrátil se a zamířil k ohradě. Tam se opřel o plot a sledoval koně. Muž šel pomalým krokem k potoku, zastavil se na břehu a pak házel do vody kamínky. Slunce, které se drželo na obzoru, náhle zmizelo, rychle se začalo stmívat. V domku se rozsvítilo. Ve dveřích se objevila žena a zavolala muže k večeři. Na stole bylo prosté jídlo a vedle stolu stála žena. „Už jsem ho nakrmila,“ řekla a hlavou naznačila směrem k vedlejší místnosti. Posadila se, ti dva také, a pak se všichni tři věnovali svým talířům.

Seržant Houck jedl s chutí a ještě si přidal. Muž jen trochu okusil a nechal talíř stát, zatímco žena se jídla vůbec nedotkla. Muž se pak odsunul od stolu, vstal, šel k polici pro láhev a dva pohárky všechno postavil na stůl vedle svého talíře. Nalil pohárky do výše třetiny, a jeden posunul k seržantu Houckovi. Svůj zvedl k přípitku a řekl trpce: „Tak na šťastný návrat!“ Počkal, až se seržant chopí svého pohárku, aby se společně napili. Muž pak vzal láhev a znovu si nalil.

Žena si posunula židli a káravě se podívala na muže. „Frede, prosím tě!“

Muž si však jejích slov nevšímal a chtěl znovu nalít hostovi. „Mně už ne,“ odmítl seržant Houck.

Muž pokrčil rameny. „Po whisky se vám bude líp myslet. Ta bystří rozum.“ Láhev postavil, chopil se svého pohárku a vyprázdnil jej. Seržant Houck zatím sáhl do kapsy pro tabák a začal pomalu

žvýkat. Muž a žena seděli tiše proti sobě u stolu, na jeho tichou přítomnost zřejmě zapomněli. Dosud se dívali na stůl, do země, po stěnách místnosti, všude kromě vzájemně na sebe. Nyní se na sebe konečně podívali. Muž promluvil první, bylo vidět, že se snaží ovládat.

„Podívej se, Coro, to mi přece nemůžeš udělat. To, cos řekla, nemůžeš myslet vážně.“

Odpověděla odhodlaně. „Je to moje dítě.“

„Přece to nechceš hnát tak daleko. Nejdřív jsem nevěděl, co mám dělat, když jsem se o tobě doslechl. Ale vzpomněl jsem si, žeš mi byla dobrou ženou, proto jsem byl ochoten ti odpustit. Jenže ty teď...“

„Odpustit mi!“ vyskočila. Pak ta slova pobouřeně a dotčeně zopakovala: „Odpustit mi?“ Otočila se a vyběhla do druhé místnosti. Dveře se za ní přibouchly.

Muž se za ní díval, zavrtěl hlavou, a pak opět sáhl po láhvi. „Už dost, už dost,“ zasáhl seržant Houck.

Muž si zřejmě až teď uvědomil, že je seržant tady, a zareagoval podrážděně. „Pro vás možná,“ řekl a znovu si nalil. Pak se k seržantovi naklonil. „Jaký jste měl vlastně důvod, že jste do toho všeho strkal nos?“

„Dostal jsem rozkaz,“ odpověděl seržant Houck, „abych je bezpečně doprovodil. Oba. Bezpečně.“

„To jste taky udělal,“ řekl muž. Zvedl sklenku a napil se. „Jsou tady.“

„To jo,“ souhlasil seržant, „jsou tady.“ Vstal, popošel ke dveřím a vyhlédl ven do noci. Chvilí počkal, než oči přivykly tmě. Pak vyšel ven ke kupě slámy za kůlnou, nabral plnou náruč a donesl slámu na zem ke stromu u rohu domku. Urovnal ji a pak se posadil, zády opřen o strom. Netrvalo dlouho, a usnul.

Seržant Houck se probudil. Měsíc se mezitím posunul. Vyskočil a zaposlouchal se. Bylo ticho, jen pod nohama mu šustila sláma. Pak zaslechl zevnitř hlasy, zprvu nejasné, později stále zřetelnější. Popošel ke dveřím a zastavil se ve stínu.

„Nic s tebou nechci mít,“ řekla žena rozhněvaně, „dokud se všechno nedá do pořádku!“

„Ach, pojd' sem, Coro.“ Bylo slyšet, že muž je v podroušeném stavu. „O tom si promluvíme zítra.“

„Ne!“

„Tak dobře!“ V mužově hlase se ozval vztek. „Ty to chceš dát do pořádku teď! Ať je tedy po tvém! Hned zítra ráno se toho zatraceného pancharta zbavíme!“

„To ne!“ vykřikla žena.

„Jak tě mohlo napadnout, že o tom bude rozhodovat někdo jiný? Já jediný mám právo říct, co se udělá. Jinak o tebe nestojím!“

„Možná nestojím já o tebe!“

„Ty jsi najednou nějak vybírává! Žila jsi přece s indiánem, a kdovíco ještě!“

Seržant Houck vešel dovnitř. Muž k němu seděl zády. Levicí ho popadl za rameno, otočil ho k sobě, pravicí mu vrazil facku a mrštil jím ke stěně.

„Zapomněl jste na dobré chování,“ zavrčel seržant. Když se rozhlédl kolem, zjistil, že žena zmizela ve vedlejší místnosti. Muž se opřel o zeď a mnul si tvář. Z vedlejší místnosti pak vyšla žena s chlapcem na ruce a zamířila ke dveřím.

„Coro!“ křikl za ní muž. „Coro!“

Zastavila se. „Já k tobě nepatřím,“ řekla jen a vyšla ven. Muž se za ní rozběhl, ale obrovitá postava seržanta Houcka se mu postavila do cesty.

„Slyšel jste, co říkala,“ připomněl mu seržant. „Nechce teď patřit nikomu, jen tomu chlapci.“

Muž na něj chvíli zíral, vztek ho pomalu přecházel. Pak dovrávorál k židli a chopil se téměř prázdné láhve. Seržant Houck ho chvíli pozoroval, ale potom se obrátil a tiše vyšel ven. Vykročil k ohradě. Když minul druhou kůlnu, žena vystoupila ze stínu a tiše mu pošeptala: „Musím odejít. Nemůžu tu přece zůstat.“

Seržant Houck přikývl a zamířil do ohrady. Jemně se přiblížil ke koním. Znepokojeně ustoupili, ale pak se zastavili a počkali na něj. Vyvedl je ven k vozu a velmi rychle a co nejtišeji je zapřáhl. Když byl hotov, otočil se k domku a čekal. Potom se váhavě přiblížil k

ozářenému obdélníku dveří a vešel dovnitř. Muž seděl u stolu podepřen na loktech a tupě zíral na prázdnou láhev.

„Je to vyřízeno,“ řekl seržant Houck. „Ona teď odjíždí.“

Muž zavrtěl hlavou a odstrčil láhev. „To přece nemůže udělat.“ Ohlédl se na seržanta a v očích mu opět vzplál hněv. „To nemůže udělat! Je to má žena!“

„Už ne,“ řekl seržant Houck. „Nejlíp bude, když vůbec zapomenete, že se vrátila.“ Pak se obrátil ke dveřím a za sebou zaslechl, jak na podlaze zavržala odstrkovaná židle. V tu chvíli muž zařval:

„Počkejte!“ Muž skočil k polici u zdi, popadl ručnici a zamířil na seržanta. „Počkejte!“ Těžce oddechoval a snažil se ovládnout hlas. „Jen se opovažte ji odvézt!“

Seržant Houck se pomalu otočil. Stál tiše a vypadal ve světle lampy jako kus žuly.

„Takže vy vyhrožujete vojákovi,“ řekl klidně. „A prázdnou puškou.“

Muž zaváhal a podíval se na pušku. V tom okamžiku k němu seržant Houck přiskočil, jednou rukou stočil hlaveň zbraně do strany, přičemž třeskla rána do stěny domku. Pak chlapíkovi pušku vytrhl, druhou rukou ho popadl za košili pod krkem, zalomcoval s ním a vrazil ho na židli.

„Už to neopakujte,“ varoval ho. „Radši tady tiše sed'te.“ Rozhlédl se po místnosti, na polici zahlédl krabici patron, a tak ji i s puškou sebral a zamířil ke dveřím. „Ráno se porozhlédněte kolem, najdete to.“ Venku položil pušku na střechu jedné kůlny, krabici s patronami pohodil vedle kupy slámy a trochu ji zakryl. Pak vykročil k vozu. Žena vystoupila ze stínu stromů u potoka a přinesla chlapce.

Kola vozu se klidně otáčela. Tiché vrzání a pravidelný rytmus koňských kopyt byly v té klidné noci jedinými zvuky. Po pravé straně tekla potok a oni se vraceli touž cestou, kterou sem přijeli. Žena si přeložila chlapce z jedné ruky na druhou, ale seržant Houck se ho ujal a uložil ho na pyle.

„Je to hodný kluk,“ poznamenal. „Po indiánsku přijímá věci tak, jak jsou, bez rozčilování. To se mi líbí.“

Vůz zanechával na prašné cestě novou stopu a v sinálém světle měsíce se míhaly keře a stromy, rostoucí tu a tam podél potoka.

„Mám příbuzné v Missouri,“ řekla žena. „Mohla bych jít tam.“

Seržant Houck hrábl do kapsy pro tabák a začal pomalu žvýkat. „A vám se tam chce?“

„Ne.“

Přijeli na křižovatku, kde zahnuli doleva. Na hlavní silnici se pod koňskými kopyty vířilo mnohem víc prachu. Ze křoví na jedné straně se vynořil temný obrys kojota. Zvíře běželo podél silnice a pak zmizelo v kravinách na opačné straně.

„Mně je sedmačtyřicet,“ řekl seržant Houck. „Jsem skoro třicet let v armádě. To se člověk ostřílí.“

Žena se podívala na pruh silnice, vinoucí se donekonečna, a lehce se usmála.

„Ještě čtyři měsíce,“ pokračoval seržant Houck, „a mám to za sebou.“ Žvýkal stéblo trávy, pak je palcem a ukazovákem vytáhl a odhodil. „V osadě byste si zatím mohla sehnat nějakou místnost.“

„To bych mohla,“ souhlasila žena. Koně zpomalili, zhluboka oddechovali, a on je nechal jít svým tempem. V dálce zavyl kojot, ostatní se mu ozvali, a pak se jejich hlasy nesly ozvěnou, dokud nezanikly v tichu noci.

„Čtyři měsíce,“ řekl seržant Houck, „není nijak dlouho.“

„To ne,“ souhlasila žena. „To není moc dlouho.“

Zvedl se vítr, který odnášel zvířený prach od koňských kopyt, a kola se pomalu otáčela. Žena natáhla ruku a dotkla se seržantova ramene. Lehce ho hladila po nadloktí, zastavila se na jeho mohutných svalech, a on cítil příjemné teplo jejích prstů přes látku vojenské blůzy. Pak ruku opět uložila do klína. Seržant mlaskl na koně, a ti se dali znovu do klusu. Tichou nocí se neslo jemné skřípání vozu a tlumený rytmus koňských kopyt.

Kola se točila, ubývající měsíc stoupal po obloze a jeho šikmý svit dopadal na jedoucí vůz, na spícího chlapce, na ženu upírající zrak kupředu i na mohutný žulový kvádr postavy seržanta Houcka.

Kittura Remsbergová

KITTURA REMSBERGOVÁ BYLA MOJE BABIČKA. Matka mé matky. Zažil jsem ji jen pár týdnů, které jsem jedno léto strávil na ranči nedaleko Kalispellu. V paměti mi utkvěly její temné oči a tmavé vlasy nad nápadnými lícními kostmi. Byla trvale upoutaná na lůžko mezi čtyřmi stěnami, jež obklopovaly zbytek jejího života. Byla to velká místnost, velká a tichá a chladná dokonce i tehdy, když venku pražilo letní slunce. Byl jsem uvnitř jen několikrát, když mě babička zavolala. Nikdy jsem tam nešel dobrovolně, protože jsem se jí bál. Byla to netrpělivá jizlivá osoba a ke mně nechovala žádnou něhu. Tu místnost si dosud jasně pamatuji a onen pocit ve mně nesetřela ani léta. Pamatuju si ji, protože tam byla ona a vyplňovala ji svou vyrovnaností a zvláštní chladnou energií. V té místnosti býval naprostý klid.

Na onom ranči bych nebyl strávil týdny, kdyby mě k tomu nedonutili rodiče, kteří mě neměli komu svěřit, když sestra dostala revmatickou horečku. Domnívali se totiž, že bych měl nějaký čas strávit mimo domov, ale neměli mě kam jinam poslat. Ani s tímto útočištěm to nebylo jednoduché, protože matka neměla ráda Bena Remsberga, svého otce a mého dědečka. Sama se provdala brzy, aby se dostala pryč do města a nebyla na něm závislá. Říkala, že hodně pil a byl hrubý. Říkala také, že žádný slušný člověk, který je schopen odejít, by s ním pod jednou střechou nežil. Ze svého hlediska měla možná pravdu. Za těch pár týdnů jsem ho viděl několikrát opilého. To potom vztekle řval na starou tlustou Mexičanku, která se starala o domácnost, i na starého pasáka krav, který u něho žil. Ke mně však býval laskavý a na mé nekonečné otázky mi trpělivě odpovídal. A také mi vyprávěl o své ženě, mé babičce, která tiše ležela v té velké chladné místnosti.

Na tom, co mi vyprávěl, nebylo nic zvláštního, jen to, že matka vždycky tvrdila, jak je těžké s ním mluvit. Se mnou mluvil, protože jsem se ho vyptával. Ptal jsem se ho, protože jsem si všiml, že je jako vyměněný, kdykoli vejde k babičce. Venku býval hlučný a často se vztekal, jakmile však prošel dveřmi do babiččina pokoje, změnil se. Většinou za sebou zavíral, a když pak vyšel ven, mluvil ještě chvíli tiše a působil dojmem, jako by věci kolem sebe ani nevnímal. Jednou nechal dveře pootevřené, a tak jsem nakoukl dovnitř. Seděl na židli u postele, drsnou ruku položenou na příkrývce. Babička seděla podepřená o polštáře, vyhublou ruku držela na jeho. Tak spolu tiše trávili čas. Když děda vyšel ven, zeptal jsem se ho na babičku a on mi vyprávěl o ní a o zrcadle, které jsem pak jednou zahlédl pod střechou ve stodole. Z masivního pozlaceného rámu se odlupovala barva a v jeho rohu se drželo už jen pár kousků neobroušeného skla.

Celý ten příběh jsem si ujasnil až po letech. Některé detaily a některá slova možná zcela neodpovídají skutečnosti, ale celek pokládám za pravdivý. Kittura Remsbergová byla moje babička a já vám chci o ní vyprávět.

Za svobodna se jmenovala Kittura Perkinsová. Byla třetí dcerou úspěšného statkáře v Pensylvánii, žijícího nějakých třicet mil od Filadelfie. Měl v té části státu skutečný majetek. Rodina žila ve velkém hrázděném domě na vlastních pozemcích, kde mohl hospodář přísně dohlížet na úrodu a sledovat, jak čeledíni sklízejí. Měl také podíl v lodní dopravě, a tak svůj dům zařídil pěkným nábytkem, který jeho lodní společnost výhodně dovezla z Evropy. Jeho žena, Kittuřina matka, zemřela, když dcerka byla malá, a tak ji podle vlastních sil vychovávaly v řádnou mladou dámu dvě starší sestry.

V letech těsně po občanské válce Kittuře Perkinsové všichni říkali Kitt. Zнала všechny lidi v sousedství, a všichni také znali ji. Byla to cílevědomá dívka, jejíž temperament a způsoby ostře kontrastovaly s neslanou nemastnou jemností jejích sester, a jejíž způsob jít vlastní cestou znepokojoval úzkostlivého otce. Mladí muži, kteří o ni stáli a chtěli ji poznat blíž, ji neuspokojovali. Věděla, co chce, a jednoho dne to také uviděla.

Zaujal ji podsaditý mladík. Vyhodil z vozu kovadlinu, usadil ji na zemi a pomalými rozvážnými údery začal vkleče kovat koňské

podkovy. Byl to syn belgického přistěhovalce, který se před lety usadil v sousedství a otevřel si kovárství. Často ho vídala, jak pomáhá otci, ale tentokrát se s ním setkala poprvé. Líbila se jí jeho statná postava. Líbilo se jí, jak se na ni dívá, aniž by ji pohoršovalo, že obdivuje její vitalitu, jež by mohla doplnit tu jeho. Nelíbilo se jí však, že mlčí, jako by chtěl mezi nimi vytvořit stěnu.

Šla tedy rovnou k němu. „Proč na mě nikdy nepromluvíš?“

Odložil kladivo na kovadlinu a podíval se na ni. „To by nikomu z nás neprospělo. Já nejsem nic pro tebe.“

„To je nesmysl.“

„Myslíš? Tvému otci by se to určitě nelíbilo.“

„Bene Remsbergu,“ řekla, „já nejsem můj otec.“

To byl začátek. Poté se skoro dva týdny vídali každý večer. Dlouhé míle nachodili po polích a ani jim to nepřišlo. Dychtivě spolu hovořili nebo mlčeli. Pak se jednou večer Kitt zastavila a podívala se na něj. „Chci, abys přišel zítra večer k nám. Domů.“

Přišel ve svých nejlepších šatech, a vypadal nemožně. Necítil se ve své kůži, když s ní měl zdvořile konverzovat. Ještě hůř si připadal, když přišly sestry, aby jim byl představen, a rychle zase odcupitaly nahoru. Když pak vešel otec a chladně ho pozdravil, stál v pozoru. Potom se uprostřed těžkého mlčení sebral, vyšel ven a po dlážděné cestě zamířil k silnici.

Kitt seděla mlčky a zmocňoval se jí vztek, ale pak si to náhle rozmyslela a vyběhla za ním. Volala na něj od brány, ale on šel dál, a tak se za ním rozeběhla, chytila ho a otočila k sobě. „Bene, nebud' blázen.“

Popadl ji za ruce, prudce s ní zatřásl a přitáhl si ji k sobě. Když ucítila podmanivou sílu jeho těla, věděla, že volila dobře.

Ustoupila a kousla se do spodního rtu. „Bene, bud' ke mně poctivý. Ty se bojíš mého táty?“

„Nebojím, ale on mě nebude chtít v baráku, proto tam už nikdy nevkročím.“

„To tedy ani já.“

Vytřeštil na ni oči. „A kam půjdeš?“

„Kamkoli s tebou.“

„Jenže – jenže já si tě nemůžu vzít.“

„Proč?“

„Nemám peníze, proto. Nemám vůbec nic.“

„Bene,“ řekla, „budeš mít mne.“

Vzali se ten večer. Vzkázali jejímu otci a odebrali se do malého domku za kovárnou. Jeho otec jim plynou francouzštinou požehnal, a potom je v tom malém domku nechal nocovat samotné. Ráno se Ben svou ženou pyšnil, a ona si byla jistá, že se rozhodla správně. Byla si právě tak jistá i mnoha jinými věcmi.

„Bene, stejně budeme muset zajít k otci. Pro mé šaty. A samozřejmě taky pro mé zrcadlo.“

Přijeli s vozem k velkému farmářskému domu, kde pak sestry s tichým nesouhlasem sledovaly, jak vynášejí obsah jejího starého mahagonového šatníku. Když Ben uviděl zrcadlo, byl překvapen. Bylo tak velké, že by se tam celý uviděl i vysoký muž, v těžkém ručně vyřezávaném a pozlaceném rámu. Než ho snesl dolů do vozu, musel několikrát odpočívat. A ona mu po celou tu dobu o něm vyprávěla. „Mám je od malička. Otec je přivezl z Anglie, z nějakého starého sídla, a já jsem tak vyváděla, že mi je dal. Ráda před ním sedám. Dívám se na sebe a přemýšlím. Tak jsem se taky rozhodla, že si tě vezmu. Ach, ne tebe, samozřejmě. Prostě někoho jako jsi ty.“

Když Ben zrcadlo přivezl do jejich domku, ukázalo se, že strop ložnice je příliš nízký, aby tam mohlo stát, proto je musel šikmo opřít a po stranách připevnit ke stěně. Vypadalo tam komicky, proto Kitt zakryla vyřezávaný rám kolem jakousi záclonou. Tak se stalo součástí místnosti a dávalo jí hloubku. Vypadal to, jako by člověk nahlížel za zeď.

Žili tiše sami pro sebe, protože v prvních měsících jim ke štěstí stačilo být jen spolu. Kovárna však byla malá. Většinu zakázek dostávala od chudších farmářů žijících v okolí. Málem třeli bídu, ona však měla malý příjem z dědictví po matce. Jednou ráno Ben s otcem opravovali prasklou osu káry naložené obilím, a tu kára praskla a převrhla se. Benův otec přitom zůstal ležet pod haldou těžkých pytlů. Tři dny pak ležel v ložnici a pozoroval slunce odrážející se v zrcadle, a třetí den zemřel. Z posledních sil se ještě omluvil, jakou jim způsobil patálii. Když zaplatili náklady na pohřeb, žilo se jim lehčeji, protože veškerý příjem z kovárny měli jen pro sebe.

Lehčeji. Ale ne lehce. Ben Remsberg nebyl žádný obchodník, nebyl tak opatrný na každý cent jako lidé, s nimiž obchodoval. Používal kvalitnější materiál a odevzdával lepší práci, než za co zákazníci zaplatili. Nedokázal odmítnout ani chlapíka, který ještě nezaplatil za minulou práci. Koncem měsíce býval bez centu, a to pak docházelo na její peníze. V následujících dnech potom tvrdě vyžadoval, aby každý zaplatil.

Jednou při večeři se na něj Kitt podívala a kousla se do spodního rtu. „Bene, doufám, že nechceš být celý život kovářem, že ne?“

Hleděl do prázdného talíře a přemýšlel. „To teda ne. A rozhodně ne tady. Jako kluk jsem často snil o tom, že někam vyrazím a usadím se tam.“

„A proč jsi to neudělal?“

„Ani nevím. První tu byl táta. A teď jsi první ty.“

Podívala se na něj vážně a snad i trochu vylekaně. „Bene, buď ke mně upřímný. Co vlastně chceš v životě dělat?“

„Myslím, že bych chtěl jít někam do nových končin. Kde se dá začít s ničím a ukázat, co člověk dokáže. Napadlo mě, vydat se na Západ.“

Na okamžik se kousla do rtu. Vzpomínala na spoustu věcí z minulých dní, na různé drobnosti, na to, jak těžko se mu říká cena, když něco udělal pro chudého farmáře. Uvažovala o jeho velkorysosti, která se kamsi ztrácela koncem každého měsíce. To všechno si vybavovala. A teď začala rychle mluvit, aby to ze sebe dostala.

„Měl bys to udělat, Bene. Běž na Západ nebo kamkoli, kam se ti chce.“

Překvapeně se na ni podíval. „Myslíš teď hned?“

„Ano. Jen tak to uděláš. Nebo to neuděláš nikdy.“

„Ale – snad nemyslíš, že bych měl jít bez tebe?“

„Myslím to tak, abys šel, kam chceš, a pak se pro mě vrátil.“

„Muž ale přece nemůže...“

„Bene, ať je taky jednou po tvém.“

Odešel ráno, zahrnul po silnici na Filadelfii a nastoupil do prvního vlaku jedoucího na západ. Pod paží si nesl raneček s rezervní košilí a několika páry ponožek. Dívala se za ním, dokud nezmizel,

potom se vrátila domů a zavřela za sebou dveře. Tím uzavřela jedno období života a vstoupila do nového, jež znamenalo léta osamělosti.

Čtyři léta. Čtyři léta a několik měsíců. Prodala zařízení kovárny a domek pronajala staršímu farmáři, který si tam zařídil obchod smíšeným zbožím. S penězi za pronájem a s vlastním příjmem byla nezávislá. Čekala a celé hodiny vysedávala před zrcadlem, a aby vydržela to čekání, utěšovala se představou, že si oba někdy někde postaví pěkný velký domov. A z toho, co ušetřila, nakupovala věci, které v takovém domově budou potřebovat. Povlaky, prostěradla a nádobí, a tu a tam taky nějaké stříbro. Z obchodu si vzala bedny a balila ty věci do nich. Spokojeně je balila a opět přebalovala na cestu někam, kde budou jednou spolu s Benem.

Po Benově odchodu se opět začala stýkat s rodinou. Jednou měsíčně přijížděly v rodinném kočáře sestry. Přicházely s pocitem povinnosti r

a nijak se neskrývaly s tím, že je jim jí líto. Nikdy se však dlouho nezdržely, protože jim nikdy nedala najevo, že sama něčeho lituje. Jednou týdně přicházel otec. Zaklepal na dveře, a když otevřela, smekl klobouk a zeptal se: „Tak co, Kitturo, jsi připravená vrátit se domů?“ Když však zavrtěla hlavou, obrátil se hned ve dveřích a v úžasu nad její tvrdohlavostí odcházel.

Pár týdnů poté, co Ben odešel, přišla pohlednice z Cincinnati. Cestoval na západ na říčním člunu. Pak přišla další ze St. Louis. Pokračoval dále se spřežením, vezoucím chovné býky, a doufal, že na konci té cesty bude nějaký ranč. To bylo všechno. Měsíce se protáhly v léta, a potom přišla zpráva, naškrábaná ve spěchu: „Zapomeň na mě. Já nejsem nic pro tebe.“

Seděla před zrcadlem a pročítala tu zprávu znovu a znovu. Pak si vzala tužku a papír a psala. Kousala si spodní ret a psala. Potom papír přetrhla a odhodila na podlahu, vzala jiný papír a napsala jen jedinou řádku: „Bene,“ napsala, „nebuď blázen.“ Ten papír vložila do obálky. A protože na jeho lístku přečetla z razítka místo Fort Laramie, napsala adresu poste restante, obálku odnesla na poštu a odeslala. Pak plynuly měsíce, ona sedala před zrcadlem, pozorovala se, šetřila ještě víc a kupovala stále víc věcí, jimiž plnila bedny, které skládala v přední místnosti malého domku. A po čtyřech letech a

několika měsících byl náhle tady. Stanul ve dveřích s jejím lístkem v ruce.

„Kitt, zatraceně, málem jsem se zachoval jako blázen, ale tohle mě vzpamatovalo. Našel jsem pozemek.“

„Pozemek, Bene? To, co jsi chtěl?“

„Ano. Pěkný kousek půdy nedaleko hor, který ještě nikdo nezabral. Už tam mám pár kousků zatoulaného dobytka.“

„Dobytko, Bene?“

„Jo. Osířelá telata. Nikdo se po nich nebude shánět. Vyhнал jsem je ze křovin a vypálil jim svou značku. Naši značku. Velké K.“

Byl to opálený drsný chlap. Stál ve dveřích. Chlap, který vlastnil půdu spolu s ostatními chlapy, kteří to dokázali. Cítila, jak z něho vyzařuje velkorysost. Klesla na židli a ramena se jí otrásala vzlykotem. Klekl si vedle ní, objal ji, a ona zabořila prsty do jeho příjemně tuhých svalů.

„Bene,“ promluvila konečně, „Bene, nakonec jsem měla pravdu, vid’?“

Ráno ho nechala vyspat, vařila zatím dobrou snídani a potom čekala, až se nají. Pak se už ale nemohla dočkat, aby mu ukázala své bedny.

Chodil od jedné ke druhé, úžas v něm rostl, až konečně vykřikl, že se otrásl domek.

„Proboha, Kitt! Takových věcí! Je to nádhera! Ale uvědomuješ si, kam jdeš? To je cesta na konec světa. Je to čtyři sta mil od místa, kde začíná železnice. Mám jen boudu o dvou místnostech. Začínáme skromně, Kitt.“

„O tom nepochybuju, ale vždycky to tak nebude. Postavíme si pěkný dům.“

„Určitě. Postavíme. Ale teď takové věci nepotřebujeme. Teď potřebujeme dobré krávy a párek pořádných býků.“

„Kdepak, Bene, tyhle věci vezmeme s sebou. Necháme si je, až je budeme potřebovat. Vyzvednu z banky peníze po matce, ty věci pošleme vlakem, a pro zbytek cesty si koupíme vozy.“

, Ach jo, vsadím se, že budeš chtít vzít taky to zrcadlo.“

„Samozřejmě. To zrcadlo zvlášť.“

Čekali pět týdnů na konci železnice za Corinne v Utahu, až jim dojdou věci. Kitt měla po té dlouhé cestě vlakem dost času, aby přivykla změně. Zvykala si na prach a horko, které v jediné ulici lidnatého městečka vládlo ve dne, v noci pak na hluk, který pronikal do pokoje nad výčepem, neboť to byla jediná místnost, kterou sehnali. Byla pyšná na Bena v jeho západáckém obleku se zbraní po boku, když se stýkal s podobnými muži. Ale pak se jí začal zmocňovat strach, nikoli strach o něco, spíš z té nové, drsné a obrovské země. V myšlenkách se upínala k bednám, které měly přijít, a spolu s nimi i zrcadlo zabalené v pouzdře z latí, zrcadlo, jež bylo hmatatelným důkazem života, který znala a který si chtěla vzít s sebou. Znovu nabyla jistoty, když věci přišly, když všechno naložili na dva těžké vozy a vydali se na sever. Ona, Ben a její bedny, dva páry zapražených tahounů a hubený zamlklý zlatokop, který jeden vůz kočíroval, aby si tak zaplatil cestu na sever. První dva dny ujížděli rychle, přejeli do Idaha a mířili stále na sever. Terén se pak začal svažovat do údolí Hadí řeky. Dorazili až k jejímu břehu a pak pokračovali proti proudu, aby přes řeku přejeli u Fort Hall.

Tam museli čekat další dva týdny, neboť v té oblasti byly hlášeny indiánské nájezdy. Armáda proto nařídila, že tudy mohou cestovat jen skupiny nejméně desíti vozů. Když pak znovu vyrazili, jako součást dlouhé kolony nejrozumnějších vozů, jejich kočí hned první noc zmizel, ztratil se ve tmě a oni vůbec nevěděli, co se mu stalo. Kitt tedy musela na kozlík druhého vozu a tvrdá kůže opratí jí řezala do dlaní, až se jí udělaly mozoly.

Bylo už pozdní léto, tráva pro koně byla řídká a spálená sluncem, a k vodě to často bylo víc než celý den jízdy. Plynul den za dnem a nesourodá kolona vozů šplhala po dlouhém svahu nahoru z údolí, pak zamířila přes náhorní planinu k horám, k hranicím Montany a do bezpečí Bannack City. Jezdec vpředu, který kolonu vedl, dvakrát hlásil, že jsou nablízku indiáni, a jednou zahlédl daleko v oparu na obzoru kouřové signály. Muži se snažili urazit za denního světla co nejdelší vzdálenost a nocování bylo stále nebezpečnější. Kitt se opět zmocnil onen neznámý strach z nové země, a snad by byla Bena prosila, aby se vrátili zpátky, kdyby návrat nebyl ještě horší než cesta vpřed. Jejich koně, kteří po celé ty

dlouhé dny táhli těžké vozy, ztráceli sílu a byli stále pomalejší, a tak ona i Ben museli v koloně ustupovat dozadu, až se dostali mezi poslední opozdilce, přijíždějící do tábora v noci. A pak se jí jednoho dne dopoledne zmocnil strach, který stejně jako ostatní nemohla přemoci.

Dorazili ke skalnaté suché rokli, o níž předpokládali, že tam poteče aspoň trocha vody. Našli však jen prach, bahno a holé kameny, do nichž pražilo slunce. Ostatní vozy se přepravily na druhou stranu a pokračovaly dál. Kitt sledovala Bena, jak jí ukazuje, kudy jejich vozy přejedou, jak to vždycky dělal. Ben dal koním směr, aby přešli šikmo, vyhýbající se největším kamenům. Kitt jela za ním a snažila se udělat totéž, když však koně chtěli vyjet na protější straně nahoru, zadní kolo narazilo na skálu a vůz se zastavil. Pobízela koně, aby zabrali, a slyšela, jak kolo drhne o skálu, ale ani se nepohne. Viděla, jak se ostatní vozy vzdalují, a zmocnila se jí hrůza. Jako šílená šlehala koně opratěmi, ti se snažili, jeden z nich se však začal na nerovném kamenitém terénu potácet a upadl. Pozorovala koně, jak se snaží vstát. Nakonec se postavil, ale jedna noha mu bezvládně visela.

Kitt se dala do křiku, až se všichni vpředu začali otáčet.

Seděla tiše na kozlíku, nebyla schopna pohybu a dívala se na Bena. Nejdřív stál vedle svého vozu a hleděl na ni i na koně. Pak šel vstříc ostatním mužům, kteří se začali zajímat, co se stalo, a cosi s nimi spěšně projednával. Pak se všichni rozešli ke svým vozům, zatímco Ben zamířil k ní. Vzhlédl k ní nahoru a dokázal se dokonce usmát. „Stalo se, Kitt. Aspoň jsme se o to pokusili. Počkej na mě na druhém voze.“

Když ho slyšela promluvit, byla schopna se pohnout, a tak slezla dolů, popošla kupředu a vylezla na kozlík druhého vozu. Ani se neodvážila ohlédnout, dokud nezaslechla výstřel. Když se pak otočila, Ben vedl zdravého koně vypráhnutého a uvázal ho za uzdu k zadní desce povozu za ní. Ohlédla se na vůz dole v rokli, naložený bednami pod zaprášenou plachtou.

Mluvila tiše, jako by jí všechno připadalo neskutečné. „Prostě to nechápu, Bene. Co si teď počneme? Utáhneme to?“

„Proboha, Kitt! Musíme to tady nechat. Skoro všechno.“

Slyšela ta slova, ale nechápala je, dokud Ben nezačal tahat bedny z vozu a skládat je na zem. Znovu se jí zmocnila hrůza. Seskočila dolů, přiběhla k němu a pěstmi se do něho pustila. „To nemůžeš, Bene! Tohle nemůžeš udělat!“

Popadl ji za ruce a zatřepal s ní. „Poslouchej, Kitt. Jsme na míle daleko od jakéhokoli osídlení. Není tu voda, koně skoro melou z posledního. Možná jsou blízko indiáni. Musíme se odtud dostat za světla, a možná to ani tak nedokážeme.“

„Ne! To nesmíš!“ Vytrhla se mu a postavila se před vůz. „Já tu nic nenechám! Nic, slyšíš?“ Dala se do pláče, a tuji sevřel. „Když můžou oni, proč ne my.“ Ohlédla se a viděla, že i ostatní muži skládají náklad ze svých vozů, a některé ženy jim pomáhají. Náhle se zastyděla a ustoupila stranou. Od té chvíle stála tiše, zatímco on vyložil vůz a nechal tam jen nejnnutnější – jídlo, nějaké nářadí, dvě ručnice a příkrývky. Náhle ji strach přešel a ona zmoudřela. To jí pomohlo zbavit se odporu proti brutální lhostejnosti této drsné země. Kdyby se tak nestalo, zůstala by v té podivné prázdnotě sama a současně by ztratila kontakt se životem, k němuž se už nikdy nemohla vrátit.

Když Ben skončil, řekla tiše: „To je v pořádku, Bene. Už nebudu vyvádět. Ale zapomněl jsi na mé zrcadlo.“ Když se na ni udiveně podíval, tiše pokračovala: „Dokážu postrádat všechno, ale o ně přijít nechci. Pokud je nemůžeme vzít, zůstanu tady taky.“ Když na ni stále zíral a nehýbal se, dodala tiše: „Bene, myslím to vážně.“

Opět se rozjeli, tentokrát mnohem rychleji, a on seděl vedle ní zachmuřený. Když předtím vytáhl z opuštěného vozu obal z latí a potácel se s ním na svahu, neměl ani chuť se na ni podívat. Seděla schoulená na sedadle vedle něho v napjatém mlčení. Hodiny plynuly a ona sledovala, jak nudné míle ubíhají pod kopyty koní. Tu noc poprvé od té doby, co byli opět spolu, společně nespali. Každý z nich ležel pod vlastní příkrývkou, ale nespál a snad ani nevnímal osamělé noční zvuky.

Ráno to bylo stejné. Když vyrazili, sledovala prach, který se zdvíhal pod koňskými kopyty a mizel pod vozem, a s každou uplynulou hodinou bylo těžší a těžší promluvit. Pak zdvihla hlavu. Měla pocit, že se náhle dá líp dýchat, neboť v dálce na obzoru se v

oparu začaly rýsovat obrysy hor. A když už bylo neúnosné mlčet, řekla: „Neměla jsem pravdu, Bene. Mám přece tebe.“

Mrkl na ni, a tvář se mu poněkud vyjasnila. Náhleji připadalo snazší mluvit, hlas měla jaksi pevnější.

„Taky jsem udělala chybu v tom, že jsem to všechno vzala s sebou. Měla jsem spíš ušetřit peníze, teď bychom aspoň něco měli, aby sis mohl koupit dobytek.“

Ben poposedl a mlaskl na koně. „To je v pořádku, Kitt. Teď začínáme, jak se patří.“

Přikývla a sledovala přibližující se hory, jejichž obrys byl stále ostřejší. „Myslím, Bene, že nejsem schopna zvyknout si na ten nový způsob života tady – v téhle zemi. Je tak obrovská a vůbec nevypadá, že by nás brala na vědomí. Ale o mne si už nemusíš dělat starost.“

„Já si taky nedělám,“ řekl. Pak byli opět spolu na sedadle, zamlklí, unavení a zaprášení ve skřípajícím voze na konci nesourodé kolony, ale spolu. Zavrtěl se, otřel si suché rty a trochu se usmál. „To zrcadlo. Myslím, že je musíme nějak dopravit, i kdybych ten zatracený krám měl sám nést.“

Dopravili je. Leželo na dně vozu a ve svém obalu tvořilo sedadlo pro dvě rodiny, jejichž vozy v minulých dnech po poslední opravě selhaly, to ještě než dojeli do Bannack City. Bylo s nimi, opravdová zátěž na dně vozu, když zamířili na sever horami k Butte, když minuli Deer Lodge a Gold Creek směrem na Fort Missoula. Bylo s nimi jako téměř jediná věc, kterou nevyložili, když dojeli na Flathead Lake a konečně se zastavili u chatrče, která měla být pro příští léta jejich domovem.

V té chatrči nepomohly žádné záclony, aby to zrcadlo nepůsobilo groteskně. Bylo to cosi, co se k nim nehodilo, jakýsi výstřelek elegance z jiného světa. Stalo se symbolem a ukazatelem na rozcestí. Památkou i pobídkou. Jakýmsi znakem vyšší úrovně. Brzy prosluli v širém okolí jako „lidé dívající se do skla“. Bylo opět zavěšeno na stěně a téměř vyplňovalo jednu zeď obývací místnosti. Nikdo je nepřehlédl a každý se do něho podíval. Viselo tam celá léta, kdy se rozmáhali a budovali ranč, kdy kupovali půdu a dobytek, pracovali před zraky všech v okolí a vždycky spolu. A náhle se jim začalo dařit. On měl, co chtěl, celé míle pastvin a stovky kusů

dobytku, a ona mohla mít, po čem toužila, pěkný dům, kam by se hodilo zrcadlo.

těch nových končinách musela být stavba domu událostí. Zatímco dělala plány, doneslo se k ní, že jí zemřel otec a že může dostat třetinu z jeho majetku. Rozhodli se tedy nešetřit a postavili dům velký, prostorný, s velkými místnostmi a okny, s vysokými stropy, vystuženými mohutnými trámy z horských lesů. A ona pak nakupovala a nakupovala zařízení, posílala pro ně do Denveru a dokonce až do New Yorku, a měla pocit, že konečně rozbaluje své bedny. Společně zdolali půdu, která málem zdolala ji. Její dům byl vítězný prapor, který znovu třímala v rukou. Zařizovala jej hezkými věcmi, jaké měl kdysi doma otec, a když skončila, zrcadlo stálo v jejich ložnici a veškerou tu nádheru obřádkovalo.

té ložnici porodila jediné své dítě. Další nebyly. Někdy jí to bylo líto, stejně jako to bývalo líto Benovi, nijak to však nenarušilo jejich soudržnost. Žili na vysoké noze, zvali sousedy na návštěvu a o nic se nestarali, protože starosti zanechali před lety stovky mil vzadu na tvrdém kozlíku zaprášeného vozu. Se vzpřímenými hlavami a očima upřenýma do budoucna vkročili do kruté zimy šestaosmdesátého roku.

Toho roku přišlo léto časně, suché a horké. Teplý vítr fičel údolími a spolu se sluncem vysušoval trávu až do kořenů. Sucha daleko na jihozápadě způsobila, že přišly na sever zásilky dobytka, a tak Ben nakupoval a pronajal si další půdu. Když přišel podzim, držel svá stáda dlouho, neboť doufal, že na trhu stoupnou ceny, ale pak bylo příliš pozdě. Zima přišla z hor o šest týdnů dřív než obvykle, přišel blizzard a znemožnil jakýkoliv pohyb. Napadlo čtyři až pět stop suchého sněhu. Když nastalo v polovině března první tání, záplavy přinášely vyhublá těla mrtvého dobytka. A když pak sních ustoupil jaro, páslo se jen pár zubožených přeživších krav tam, kde jich předtím bylo tisíce.

Dny plynuly, pasáci dostali jakžtakž zapláceno a zmizeli. Ben Remsberg sedal a díval se na zpustošenou zemi, zatímco Kitt Remsbergová chodila po svém velkém domě, vysedávala před zrcadlem a kousala si dolní ret.

Přišla k němu a posadila se vedle. „Je to hodně špatné, Bene?“

„Jsme na mizině. Nemáme ani čím zaplatit daně. A to ještě leží mrtvý dobytek na pastvinách, měli bychom ho dostat domů.“ Pokusil se o úsměv, ale moc se mu nezdařil. „Pořád ještě můžu dělat kováře.“

„Bene, jak předejít zimám, jako byla tahle?“

„Jediným způsobem, Kitt. Postavit zátarasu proti sněhu. Mít spoustu sena pro zlé časy, když je tráva pod sněhem. A to by stálo peníze. Na stavební dřevo a zařízení, na stodolu. A myje nemáme.“

„Máme v domě spoustu věcí, které stojí spoustu peněz.“

Podíval se na ni a zaváhal. „Ty... ty bys... ty myslíš.“

„Myslím, že můžeme tenhle dům vyložit, jako jsi kdysi vyložil vůz. Můžeme taky část domu zbourat a dřevo použít na potřebnější věci. Prodáme všechno, co je uvnitř, a začneme zase skromně.“

Podíval se na ni a opět se usmál. Cítila, jak se v něm rozmáhá nová energie. „Všechno, Kitt?“

„Úplně všechno ne, samozřejmě. Kromě mého zrcadla.“

Společně to provedli, vrátili se na začátek a začali znovu. Prodali všechno, co se dalo zpeněžit, všechno kromě zrcadla a postelí pro sebe a pro děvčátko, a zaplatili většinu dluhů. Ben pak udělal ze starých prken nejnutnější nábytek, byl hrubý a primitivní, ale stačil jim. Strhli přes polovinu domu a postavili si první stodolu a první zátarasu proti sněhu. Prodali část pastvin a koupili si první dobytek. Používali také sekačku a shrabovač. Pracovali společně a šlo jim to pomalu, ale přece jen se dostali z nejhoršího. Zrcadlo stálo osamělé u zdi jejich ložnice, nepůsobilo však v té prázdnotě holé místnosti groteskně, protože to byl nový začátek. Když pak opět stáli pevně na nohou, přišla rána, která je mohla zlomit.

Kitt vyjela na koni za Benem přes rozlehlou louku, kterou drželi na seno. Byla plná energie, a tak pobídl koně do běhu. Kůň však zakopl o struhu, skrytou ve vysoké trávě, padl na kolena. Kitt mu přelétla přes hlavu, v přemetu narazila na skálu a zůstala v bezvědomí ležet. Ben našel koně o několik hodin později bez jezdce v ohradě u domu. A ještě později pak našel ji, plazící se k němu tak, že se chytala za trsy trávy, protože se nemohla pohybovat. Lékaři jí nemohli mnoho pomoci, jen tišili bolesti. Měla zlomeninu páteře v kříži a trpěla celé měsíce. Když pak bolesti ustaly a kost srostla, Kitt byla ochrnutá, celá dolní polovina těla jí zůstala nehybná.

Ležela v jejich velké ložnici v zoufalství a beznaději. Naučila se vést domácnost s pomocí dvou Mexičanek, které jí Ben najal k ruce. Dny plynuly, ona ležela v ložnici a pozorovala, jak se pomalu mění Ben, ona sama i celý dům. Viděla to, ale nechtěla se s tím smířit. Snažila se na to zapomenout a věřila, že se nic podstatného nezměnilo. V noci ležela vedle Bena a čekala, až usne a začne pravidelně oddechovat, a snažila se ze všech sil věřit, že všechno je tak, jak bývalo, protože jsou spolu. Rána však bývala špatná, když ji

opouštěl, když se dívala, jak je ve dveřích a odchází. A pak objevila, co všechno dokáže zrcadlo.

Když tam tak ležela a dívala se přes pelest postele v nohách, viděla jen jeho vrchní část u vzdálené zdi, vyřezávanou pozlacenou horní část rámu a kousek skla. Nyní přišla na to, že když si sedne a opře se o polštáře, může je vidět téměř celé. Tak mohla sledovat odraz širokého okna v boční stěně. Zrcadlo se tak samo stalo oknem, jejím výhledem do vnějšího světa. Mohla teď sledovat část prostorné verandy, táhnoucí se přes celou přední stěnu domu, s vyřezávaným zábradlím, za ní pak roh stodoly, vedle ohradu, a docela vzadu pak rozlehlé louky a pastviny. Tak ji ono zrcadlo přenášelo z prostoru mezi čtyřmi stěnami do světa, do něhož vstupoval Ben, když odcházel z ložnice. Nyní mohla být aspoň v představách s ním venku. A dívajíc se prostřednictvím zrcadla ven, mohla ho pozorovat, když se dostal do jejího zorného pole, aniž o tom věděl. Z toho, jak vypadal, třeba něco nesl, mohla usuzovat, co asi dělá a co se vůbec kolem domu děje. A když pak vstoupil do jiného světa tohoto pokoje, aby byl s ní, mohla ho udivovat, co všechno o hospodářství ví. Bylo to její tajemství, její potěšení i obrana. To zrcadlo bylo jejím štítem, dokud ji nezradilo.

Seděla na posteli a pozorovala Bena, stojícího na verandě. Tu se náhle objevila další postava, mladší Mexičanka, přišla až těsně k němu, a udělala to schválně. Kitt je viděla, nemohla však slyšet, o čem ti dva mluví. Žena se pak odvrátila a vyzývavě se na něj ze strany podívala. Ben ji popadl za ramena, otočil ji a přitáhl si ji k sobě. Kitt viděla, jak ty dvě postavy splynuly takřka v jednu, pak od sebe pomalu odstoupily a společně zmizely ze zrcadla, z jejího přísně ohraničeného zorného pole.

Kittura Remsbergová ležela ochrnutá na polštářích a zírala do zrcadla, které jí poctivě zprostředkovávalo pohled do světa venku, ale ona už jej nevnímala. V té chvíli si poprvé uvědomila změny, které se pomalu vkrádaly do vztahu mezi Benem a ní, jež však ona nechtěla vidět. Uvědomila si, jak se mu kolem úst prohlubují vrásky, jak stále častěji zlostně vyjíždí. Uvědomila si, jak mu je líto toho, co se s ní stalo, jak mu je líto sebe a jak je stále zatrpklejší. Byla si náhle vědoma i toho, jak sama je stále podrážděná, jízlivá, jak na něm

chce, aby jí podrobně vyprávěl, co dělá, když je mimo jejich ložnici. Uvědomila si, jak se jí zmocňuje zášť vůči němu, vůči jeho obrovské vitalitě, jak ho nenávidí, že může stát a chodit a odcházet od ní. Ležela opřená o polštáře, pěsti bušila do přikrývky, zakrývajíc její nehybnost, a hryzala si dolní ret až do krve. A když se pak Ben objevil u postele a díval se na ni, uklidnila se.

„Chci ti něco říct, Bene. O tom zrcadle. Ty sis toho nevšiml, ale já můžu odtud přes ně vidět oknem ven. Skoro jako bych tam byla.“

„To je prima, Kitt. Ale právě jsem uvažoval o tom, že bych ti mohl udělat židli na kolečkách. To bys pak mohla...“

„Ne, Bene. Já tuhle místnost neopustím.“ A zatímco na ni nechápavě zíral, mluvila rychle, aby to pověděla. „Já jsem tě viděla. S tou ženskou.“

Benova opálená tvář zrudla, hlas se mu však nezachvěl. „To je mi líto, Kitt.“

„Že jsem tě viděla? Ale ne. To se muselo stát.“ Chtěl něco říct, ale ona ho gestem hlavy zarazila. „Bene, dej mi svou pistoli.“

Podíval se na ni, ale znal její povahu a byl natolik chlap, že vytáhl pistoli z pouzdra na boku a podal ji.

Ležela opřená o polštáře s pistolí v klíně. „Bene, buď ke mně upřímný. Bylo by pro tebe lehčí, kdybych tu nebyla?“

Čas plynul a jemu na čele až vyvstal pot, jak uvažoval.

„Ne, Kitt. Já tě potřebuju. Potřebuju vědět, že tu jsi. Bez tebe by můj život ztratil smysl.“

Slabě si povzddechla. Podívala se na něj, a tu se jí vrátil onen pocit, který znala po léta, cítila jeho velkorysost i energii.

„Tak dobře, Bene,“ řekla. „Tohle je náš pokoj. Je to všechno, co můžu mít. Už nikdy nechci vidět nic, co mimo tenhle pokoj děláš. Nechci vědět nic o tom, co děláš, kromě toho, co se týká ranče a co mi chceš říct.“

Ani se nezapotácela, když zvedla velkou pistoli a podepřela si ji. Pak třeskla rána. Zrcadlo se ve svém zdobném vyřezávaném rámu rozprsklo. Když pak poslední střípek dopadl na podlahu, v ložnici se rozhostilo ticho.

Kittura Remsbergová byla má babička. Je pohřbena pod žulovým kamenem z hor na mírném svahu za ohradou na ranči, který teď patří někomu jinému. Vedle jejího náhrobku je ještě jeden kámen. Jsem přesvědčen, že Ben Remsberg, její manžel a můj děd, jí řekl pravdu, když tenkrát ležela opřená o polštáře s tou velkou pistolí v klíně. Na babiččině prostém pohřbu vypadal ještě statný, podobal se dubu, který strásá léta jako vodu. Sotva rok od chvíle, kdy vztyčil kámen na jejím hrobě, ulehл do jejich postele k spánku a již se do prázdného ticha společné ložnice neprobudil.

Major Burl

„TOMUHLE ŘÍKÁTE MĚSTO?“ řekl muž z Horneťs Crossing. „Ani žíznivý osel by se tu nezastavil.“ Dupl tak, že se celá chatrč otřásla.

Pět mužů se zahledělo k zemi. „K čertu,“ ozval se Pete Pumpař. „Jeden z nás by mu to měl spočítat.“

Habán Joe se zavrtěl na židli a postrčil svou láhev před něj.

„Hele,“ ozval se Jim Farrango, „Burlova Strž je víc město, než Crossing kdy bude.“

„To teda jo,“ souhlasil Pete Pumpař. „Takovej šupák tu takhle žvaní, a my ani necekne. Co je to s námi?“

„Já vám to povím,“ vmísil se do hovoru Major Burl, bafaje pomalu za výčepním pultem. „Já můžu o Strži mluvit, protože je moje víc než kohokoli jiného. Nese moje jméno, mám tu podnik. Já srazím paty a jsem kdykoli k dispozici, jakmile trubka zatroubí. Ale město to není.“

„Pohov, Majore,“ řekl Pete Pumpař. „Možná máš ten dojem, že se tu mezi sebou hádáme. Leckdy dokážeš promluvit rozumně a k věci, ale tentokrát jsi vedle. Strž má všechno, co město potřebuje. Je tady tvůj podnik a Murrayův obchod. Zastavuje tu dostavník a vyráží se odtud za zlatem. Je tady poblíž vykolíkováno jedenáct pozemků a možná ještě o dvanáct víc nad potokem. A když se všichni spočítáme, musí nás být přes čtyřicet.“

„A taky pár ženských,“ dodal Jim Farrango.

„To tedy jo,“ souhlasil Pete Pumpař. „Moje stará a taky žena Habána Joea.“

„To všechno máme,“ řekl Major. „Dokonce tady zastavuje pošta. Burlova Strž je na mapě. A přesto to není město.“

„A co je teda podle tebe město, Majore?“ vložil se do hovoru obchodník Murray.

„Město,“ začal rozšafně Major, „je víc než kupá baráků pohromadě. Je to víc než jen místo, kde žijou lidi. Je to místo, kde lidi žijou společně. Je to místo, kde se něco děje. Něco, co má nějakou váhu.“

„Tady se děje věci,“ namítl Pete Pumpař. „Však ty víš, Majore. A nejvíc se jich děje v téhle barabizně.“

„Jenže to není nic, co by mělo nějakou váhu,“ namítl Major. „Není to nic trvalého. Ve městě se dějou věci, o nichž lidi vědí, že to je každodenní život a že oni k tomu životu patří.“

„Řekl jsi to moc hezky,“ pochválil ho Pete Pumpař. „Jenže je to na mě kapánek složitý. Pověz mi to jednodušeji. Jmenuj mi jednu nebo dvě věci.“

„Co my potřebujeme,“ chopil se slova Major, „je něco, co by nás spojovalo. Možná by to spravila taková přehlídka.“

Povytláhl se za výčepním pultem. „Sakra, chlapi, myji uděláme!“ pokračoval. „Příští středu bude čtvrtého! My ji provedeme! Velká sláva v Burlově Strži s přehlídkou, o níž se bude vykládat až v Crossingu!“

Během týdne plány dozrály. Major vydal rozkazy a výbor tří shledal, že je vše připraveno. Pete Pumpař agitoval. Jim Farrango a Habán Joe ho podporovali. Shromáždili všechny mužské ze Strže i obyvatele žijící podél potoka na hlavním ohybu. Přesvědčovali, Pete Pumpař cosi vehementně vykládal, po jednom boku Jima, který se tiše usmíval a hladil rukojeť pistole, již měl za pasem, po druhém boku Habána Joea, jenž se naopak mračil a luskal prsty, protože se už nemohl dočkat, až se konečně něco začne dít.

Ale jednou byl nápad tady, rozneslo se to a nebylo třeba příliš mnoho přesvědčovat. Jako by obyvatelé Strže zrovna zatoužili po tom, stát se městem. Jediný zádrhel vznikl, když Sam Skopová hlava, poskok v Murrayově obchodě, nabídl, že taky pomůže. Chtěl jet na přehlídce na svém mezkovi. Ale Jim Farrango odmítl.

„Pokud jde o mne,“ řekl Jim, „mně je to úplně fuk. Jenže můj táta doma v Tennessee se v hrobě obrátí, jestli pojedou na přehlídce s černochem.“

Sam se na Jima zarmouceně podíval. Vždycky ho to k Jimovi táhlo, od té doby, co Jim prohnal kulku rukou vozky, který mu s

bičem nadával, že pomalu skládá zboží. Sam byl malý, shrbený a mnohem starší, než kdokoli tušil. Ale ve svém nitru to byl chlap jako hora.

„Neboj se, Jime,“ řekl, „já budu stát stranou a jen se budu koukat. Někdo se přece musí postarat o ovace.“

Jim se zakousl do doutníku a podíval se na Majora. „Zatraceně,“ řekl, „Sam je přece taky ze Strže. Myslím, že to dokážu tátovi vysvětlit, i když je na pravdě Boží. Sam pojede s námi.“

„To se ví,“ souhlasil Major. „Pojede na mezkovi a ponese prapor. Ale něco nám připomněl. Kdo kdy viděl přehlídku, na kterou se nikdo nekouká? Pete, tady jsou na řadě ženské. Z mých předních schodů uděláme tribunu. A ty se postaráš, aby dámy jásaly, až svižně pojedeme kolem.“

Když pak nadešel čas, svižně vyjeli. Seřadili se u potoka v cedrovém lese a úderem poledne na Murrayových hodinách vyrazili.

Vpředu jel Major. Seděl na svém hnědákovi vzpřímen jako pravý voják. Bříško mu sice naráželo na sedlo, ale ramena měl vypjatá a tvářil se vážně a slavnostně.

Další byl Sam Skopová hlava, jel na mezkovi bez sedla, dolní konec žerdi praporu zastrčený v levé holínce. Prapor mu vlál nad hlavou. Za ním jel výbor tří, všichni vzpřímeni v sedle a snažící se, aby jejich koně hezky vykračovali.

Pak následoval obchodník Murray, vyvýšený na sedadle svého plochého vozu, mlaskal na pár svých koníků a v ruce držel hedvábný cylindr, který vyhrabal někde ve skladu. Vůz měl ozdoben červenou a bílou látkou, uprostřed na modře potaženém podstavci byl připevněn vycpaný orel, jehož míval v krámě na nejhořejší polici za hlavním pultem.

Za nimi šli ostatní obyvatelé Strže, po třech v řadě, vymydlení, vykartáčovaní a vyleštění, až se na slunci téměř leskli. Všichni drželi krok v rytmu, který udával mladý Mel Osborn bubnováním do soudku od whisky, který měl zavěšený na krku tak, že ho tloukl do břicha, jak pochodoval.

Major je vedl k dolnímu brodu a pak zpátky k tribuně. Koni dal pohov a sám vystoupil na nejvyšší schod hned vedle žen. Ti za ním se umístili na dolním schodě. Major se dal do slavnostního řečnění.

Začal třinácti koloniemi a Deklarací nezávislosti a vzal to od skalnatého pobřeží státu Maine až po slunnou Kalifornii. Nad sebou a nad ostatními obyvateli Strže zamával praporem a vydal vítězný pokřik místo vycpaného orla. A když už mu docházel dech, setřel si pot z čela a zařadil se mezi ostatní. „Dobře, chlapci,“ řekl, „já jsem svoje řekl. Teď pokračujte vy.“

Pak všichni, podle svědectví Pete Pumpaře dvaadvácti mužů, zařvalo hurá. Vytáhli zbraně z kapes, z pasů a z bot a začali pálit do větví stromů. Na několik minut to Burlovou Strží burácelo. Pak nastalo hluboké a působivé ticho.

Všichni byli ještě omámeni, když přijela delegace. Před svůj doprovod předstoupil muž z Crossingu. Byl vysoký, urostlý a uchechtával se.

„Zaslechli jsme u nás to vaše střelení,“ začal. „Tak jsme si říkali, že asi slavíte. Napadlo nás, že byste se třeba rádi šli s námi podívat, jak se doopravdy slaví.“

„Děkuji, pane,“ řekl Major. „Hádám, že se teď snažíte chovat jako sousedi. Ale my to oslavíme sami, jak se patří.“

„Jak se patří?“ pravil muž z Crossingu „S touhletou sebrankou a na tomhle místě? Divím se proč,“ řekl. „Je to potupa pro prapor, že tady vlaje.“

V zástupu Stržanů to začalo šumět. Jim Farrango, který se dosud opíral o strom, se vzpřímil. Kolem rtů mu začal hrát úsměv. Habán Joe, který seděl na schodech, vstal a mohutné ruce sevřel v pěst.

Chlapík z Crossingu se pohupoval z paty na špičku a zase zpět. Jeho uchechtnutí prolétlo vzduchem. Jeho záměrem bylo věci zkomplikovat, a nabyl dojmu, že se mu to podařilo, proto byl spokojen.

Jim Farrango však u stromu opět zchlípl a úsměv mu zvadl. Habán Joe se zahleděl do země, ruce spustil volně podél těla.

Zdálo se, že chlapík z Crossingu je zklamán. „Zatracená práce,“ obrátil se k svému doprovodu. „Chtějí se tu do mě pustit. Jenže k tomu nemají ani dost kuráže.“ Odcházel a jeho doprovod za ním.

Stržané se podívali na Majora. Ten energicky bafal a tahal se za vousy.

„Dobře, chlapci,“ promluvil konečně, „naše přehlídka nám pomohla. Dostali jsme se tak jaksi pod jednu vlajku, stali jsme se součástí Spojených států. Ale pořád ještě nejsme opravdové město.“

„Ale nedostali jsme na frak, Majore?“ zeptal se obchodník Murray.

„Rozhodně ne,“ ujistil ho Pete Pumpař. „Ale řekni mi ještě jednu nebo dvě věci, které bychom měli udělat, Majore.“

„Možná jich dám dohromady ještě víc. Problém je v tom, že Strž zatím není zařízena na věci, které by z ní udělaly opravdové město.“

„Jako třeba?“ naléhal Pete Pumpař.

„Jako...“ přemýšlel Major. „Jako třeba svatby.“

„Zatraceně,“ ulevil si Pete Pumpař. „Jenže na to potřebuješ ženskou. Která ještě není pod čepcem. Hádám, že tady jsme vedle.“

„To se teda pleteš,“ ozvalo se z davu tak trochu rozpačitě, leč hrdě. „Řekl bych, že se o to můžu postarat.“

Všichni se podívali na chlapíka Storeye, kterému říkali Ryšavý Ed. Pod svými zrzavými vousy se přihloupale usmíval.

„Já mám ženskou, která si mě chce vzít,“ prohlásil. „Přijede příštím dostavníkem. Vdova. Jmenuje se Hulda Munsonová.“

Ryšavého Eda si ve Strži nikdy moc nevážili, byl to tichý chlapík, přišel pozdě a dost se ostatních stranil. Teď získal v očích veřejnosti na váze. Jeho chatrč je každý večer plná spoluobčanů, kteří mu chtějí poradit. Sám Major váží cestu na okresní úřad, složit slib jako smírčí soudce, aby mohl provést obřad. Ve Strži je náhle větší poprask než před přehlídkou. Je určen program a Ryšavý Ed je pevně rozhodnut.

Když přijede dostavník, nikdo z místních před Majorovým obchodem nechybí. Ryšavý Ed, celý nesvůj v naškrobeném límci, se postavil co možná nejvýš na schody. Jim Farrango otevřel dveře dostavníku, načež žena pozpátku vystoupila. Pak se otočila. Malá a zavalitá, s tváří jako z těsta, které někdo nechal překynout. Na schodech nastal zmatek, Ryšavý Ed náhle vyrazil na silnici a rázoval pryč, jak nejrychleji uměl.

Žena zmateně sledovala, jak jí Jim Farrango skládá zavazadlo. Pak se dostavník rozjel.

„Můžete mi říct, kde najdu pana Storeye?“ zeptala se žena.

„Madam,“ uklonil se Major tak hluboko, jak mu to jen záda dovolila. „Madam, pan Storey si to tamhle hasí po silnici pryč.“

Podívala se na Majora, pak na oblak prachu, zviřený kolem uhánějícího Ryšavého Eda. Zaječela a vyrazila za odjíždějícím dostavníkem tak rychle, jak jí to jen kypré nohy a překážející sukně dovolovaly. Došlo jí, že ho nedohoní, a tak se celá udýchaná zastavila v mraku prachu, který za sebou nechal dostavník.

Stála tu tak komicky, klobouk nad drdolem na stranu, ramena se jí zvedala jakoby v bouřlivém smíchu, až si náhle všichni uvědomili, že vlastně pláče. V té chvíli se rozhostilo ticho, a její vzlyky byly jasně slyšet.

Vypadalo to, že nikdo neví, co dělat. A tu se Major předvedl.

„Jime,“ řekl, „Jime, odved’ ji ke mně do krámu. Pete,“ pokračoval, „běžte s Habánem Joem sehnat toho troubu, co zdrhl.“

Když přivedli Ryšavého Eda, ještě se vzpouzel. Bouda byla nabitá k prasknutí, zůstával jen malý prostor před Majorem. Ten si dal židli na pár bedýnek a vylezl nahoru. Po jedné straně stála ta žena v doprovodu manželek Pete Pumpaře a Habána Joea. Muži dostrkali Ryšavého Eda až k ní, až jí stál tváří v tvář. Celý se třásl a zarytě hleděl do země.

„Pane Storeyi,“ oslovil ho pomalu rozvážně Major. „Pane Storeyi, zde známý jako Ryšavý Ed. Byl jste s touto ženou v písemném styku, v němž jste jí slíbil, že si ji vezmete za svou zákonnou manželku?“

Ryšavý Ed se začal drbat za uchem. „Přiznám se rovnou, Majore,“ řekl.

„Já jsem své písemné slovo na papíře jedné ženě dal, to jo. Ale ne téhle ženské, prokristápána.“

„Takže ne?“ pokračoval Major a zakabonil se. „Můžeš na to vzít jed? Ona mi ten dopis totiž ukázala.“

„To teda můžu,“ prohlásil pevně Ryšavý Ed. Sáhł do boční kapsy a vytáhł odtud utahanou pohlednici s ohnutými rohy. „Tohle jsem schovával, abych vás, hoši, překvapil. Tohle je ta má.“

Muži se kolem něho shlukli. Sladce se usmívající žena na obrázku byla ten typ, jakou by si nechal líbit i ten nejvybíravější chlapík a pyšnil by se, kdyby zapomněla treпку u jeho postele.

„Podej to sem,“ řekl Major. Chvilku si obrázek prohlížel. „Ryšavý Ede,“ řekl slavnostně. „Ryšavý Ede Storeyi. Chceš si z nás utahovat?“

„Ani v nejmenším,“ odpověděl Ryšavý Ed. „Povídám pravdu. Tohle je ta má. Jmenuje se Hulda Munsonová.“

„To tedy ne,“ pravil Major. „Hulda Munsonová stojí tady. Na tomhle obrázku je hvězda amerického divadla, Lillie Langtryová.“

„Taky že jo,“ potvrdil Pete Pumpař, když se podíval zblízka. „Ede, tebe to teda vzalo, tys ale vzal nohy na ramena.“

„Madam,“ obrátil se Major k ženě, „byli jsme ochotni tadyhle Ryšavého Eda přesvědčit, aby se k ženě choval, jak se patří. Jenže se zdá, že jste ho podvedla.“

Žena upřeně hleděla na Majora, ale kus těsta, který připomínala její brada, se chvěl.

„Já jsem nikdy žádnou vlastní fotografii neměla,“ prohlásila. „A on si nemá co stěžovat. Já bych si ho stejně nevzala, i kdyby mě na kolenou prosil. Podívejte se, co on poslal mně.“

Zalovila v kabelce a vytáhla jinou pohlednici. Major se na ni podíval a hrozivě se zmařil. „Já snad sbaštím koště, jestli to není totéž. Vždyť tohle je nejslavnější herec našeho věku. Maurice Barrymore.“

„Takže jeden jako druhý,“ zhodnotil situaci Jim Farrango. „Párek šprýmařů. Ti se tedy hledali.“

„Právě,“ souhlasil Major. „Vrána k vráně sedá. Ona se snažila doběhnout Ryšavého Eda a on zaseji. Jeden za osmnáct, druhý bez dvou za dvacet. Za těchto okolností se domnívám, že můžeme trvat na tom, aby vzájemně dostáli svému slovu. Tím pádem budeme mít svatbu.“

„To ne!“ zaúpěl Ryšavý Ed. „Třeba mě rozkrájejte! Ale nedávejte mě s ní dohromady!“

Dál ho už moc nebylo slyšet, protože i žena začala vykřikovat. „Ne! Tohohle šaška teda ne. Vždyť ani nevypadá jako mužskej.“

Mezi Stržany to začalo šumět nespokojeností. Už se těšili na svatbu a nechtěli o ni přijít. Situace vypadala špatně, proto se do toho opět vložil Major.

„Ticho, chlapci,“ ozval se. „To chce taktiku, Pete,“ obrátil se na Pumpaře. „Ty a Joe si vezmete na starost Eda.“ Così krátce zašeptal Pete Pumpařovi do ucha. „Madam,“ řekl pak ženě, „vy běžte dozadu za krám. Radši udělejte, jak říkám, protože já tady zastupuju právo. A vy ostatní,“ oslovil sešlost, „běžte ven a příští hodinu se starejte každý o své. Pak se sem vraťte, budeme pokračovat.“

Přesně za hodinu se barabizna opět zaplnila. Jakmile se ve dveřích objevili Pete Pumpař a Habán Joe, nastal hluk. Ti dva mezi sebou kohosi táhli. Když se Stržané podívali líp, zjistili, že to je Ryšavý Ed. Štětiny měl oholené a ježatou kštici na hlavě učesanou. Na bradě byl pořezaný a zakrvácený, ale vypadal mladší a čistší, skoro tak, že by mohl jít někam na parádu.

Major se vrátil z místnosti za krámem a přivedl ženu. Byla bez klobouku a vlasy měla rozpuštěné. Tak jí to víc slušelo. Major vylezl na bedýnky a posadil se na židli.

„Huldo Munsonová, spočín svým zrakem na tomto muži, který se dřív schovával za své vousy. Není to zrovna typ, který by ženské rozbušil srdce, ale jinak je to správný chlap. Je pracovitý a nepije víc, než chlap pít má. Nad potokem má výnosný pozemek a pravidelně dobývá zlatý prach.“

Žena se na Ryšavého Eda podívala. Bylo vidět, že změnila názor a že se za to nestydí.

„A teď,“ kývl na ni Major, „běž a přines kousek toho blafu, který máš u mě v troubě, aby nevystydl.“

Odkráčela do zadní místnosti. Když se opět vrátila, nesla na talíři slušný kousek koláče.

„Ryšavý Ede,“ ozval se opět Major, „ochutnej tenhle koláč. Je s broskvemi. Ještě štěstí, že jsem tam jednu plechovku měl. Sněz ho. Jez pomalu a vychutnávej ho. Ten koláč splichtila, abys prokoukl.“

Ryšavý Ed se chopil lžíce, ležící na talíři, a ochutnal. Důkladně sousto rozkousal a sáhl pro další. Dojedl celý kus a seškrabal zbytky.

„Ryšavý Ede,“ pokračoval Major hlubším hlasem, „dovedeš si představit, že bys mohl jíst takovýhle koláč až do smrti?“

„Mohl bych to zkusit,“ připustil Ryšavý Ed. Olízl si poslední drobek v koutku úst. „Zatraceně, to bych tedy mohl.“

„Huldo Munsonová,“ obrátil se Major k ženě, „dovedeš si představit, že by se ti tenhle chlapík motal doma a staral se o tebe až do smrti?“

„Ale jo,“ řekla nesměle, „ted' jo. Když tak přemejšlím, asi bych mohla.“

„Taktika zvítězila!“ zajásal Pete Pumpař. „A ted' bude svatba, jak se sluší a patří!“

Měli opravdovou svatbu, jak to Major nejlíp dokázal. Popustil uzdu fantazii a opentlil obřad co nejslavnostnějším projevem. Obchodník Murray oprášil housle a páry se daly do tance, připíjelo se často, srdečně a důkladně, až svět vypadal růžový.

Oslavovalo se hezky dlouho. Když pak šla celá sešlost vyprovodit Ryšavého Eda a jeho novou paní domů a pomohla jim ustlat, štamgasti se opět sešli s Majorem na poslední rundu.

„Jsme už konečně město, Majore?“ začal obchodník Murray.

Major se střízlivě zamyslel.

„Řekl bych, že ted' je na tom Strž líp,“ řekl konečně. „O kapánek líp. Ale ještě to není úplně v pořádku.“ Náhle ukázal na Habána Joea. „Joe, co bys asi udělal, kdyby tu byl ten libovej frajer z Crossingu zrovna ted' a vykládal tady ty svoje žvásty?“

Habán Joe se snažit tvářit nelítostně, ale nějak se mu to nedařilo.

„Však já vím,“ podotkl Jim Farrango. „Jen ať se tady ten chlápek objeví a vytahuje se. Já mu ukážu, že z toho bude mít plno trablů.“

Major si otřel dlaní tvář. „To nám ještě tak chybí,“ řekl pak.

„Po tom všem, co jsme udělali,“ pravil Pete Pumpař, „to není fér.“

„Není to fér,“ souhlasil Major. „Ale je to tak. Možná jsme se pokoušeli o něco, co nedokážeme. Řekl bych, že to musí přijít samo od sebe, prostě to chce čas.“

Štamgasti si to šněrovali domů, zamlklí a zamyšlení. Šli se vyspat a ráno vstávali s kocovinou. Ve Strži si opilce vřdycky dobírali, jenže ted' na tom byli všichni stejně. Začaly se kolíkovat tři další pozemky. Přijel chlapík jako soudek, zařídil si kovárnu a obchod s koňskými postroji, to však rozkvětu místa nepomohlo.

Dokonce ani pověsti o tom, že manželka Pete Pumpaře co nevidět slehne, nevzbudily velký zájem.

Strž byla v těch dnech zasmušilé místo, a když chtěl člověk projít až k potoku, všude potkával jen kyselé tváře. A taky se lidi jeden na druhého utrhovali. Jenže dny plynou jeden za druhým a žádný se nezastaví. Čas ubíhal, až nastal týden lijáků.

Začalo to v pondělí odpoledne. Ve Strži se dalo do mrholení a v dálce, kde byly hory, se obloha černala, což znamenalo, že je tam boží dopuštění. V úterý se nic nezměnilo, bylo tak ošklivé počasí, že se nedalo pracovat. Večer Stržané zpozorovali, že o pár stop stoupla hladina potoka. Valil se, škaredě hučel a rozlil se po rovném terénu.

Ve středu ráno obchodník Murray začal odnášet zboží na půdu, protože se dole na podlaze objevila první voda. Jim Farrango se k němu přebrodil blátem, aby mu trochu pomohl, a přitom nedbale prohodil, že jeho chatrč už musí být někde u Missouri.

„Vyhnało mě to z postele, když se mi začala houpát,“ vykládal. „Měl jsem tak akorát čas vyskočit, než ji to odneslo. Podemlelo ji to, a tak vyplula po proudu jako Noemova archa, napůl potopená.“

On a Murray za pomoci Sama Skopové hlavy ukládali zboží do sucha. Když skončili, stoupla voda kolem pultů o další stopu, a tak to přebrodili a šli na stráň k Majorovi.

Tam se už sešel celý zástup. Odplavilo to další dvě chatrče, a lidé vykládali, že jich bude ještě víc, jestli voda brzy neklesne. Major měl plné ruce práce. Jak uviděl Jima a obchodníka Murraye, začal vydávat rozkazy.

„Murrayi,“ zavelel, „vezmi si četu a klusej zpátky k sobě. Bude-li třeba, klidně to přeplav, ale přines mi příkrývky a jídlo do zásoby. Jime,“ pokračoval, „ty dej dohromady průzkumnou četu a vydej se s ní proti proudu. Někdo z lidí možná.“

Zarazil se, protože se venku v dešti ozvaly blížící se kroky. Pak kdosi těžce vystoupil po schodech, načež do dveří vevrávorala žena Ryšavého Eda. Vypadala jako mokrá lavičnicka a vřeštěla, dokud neochraptěla, ale nebyla schopná se natolik ovládnout, aby jí bylo rozumět. Jim Farrango ji tedy popadl za ramena a zatřepal s ní, aby přišla k sobě.

Konečně z ní dostali, že Ryšavý Ed je zasypán v tunelu, který udělal do stěny strže za jejich chalupou, aby měl přístup k dobré žíle ve skále. Dostal prý strach, aby déšť neprolomil stěny, šel je tedy podepřít, a při tom se sesula půda a zatarasila mu cestu. Je si prý jistá, že Ryšavý Ed už natáhl bačkory.

„To je nesmysl,“ pravil Major. „Žádný sesun půdy nemůže chlapa od nás rozmačkat, zvlášť ne takového paličatého mamlasa jako je Ed. My ho z toho dostaneme. Mužstvo vpřed. Poklusem v klus.“

Mluvil naprázdno, protože ostatní v čele s Jimem se už v poklusu řadili venku. Major tedy dělal závěr, neboť když je třeba spěchat, muži s břichem takového obvodu nic jiného nezbyvá. S hlučným funěním se konečně dostal k Edově chalupě a přitom galantně doprovodil Edovu ženu. Ostatní už byli na místě. Potýkali se s haldou bahna a kamení, která zavalila vchod do tunelu. Pete Pumpař klečel a odhraboval bahno krumpáčem. Ostatní stáli kolem a koukali. Byla tam vidět spousta lopat, ale chlapi se o ně jen opírali. Major doslova vybuchl.

„Tohle není žádný divadlo!“ zařval. „Tak se těch lopat chopte a už ať to odsýpá!“

Pete Pumpař vzhlédl. „Majore,“ řekl klidně, „ty téhle práci starou belu rozumíš. Tak hezky sklapni.“ Pak se opět otočil k práci. Za chvíli odkryl konec dřevěného pažení, jež bylo součástí dráhy, kterou Ryšavý Ed používal k vyvážení rudy z tunelu. Krumpáčem několikrát zaklepal na dřevo a přiložil k němu ucho. Zavrtěl hlavou a zaklepal znovu. Pak se sehnul. Všichni napjatě čekali a bylo takové ticho, že bylo slyšet jen šumění deště v listech stromů.

Pete Pumpař náhle vyskočil. „Ed je naživu!“ řekl. „Žije a ťuká tam! Do toho, chlapi! Musíme pracovat rychle. Tři najednou můžou odhazovat, ostatní přivezte kůly a vyztužte to, aby se nám to zase nesesulo.“

Pustili se do práce, tiše a svědomitě. Habán Joe s krumpáčem za pomoci dvou statných chlapů s lopatami prorazil první otvor.

Major je sledoval a otráveně mlčel. Snažil se aspoň postarat o manželku Ryšavého Eda a a o ženu Pete Pumpaře, aby ta ve svém požehnaném stavu nebyla v tom psím počasí venku. Spolu s ženou

Habána Joea je zahnal do Edovy chalupy a postavil na kávu. Tato podřadná činnost ho však neuspokojila. Rozhlédl se tedy kolem, až našel odloženou lopatu, a tak se připojil k ostatním a odhazoval sesutou půdu nad tunelem. Dokázal se ohýbat a nabírat bahno, ale strašně přitom funěl.

Pete Pumpař se na něj podíval, jak zápolí s lopatou. „Majore,“ řekl mu, „nech těch blbostí. Jenom překážíš.“

Major věděl, že to je pravda. Zapotácel se. „Sakra, Pete,“ osopil se, „v takovéhle situaci přece musí každý chlap přiložit ruku k dílu.“

„To jo,“ souhlasil Pete Pumpař. „Jenže tohle není práce pro tebe. Vždyť to všechno házíš do cesty. Slez dolů a podívej se po nějakých kbelících. Až se dostaneme hloub, bude se nám to bahno těžko vytahovat. Na vozík se to naložit nedá, je to moc mokré. Budeme potřebovat chlapy s kbelíky.“

Major zrudl. „Já!“ vykřikl. „Děláte si ze mě poskoka!“ Pak ale zchladl. „Jo,“ řekl, „tak jo. Na tvém místě bych udělal totéž.“ Pak odpochoďoval se vzpřímenou hlavou, nadávaje na dešť.

Když se Major vrátil, byla horní část sesuvu upevněna kůly. Kopalo se už v blízkosti ústí štoly a částečně byla vidět i dutina uvnitř.

Už z dálky bylo slyšet, jak přichází. Nesl kbelíky zavěšené na provazech, visely mu na zádech, na rukou, a pár jich měl nasazených na hlavě. Setrásl je na zem před Petem Pumpařem, až to zařinčelo. „Tady máš ty kbelíky,“ řekl. „A mám další svůj malý příspěvek.“ Zalovil po kapsách a vytáhl čtyři láhve svého nejlepšího rumu.

Vůně, která se nesla deštěm, když nalili rum do kotle s kávou, posílila svaly. Káva s rumem všem dodala chuti do práce, protože v té chvíli Stržané potřebovali povzbuzení. Dostali se totiž do fáze, kdy se zdálo, že dílo nepokračuje, a kdy se to mohlo opět snadno zavalit. Teď se dali do práce s elánem. Kbelíky z ruky do ruky jen kmitaly, plné směrem ven, prázdné zase ve stejném rytmu zpátky.

Hodiny plynuly, dopoledne už bylo dávno pryč, a tunel byl vyčištěn asi tak v délce dvanácti stop. Předtím byl otvor do jeskyně dvojnásobně dlouhý, ale skála nad ním, která ho zastřešovala, se zdála být pevná. Jinak se toho moc nezměnilo. Pete Pumpař

úzkostlivě obhlížel situaci a přikládal ucho ke skalní stěně, jako by naslouchal šepotu ve skále.

Habán Joe se oháněl krumpáčem a snažil se vypáčit velký ulomený balvan. Náhle se vzpřímil a vykřikl. Balvan se pohnul a otevřel volný prostor za sebou. Pete Pumpař přiskočil. Odhrabal bahno rukama a houkl dovnitř. V dálce mu odpověděl chabý hlas, ale slova se ztrácela uvnitř ve tmě. Pete Pumpař znovu naslouchal, pak se otočil.

„Ed je přitisknut několika vzpěrami,“ vysvětlil. „Musíme tam jít a vytáhnout ho. Ale rychle. Celý ten kopec vzadu se může každou chvíli zřítit.“

Pete popadl krumpáč a prohrabal otvor. Udělal ho dost velký, aby jím mohl dovnitř prolézt muž, a tu uskočil a podíval se nahoru. Skála se zachvěla a tiše to zapraskalo. Rychle se podíval z jednoho na druhého. Bylo jasné, že nemůže nikoho nutit, že každý musí jít dobrovolně, mají-li Eda zachránit. Pokrčil rameny a obrátil se, že půjde sám, protože času už moc nebylo. Za ním se vydal Jim Farrango.

Jim zmizel ve tmě tunelu, a než se rozmysleli ostatní, vydal se za Jimem další. Byl to Sam Skopová hlava. Měl tak šíleně naspěch, že uklouzl a podařilo se mu prolézt otvorem až na druhý pokus.

Čekání bylo těžké. Mezitím to v dálce uvnitř skály stále víc dunělo a rachotilo a bylo slyšet, jak tam padají balvany. Pak se zevnitř ozval Jimův přidušený hlas.

„Máme ho,“ volal. „Ale je v bezvědomí. Chopte se ho.“

V otvoru se objevila Edova hlava až po ramena, bezvládně ležící v bahně. Habán Joe ho pak protáhl otvorem a dostal ho ven.

Ve skále to opět zadunělo a v tom dunění se ozval slabý Jimův hlas. „Běž, Same. Skoč do díry jako první, já ti pomůžu.“

„Ne, pane Jime,“ slyší Samův hlas. „Vy musíte jako první. Tahle skála už moc dlouho...“

Jeho slova zanikla v burácení. V otvoru se objevila Jimova hlava. Vypadal vydešeně, snažil se stáhnout zpátky, ale Habán Joe ho popadl za ramena a vytáhl ho ven.

Od té chvíle to uvnitř dunělo nepřetržitě. Zdálo se, že se kopec otrásl a že se uvnitř vzadu propadl. Pak nastalo hrobové ticho.

Jim Farrango zaklel. „Zatracená černá opice! Přinutil mě, vrazil do mě, abych vylezl první.“

Tentokrát už nebylo třeba dlouho kopat. Sama našli hned za prvním závalem, mezi dvěma balvany. Vynesli ho ven a položili ho na borové jehličí. Otevřel oči, podíval se na Jima Farranga, který stál stranou. „Jste v pořádku, Jime?“ zeptal se. Pak mu hlava klesla ke straně a vydechl naposled.

Mokří a špinaví si těžce razili cestu bahnem podél potoka. Jim Farrango zvedl Samovo tělo na rameno a vážně vykročil. Třebaže se mu šlo těžce, nikdo mu pomoc nenabídl. Major poslal mladého Mela Osborna napřed, aby roztopil v jeho krbu, a tak když došli, v obchodě už bylo teplo. Nacpali se dovnitř všichni.

Major vylezl nahoru na bedýnky a naladil si hlas. Právě chtěl spustit řeč, ale tu se zarazil. Žena Pete Pumpaře zasténala a sevřela svého muže tak nečekaně, až překvapením vyjekl.

Major se ze své vyvýšené pozice ujal slova. „Dámy,“ spustil, „můj krám je vám k dispozici. Na plotně, kterou se podařilo náležitě roztopit, se co nejdřív ohřeje voda. Čisté pytlíky na mouku najdete na policích a můžete je použít místo ručníků.“ Zářivě se na své spoluobčany usmál. „Jsou chvíle,“ prohlásil, „kdy slova jsou zbytečná. Takle je jedna z nich.“

Mužské vyhnal ven, popadl Pete Pumpaře a následoval ostatní. Stísnil se na verandě a na schodech, přičemž se opatrně vyhýbali Samovu tělu, které sem Jim uložil, aby bylo v suchu. Major se u něho zastavil.

„Nejspíš ho musíme pohřbít rychle,“ prohlásil. „Není proč čekat, stejně mu teď nemůžeme udělat pohřeb, jak se patří.“

Ten nápad se mu zalíbil a hned se dal do organizování. Bral každého dobrovolníka. Uložili Sama do bedny od zboží, kterou přivezli z Murrayova obchodu. Pohřbili ho do hrobu, vykopaného v borovém lesíku, kde Sam rád vysedával za vlahých večerů po šichtě a kouřil. Byli zaměstnaní, a tak si ani nevšimli, že přestalo pršet a že se odpolední obloha vyjasnila.

Když bedna dosedla na dno, Major si už chystal jeden ze svých jedinečných proslovů. Jim Farrango se však dotkl jeho paže a zarazil ho. Jim se postavil na okraj hrobu u hlavy mrtvého.

„Sama nebudeme vyprovázet líbivými řečmi,“ řekl. „Tyhle to možná udělají za nás.“ Zvrátil hlavu dozadu a podíval se do větví stromů. „Sam nebyl žádný dlouhán, ani když se pořádně natáhl. Ale byl to celý chlap. Osud k němu byl skoupý, ale on hrál s poctivými kartami.“ Jim sáhl do kapsy a vytáhl paklík karet. Gestem karbaníka přes ně přejel palcem a vytáhl pikové eso. Obešel hrob k borovici vzdálené asi dvacet kroků a zastrčil kartu do praskliny v kůře. Pak se vrátil na své místo, vzal pistoli, načež vzduchem třesklo pět výstřelů.

Všichni se dívali na kartu. Uprostřed karty zela otřepaná díra. Jim se pak podíval dolů na podélnou bednu. „Sam vždycky obdivoval, jak střílím,“ řekl. Potom mlčky znovu nabíl pistoli, vzal lopatu a začal házet hlínu do hrobu. Sluneční paprsky prozařovaly mezi stromy. Také ostatní se chopili lopat, aby se postarali o Samův poslední odpočinek.

Major až příliš dlouho mlčel. Nyní konečně jeho hlas zazněl jako lodní siréna v mlze. „Člověče, prach jsi a v prach se obrátíš. Nikdo...“

„Bud’ zticha,“ zarazil ho obchodník Murray. „Něco se děje mezi ženskými.“

Major se otočil a zahleděl se mezi stromy ke svému domu. Na verandě stála žena Ryšavého Eda, ze všech sil mávala, a Pete Pumpař se k ní rozběhl.

Muži se shromáždili pod schodištěm a hleděli nahoru. Čekali, co jim řekne Pete Pumpař. Pete se pokoušel promluvit, snažil se ze všech sil, ale hrdlo měl sevřené. Tu se na něj manželka Ryšavého Eda srdečně usmála. Ukázala dovnitř, odkud k nim doléhal slabý pláč a vrnění. Pete Pumpař nechápal. „Co to má znamenat?“ zeptal se.

Žena Ryšavého Eda se znovu usmála. „Je to holka,“ řekla. „Brzy ji uvidíte, jen co dáme všechno do pořádku.“ Pak zmizela uvnitř.

Pete Pumpař se zapotácel. Přiblíble se zašklebil a posadil se na schody. Ostatní si z něho začali utahovat, ale tu právě přišla delegace.

V jejím čele kráčel chlapík z Crossingu. Došel až k nim a zastavil se s rukama v bok.

g.k.

„Helou,“ pozdravil. „Co se to tady děje? Jak tak koukám, jste v pěkné bryndě. Nějak vás ten déšť vyplavil.“

„Já bych řekl, že nám pěkně zamoklo,“ pravil Major.

Chlapík z Crossingu se rozhlédl kolem, všude plno bahna. Škodolibě se zachechtal, a to se Stržanů pěkně dotklo.

„Člověk by se vám měl spíš vysmát, než aby vás litoval,“ řekl. „Tady jste se nikdy neměli moc čím chlubit. Teď už nemáte vůbec nic.“

Ze zástupu Stržanů se vynořil Habán Joe. Kráčel pomalu a vypadal ještě větší než kdy předtím. Oči mu plály a zdálo se, že se chystá něco říct. Zastavil se a konečně to ze sebe vypravil. „Narodilo se nám dítě,“ řekl.

Pak pokročil rovnou k chlapíkovi z Crossingu. Ten se jen pobaveně šklebil a vyčkával, péroval v kolenou s rukama připravenýma. Dali se do sebe jako párek býků, rvali se, až se z nich lil pot, bušili do sebe, až nemohli popadnout dech. Chlapík z Crossingu náhle sklonil hlavu a jako beran ji vrazil Joeovi do bránice. Habán Joe se zapotácel a padl na zadek. Chlapík po něm okamžitě skočil, jenže Joe uhnul, a chlapík se rozplácl na podlaze. Habán Joe byl jako první na nohou, a když se soupeř snažil postavit, praštil ho pěstí do hlavy, a tím ho definitivně vyřídil.

Stržané začali jásat, v delegaci z Crossingu zavládl zmatek. Chlapík se konečně postavil a oprášil si prach a pavučiny.

„Dost těch zmatků,“ řekl své partě. „Už mě přešla chuť zápasit, tenhle pořez mi to pěkně nandal. Natřel mi to, jak se to ještě nikomu nepodařilo, a já se za to nestydím. Je na čase jít domů.“

Přátelsky se podíval na Habána Joea. „Narodilo se vám dítě,“ řekl. „Možná se vám dokonce podaří udělat z té vaší díry město.“

Pak v čele své party vykročil k domovu, a Stržané se za nimi dívali, dokud nezmizeli. „Dejte mu čas,“ promluvil Major, „nakonec z něho bude dobrý soused. Ale s tím posledním pravdu neměl.“

Major se na všechny srdečně podíval. „My jsme udělali mnohem víc,“ prohlásil. „Cítím to v kostech, že to dokázal před chvílí Habán Joe. Dneska to dokázal. Jeden život skončil, jeden začal, a přitom jsme přiložili všichni ruku k dílu. Jsme město,

chlapci. A teď konec řečí a pojďme se kouknout na malou slečnu Pete Pumpaře.“

Elvie Burdettová

OD TÉ DOBY, CO JSME MĚLI v Cubb's Crossing šerifa, dělal jsem mu zástupce, a to už je skoro třicet let. Neměli jsme moc šerifů, nepotrpěli jsme si totiž příliš na změny, zvláště ne v politice. Snažili jsme se sehnat správného chlapa a udržet si ho. Šerifa Godbeeho jsme měli, dokud nezemřel, šerifa Lantze, dokud nešel do penze, a tak myslím, že šerifa Virtse si podržíme, dokud se mu nestane to či ono. A ti všichni si drželi mne, protože jsem si uměl poradit s drobnými nepříjemnostmi, vyznal jsem se v kancelářské práci, aniž bych je s tím otravoval, a nikdy mi nevadilo starat se o vězení. To je totiž má specialita, starat se o vězení. Jsem hrdý na naše bezpečné pohodlné vězení, které jsem vybudoval s tou troškou peněz, které jsem měl k dispozici.

Je to už skoro třicet let, a za celou tu dobu jsem měl ve vězení jen jednu ženu a pouze dva pokusy o útěk. Nebudete mi věřit, ale o ty dva útoky se pokusila ona ženská.

Jmenovala se Elvie Burdettová. Tedy, nemohl bych na to přísahat. Elvie je zkratkou jména Elvira, to je nejspíš v pořádku. Nikdo z nás však nevěděl, jestli byla za Hebba Burdetta opravdu provdána. Ti dva o sobě nikdy nemluvili jako o manželovi nebo manželce. Do Crossingu totiž společně přišli a společně tam taky žili, a v té době, když jsme v nové zemi začínali, se o minulost toho druhého nikdo nestaral. Říkali jsme jí paní Burdettová, dokud jsme ji nezačali oslovovat Elvie, a vyhovovalo nám to.

Byla to velká, zdravím kypící žena, když přišli, mohutná a příjemná. Měla žluté vlasy, a snad si je něčím barvila, že je měla tak zářivě žluté. A měla jich spoustu. Kdykoli šla mezi lidi, vždycky si oblékala stejné šaty. Myslím, že byly jediné, které měla. Byly červené, dole kolem pošíité flitry a nahoře vypadaly tak, jako by ty flitry ustříhla. Ty šaty vyplňovala tak, že byla radost se na ně

podívat. Ale mužské uměla usadit. Někteří to zjistili, až když se pokoušeli s ní špásovat.

Hebb byl jiný. Malý, nehezký a snědý, zkrátka na něm nebylo nic, nač by se člověk chtěl podívat. Mohl se ztratit v jakémkoli hloučku lidí, a nikdo by si toho nevšiml. Nedokázal udělat nic, co by za něco stálo, a ani se o nic takového nesnažil, proto člověk nemohl pochopit, že by nějaká pěkná ženská o něj zavadila. A přitom byl doma pán. Stačilo, aby luskl prsty, a Elvie hned skočila a udělala, co si přeje. Choval se k ní hrubě, i na veřejnosti, a nechal ji všechno dělat, aby se starala o oba dva. Jako by ji vlastnil. Nikdy toho neudělala dost a nic mu neudělala dobře.

Zabrali si kus půdy, chudé, o kterou jiní nestáli, byla však nedaleko od města. Snad aby se on mohl zajít napít a zahrát si karty, kdykoli mu ona sežene nějaké peníze. Můj názor je ten, že si tu půdu vzal proto, aby to vypadalo, že něco dělá, ale aby nemusel dělat nic. Podle místních zákonů tomu bylo tak: jestliže si člověk zaregistroval nějaký pozemek, tři roky na něm žil a snažil se ho obdělávat, měl na něj právo. On někde musel žít, a tak si to představoval tak, že bude žít na pozemku, který se stane jeho vlastnictvím jen proto, že na něm žije. Elvie se už postará, aby měl co jíst a aby měl na útratu.

A ona se taky postarala. Zatraceně se postarala. Pekla chleba a různé koláče s ořechy nebo s lesními plody a vozila je na káře do Crossingu. Bylo to dobré pečivo, a tak měla brzy stálé zákazníky – zastávku dostavníku, kde lze dostat jídlo, a Rickeyho výčep, kde vedli pult s občerstvením. S tou károu taky objížděla a sbírala špinavé prádlo od některých starých mládenců, vyprala je mnohem čistěji, než by to kdy svedli oni, a čisté jim je opět dovezla. Dále pak přemluvila Clema Rickeye, aby jí svěřil týdenní úklid vždycky v neděli ráno po sobotních rvačkách.

V neděli kvůli tomu vstávala hodně časně, protože musela být hotová, aby se ještě sama stačila umýt a jít do kostela. Nikdy jsem nepochopil, proč to všechno dělá. Měli jsme jen jeden kostel, jenže to nebyl skutečný kostel, jen hřbitov byl vedle, jinak to byla škola, kterou jsme užívali pro bohoslužby. Funkci duchovního vykonával jeden z usedlíků, jenž se k tomu cítil povolán. Nesmělo se to brát nijak přísně, protože do duchovního měl hodně daleko, když sem

přišli. Do kostela taky málokdo chodil, kromě ženských a několika manželů, kteří byli přemluveni nebo donuceni. Elvie však byla v kostele každou neděli. Jako jediná nikdy nechyběla, až do té doby, než začaly potíže. Když pak Hebb dostal zápal plic, měla spoustu práce a taky se bála nechat ho doma samotného. Z návštěv kostela nemohla mít žádnou potěchu ani ona, ani duchovní. Kdykoli vešla, ostatní ženské ohrnovaly nos a ohlížely se pryč. Do jedné lavice by si s ní žádná nesedla. Elvie však přesto pravidelně docházela, se čtvrtdolarem, který utajila před Hebbem, aby měla na kostelní sbírku, ve svých červených šatech, opraných a spravovaných, jak se jen dalo.

A Hebb? Představa Hebba sedícího v kostele by na většinu z nás zapůsobila víc než panák toho nejtvrdšího u Rickeyho. Hebb spal doma v posteli, kam ho uložila, když ho přitáhla z výčepu jen pár hodin předtím, než nastoupila na svůj nedělní ranní úklid. V Rickeyho výčepu patřil k štamgastům, býval tam tak často, že ho pokládali téměř za součást inventáře, pravidelně však přicházel v sobotu večer, protože Elvie v sobotu ráno brala výplatu. Sedal u karet a vždycky prohrával, a někdy se choval odporně. Zkraje večera pil podle hodin, panáka si dával jednou za hodinu. Byl však malé postavy a mnoho nesnesl. Kolem půlnoci pak ztrácel přehled a zapomínal na hodiny. Pak mu začala klinkat hlava, párkrát se otočil a svezl se na podlahu. A to byl signál pro Elvie, která čekala venku a nakukovala oknem. V té chvíli vešla dovnitř, pomohla mu na nohy, vystrkala ho ze dveří a dopravila domů. Samozřejmě netrvalo dlouho, než jsme tento řád věcí pochopili, a pak jsme se jí to snažili usnadnit. Také jsme Hebba sledovali, a jakmile se mu začala kinklat hlava, popadli jsme ho, vynesli ze dveří a dodali jsme ho Elvie. Nikdy jsme to neudělali před oním kritickým okamžikem, protože to ještě o sobě věděl. To by pak začal nadávat a vyváděl by nejspíš celou cestu domů. Elvie nám nikdy nezapomněla poděkovat, když jsme jí ho vynesli ven.

„Divná ženská, tahle Elvie,“ prohlásil Clem Rickey jednou v noci, když Hebba odvedla. „Nestojí o pomoc od nikoho. Když jsem tak jednou poslouchal, jak si tady při uklízení cosi prozpěvuje, něco mě napadlo. Řekl jsem si, že to je ještě pohledná ženská se vším, jak se patří. Nabídl jsem jí tu práci. Trochu to tady povznést. Nemyslel

jsem, aby tu byla jako jiné holky. Ale třeba aby trochu zazpívala a udržovala chlapce v náladě. Skočila mi po krku, jako bych ji bůhví jak urazil. Tak jsem se jí zeptal, jestli chce, abych Hebbovi naléval jen do určité míry nebo ho sem prostě nepustil. A to ji naštvalo ještě víc. Řekla mi, abych ho nechal hezky na pokoji, ať si dělá, co chce.“

Myslím, že jsem znal Elvie tak dobře jako kdokoli jiný. Hebb strávil spoustu času v mém vězení, a ona mu tam nosila jídlo v kotlíku s pokličkou, aby mu vydrželo teplé. To bylo poté, co se odstěhovali do města. Trochu obdělali svůj pozemek, prodali ho a nastěhovali se do jedné chatrče ve městě. Hebb tak měl k dispozici peníze. Koupil Elvie šaty a klobouk, aby měla co na sebe do kostela. Ale musel jsem mu na to dát úvěr.

Sám se taky parádně oblékl a začal se pokládat za hazardního hráče. Pustil se do vyšších her ve výčepu, a když šlo o velké sumy, sledoval to s kamennou tváří. Byl to však naprostý břídil. Jakmile všechno prohrál a ocitl se tam, kde byl předtím, jen s tím, co mu Elvie mohla dát na útratu, začalo mu to jít na mozek. Bylo v něm příliš mnoho sprostoty, než aby jí častoval jen Elvie, a tak byl sprostý na každého, nadával a hádal se. Kdyby to byl velký chlap, určitě by se ho lidé báli. Ale protože to byl prcek a bál se vzít do ruky zbraň, jen každého obtěžoval. Tenkrát ještě žil šerif Godbee. Když usoudil, že by měl Hebba trochu zkrotit kvůli výtržnictví, soudce Cutler mu čas od času napařil pár dní, aby vychladl. Elvie byla ochotná za něj zaplatit. Třebaže pár dní v mém vězení nikomu moc neprospělo, řekl bych, že jemu ano. Přinejmenším bylo ve městě na chvíli klidněji.

Jak jsem už řekl, Elvie jsem znal dost dobře, tedy tak jako každý jiný. Moc toho nenamluvila, a když se trochu rozpovídala, dělala to ze zdvořilosti, protože věděla, že se snažím Hebbovi pobyt ve vězení ulehčit, jak to jen jde. O sobě se nezmínila jediným slovem, a taky nedopustila, abych jí já nebo kdokoli jiný o Hebbovi něco vykládal. Člověk o něm nemohl mluvit jinak než špatně, a ona nedovolila, aby o něm někdo tak hovořil.

„Elvie,“ řekl jsem jí tehdy, když přišla s přikrytým kotlíkem, „vy nijak nemládnete.“ A taky to byla pravda. Stárla rychle. Žluté vlasy jí začínaly šedivět, zhubla a ruce měla od věčného praní a uklízení rudé a drsné. V těch nových šatech byla náhle jaksi

neforemná. „Elvie,“ řekl jsem jí, „měla byste s Hebbem skoncovat, dokud je čas. Měla byste si najít pořádného chlapa, který by se k vám choval líp.“

Podívala se na mě, jako bych mluvil cizím jazykem, jemuž ona nerozumí. Pak se podivně rozesmála a změřila si mě jako nějakou havěť, již je třeba zašlápnout. „Pořádného chlapa?“ řekla. „Lepšího, než je Hebb?“ Smála se dál tak, že to nebylo příjemné poslouchat, prošla dveřmi a čekala, až jí pustím dál. Ale ať se propadnu, jestli se nezastavila, vlídně se na mě neusmála a nepoděkovala, že jsem jí dovolil přinést dovnitř jídlo.

Prostě jsem ji nedokázal pochopit. Občas jsem otevřel vnitřní dveře, pootevřel jsem je a nakoukl dovnitř. Hebb hrál za mřížemi pasíans a poslouchal starý gramofon, který jsem tam nechával, ať tam seděl kdokoli. Věděl jsem, že doufá, že přijdu dovnitř, aby měl komu nadávat. Nechápal jsem, co na něm je. Byl to takový ničemný tvor, snůška sprostoty a lenosti. Nezdálo se ani, že by dokázal být velký lump. Pak provedl věc, která prokázala, že jsme ho přinejmenším podcenili.

Asi tak dvacet mil od Crossingu byl tábor zlatokopů, kteří rýžovali. Nic velikého, jen útočiště pro pár chlapíků, kteří se dřeli na bahnitých mělčinách vyschlých řek. Pracovali pro sdružení, jež jednou za měsíc odváželo zlatý prach dostavníkem, který zastavoval v Crossingu. Pokaždé jsem kontroloval jejich papíry, obvykle toho bylo za deset až jedenáct tisíc. Náš úřad to měl na starost, dokud dostavník neurazil těch asi šedesát mil do příštího města. Šerif Godbee obvykle dostavník doprovázel. Nic navíc mu to nevynášelo, neboť výbor, který nás platil, pomáhal krýt i naše úřední výdaje.

Tentokrát přijel agent sdružení s vlastním doprovodem a přinesl cínovou skříňku. Zvážil jsem prach a váhu zaznamenal do knihy – činilo to deset tisíc čtyři sta šedesát tři dolary, jak si vzpomínám. Zavřel jsem skříňku a předal ji šerifovi Godbeemu. Ten ji uložil do zavazadlového prostoru a byl připraven nastoupit si ke kočímu, když tu se přihnal Hebb Burdett. Nijak o tom nepřemýšleli, a on si ten čas vybral, protože jiní cestující nejeli, dostavník byl dočista prázdný.

„Počkejte minutku,“ volal. „Pojedu s vámi.“

Šerifa Godbeeho to udivilo. „Ještě jsem nezažil, že bys někam cestoval,“ řekl mu podrážděně, protože Hebb mu šel vždycky na nervy, „leda tak k Rickeymu.“

„Mám po cestě nějaký kšeft,“ vysvětlil Hebb. „Uvažuju o přestěhování. Tohle město mám po krk.“

„Město má zase po krk tebe,“ opáčil šerif Godbee. „Jestli jedeš s námi, zaplat’ a hod’ sebou.“ Hebb tedy zaplatil kočímu a nastoupil si dovnitř.

Víte, jak to bývá. Člověk vídá chlapíka a zná ho jako budižkničemu, nikdo ho nebere vážně a nikdo by o něj ani nezakopl, nebýt jeho ženy, a on se najednou objeví, když máte důležitý úkol. A tak na něj dočista zapomenete. Přesně tak tomu bylo se šerifem Godbeem a kočím. Věděli, že je Hebb ve voze, ale nijak na to nemysleli.

Ujížděli v pěkném kalupu, na Burrově ranči vyměnili koně a byli pár mil za ním na plochem písčitém terénu, když si vzpomněli na Hebba, protože zevnitř začal bušit do střechy dostavníku. Godbee se naklonil a houkl na něj, a Hebb mu odpověděl: „Zastavte! Je mi špatně! Špatně, slyšíte?“ Šerif Godbee nevěděl, co má dělat. Měl tu zásadu, že by dostavník nikdy neměl zastavovat mezi dvěma stanicemi, i kdyby na něj mával na silnici kdokoli, jenže tohle bylo něco jiného. Na míle kolem široko daleko nebylo nikoho vidět, jen uvnitř v dostavníku vykřikoval Hebb. Šerif Godbee tedy řekl kočímu, aby zastavil, načež Hebb otevřel dveře a skoro vypadl. Opravdu vypadal, že mu je špatně, jenže oni nevěděli, že to je prostě ze strachu, že je nervózní kvůli tomu, k čemu se chystá. Hebb vypadal, že se každou chvíli svalí, a tak oba seskočili dolů, aby zjistili, co pro něj můžou udělat. A koukali opravdu vyjeveně, protože Hebb vytáhl zbraň, kterou měl pod kabátem, a namířil ji na ně.

„Nenuťte mě, abych střílel,“ řekl. „Já střílet nechci, tak mě k tomu nenuťte.“

Pozorovali ho, jak tou pistolí mává, jak se na ně dívá a jak se vzrušením celý třese, a byli pěkně vydešení. „Otočit,“ přikázal jim, a když ho uposlechli, odzbrojil je. „Teď jděte,“ zněl další rozkaz, a tak šli a čekali, že jim to každou chvíli našije do zad. Pak zaslechli za zády hluk. Když se ohlédl, viděli, že Hebb vylezl na kozlík, popadl

opravě a švihl koně, aby se dali do běhu. A tak jen stáli a dívali se za dostavníkem, jak se rychle vzdaluje, a šerif Godbee se proklínal, že nedržel pistoli v ruce, když skákal dolů.

Vrátili se tedy na Burrův ranč, dostali zbraně i koně, a vyrazili s několika Burrovými chlapíky po boku za dostavníkem. Podle stopy zjistili, kde Hebb odbočil z hlavní trasy, zamířil do kopců a zastavil se na svahu. Kola dostavníku podložil kameny, ze zavazadlového prostoru vybral schránku a odpřáhl koně. Kameny pak odkopl, načež se dostavník rozjel ze svahu a kdesi dole v hustém lese se roztříštil. Podle stop odhadli, že tři koně odehnal, na čtvrtého si sedl a vydal se do skal, aby se pokusil zakrýt stopu. Mohli se však přesto vydat za ním, protože Hebb v těchto záležitostech nebyl nijak zkušený. Jakmile stopu ztratili, rozjeli se do všech stran, a ten, kdo ji znovu našel, vypálil ránu, a ostatní se vydali za ním. Dostali se k místu, kde kůň klopýtl a Hebb z něho spadl. Zřejmě proto, že neměl sedlo a nedokázal se nahoře udržet. Ze stopy bylo zcela jasné, že v té chvíli mu kůň utekl. Na zemi byla dokonce vyrytá jamka v místě, kam dopadla schránka. Potom už nebylo snadné Hebba sledovat, protože to byl prcek a nezaněchával za sebou výraznou stopu, třebaže nesl tu schránku. Stopy se daly sledovat jen na měkké půdě.

Blížila se noc, šerif Godbee proto všechny zarazil a vedl skupinu k jedné z Burrových salaší. Byla při ruce a mohli odtud vyrazit s prvním rozbřeskem. Pastevci právě sháněli stáda do údolí, proto tu nikdo nebyl, ale jídlo našli a snad i nějaké příkrývky proti nočnímu chladu. Domek byl malý s nízkým trámovým stropem, a když se tam čtyři srovnali, bylo plno. Komín byl chatrný, takže krb kouřil, a právě když uvažovali, že musí oheň ulít nebo spát venku, náhle zaslechli, že nahoře na půdě kdosi zakašlal.

Šerif Godbee vytáhl pistoli. „Vylez odtamtud a pojď dolů, než začnu pálit střechou,“ houkl.

„Nestřílejte,“ ozval se hlas mezi záchvaty kašle. Ale to už Hebb dírou ve stropě lezl dolů a vypadal tak komicky, že se všichni čtyři nemohli ubránit smíchu.

Tak se Hebb ocitl opět v mém vězení. Tentokrát tam však nebyl jen na pár dní, aby vychladl. Čekal na soud, který se měl konat, až se soudce Cutler vrátí ze své objíždky po osadách, již konal vždycky

jednou za pár měsíců. O ten proces byl obrovský zájem, každý si totiž říkal, že by to mohla být velká záležitost, když byl Hebb obviněn z tolika věcí. Nikdo však nedovedl odhadnout, kolik za to vyfásne. Šerif Godbee na něj měl spadeno kvůli loupeži a ohrožování zbraní, a byl neúprosný, protože to bylo poprvé, kdy stál proti zbrani na špatném konci, zatímco vlastní zbraň měl za pasem. Dostavnicková společnost Hebba žalovala, že jí ukradl a zničil dostavník. Byl to nový vůz, který právě zaplatili, poté co jim byl týden či dva týdny předtím dodán z Východu. A sdružení Hebba žalovalo kvůli schránce se zlatým prachem. Prohledali domek i celou trasu, po níž Hebb na salaš došel, ale žádnou schránku nenašli. Z něho dostali jen to, že ji schoval a že ji nikdo nikdy nedostane. To bylo taky jediné, co řekl. Jinak jen klel, kdykoli se někdo snažil položit mu otázku.

Tak byl Hebb v mém vězení. Nikoli v parádní cele jen s mřížemi na dveřích a na okně s gramofonem, ale v kleci, v níž obžalovaní čekali na soud, zamřížované ze všech stran. Spal nebo chodil sem a tam, přičemž strašně dupal a neustále si něco huhlal. Musel jsem učinit nová opatření kvůli návštěvníkům. Lidé byli totiž zvědaví a chtěli se na něj podívat, protože nikdy nic takového neviděli. Hebba to však rozčilovalo a řval na ně.

Každý večer mu Elvie přinášela teplé jídlo, přikryté v kotlíku.

Náhle zestárla, vlasy jí ještě víc zešedly a znovu nosila ty staré červené šaty s odřenými flitry na sukni. Opět pracovala, protože šetřila peníze na obhájce, a když myslela, že jich má dost, vypravila se za Rudým Ferebeem, což byl jediný advokát, kterého jsme měli. V podstatě měl obchod, ale kromě toho taky dělal advokáta. Rudy jí řekl, že žádné peníze nechce a že udělá, co je v jeho silách. Mnoho toho však udělat nemůže, jen to, že vyjádří své mínění. Řekl jí, že to je jasný případ, o němž není pochyb. Pověděl jí taky, že Hebb může mluvit o štěstí, vyvázne-li jen s desíti lety, pokud ovšem prozradí, kam tu schránku ukryl. Elvie advokátům příliš nevěřila, proto se zeptala mne, co si o tom myslím. Co jsem ale mohl udělat jiného, než že jsem jí řekl totéž.

„Deset let?“ nechápala. „Zavřít Hebba kvůli tomuhle na deset let?“ Stále jaksi nedokázala pochopit, že se Hebb něčeho dopustil. „Kdepak,“ pokračovala, „tohle Hebbovi nikdo neudělá.“ Nechápala

prostě, že to je ničema. A já bych nikdy nebyl nevěřil, čeho je schopna.

Myslím, že přišla s tím svým kotlíkem pozdě večer. Nikdy nepřicházela, dokud šerif Godbee neodešel na večeři. Byl jsem ve své kanceláři vpředu sám a v jeho místnosti bylo prázdné. Nijak jsem ji nesledoval. Právě když jsem odmykal vnitřní dveře, postavila kotlík na okamžik na zem. Pak jsem s ní vešel dovnitř, abych odemkl zamřížované dveře do Hebbovy cely. Ten, kdo se stará o vězení, si musí všimnout každé drobné odchylky od normálního řádu. Ale znáte to. Člověk si zvykl, že ženská nosí jídlo chlapíkovi, který ještě není odsouzen, takže dosud požívá jistých privilegií. Člověku bylo té ženské líto, každý by se nad ní ustrnul a snažil by se trochu jí to usnadnit. Ale protože to byla právě Elvie, kterou jsem znal nějaký pátek, a kromě toho jsem tuhle věc dělal často, ani jsem moc nedával pozor na to, co dělá. Přesně tak to ten den bylo. Když jsem odmykal zamřížované dveře, stál jsem zády k ní. Slyšel jsem, že cosi zarachotilo, otočil jsem se a viděl jsem, že z kotlíku vytáhla pistoli a zvedla ji do výše. Pokusil jsem se zbraň rukou odrazit, ale vzápětí jsem dostal ránu do hlavy, všechno se se mnou zatočilo a zatmělo se mi před očima.

Když jsem přišel zase k sobě, seděl jsem opřen o zeď v prostřední místnosti, kde byla cela pro obžalované čekající na soud, a měl jsem společnost. Vedle mne seděl šerif Godbee, celý rozrušený, vedle něho pak zástupce sdružení a vypadal ještě rozrušeněji. Neměli se k vstávání, a já jsem vzápětí pochopil proč. U protější stěny vedle dveří totiž stála Elvie s pistolí v ruce. Vypadala omládlá, hlavu vztyčenou, oči jí plály, a vypadalo to, že je připravena střílet. Rozhlédl jsem se po celé místnosti. Hebb byl pryč a má pistole zřejmě taky. Nic jiného nebylo vidět. Šerif Godbee a zástupce sdružení seděli na zemi u lemu Elviiny ílitrované sukně.

Elvie měla všechno promyšlené. Posadila mě na druhou stranu ke stěně, kde mě nikdo nemohl zahlédnout dveřmi z přední místnosti. Předtím čekala uvnitř u dveří, a jakmile se šerif Godbee přišel podívat, kde jsem, přiložila mu hlaveň k žebrům a přinutila ho, aby si sedl. Totéž provedla se zástupcem sdružení. Šlo jí o to, aby nikdo

nezjistil, že Hebb utekl, protože jinak by se to rozneslo a pustili by se za ním. Myslím, že měla v úmyslu držet nás tam celou noc.

Museli jsme vypadat pěkně pitomě, když jsme tam tak seděli. Mně samotnému bylo kromě toho všelijak, protože jsem si uvědomoval, že na tom mám svůj podíl. Dosud se mi nestalo, že by někdo odešel z vězení, aniž bych ho sám pustil.

Zástupce sdružení praštil pěstí do podlahy. „Náš prach je v háji, a ten chlap taky,“ postěžoval si. Otočil se ke mně. „To je tedy dobré,“ řekl. „Úžasná práce. Nechat ji, aby tohle udělala.“

„Mlčte,“ zarazil ho šerif Godbee. „Dostala i mne, ne? A vás taky.“

A Elvie tam stála a sledovala nás planoucíma očima se zbraní v ruce.

„Řekněte,“ ozval se opět zástupce sdružení, „opravdu si myslíte, že by střílela?“

„Jo,“ odpověděl šerif Godbee.

Chlapík se tedy ohlédl na mne.

„Na to vemte jed,“ potvrdil jsem.

„Já bych neřekl,“ polemizoval dál. „Vždyť je to jen ženská.“

„To tedy ne,“ ozval se šerif Godbee. „To není jen ženská. To je Elvie.“

Zástupce se zavrtěl a chtěl vstát. Elvie však vystrčila bradu a namířila na něj. „Sed'te, pane.“

„Heleďte, vážená,“ nedal se chlapík. „To si člověk nemůže ani protáhnout nohy? Vždyť už mě popadla křeč.“

Postavil se u stěny, protáhl si každou nohu zvlášť a snažil se nebrat ji na vědomí. Ona ho však nespouštěla z očí. Rukou se opřel o zeď, jako by se chtěl podepřít, a najednou po ní skočil. Zaječela, zbraň jí třeskla v ruce, a chlapík se skácel tváří na zem.

Nemohl jsem dovolit, aby se v mém vězení děly takovéhle věci. Věděl jsem, že nemůžu vstát hned po tom chlapíkovi, byl jsem však připraven, vzepřel jsem se na rukou na kolena, špičky pod sebou, a pak jsem se na Elvie vrhl. Hlavou jsem jí vrazil do břicha, až se zapotácela, padla na stěnu za sebou, přičemž jí zbraň vypadla na zem. Sama se skácela na mne.

Také šerif Godbee se plížil po zemi. Sebral její pistoli, svou i toho chlapíka od sdružení. Postavil se a sledoval, jak se hrabu zpod Elvie.

„Pomoz jí,“ řekl. Když jsem ji zdvihl a přidržel ji za ruce, přistoupil ke mně. Jednu zbraň zasunul do pouzdra mně, druhou sobě a třetí si zastrčil za pás. „Posaď ji za mříže,“ řekl. „A dej to tady po nich do pořádku. Já musím jít chytit toho pitomce Hebba.“

Ted' byla tedy Elvie v mém vězení, a mně vůbec nebylo trapné, že ji zavírám, protože mě ještě bolela hlava a taky jsem tady měl toho mrtvého chlapíka. Když lidé zaslechli výstřel, začali se sbíhat, a proto jsem jim musel povědět, co se stalo. Někoho jsem poslal pro Rudyho Ferebeeho, který měl taky pohřební ústav. Odvezl si mrtvého zástupce a slíbil, že pošle do tábora zlatokopů zprávu, a pokud budou mít zájem, že ho tam nechá dopravit. Pak jsem všechny odehnal, ještě jednou jsem zkontroloval, že je Elvie za mřížemi bezpečně zamčená, dal jsem si na hlavu studený obklad a pokusil se usnout na pohovce ve své kanceláři.

Moc jsem toho nenaspal, a sotva se rozednilo, šel jsem se znovu podívat na Elvie. Byla na svém místě. Ani se nenatáhla na kavalec, třebaže tam byly dva. Seděla na židli, hrdá a tvářící se pohrdavě. Vypadala v těch červených šatech téměř mladě a dívala se na mě tak, že jsem se sotva odvážil na ni promluvit. „Hned udělám něco k snídani,“ řekl jsem, vyšel ven, posadil se na schody a sledoval východ slunce. Za chvíli jsem viděl, jak se po silnici vracejí do města koně.

Na prvním byl šerif Godbee. Jezdec za ním vedl ještě jednoho koně. A další měl přes sedlo přehozeno cosi jako pytel obilí, jen od toho na jedné straně visely ruce a na druhé nohy. Zastavili se u mne, a šerif Godbee seskočil. Byl k smrti unavený.

„Jo,“ řekl, „je to Hebb. Nestál za nic ani jako bandita. Dokázal jediné utíkat. Nechával za sebou stopu, že by ho našel každý kluk. Vzal jsem pod přísahu pár pomocníků a zahnali jsme ho zase do kopců. Zalezl do skal, kde jsme ho obklíčili. Dali jsme mu najevo, že jsme tam, a vyzvali ho, aby se vzdal. Jenže on neuměl nic jiného, než se dát do běhu. Vyběhl a začal střílet. Jeden z nás ho dostal, ani nevím kdo, protože se střílelo dost. Ale na tom nezáleží. Všichni byli

pod přísahou, takže je všechno v pořádku.“ Šerif Godbee si povzdechl. „Dva nebožtíci za noc jsou na můj vkus trochu moc. Jsem utahanej jako pes. Vezmi to tu za mě, jdu si trochu dáchnout.“

Musel jsem tedy hrábnout do zásuvky a zaplatit mužům po deseti centech za hodinu, což jsme v takových případech dělali jako výraz oficiálního uznání, že pomohli, když bylo třeba. Pak jsem musel znovu zavolat Rudyho Ferebeeho, aby se postaral o Hebbovo tělo. A taky jsem to musel oznámit Elvie.

Když jsem jí to sdělil, neřekla ani slovo. Seděla na židli s hlavou vzpřímenou a čišela z ní hrdost. Náhle mi však v těch opraných červených šatech stárla před očima. Připravil jsem snídani, něco z toho snědla, ale určitě nevěděla, co jí ani že vůbec jí. Byla stejná po celé odpoledne i při obědě. Když jsem se odpoledne vrátil, protože jsem pomáhal pohřbít Hebba, poprvé promluvila.

„Kam jste ho dali?“ zeptala se.

„Udělali jsme mu pěkný hrob,“ odpověděl jsem jí. „Na svahu u řeky, nedaleko vašeho bývalého pozemku.“

„Tam?“ udivila se. „To není pro Hebba důstojné místo. Proč jste ho nepohřbili na hřbitově u kostela?“

„Přece víš, Elvie, že tam pohřbívají jen řádné členy církve.“ Nemohl jsem jí říct, že lidé prostě odmítli mít Hebba na svém hřbitově. Nemohl jsem jí taky říct, co se povídá. Že se má na svahu u řeky zakládat nový hřbitov. „To je pěkné místo, Elvie,“ řekl jsem jen. „Opravdu pěkné. Možná bych mohl vyžádat povolení od soudce a vzít tě tam, aby ses podívala.“

Neposlouchala mě, dala se do pláče. Nijak nenaříkala ani nevzlykala, plakala tiše a vytrvale, jako by ji nikdo neviděl a neslyšel. To mě převezla podruhé. Přesněji, mohla mě převézt, ale ve skutečnosti se to nestalo.

Ten její pláč mě zase trochu dojal. Podíval jsem se na ni zamřížovanými dveřmi a měl jsem dojem, že se to nehodí, držet za mřížemi ženskou. Ženskou by člověk měl uhlídat i bez mříží. Člověk by neměl zavírat ženskou za mříže do cely, která je připravena pro chlapy, protože nikdy nikoho nenapadlo, že by tu mohla být zavřena žena, kde na ni může kdykoli a kdokoli čumět, přinejmenším ten,

kdo vězení hlídá. Tohle všechno mi šlo hlavou, a při pomyslení, že tam pláče, mi bylo ještě hůř.

Šerif Godbee už byl zpátky ve své kanceláři a psal hlášení o Elvie a o Hebbovi, a tak jsem k němu zašel a řekl mu, co mám v úmyslu. „Je to tvoje vězení,“ řekl mi na to. „Já toho mám dost, s čím si musím lámat hlavu. Dělej, jak myslíš.“

Šel jsem se tedy podívat na sklad, kam jsme chtěli ukládat spisy a zprávy, až jich bude hodně. Byl to slušný prostor, měl bytelné dveře a jen jedno okno na větrání, malé a tak vysoko, že na ně člověk nedosáhl, ani když se postavil na židli. Vyklidil jsem odtamtud stará sedla a postroje, které jsme tam naházeli, nastěhoval jsem tam skládací lůžko, židli a bednu místo stolku, a taky umyvadlo a pár dalších věcí. Našel jsem visací zámek na dveře. Vrátil jsem se, odemkl mřížové dveře cely pro obžalované, čekající na soud, a odvedl jsem Elvie do skladu. Šla bez zbytečných řečí. Nechal jsem ji tedy tam, zaklapl za ní zámek a ještě jsem se několikrát ujistil, že je jaksepatří zamčená. Pak jsem šel do své kanceláře, natáhl jsem se na pohovku a usnul ještě dřív, než mě napadlo rozepnout si koženou vestu. Ten spánek jsem potřeboval. Tím spíš, že mě příští ráno čekal šok.

Probudil jsem se časně, jak jsem byl navyklý. Protáhl jsem se, umyl se a vydal se na obchůzku. Odemkl jsem zámek a zaklepal jsem na dveře. Uvnitř se nikdo neozval. Pootevřel jsem tedy dveře, nahlédl tam, ale Elvie byla pryč. Místnost byla tichá a prázdná, Elvie tam nebyla.

Nevím, jak to dokázala. Přistavila si pod okno postel, na ni dala bednu, na bednu postavila židli a okno něčím vypáčila z rámu. Musela pracovat na velmi vratkém podstavci, okno určitě praštělo a ven se nemohla dostat jinak než po hlavě, přičemž venku musela skočit z výšky desíti stop. Ale dokázala to. Utekla.

Šel jsem do šerifovy kanceláře, otevřel jsem boční okno a zacinkal kravským zvoncem, který visel na zdi zvenčí. Šerif bydlel ve vedlejší domě a já jsem ho tímhle zvoncem přivolával, kdykoli bylo něco důležitého, co vyžadovalo jeho přítomnost. Přiběhl za pár minut, něco si pro sebe bručel a cestou si oblékal kabát. Když jsem ho oslovil, zmlkl.

„Šerife,“ řekl jsem. „Myslím, že bych měl složit funkci. Elvie je pryč.“

Příkře se na mě podíval. „Tys ji pustil?“

„Ne, protáhla se tím okýnkem,“ vysvětlil jsem.

Posadil se na svou otáčecí židli a zíral na mě. „Ta ženská nade mnou vždycky vyhraje,“ řekl.

„Tak dobře,“ řekl jsem. „Chceš, abych to složil?“

„Nebud’ blázen, Elvie zvítězí nad každým.“ Ještě chvíli se na mě díval. „A byl bych šílenec, kdybych se za ní honil,“ prohlásil. „Ženskou nikdy nedohoníš. Rozhodně ne tuhle.“

Seděl a zíral na mě, jak tam tak stojím. Ani nevím, co bychom si byli počali, kdyby se neotevřely dveře a nevešli dva lidé. První byl Clem Rickey a za ním kráčela Elvie.

Byli unavení a špinaví. Elvie byla rozcuchaná, staré šaty měla potrhané od toho, jak prolézala oknem, a na lemu sukně už měla jen pár blýskavých flitrů. Tvářila se vzpurně a neřekla ani slovo. Zato Clem Rickey se rozkročil a spustil.

„Godbee,“ začal, „chci, aby bylo jasno. Já jsem ji sem nepřivedl. Ona sama se chtěla vrátit. Zburcovala mě vprostřed noci a řekla mi, co chce udělat. Pomohl jsem jí a udělal bych to znovu. Byl bych jí sehnal koně a peníze a dostal bych ji odsud, ale ona pryč nechtěla. Udělala, co chtěla, a naléhala, že musí zpátky.“

Ted’ snad chápete, co jsem měl na mysli, když jsem říkal, že mě mohla podvést, ale nepodvedla. Mohla utéct a prohnat nás, kdybychom na to měli žaludek a pronásledovali ji. Ale neudělala to. Jen si na chvíli odskočila a zase se vrátila.

„A co jste ksakru vy dva měli na práci?“ vyjel šerif Godbee.

„Inu, vykopali jsme Hebba a pohřbili jsme ho na hřbitově u kostela,“ vysvětlil Clem Rickey.

To jsem vám tedy chtěl vyprávět o jediné ženě, kterou jsem kdy měl ve vězení a která organizovala dva útoky. Ale myslím, že bych měl ještě povědět o soudním procesu.

Soudce Cutler se vrátil do Crossingu odpoledne téhož dne. Byl to obtulostlý dobrosrdečný muž, který znal důkladně právo a měl dost respektu – dost, nikoli příliš mnoho – aby dělal soudce, jaký nám vyhovoval. Už cestou zaslechl, co se tady přihodilo, a tak

zamířil rovnou do šerifovy kanceláře. Když vyslechl, co se minulého dne stalo, tiše seděl a praskal kotníky.

„Godbee,“ řekl po chvíli, „s Elvie se nemůžeme nijak mazlit. Zabíla chlapa, na to je šibenice. Oddělala ho, aby napomohla útěku z vězení. Ale jednu věc můžeme udělat. Zavolej si radní, všechny tři. Řekni jim, že by měli schválit nový zákon, který já hned teď sepíšu. Řekni jim, že ho buď schválí, nebo praštím se soudcováním. Pak budou marně běhat široko daleko a shánět nového soudce. To by jim dalo pěkně zabrat. Od tohoto okamžiku bude zločinem vykopat mrtvé tělo, které bylo pohřbeno a na něm navršena hlína. Tak zůstane Hebb tam, kde ho chce mít.“

Znovu zapraskal kotníky. Poslal mě, abych přivedl Rudyho Ferebeeho k němu do kanceláře.

„Ferebee,“ řekl, „jestli se Elvie přizná, že je vinná, budu nad ní muset vynést rozsudek. Takovou odpovědnost já odmítám. Pak s ní budeme muset udělat proces před porotou. Můžeš mi zaručit, že se nepřizná?“

Ferebee se podrbal na bradě a podíval se na mě. Podal jsem mu klíče, on zašel dozadu do vězení a za chvíli se vrátil.

„Soudce,“ oslovil Cutlera. „Elvie ti děkuje za ten nový zákon. Hebb jí prý řekl, že ta schránka s prachem je v komíně na salaši, kde se schoval. Říkala, že jí jedno, co s ní teď uděláme.“

„Dobře,“ řekl soudce Cutler. „To mi stačí. Postarej se, aby se nepřiznala, a budeme to mít z krku. Můj soud zasedá zítra v deset hodin dopoledne.“

V naší malé soudní síni se sešlo tolik lidí, že jsem to dosud nezažil. Zájemci přicházeli už v devět hodin, aby dostali místo. Jediným problémem bylo jmenování poroty. Ženám účast v porotě samozřejmě nebyla dovolena. A muži o to nestáli. Vymýšleli si ty nejnemožnější výmluvy, a tak to soudce Cutler musel vzít bez pardonu a většinu z nich přinutit. Nejspíš jim to bylo nepříjemné, ale bavili se, když některé přítomné ženy zdvihaly obočí nad tím, že předsedou poroty byl zvolen Clem Rickey. Proces začal, Elvie seděla na židli, kam jsem ji dovedl, a hleděla do země. Měla na sobě své staré šaty, ale byla učešaná a vůbec se upravila, jak mohla, což bylo jediným důkazem toho, že si uvědomovala, že se děje cosi

neobvyklého. Vypadala však, že ji ani v nejmenším nezajímá, co se to děje. Jen seděla a dívala se do země. Byl to nudný proces. Ostatně jako většina. Každý znal Elvie i Hebbu a také zhruba všechno, co se stalo. Šlo jen o to, aby to dostalo oficiální formu a aby se to zaznamenalo. Šerif Godbee tu měl zvláštní postavení. Měl tu vystupovat jako žalobce a současně jako korunní svědek. Vstal tedy a řekl, co se stalo, stručně a jednoduše. Pak zavolal mne, abych vypovídal já. Ferebee pak provedl křížový výslech nás obou, ale nemohl udělat nic víc, než zdůraznit, že zástupce sdružení po Elvie skočil, když na něj střelila. Pak zavolal k výslechu Elvie, musel jsem ji vzít za loket a dovést ji tam. Ferebee s ní však nic nesvedl. Nebyla ochotná spolupracovat, dokonce mu ani neodpovídala na otázky, jimiž chtěl pro ni u poroty vyvolat sympatie. Byl tedy připraven to skoncovat, když vstal Clem Rickey.

„Soudce,“ promluvil, „může klást otázky taky porota?“

„Samozřejmě,“ odpověděl soudce Cutler.

Rickey se poněkud předklonil a upřeně se zahleděl na obžalovanou. „Elvie,“ oslovil ji, „rádi bychom něco věděli. Jak to, žes nepochopila, co je Hebb za prevíta, když ukradl dostavník, chtěl zdrhnout a tebe tady chtěl nechat?“

Elvie na svědecké židli nadskočila. „To je lež!“ vykřikla. „Kdyby se mu podařilo uprchnout, poslal by pro mě. Víím, že by to udělal.“

Několik porotců zatahalo Rickeyho za kabát. Otočil se, chvíli si šuškali, a on se pak opět obrátil k Elvie.

„Tak dobře,“ řekl. „Možná jsem se špatně zeptal. Chceme vědět, proč jsi... proč jsi celá ta léta s Hebbem žila?“

Elvie se na Rickeyho podívala. V očích jí zablesklo. „Tak já vám povím proč, pánové,“ řekla. „Všem, jak jste tady. Vy myslíte, že já nevím, co jste zač? Vy myslíte, že nevím, do jakých domů tajně chodíte? Myslíte, že nevím, co se děje nahoře ve vašich hospodách? Vy všichni jste samá špína. Ale on nebyl. On byl jiný.“ Stála vzpřímená ve svých starých červených šatech se zbytky flitrů na sukni. „On se nikdy na žádnou jinou ženskou nepodíval. On byl můj.“

Osvobodili ji. Vynesli osvobozující rozsudek, který soudce Cutler musel sesumírovat pro oficiální záznam v tom smyslu, že mrtvý byl zabit v sebeobraně. Prý měl mít tolik rozumu a nevrhat se na ženskou se zbraní, neboť přišel o život v důsledku náhodného výstřelu. Porota byla přesvědčena, že se k ní zachovala laskavě, a možná že ano. Já jsem si tím však nikdy nebyl jistý. Viděl jsem ji totiž, když téhož dne odpoledne odjížděla dostavníkem z města. Kdosi mi říkal, že měla příbuzné na Východě. Měla na sobě staré červené šaty a nesla raneček, musela v něm mít ty druhé šaty, které jí Hebb koupil, aby v nich chodila do kostela. Připadala mi jako člověk, jemuž dovolili žít, ale který už má život za sebou.

Cooter James

COOTER JAMES PŘIJEL NA KONI ze salaše v bídné náladě, sfoukl si vločky prvního sněhu z kníru a neměl nejmenší chuť do hovoru. Když totiž zarazil u verandy domu, zjistil, že tam stojí Jess Winslowová a sleduje ho, jak se blíží.

„Jess,“ řekl, „stádo je v pořádku a salaš je zajištěna. Ale ještě bys tam raději měla někoho poslat. Já už tam nemůžu přezimovat.“

„Tak tedy potíže,“ odpověděla Jess Winslowová. „Měla jsem vědět, že přinášíš potíže, když máš tak zplihlý knír. Co je to s tebou? Zchoulostivěl jsi, jak stárneš?“

Cooter James byl příliš unavený, než aby ho to dopálilo. „Loni mi bylo teprve čtyřicet,“ poznamenal. „Když přijdou léta, uvažuje člověk jinak. Staral jsem se tam o to tři roky, ale už to dělat nebudu.“

„Jde ti o peníze,“ řekla Jess. „To bude ono. Chceš ze mě vyrazit víc peněz.“

Cooter James si povzdechl. „O peníze nejde. Jde o princip. Když se tam vrátím, budu zase sám. Něco mě vyděsilo a já jsem si řekl, že to varování vezmu vážně. Včera v noci mě probudil sýček, dnes ráno jsem si tedy dal kafe, osedlal jsem koně a vyrazil.“

„Tý mě chceš zničit,“ řekla Jess. „A přesně to děláš. Právě když to tam potřebuju udržet, necháváš mě na holičkách.“

„Promiň, Jess,“ řekl Cooter. „Chlap, který nedokáže dodržet slovo sám sobě, je špinavá krysa.“

„Přesně tak mi teď připadáš,“ řekla Jess Winslowová. „Bojíš se sýčka a vlastního hlasu. Krysa je až moc krásné slovo.“

Cooter James si znovu povzdechl. Nebyl to žádný fešák a věděl to. Byl malý a obtloustlý, kulhal od zlomeniny při pádu z mustanga, která se nikdy pořádně nezhojila. Opálený a ošlehaný větrem, s šilhavýma modrýma očima a dlouhým nosem, přečnívajícím přes

oficírské kníry, které zakrývaly krátký horní ret. Jako pasák na ranči však vynikal a taky to věděl.

„Nezlob se, Jess,“ řekl. „Já prostě končím. Rozhodl jsem se, že zimu strávím v teple a že si trochu zalenoším ve městě. Díky za všechno.“

Cooter James zamířil do města, rozhodnutý, že skoncuje s kníry. „Potřebuju změnu,“ říkal si. „Chvilíčku si dáchnout.“ Měl našetřeno, a tak si doprával. Zašel k holiči, oblékl se a elegantně se ubytoval, najal si pokoj v penzionu paní Pearsonové. Ale vydržel to čtyři dny a měl toho po krk. Jídlo bylo chutné a vydatné, ale on měl nepříjemný pocit, že se paní Pearsonové nelíbí, jak se chová. Postel byla příliš pružná a podlaha příliš hladká, a taky mu činilo potíže vyznat se v různých těch přikrývkách a prostěradlech. Necítil se dobře v městském obleku a připadal si menší, protože městské boty neměly vysoké podpatky jako jeho staré holínky. A taky pokaždé zapomněl, aby si před hlavními dveřmi na rohožce očistil boty.

Večer čtvrtého dne se byl Cooter podívat na paní Pearsonovou, která deset hodin denně úřadovala v dopravní kanceláři na železnici, a pak zamířil domů, kde si důkladně očistil boty o rohožku. Podíval se na to, co zbylo z jeho knírů, a šel si nahoru lehnout. Byl velice zamyšlený. Ráno sbalil městský oblek do úhledného balíčku. Natáhl si staré modré džíny, flanelovou košili a pracovní halenu. Opět si obul staré holínky a na hlavu si nasadil ohmataný kovbojský klobouk. Na posteli nechal pětidolarovku a vyšel ven.

Po dvou hodinách chůze našel, co chtěl: polozbořenou chatrč na okraji města, kterou opustili, když místní úsek železnice pokračoval dál. Po třech dnech byl zabydlen a usazen. Chatrč vyspravil a zpevnil, udělal si palandu, přinesl stará kamna z kovárně a na policích u zdi měl jídlo. Mohl dlouho spát, pak si něco pomalu dělat, a nic ho nehonilo. Mohl se toulat po městě, klábosit se spoustou lidí nebo se zastavit v nájemné stáji a podívat se na svého koně. Mohl trávit spoustu času podle libosti, vysedávat u kamen a číst staré noviny, které našel v koutě. Jednou v noci pak zavržalo nějaké prkno, on se celý vyděšený probudil, vstal, uvařil si hrnek kávy a začal to probírat.

„Co to se mnou je?“ říkal si. „To varování jsem vzal vážně. Šel jsem lenořit do tepla do města. Jenže pořád je ve mně nějaký neklid. Nejspíš potřebuju dělat něco nového.“

Proto taky šel Cooter James pracovat do obchodu se smíšeným zbožím, který vlastnil Silas John Unger, a zapletl se kvůli soudku mouky.

Silas John Unger znal Cootera z doby, kdy spolu pracovali v jednom baru. Byl hubený, s výraznou dolní čelistí, a měl prošedivělé vlasy. Byl asi tak o deset let starší a ke Cooteru Jamesovi měl spíš otcovský vztah. „Cootere, chlapče,“ vítal ho, „jsem rád, že si s tebou můžu konečně trochu poklábosit. Mně se daří dobře a ukládám do banky. Mohl bys dělat totéž. Připravovat se na deštivé dny, když svítí slunce.“

„Mně déšť nevadí,“ odvětil Cooter. „A hokynařina není nic pro mě. Chci jen přečkat zimu, jestli je tu dost práce.“

„Tady je práce, aspoň když se prodává,“ řekl Silas John. „A když bude provoz slabší, můžeme si zahrát dámu jako za starých časů.“

Uplynulo několik týdnů, a Cooter vedl v dámě o devětadvacet partií, když Silas John dostal jednou ráno dopis. Přečetl si ho, začal kousat tužku, na kus papíru cosi načrtl a pak vyšel ze svého kamrlíku, který nazýval kanceláří.

„Cootře, chlapče,“ začal, „země je tu už plná usedlíků, a tak uvažuji, že bych si přibral zemědělské stroje. Budu muset zajet na východ do Chicaga, abych to tam zařídil. Myslíš, že bys dokázal zatím tady za mě zaskočit, než se vrátím?“

„Řekl bych, že jo,“ odpověděl Cooter.

Silas John si zaklepal tužkou na nos. „Jedna věc mi dělá starost. Tys nikdy neměl hlavu na čísla. A já mám rád lejstra v pořádku.“

Cooter si foukl do knírů, které už mu zase narostly, jak to měl rád. „Pust’ mě k tomu,“ řekl. „Řekl bych, že v tomhle kšeftu čísla zvládnou.“

„Ale se zbožím to není jako s bulíky,“ podotkl Silas John.

„Klidně odjed’ a nedělej si starosti,“ řekl Cooter. „A nebudou-li čísla v pořádku, jak mají být, naučím tě, jak nade mnou vyhrávat.“

Cooter James všechno přesně vedl ve dvou sešitech, v jednom tržbu v hotovosti, ve druhém prodej na úvěr, a stránky nalinkoval pečlivěji, než to kdy udělal Silas John. Jednoho dne mu přebývalo na účtu v hotovosti patnáct centů. To mu vadilo, a proto započítal za zimní šaty pro ženu jednoho usedlíka o patnáct centů méně, a tím se mu účet vyrovnal. Pak se rozneslo, že je v horách blizzard, a lidé s vozy se začali hrnout do města, aby se pořádně zásobili pro zimní měsíce. Byl neustále v jednom kole, objednával zboží, balil a nakládal je do vozů a večer se staral o účetnictví. Byl unavený, ale když se Silas John po návratu posadil na soudek hřebíků, odložil brašnu na zem a rozhlédl se kolem, dostalo se Cooterovi zadostiučinění.

„Udělal jsi pěkný kšeft,“ řekl Silas John uznale. „Podle regálů to vypadá, že lidé nakupují.“

„Uložil jsem ti peníze do banky,“ řekl Cooter. „A ještě jsem si stačil zahrát dámu.“

Silas John šel do svého kamrlíku a sklonil se nad účty. Po chvíli vyšel ven, podíval se na Cootera, zavrtěl hlavou, kousaje tužku, a pak se zase vrátil. Pak opět vyšel, počítal zboží a kontroloval záznamy. Tak chodil sem a tam, až Cooter foukl do kníru a uchechtl se.

„Máš radost, co?“ zeptal se. „Připadáš mi jako veverka, která se vyvaluje mezi oříšky.“ Pak šel obsloužit zákazníka, ale když se vrátil, našel Silase rozčileného.

„Cootře, chlapče, ztratil se ti soudek mouky.“

„To je holý nesmysl,“ odpověděl Cooter. „Tak velká věc se nemůže ztratit.“

„Tobě jo,“ namítl Silas John. „Když jsem odjížděl, bylo ve skladu devatenáct soudků, teď jsou tam čtyři. To znamená, že se jich patnáct prodalo. Jenže v záznamech jich je jen čtrnáct, tři za hotové, jedenáct na úvěr.“

Cooterovi zplihl knír a brada mu ztuhla. „Jseš si jistý?“ řekl. Silas John se vzpřimil. „To tedy jsem,“ potvrdil.

„Tak dobře,“ řekl Cooter. Brada mu ztuhla ještě víc a modré oči mu strnuly. „Tak mi to strhni z platu.“

„To neudělám,“ odmítl Silas John. „Soudek mouky mezi námi dvěma je maličkost.“

„To není maličkost,“ nesouhlasil Cooter, „to je věc zásady.“

„Tak ten soudek zaplat,“ připustil Silas John. „Však já vím, jak na tebe. Dám ti prémii, že ses mi staral o obchod, když jsem tu nebyl. Je to cena toho soudku mouky. Však ty víš, jak na mě.“

Cooter si povzdechl a lehce se usmál. „To mi připomíná staré časy,“ řekl. Sáhl za pult a vytáhl rozbitou šachovnici. „Zbývá zaplatit ještě jeden dluh.“ A začal stavět figurky.

Uplynuly dva týdny, Cooter James už vedl jen o sedm partií a snažil se udržet si vedení. Dny tak ubíhaly v lehkém vzrušení. Bylo příjemné utrácet čas ve společnosti Silase Johna. Cítil se příjemně i ve své boudě, kde mohl být vlastním pánem a měl nedaleko milé sousedy. Jednou časně ráno ho probudilo houkání vlaku. Vylezl z postele v nátláku, uvařil si hrnek kávy a začal rozumovat.

„Nějak se mi nedaří dělat něco nového, aby mě to bavilo,“ říkal si. „Pořád mi něco nedá pokoj. Možná bych si měl něčím zaměstnat hlavu.“

A právě proto se uprostřed partie o polední přestávce opřel a podíval se na Silase Johna.

„Soudek mouky,“ pravil.

„To už je pryč, na to zapomeň,“ řekl Silas John. „A hraj.“

„To není pryč,“ protestoval Cooter. „Musím přijít na to, co se s ním stalo.“

Teď se zase opřel Silas John a se zájmem se na něj podíval. „Cootře, chlapče, jak bys to chtěl udělat?“

„Jednoduše,“ řekl Cooter. „Připočítat soudek mouky ke každému účtu. A ten, kdo ho dostal, bez řeči zaplatí. A ostatní buď ten soudek škrtnou, nebo si budou stěžovat, až sem přijdou.“

„Vypadá to jednoduše,“ přiznal Silas John. „Jenže jednoduše vypadající věc většinou jednoduchá nebývá.“

„Tohle jednoduché je,“ tvrdil Cooter. „Teď mě jen nech ty účty napsat.“

Cooter James si zapálil petrolejku, dlouho do noci seděl nad účty a ráno je donesl na poštu. „Teď je to už jen otázkou času,“ prohlásil a šel do obchodu, kde čekala spousta práce. Příští tři dny, kdy Silas John obsluhoval v krámě, Cooter stavěl přístřešek pro zemědělské stroje, které měly přijít. Den poté skutečně došly, a tak je

vybaloval z beden. Měl tolik práce, že na soudek mouky dočista zapomněl. Silas John se o tom nikdy slovem nezmínil. Odpoledne druhého dne Silas vyšel ven, zahleděl se na Cootera, zápasícího s bednami, zasmušile zakroutil hlavou a opět zmizel uvnitř. Třetího dne udělal totéž dvakrát. Odpoledne třetího dne se objevil ve dveřích a zavolal na Cootera. Když se pak usadili vzadu, zaklepal si na nos tužkou.

„Cootře, chlapče,“ spustil, „radši jsem mlčel, abych tě nerušil, když jsi měl tolik práce ve skladu. S tím tvým chybějícím soudkem jsem ti dal volnou ruku, ale teď už to přesáhlo všechny meze.“

„Jak to?“ divil se Cooter. „Nefunguje to?“

„Funguje,“ odpověděl Silas John. „Právě že to funguje až moc. Ty účty zaplatilo sedmatřicet lidí, ale jen dvacet si jich kvůli tomu soudku stěžovalo.“

„Taky jsem čekal, že to takhle dopadne.“

„Cootře, chlapče,“ usmál se Silas John, „tobě počítání vždycky dělalo potíže. Sedmatřicet bez dvaceti je sedmnáct. To znamená, že za ten soudek mouky zaplatilo sedmnáct lidí.“

Cooterovi zplihly kníry, jejichž konečky začal žvýkat. Zatvářil se velice vážně.

„Potřebuju jména a peníze,“ řekl. „Myslím, že to po večerech objedu a peníze lidem vrátím.“

Uplynuly tři týdny a Cooter James už prohrával o devět partií. Skóre soudku mouky činilo sedmdesát při dvaadvaceti reklamacích a osmadvaceti zaplacených účtech. Všechny přeplatky musel vracet, a tak večer co večer jezdil po okolí a byl utahaný jako pes. Ale časem to přece jen zvládl. Odeslal nové účty a všechno bylo v pořádku. Dokonce mu ani nevadilo, že celé večery kvůli tomu ztracenému soudku mouky jezdil po městě a po okolí a že si z něho začali utahovat. Když večer obchod zavřeli, potuloval se po ulicích, šprýmoval s lidmi a měl pocit, že mezi ně patří. Pak si zatopil v kamnech, udělal si něco k jídlu, seděl v teple, spokojeně si četl své staré noviny a čekal, až kolem projede noční vlak a poví mu, že má jít spát. Jednou ráno za rozbřesku lezla po střeše kočka. Probudil se celý vyděšený, posadil se na kavalci, podíval se na kávovou konvici a začal rozumovat.

„To už přestává všechno,“ uvažoval. „Ani vlastně nevím, co mě tak štve. Možná potřebuju vyřešit záležitost s tím soudkem a pak se uklidním.“

Přišel do obchodu časně, popadl plechovku s barvou a štětec, a našel si spodek z kartonu. Spotřeboval dva kusy kartonu. Oba připevnil na vnitřní stranu vstupních dveří do obchodu.

Asi tak první týden v prosinci byl někomu dodán soudek mouky, ale ta dodávka nebyla zaznamenána v účetní evidenci S.J. Ungera. Osoba nebo osoby, které by o uvedeném soudku podaly informaci, obdrží odměnu pět dolarů (\$5) a mou nehynoucí vděčnost

C. James

Cooter James musel strpět bezpočet posměšků od Silase Johna a od lidí, kteří přicházeli do obchodu, ale to ho jen povzbuzovalo. O soudku se však nic nedozvěděl. Cooterovi to nešlo z hlavy, myslel na to, kudy chodil. Jednou takhle odpoledne, když už slunce začínalo hrát, protože se schylovalo k jaru, přišel do krámu vychrtlý zrzavý chlapec pro kus látky na záplaty, zastavil se u vývěsky a zíral na ni.

Cooter k němu přišel. „Líbí se ti to, synku?“ oslovil ho.

„My jsme v zimě dostali soudek mouky,“ řekl chlapec.

„Ty o tom soudku něco víš?“ zpozorněl Cooter.

Chlapec se však vyplašil a zamířil ke dveřím.

„Myslím, že vím, ale neřeknu vám to.“

„Tak se uklidni,“ domlouval mu Cooter. „Já to vašim nepovím.“

„Trhni si nohou,“ vyjel chlapec a vyběhl ze dveří.

Asi tak po hodině se chlapec vrátil, doprovázen dívenkou, která mu sahala do pasu a měla stejné zrzavé vlasy, spletené do copánků. Vlekli ženu v opraných pruhovaných šatech a v pánském kabátě. Byla tlustá, v kabátě naditá a měla bohaté zrzavé vlasy, sepnuté na temeni kostěnou jehlicí. Otočila se ve dveřích, přečetla si ceduli a pak zamířila k Silasu Johnovi.

„Pane Ungere,“ oslovila ho, ovládajíc se, „co tohle na dveřích vlastně znamená?“

„Dobré odpoledne, paní Moserová,“ pozdravil ji Silas John. „S jakýmikoli dotazy, týkajícími se té podivné cedule, se laskavě obraťte zde na pana Cootera.“

Obrátila se ke Cooterovi, který z nějakého důvodu znervózněl.

„Jo, to je pan James,“ řekla. „Já si ho pamatuju. Měla jsem s ním co dělat posledně, když jsem tady byla.“ Podívala se na Cootera a tučná brada se jí roztřásla. „Tak, pane Jamesi,“ řekla, „vyjádřete se a vysvětlete mi, co tohleto znamená.“

„Jen klid,“ řekl Cooter. „O nic moc nejde. Prostě chybí soudek mouky a já se snažím zjistit, co se s ním stalo.“

„To mě tedy trochu udivuje,“ řekla. „Ten týden jsem dostala soudek mouky. Nezaplatila jsem za něj a ani jste mi ho neúčtovali. Prostě jste mi ho dal.“

Cooterovi zplihl knír a hlas mu začal selhávat. „Vážně?“ hlesl. „Přesně tak,“ dosvědčil chlapec. „Nikdy jsme se tak dobře nenajedli.“ A žena mluvila a mluvila.

„Přišla jsem k vám, abych nakoupila na zimu, a moc dobře jsem věděla, nač mám peníze. Požádala jsem o pytlík mouky, ale vy jste přinesl do vozu celý soudek. Od minulého podzimu, co můj muž zemřel, ke mně všichni byli moc hodní. Já jsem byla dobrý zákazník. Moc jsem si toho dovolit nemohla, ale co jsem vzala, to jsem taky zaplatila. Říkala jsem si tedy, že to je vaše laskavost, poděkovala jsem a vy jste řekl, že to nic, že jste to udělal rád.“

„Vážně?“ řekl znovu Cooter. „Asi to tak bude. Myslel jsem si ale...“ Odmlčel se a zamyšleně si začal žvýkat konce kníru.

„Co jste si myslel?“ zeptala se žena. „Překvapuje mě, že jste vůbec schopen myslet. Vyvolal jste ve mně pocit, že jsem dostala něco, co mi nepatří.“

„Paní Moserová, madam,“ koktal Cooter, „to je moje chyba. Samozřejmě že vám to patří. Ale měl jsem tolik práce, že jsem to popletl.“

„Ale jděte!“ nedala se žena. „V takovéhle věci se člověk jen tak nesplete. Nechte toho vytáčení a povězte mi, jak jste to vlastně myslel.“

„To vám nepovím.“

Žena pohodila hlavou, až se jí málem uvolnila vlásenka. „To není má vina, že nejsem mužský,“ řekla. „Ale vy se mnou jako s mužským jedněte. Povězte mi upřímně, jak jste to myslel.“ Cooterahle řeč zaskočila.

„Myslel jsem, že mi děkujete za to, že jsem vám zboží naložil do vozu.“ Brada se mu znovu začala chvět, hledal slova. „Jen se uklidněte, paní. Asi jsem vám to nechtěl dát. Ale teď jo. Nevěděl jsem, že vám zemřel manžel. Teď jsem tomu rád. Tomu omylu, chci říct. Kéž by byly dva. Dva soudky. Ten druhý vám hned teď dám.“ A šel dozadu do skladu.

„Pane Jamesi,“ postavila se mu do cesty. Vyčítavě se na něj dívala právě tak jako chlapec a dívka po jejím boku, a chrčila na něj slova. „Pane Jamesi, který se tolik pletete,“ řekla, „já bych si od vás nikdy nevzala ani špetku mouky, i kdybych měla i s dětmi umřít hladem. Vy jste ten poslední člověk na světě, když jste tohle udělal ženské, která vždycky všechno poctivě zaplatila, i když neměla z čeho. Teď mi řeknete, že jídlo, kterým jsem nakrmila děti, jsem nezaplatila.“

„Nechod'te na mě s dětmi,“ odsekl Cooter, jehož to začínalo štvát. „Jděte s tím do háje. Chtěla jste, abych s vámi jednal jako s chlapem, a tak jsem vám vyhověl. Přestaňte s těmi nářky. Ten soudek byl zaplacen. Teď vím, co jsem chtěl vědět, už není o čem se bavit.“

„To si myslíte vy,“ nedala se odbýt žena. „Chci vědět, kdo to zaplatil.“

„Já,“ přiznal se Cooter. „Svým způsobem já.“

„Ale jděte,“ vyjela žena. „Takže já vám tedy dlužím. Teď, když nemám ani cent a nevím, jestli kdy nějaký budu mít, když se musíme protlouct přes léto, než něco sklídím a prodám. Vždycky jsme měli hluboko do kapsy, a rozhodně nemám na soudek mouky, který jsem neměla platit.“

Jak bych k tomu přišla, abych teď doplácela jen proto, že je někdo praštěnej a že si to poplet.“

„Paní Moserová, madam,“ snažil se ji uklidnit Cooter, „samozřejmě že mi nic nedlužíte. Nevezmu od vás ani cent.“

„To máte štěstí,“ řekla žena, „protože já totiž ten cent ani nemám. Ale já vám zaplatím. Mně něco takového není potřeba. Soudek mouky stojí čtrnáct dolarů. Vy mně dlužíte pět dolarů odměny, jak stojí tady na té ceduli, takže to dělá už jen devět dolarů. Ještě nevím, jak ty vám zaplatím, ale rozhodně vám je dlužna

nezůstanu.“ Pohodila hlavou, až jí dvě vlásenky vypadly na podlahu. Sehnula se pro ně a znovu si je zapíchla do rudých vlasů. Pak si změřila Cootera a vypochoďovala ze dveří. Chlapec a děvče učinili totéž: změřili si Cootera a odešli. V krámě se rozhostilo ticho.

Pak se zezadu ozval Silas John. „Cootře, chlapče, ta ženská tě tedy dostala.“

„Ale nedostala,“ holedbal se Cooter. „Jak mi chce zaplatit, když to nevezmu?“

„To nevím,“ řekl Silas John. „Ale jedna věc mi je jasná. Ta barva jejích vlasů.“

Cooter James šel domů do své chajdy a necítil se dobře. „Městský život je dost namáhavý,“ uvažoval, žvýkáje konce knírů. Zamyslel se tak, že zapomněl na fazole, které měl na plotně, a připálil je. A taky nevydržel na židli se svými starými novinami. Oblékl si halenu a vydal se na dlouhou procházku podél kolejí a vrátil se unavený s provětranou hlavou a usnul. Ráno ho probudilo jakési cinkání kovovým nádobím. Ležel a naslouchal těm podivným zvukům ve své chajdě. Pak mu k nosu zavála vůně slaniny, a tak se zvedl a nakoukl přes pokrývku. U jeho kamen stála žena, zády k němu, a počínala si jako doma.

Cooter pár minut tiše ležel. Pak si pokrývku přitáhl až k bradě a posadil se. Nějak nebyl schopen promluvit.

„Paní Moserová, madam,“ vypravil ze sebe konečně, „zatraceně, co to tady vyvádíte?“

„Dělám vám snídani,“ prohlásila žena. „Říkala jsem si, že vám budu za každou počítat čtvrt dolar, dokud nezaplatím ten dluh. Ale rozmyslela jsem si to, bude stát padesát centů. Jsem dobrá kuchařka, a kromě toho tady máte jako každý mužský spoustu špíny.“

Cooter si zase lehl a přemýšlel, jak se z té patálie dostat, když opět vyštěkla:

„Je to hotovo.“

„Snídaně možná, ale já ne. Já nemůžu vstávat, když jste tady.“

„Ale jděte,“ odsekla. „Vy myslíte, že budete první, koho uvidím v podvlíkačkách? Ale jestli jste tak cimprlich, můžu se otočit.“

Obrátila se, Cooter vyskočil z kavalce, a natáhl si modré džíny a flanelovou košili. Oblečen se cítil líp a byl schopen jednat.

„Jestli si myslíte, že mám hlad, tak se pletete,“ řekl.

„Pro mě a za mě to třeba nejezte,“ pravila. „Rozhodně jsem vám to ale připravila, protože vám musím splácet dluh. A kromě toho jsem ještě neviděla chlapa, který by ráno neměl hlad.“

Opět ho doběhla, a Cooter si to uvědomoval. Posadil se tedy a dal se do jídla. Žena ho nevraživě pozorovala.

„Svoje jste udělala, je tedy na čase, abyste zmizela a nechala mě na pokoji.“

„Jak já jsem zvyklá,“ namítla žena, „uvařit znamená taky uklidit po jídle.“

Cooter si povzdechl, a tu v něm všechno začalo vřít. Podíval se na jídlo, na slaninu, placky a kávu.

„Ženská,“ osopil se na ni, „a kde mám vejce?“

Vyskočila, až jí vypadla jehlice z vlasů, ale ona ji opět sebrala a vrátila na své místo. „Nevěděla jsem, že nějaká máte,“ omlouvala se.

„Jsou v piksele od tabáku,“ zavrčel Cooter. „Chci čtyři, smažená, a už ať jsou tady.“

Snědl všechno včetně čtyř vajec a dosnídal při třetím šálku kávy. Obul se, natáhl si bundu, nasadil klobouk a práskl za sebou dveřmi.

Cooter James byl celý den podrážděný a nesvůj. Pilně pracoval u zemědělských strojů v přístřešku a spěchal domů, ještě než zavřeli krám. Obával se, co doma najde, a obával se oprávněně. Sotva vstoupil, všiml si, že se jeho obydlí změnilo. Všechno bylo vydrnuté a naleštěné, všude byl takový pořádek, že mu až mráz přeběhl po zádech, když se rozhlédl kolem. V okně byly záclonky, upravené z rozpáraného pytlíku od mouky a přivázané ke straně. Na stole stál hrneček na kávu a v něm ve vodě snítka břečťanu. Kromě toho tam ležel útržek papíru, a na něm stálo:

Panu C. Jamesovi – 50 centů za přípravu snídaně. 1 dolar za umytí špíny. 50 centů za přípravu záclonek a dalšího. Zbývá 7 dolarů dluhu. – A. (Agnes) Moserová.

Cooter se na ten papír díval dlouho. „Agnes,“ šeptal si. „Jak milá byla kdysi dívka, která se jmenovala Agnes. A neměla zrzavé vlasy.“ Při té vzpomínce se usmál do kníru a dal se do přípravy večere. Jenže všechno, co potřeboval, bylo na jiném místě. „Ty ženské,“ ulevil si. „Pořád se do něčeho pletou. Nenechají člověka na

pokoji.“ Večeři dodělal a opět ho popadl vztek. „Však já najdu způsob, jak s ní skoncovat,“ huhlal si a šel brzy spát, aby byl vzhůru, než Moserová přijde. Spal jako na psí plachtě, aby nezaspal. Oblékl se, najedl, všechno uklidil a oknem sledoval, až ji uvidí. Počkal si, až došla ke dveřím, pak je otevřel, vyšel ven a dveře za sebou zavřel.

„Dobré jitro, paní Moserová, madam,“ přivítal ji. „Už jsem snídal a všechno je uklizeno.“

Pak ji tam vytřeštěnou nechal stát a zamířil k obchodu. Skoro celé dopoledne měl dobrou náladu.

Kolem poledne zase dostal starost. Silas John ho porazil ve dvou partiích a odpoledne mu připadalo neúnosně dlouhé. Celý ustaraný spěchal domů. V chalupě byla u plotny Moserová a chystala mu večeři. Odložil klobouk, opřel se o zed' a zafuněl do kníru.

„Přestaňte tady rámusit,“ okřikla ho. „Kdybyste se ráno tak mazaně nevykroutil a nechal si udělat snídani od ženské, která musí zaplatit, co vám dluží, nemusela bych vám dělat večeři. A proč si nesvléknete tu bundu, když je tady teplo? Ještě se nachladíte, až zase půjdete ven.“

Cooter James byl opět poražen a uvědomoval si to. Svlékl si bundu, pověsil ji na hřebík a na ni zavěsil klobouk.

„To mi musíte za každou cenu zaplatit celou sumu?“

„Taky že jo,“ potvrdila žena.

„Tak se aspoň posad'te a najezte se pokaždé se mnou,“ vyzval ji. „Mně to ani nechutná, když se na mě jen díváte.“

„Možná bych měla,“ mínila žena. „Jenže vy si budete myslet, že doma nemám co jíst, že třeba pořád jíme jen chleba a kukuřičnou kaši, aby se člověk zasytil. Brzy budeme mít zahradu. A taky mě napadá, když se tak často pletete, že třeba budete čekat, abych vám za to jídlo zaplatila.“

„Ženská,“ vztekle zafuněl Cooter do kníru, „když chlap pozve ženu ve svém domě, aby se s ním najedla, nechce za to platit. Nechte těch řečí a dejte sem večeři.“ Posadil se na kavalec a sledoval ji, jak se otáčí u plotny. Na rozčilení zapomněl a vybavil si včerejší snídani. „Ženská, nemáte ještě nějaké ty placky, co jste upekla?“

Po dvou dnech končil týden a v neděli Moserová nepřišla. Ještě tři dny příští týden, jak si spočítala, dvě jídla denně po padesáti centech, a bude Cooterovi dlužit jen dolar padesát.

Příští ráno se na ni Cooter podíval přes stůl.

„Dny utíkají,“ řekl. „Rád bych věděl, jak děláte ty placky.“

„Jako každej,“ odpověděla. „Z mouky a vody a škrobu a trochu toho, trochu tamtoho, až jsou, jak se patří.“

„Dělám si placky léta, ale nikdy nechutnají jako ty vaše.“

„Mužskej neudělá pořádnou placku. Ale na těch vašich kamnech je dokáže každá ženská.“

„Na těch kamnech?“ řekl Cooter. „Ta jsem našel, válela se v kovárně.“

„Jsou mnohem lepší, než jaká jsem před lety měla,“ přiznala. „A nebudu povídat, že to nic není vařit na kamnech, která jsou spravovaná a čadí vám do obličeje, že jste samá saze a musíte se pořád mýt, než jdete mezi lidi.“

Cooter si všiml, jak se jí začíná třást brada, a tak se rozpačité zahleděl do okna.

„Možná, byste mi měla dovolit, abych vám ta kamna dal,“ řekl zamyšleně.

Vyskočila od stolu, až jí zrzavé vlasy spadly do tváře.

„Ani mě nenapadne,“ řekla. „Od vás si už nic nevezmu. Nikdy.“ Náhle se opět posadila, ale tu se jí z vlasů vysypaly vlásenky, proto je musela sbírat. Když se opět vzpřímila, vztekla se na něj podívala. „Koukejte jít už do krámu. Vypadněte, ať tady můžu uklidit a jít taky po svých. Tady mi všechno jen připomíná vás.“

Cooter vzal z hřebíku klobouk a bundu a vytratil se ze dveří. Šel pomalu do obchodu. Celé dopoledne byl k zákazníkům jedovatý a odpoledne se pohádal se Silasem Johnem. Když si uvědomil, jak se chová, ztichl a vypravil se do města. Chodil sem a tam, dostal se k hostinci a nakoukl dovnitř. „Když jsem býval mladší, tak by mi to nedalo,“ říkal si, „ale teď už ne.“ Vyšel z města a mašíroval daleko po silnici. Domů se vrátil až kolem večere. Chvilí váhal, než otevřel dveře, a když se pak k tomu odhodlal, bylo tam prázdné. Bylo umyto, všechno se lesklo čistotou, vše uklizeno, jen na stole ležel lístek.

50 centů za přípravu snídaně. 1 dolar za úklid týdenní špíny. Teď to dělá 9 dolarů. Ani cent dluhu.

Cooter na ten lístek zíral. „S tím uklízením to přeháněla,“ říkal si. „Kdyby místo toho radši víc uvařila.“ Ještě když stál přede dveřmi, bál se, že je uvnitř a že se jí třeba zase bude třást brada, ale teď byl zklamán. „Takže je konec,“ řekl si. „A dost. Je po hodování. Už nebudou žádné placky.“ Dal se tedy do přípravy večere, ale připálil fazole. A jeho placky, třebaže do nich dal špetku toho i tamtoho, byly tvrdé a tlačily ho v žaludku. Zmocnil se ho neklid, chodil po chalupě i kolem chalupy, pak se opět vydal podél kolejí a vrátil se, až ho napadlo, že už je zima pryč, že je vlastně jaro a že by se opět mohl vydat na pastviny. „Kam patřím,“ řekl si. „Ven do přírody, kde na číslech nijak moc nezáleží.“

Svlékl se již v lepší náladě a ulehl, aby ráno vstal časně. Ležel na kavalci se zavřenýma očima a počítal dobytek, až konečně usnul. Na střechu mu bubnoval deštík, kdesi v dálce hřmělo, projel kolem noční nákladní vlak, ale on to neslyšel. Pak za úsvitu začala v chalupě harašit myška, cinkl šálek. Cooter se posadil a podíval se přes světnici na hrnek na kávu. Díval se a díval, zatímco se rozednívalo. Potřásl hlavou a povzdechl si. „Nemá cenu to přemáhat,“ řekl si. „Ten neklid znám. Časem to přijde na každého chlapa. Na mě to přišlo teď.“ Chvilí tiše seděl, pak se uchechtl a zakroutil si konečky kníru. „Koneckonců to s těmi ciframi nebylo tak špatné,“ řekl si, slezl z kavalce a oblékl si městské šaty. Podíval se na sebe, odfrkl si, svlékl se a vzal si na sebe staré džíny a flanelovou košili. Ale přece jen se snažil upravit, jak nejlíp uměl.

U dveří vzal sekeru, ale pak si to rozmyslel a popadl místo toho brousek. Vyrazil jakoby do města, ale pak zamířil po silnici směrem, odkud k němu každé ráno a večer chodila Moserová. Za chvíli už uviděl neobílenou chalupu o dvou místnostech s dírami ve střeše pokryté lepenkou. Z jedné strany stála malá stodola s prohnutou střechou a za ní v ohradě dva vychrtlí tažní koně.

Cooter si tu usedlost prohlížel v časném ranním světle. Nadechl se. „Už je jaro,“ řekl si. „Hospodářům nastal čas orat.“ Obešel stodolu a zamířil k hranici starého dříví. Na zemi tam ležela zrezivělá sekera, ještě mokrá od nočního deště. Zvedl ji a přejel palcem po

ostří. „Stejně jako ta ženská,“ usoudil a dal se do broušení. Brousil, dokud nebyla tak ostrá, že mu uřízla vous z kníru. Z hranice vytáhl kus dřeva a začal ho sekat na délku vhodnou do kamen. Oháněl se sekerou a náhle si všiml, že u rohu stodoly stojí Moserová a dívá se na něj. Přestal štípat a opřel se o sekeru.

„Dobré jitro, paní Moserová, madam,“ pozdravil. „Pěkné ráno, co?“

„Já se nestarám o to, jaké je ráno,“ namítla, „ale musím vám říct, že nesnesu, abyste mi tu čmuchal kolem chalupy a snažil se udělat něco, zač bych vám zase byla dlužna.“

„Já jsem vám dlužen,“ řekl Cooter a zhluboka se nadechl. „Zapomněla jste už, že jste zaplatila za pytlík mouky a dostala soudek. Zaplatila jste dva dolary, a ty dva dolary jsou teď navíc. Řekl jsem si, že vám je vrátím tak, že vám naštípám dříví. Pětadvacet centů za to, že vám ráno naštípám dříví, co potřebujete najeden den. A nedám si to vymluvit, stejně jako jste si to nedala vymluvit vy.“

Zírala na něj beze slova, pak řekla: „Co vy jste to za chlapa,“ spustila, „že si pořád vymýšlíte, jak si utahovat z ženské, která nikomu nezůstává dlužna a snaží se co nejlíp vyjít, jak jen to jde. Teď mi možná za ten pytlík dlužíte, jenže takhle by to nikdy neskončilo, pořád by jeden druhému něco dlužil.“

Cooter se vzpřímil a kníry se mu zježily. „A je to snad něco špatného?“ namítl. „Když jeden pořád něco dělá pro druhého?“

Zase se jí roztřásla brada, že nebyla schopna vypravit ze sebe slovo. Cooter se rozehnal, sekeru zasekl do špalku a podíval se na ni.

„Agnes,“ oslovil ji, „nechme už těch řečí o soudcích a kdo co komu dluží. Promluvme si jako chlap, který našel ženskou a rád by věděl, jestli by ho chtěla.“

Dívali se na sebe, a když ona konečně promluvila, sotva ji bylo slyšet. „Děti,“ hlesla. „Já mám dvě děti.“

„A co je na dětech špatného?“ udivil se. „Vyrostou a budou z nich dospělí lidi, ne?“

Dlouho se na něj dívala, brada se jí přestala třást a u očí se jí prohloubily vrásky od úsměvu. „Cooter,“ řekla, „tak vás ale nepokřtili. Jak se vlastně jmenujete?“

Cooter si povzdechl a zafuněl do kníru. „Courtney,“ odpověděl.

Žena se na něj usmála, a když pak promluvila, měla hlas měkký a vláčný jako ty její placky. „Myslím, že vám budu říkat Cooter,“ řekla. „Cooter se mi líbí nejvíc.“

Josiah Willett

Problémy mezi námi Willetty a Tavennery začaly, ještě než jsem se narodil. Spor pocházel z doby, kdy naše rodina žila v Missouri a kde dosud máme pár bratranců a sestřenic. Můj otec byl mladík, právě se oženil, a jeho otec byl hlavou celé rodiny. Žili roztroušeni na jižním úpatí hory, patřící k divokému pohoří Ozark, a snažili se obdělávat půdu a pěstovat vepře. Měli domky z prken, v každém po dvou až třech místnostech. Tavennerové žili nahoře v barácích uplácáných z bláta, zpevněného dřevem. Byli to divousové a žádného z nich ani nenapadlo, aby se pokusil něco vypěstovat. Tak to říkával můj otec. Trochu lovili, a když nelovili, potulovali se krajem. Když potřebovali peníze, pokáceli pár stromů na dříví, dotáhli dříví dolů do osady, koupili si whisky, a pak se zase vrátili do hor a flákali se dál. Neměli v sobě ani tolik filipa, aby si vypálili vlastní kořalku. Tak to aspoň vždycky říkal otec.

Měli jednu starou krávu na mléko. Patřila Ligoví Tavennerovi, který byl hlavou rodiny, jako byl dědeček hlavou všech Willettů. Lige neudělal plot, ani neuvázal krávu na provaz, a tak se to zvíře toulalo po svazích a nejsnazší bylo napást se na políčku, kde děda pěstoval kukuřici. Jednou tedy děda upozornil Ligu, aby si krávu pohlídal, a pohrozil, že ji prožene kulku hlavou, jestli mu ještě jednou přijde na kukuřici, kterou má na pálenku. Pár dní nato kráva přišla znovu, děda ji opravdu zastřelil, mrtvé dobytče naložil na káru, vytáhl je nahoru na kopec a složil u první Tavennerovic chalupy. Po několika dnech někdo střelil dědu do ramene ze křoví, když byl na svém kukuřičném políčku. Otec a všichni ostatní Willettové tenkrát popadli zbraň a vypravili se do hor na Tavennery. Asi tři dny se v lesích pořádně střílelo, a nejspíš by to bylo trvalo i déle, jenže oběma stranám došly kulky. I tak bylo po horách pohřbívání až dost. Dva

Willettové byli po smrti, ostatní se měli co kurýrovat. Tavennerové vykopali tři hroby.

Od té doby šarvátky pokračovaly. A pokud nějakou dobu jedna strana druhou nenapadla, pokračovalo se jiným způsobem. Starý Lige Tavenner třeba dostal chuť na mléko, vzpomněl si na svou krávu a poštvoval celé příbuzenstvo, a Willettové pak našli jednoho nebo dva pašíky studené a tuhé ve křoví. A když se nenašlo nic jiného, dědu začalo bolet zraněné rameno, a tak se pár Willettů vydalo do hor, aby se nějakým způsobem Tavennerům pomstili.

Tak to chodilo snad deset nebo dvanáct let. Trochu nastal klid poté, co si Lige Tavenner zlámal vaz, když lezl po skalním útesu pro jelena, kterého zastřelil. Pak zemřel také děda, a mohl být dočista pokoj, kdyby byl ovšem děda zemřel přirozeným způsobem. Jenže děda zemřel na rychlý zápal plic. Nastydl totiž jednou v noci za sychravého počasí, když číhal venku s puškou, protože předtím zaslechl, jak se mladí Tavennerové dohadují o jeho prasatech. Zemřel rychle i se svým bolavým ramenem, a byla to vina Tavennerů. A tak jeden z našich příbuzných Willettů napadl jednoho Tavennera. Nej dřív se hádali, pak se prali, až Tavenner vytáhl nůž a ošklivě Willetta pořezal. Vztahy tak začaly být znovu napjaté, jen s tím rozdílem, že hlavou Willettů byl nyní můj otec a hlavou Tavennerů Lidův nejstarší syn Asa.

Asi tak po roce sezval otec všechny bratrance. Pověděl jim, jak nejlíp uměl, že my Willettové jsme dali Tavennerům celou řadu dobrých lekcí a že nás ještě další čekají. Nikdo nemohl říct, že by se jich bál nebo že by před nimi utíkal. On se však namáhal a snažil se obdělávat skalnatou, unavenou a starou půdu, která byla všude kolem. Vypravil se tedy do této nové země, aby našel půdu, která by mu vyhovovala. Byl rád, že někteří šli s ním. Otec se tedy postavil do jejich čela, opustil bratrance Aarona, který se stal hlavou těch Willettů, co zůstali v Missouri, a putoval přes Kansas nahoru do Nebrasky, až tu půdu našel nedaleko hranice s Wyomingem. A ta mu vyhovovala. On i jeho průvodci obsadili pozemky v blízkosti vody. a otec se nyní stal hlavou Willettů usazených v Nebrasce.

Můj bratr Ira si to putování mohl pamatovat, zatímco já jsem ještě nebyl na světě. Narodil jsem se, když má rodina byla v

Nebrasce něco přes rok. Proto jsem spory s Tavennerem nikdy nebral moc vážně. Spíš jsem o tom jen slýchal. Otec a bratřenci, kteří k nám přicházeli, neustále vykládali o každém střetu a téměř o každém výstřelu, vypáleném na Tavennera. Když otec o někom chtěl říct, že to je špatný člověk, řekl, že je sprostý jako Tavenner. Bylo to to nejhorší, co mohl o někom říct. Já jsem měl však dojem, že všechny ty spory jsou minulostí, že zůstaly kdesi v Missouri. Pak jednoho dne přijel bratr Ira z města s obličejem samou modřinu, jedno oko oteklé tak, že na ně neviděl, a s řeznou ránou od nože na levé paži.

Irovi bylo tenkrát dvacet, což znamená, že mně táhlo na jedenáct. Ira byl dobrý bratr, třebaže na mě neměl moc času. Všichni jsme tenkrát tvrdě pracovali, a on se doslova dřel celé jaro i léto, aby otci pomohl vypěstovat plodiny v dobré půdě. Když pak nastal podzim, Ira vypřáhl a pomáhal rančerům na wyomingské hranici shánět dobytek. Během několika posledních zim pracoval pro jednoho z nich a přezimoval na horách. Tentokrát přijel do města, aby si obstaral zásoby, a celý rozčilený se přihnal na koni domů k tátovi. Šel jsem za nimi do kuchyně.

„To se ti stalo ve městě?“ zeptal se otec. „Nate Tavenner, co? To je ten Asův spratek. A co tu Tavennerové dělají?“

„Zabrali půdu na východ od města,“ vysvětloval Ira. „Přitáhli asi tak před měsícem.“

„Šli za námi?“ zajímal se otec. „Tak to bude. Sprostí jsou na to dost. Jdou po nás a vyhledávají šarvátky.“

„Možná,“ připustil Ira. „Jenže on vypadal překvapeně stejně jako já.“

„To je jejich styl,“ mínil otec. „Jsou prohnání a úskoční. Co říkal?“

„Ten toho nažvanil,“ odpověděl Ira. „Vykládal, že my Willettové jsme postříleli spoustu krav i jiným lidem.“

„Jim jsme oddělali krávu určitě,“ řekl otec. „Doufám, žeš mu to vytmavil.“

„Snažil jsem se,“ řekl Ira. „Moc jsem se snažil.“

„On na tebe vytáhl kudlu?“ zeptal se otec. „Měl jsi vytáhnout pistoli. S čím jsi na něj šel?“

„Popadl jsem láhev,“ líčil Ira, „nejdřív jsem s ní praštil, byla pěkně ostrá. Kdyby mě byli od něho neodtrhli, zabil bych ho.“

„Tos měl,“ mínil otec. „Zabít Tavennera není o nic horší, než zabít hada.“

Tak opět začaly spory, oživily se staré záležitosti z Missouri a pokračovaly na novém území. Můj otec a Ira i bratrance z Nebrasky a jejich starší synové se o tom něco napovídali a vypili přitom nejeden džbán.

„Je třeba udělat jednu věc,“ prohlásil otec. „Tavennerové pošpinili půdu v Missouri a Tavennerové pošpiní půdu taky tady.“ Rozhlédl se po všech nebrasských Willettech, a my jsme naslouchali. „Je třeba je odsud vystrnadit, než se tady jaksepatří usídlí. Jenže Ira zítra odchází do hor na salaš. Nebylo by fér, abychom ho tam nepustili. Zima tu bude co nevidět, a vy všichni víte, co znamená sních. Do jara se toho tedy moc udělat nedá. Až sníh roztaje, dáme se dohromady a každého Tavennera, který sem přišel, poženeme svinským krokem.“

Ira pak odešel na horskou salaš, my jsme se zabývali tím, co je třeba udělat v zimě, a čekali jsme na jaro. Byla to krutá zima, sníh ležel a pořád se sypal další. Moc se tou dobou necestovalo, protože silnice byly zaváté. Proto se k nám pan Follin dostal až koncem února. Překvapilo nás, když přijel na koni k verandě, seskočil, vešel a zaklepal na dveře do kuchyně. Byl to rančer, u něhož pracoval Ira, a my jsme ho viděli jen jednou, když totiž přijel Iru najmout.

„Pojďte dál,“ zval ho otec. „Pojďte dál a posad'te se na kus řeči. Nesete nějaký vzkaz od Iry?“

Pan Follin vešel a posadil se na jednu ze čtyř židlí. Dobrou minutu nepromluvil. Podíval se na otce, který seděl proti němu, pak na matku, stojící u kamen, a povzdechl si.

„Nedělám to rád,“ začal, „ale je to má povinnost. Pracoval pro mě.“

„Mluvte,“ řekl otec. „Co provedl?“

„Je po smrti,“ řekl pan Follin. „Nevím, co se přihodilo, ale nedaleko salaše narazil na nějakého mladíka, který dělá pro sousední ranč, a postříleli se. Můj předák tam byl na kontrole a ty výstřely

zaslechl. Když tam došel, ten druhý byl po smrti. Váš syn byl ještě naživu, a tak vám poslal vzkaz. Říkal, abych vám vyřídil...“

„Počkejte,“ řekl otec s kamennou tvář. „Jak se jmenoval ten druhý?“

„Tavenner,“ odpověděl pan Follin. „Nathan Tavenner. Proč ale? On tu je úplně nový.“

Otec mu neodpověděl. „Tak mi teď povězte, co Ira vzkázal,“ vyzval ho otec.

„Dobře. Váš chlapec mi řekl, abych vám vyřídil, že zabil hada. Mám vám taky říct, že vyrovnal skóre.“

Otec na to nic neřekl a pan Follin po chvíli pokračoval:

„Jeho věci pošlu dolů, až budou lepší cesty. Pohřben je tam nahoře. Oba. Nic jiného se nedalo dělat. Udělal to můj předák. Zabalil je do deky a pohřbil je. Země byla tak zmrzlá, že ji musel sekat sekerou, ale říkal, že jsou dost hluboko, aby se k nim nic nedostalo. Nic jiného nemohl dělat. V tom počasí je nikdo nemohl svézt dolů.“

„V tom počasí,“ opakoval otec. „Kdy se to vlastně stalo?“

„Před Vánocemi,“ odpověděl pan Follin. „Fičel vítr a byly vánice. Je mi líto, ale nemohl jsem...“

Pan Follin se odmlčel. Matka se rozplakala. Nejdřív slovo neřekla, ale teď začala naříkat. Nakonec byla přece jen schopna promluvit.

„Měli jsme hezké Vánoce,“ řekla. „A on tou dobou už ležel ve studené hlíně.“

Zapotácela se, opřela se o zeď a pak se sesula na podlahu. Zástěru si přetáhla přes hlavu, takže byl slyšet jen její nářek a vzlyky. Otec se oběma rukama chytil za hlavu a rval si vlasy.

„Pokud bych mohl něco udělat,“ řekl pan Follin, „nijak se neostýchejte.“

„Ne,“ řekl otec. „To, co se nám stalo, musí odčinit Willettové.“

Pan Follin zneklidněl a začal se zvedat, a protože už nikdo nic neřekl, vyšel ze dveří a tiše za sebou zavřel. Otec stále seděl na židli s rukama ve vlasech a matka seděla na zemi se zástěrou přes hlavu. Také já jsem klesl na zem a byl jsem jako ochromený. Měl jsem dojem, jako by se mi to jen zdálo.

„Josiahu,“ promluvila matka přes zástěru. „Necháš mého chlapce nahoře v té studené hlíně?“

„Hergot, ženská!“ vyjel otec a vyskočil ze židle. „Žiješ se mnou dvacet let a tak málo mě znáš? Vždyť tam nahoře leží vedle Tavennera!“ Otec začal běhat po kuchyni a mával rukama. „Stáhni si tu zástěru dolů. Podívej se, kolik je venku sněhu. Jak se tam člověk může dostat s vozem?“

Tak jsme dál dělali, co je třeba udělat v zimě, a čekali jsme, až začne tát. Otec připravil vůz, udělal rakev a uložil ji na něj. Pak prohlédl celý náš pozemek a hledal místo pro hrob. Našel je na kopečku za domem, bylo to za větrem, suché místočko, a stálo tam pár vysokých stromů. Dobře se tam sedalo za letních večerů, člověk se mohl rozhlížet po celé naší usedlosti. Otec odhrabal sněh, vykopal dost širokou a hlubokou jámu, třebaže země byla ještě zmrzlá a kopání mu trvalo dobré tři dny.

Bylo to poslední týden v březnu, když se vítr otočil od jihovýchodu a sněh začal tát. Pak se dalo do deště, závěje ubývaly a nakonec svůj díl vykonalo i sluníčko. Jednou ráno mě otec poslal, abych zaběhl k nejbližším bratrancům. Měli dohlédnout na usedlost a pobýt s matkou, dokud se otec nevrátí. Otec si zabalil na cestu jídlo a byl připraven vyrazit. Mně řekl, že můžu jet s ním, pokud se teple obléknu, abych ho vystřídal u koní, a tak jsem se nabalil, vyskočil k němu na kozlík, a jeli jsme.

Sněh nám už nevadil. Spíš bahno. Kdyby měl vůz těžký náklad, nejdnou bychom uvízli. Taky se těžko přejíždělo přes potoky, protože byly mohutné, voda v nich jen vřela. Na jednom místě jsme se zarazili uprostřed potoka, když byl vůz celý pod vodou. Jakmile koně zabrali, rakev se z vozu svezla. Museli jsme vyskočit na břeh, dohonit ji po proudu a dobrých sto stop ji táhnout zpátky. Když jsme ji znovu naložili, dobře jsme ji přivázali k povozu. Pak jsme vzali pytel s jídlem k sobě na kozlík, aby se jídlo nenamočilo.

Zbytek toho dne, celý další a část dopoledne třetího dne jsme cestovali na Follinův ranč. Otec na mě celou cestu nepromluvil. Seděl shrbený, díval se na koně a na silnici před sebou, a když chtěl, abych se ujal koní, jen mi předal opratě. Promluvil jen tehdy, když

jsem se ho na něco zeptal, pak opět hleděl dopředu. Ira, ležící v zemi tam nahoře v kopcích, i všechno, co se s ním událo, mi nešlo z hlavy.

„Jak asi bude vypadat?“ napadlo mě.

„Jako Ira,“ odpověděl stroze otec.

„Je tam už přes tři měsíce,“ namítl jsem.

„Byla zima,“ řekl na to otec. „Ta zima ho udrží.“

Jeli jsme dál a já jsem o tom musel stále přemýšlet.

„Myslím, že bylo chvílemi taky teplo,“ řekl jsem opět. „Co když nepoznáme, který z nich je on?“

„Sakra!“ rozlítil se otec. „Tyhle řeči si nech. Má na ruce prsten po dědečkovi. Podle něj ho poznáme.“

Když jsme dorazili na ranč, pan Follin nás přišel přivítat. Poradil nám nejrychlejší vozovou cestu na salaš a zeptal se, jestli nemá někoho poslat s námi, aby nám pomohl.

„Ne,“ odmítl otec. „Řádný pohřeb je rodinná záležitost.“

Už jsme odjížděli, když na nás pan Follin zavolal. „Přede dvěma dny tudy projel jeden vůz před vámi.“

Otec zarazil koně, otočil se na sedadle a podíval se na pana Follina.

„Asa Tavenner?“ zeptal se.

„Jo,“ přitakal pan Follin. „A pár kluků asi tak ve věku vašeho chlapce.“

Otec už nepromluvil. Obrátil se ke koním, mlaskl na ně a zbytek cesty hnal koně klusem, jen je nechal čas od času oddechnout, protože se většinou jelo do kopce.

Když jsme odpoledne dorazili k salaši, nikdo tam nebyl. Celá krajina kolem, cesta, již jsme urazili, i ta, která pokračovala dál a šplhala do kopců, vypadala pustá a prázdná. Bylo vidět, že za salaši někdo kopal, vyhazoval hlínu a zase ji dal zpátky a urovnal půdu. Vzali jsme z vozu krumpáč a lopatu, a dali jsme se do práce. Když jsme se dostali až k plachtě, která se používá na vozy, opatrně jsme odbírali hlínu z beztvaré role, uložené dole, až jsme ji odkryli celou. Otec se opřel o lopatu a dlouho se na plachtu umazanou od hlíny díval.

„To bychom měli,“ řekl otec. „Nějak ho vytáhnou. Ty by ses na to asi neměl koukat.“

Poodešel jsem tedy a byl jsem tomu rád, protože se mi začínal zvedat žaludek, a to nejen kvůli podivnému pachu, který byl cítit ve vzduchu. Viděl jsem, jak otec tahá za plachtu, až se částečně rozbálila, jak zvedl roh, sehnul se a nahlédl pod něj. Nehybně tam tak stál a díval se, pak roh plachty pustil, rozhlédl se kolem, jako by nevěděl, kde je, nakonec mě uviděl a zamířil ke mně.

„Muselo tu být už pořádně teplo,“ téměř zašeptal. „Teď se nedá moc udělat. Ale žádný prsten jsem nenašel.“ Díval jsem se na něj bezradně, a on si náhle strhl klobouk z hlavy a mrštil jím o zem. Bylo vidět, že ho popadl vztek, téměř vykřikl.

„Ti zatracení Tavennerové si vzali Iru!“

Jako první se vzpamatoval otec, protože mně bylo naprosto špatně. Plachtu opět zaroloval tak, jak původně byla. Kus provazu přeřízl na dva a každým z nich svázel jeden konec role. Roli pak vlastníma rukama vytáhl a naložil ji na vůz vedle rakve. Potom uložil na vůz i krumpáč a lopatu, posadil se na kozlík a zavolal na mě. Sedl jsem si vedle něho a vyrazili jsme zpátky stejnou cestou, kterou jsme přijeli.

„Ale co budeme dělat?“ zeptal jsem se.

„Musíme najít toho zatraceného Tavennera,“ odpověděl otec. „Provedeme výměnu, abychom našeho Iru dostali zpátky.“

Ujížděli jsme, jen se za námi prášilo, protože terén byl z kopce a otec spěchal, ale přesto jsme neunikli pachvi, který se nesl z nákladu za námi. Měl jsem pocit, že budu každou chvíli zvracet, koně byli neklidní a otec odfukoval, jako by táhl vůz spolu s nimi.

„Ne,“ ozval se náhle otec, „k tomuhle mě nemůže nic přinutit.“

Jeli jsme dál, nastal čas večere, pominul, ale my jsme neměli ani trochu hlad, protože ten pach se pohyboval s námi a obklopoval nás.

„Je mi to odporné,“ řekl opět otec, „ale Ira by to možná pochopil.“ Zarazil koně a slezl do vozu. Otevřel víko rakve, kterou udělal pro Iru, neforemnou roli uložil dovnitř, ohnul zavázané konce, aby se tam vešla, a víko opět přiklopil. Pak se vrátil na kozlík a rozjeli jsme se. Teď mi bylo trochu líp, a nejen proto, že jsme už nebyli v tom nesnesitelném pachu. Minuli jsme Follinův ranč, ani jsme se nezastavili, a jeli jsme dál. Pokračovali jsme ještě dlouho poté, co na obloze vyšly hvězdy. Teprve pak jsme se zastavili,

vypřáhli jsme a odvedli koně, trochu jsme pojedli a pak jsme se zachumlali do příkrývek.

Téměř s prvním ranním svítáním mě otec probudil. Vyskočili jsme a všechno přichystali, abychom co nejdřív vyrazili. Ujížděli jsme, jak nejrychleji koně dokázali, a přesto před námi zbývala hezká vzdálenost. Půda osychala, proto se jelo líp. Byl jsem zvědav, co se stane, až přijedeme k Tavennerům, proto jsem málem spadl ze sedadla, když se na mě otec náhle obrátil.

„Mluvit slušně a s úctou,“ řekl. „Tak to má být, když jde o dva mrtvé a o pohřby v rodině. To si pamatuj, chlapče. A kdyby mě provokoval k ostrým slovům, připomeň mi to.“

Pokračovali jsme v cestě a v pozdním odpoledni jsme byli nedaleko našeho města. Tu jsme odbočili doleva na východ, kde měl mít usedlost Asa Tavenner. Našli jsme koleje od jeho vozu, drželi se jich, až jsme konečně usedlost uviděli. Domek stál téměř na rovině jako první z mnoha dalších podél menšího potoka a pozemek byl ohraničen příkopem. Domek se střechou pokrytou drnem vypadal příliš nízký na to, aby tam žili lidé, byl však na svahu a částečně zapuštěný do země. Přiléhala k němu kůlna, v níž stál vůz a staré nářadí. Kolem pobíhala kuřata s několika slepicemi a hned vedle se rozkládala malá pastvina, obehnaná kládami, na jejíž sporé jarní trávě se popásala stará kráva. Za tím vším bylo kukuřičné pole s vyrazejícím ozimem a hned vedle oral muž s párem hubených, ale čiperných koní.

Otec zarazil naše koně a rozhlédl se. Podíval jsem se kolem taky. Vypadalo to tu jako na mnoha jiných usedlostech, které jsem viděl, kde se lidé dřou na nové půdě, aby ji obdělali. Oráč se na konci pole otáčel, a tu nás zpozoroval. Nechal práce, zastavil se, zaclonil si oči a z té dálky nás pozoroval. Pustil opratě i pluh a vykročil nám vstříc. Když přišel blíž, opět se zastavil a zaclonil si oči. Pak náhle opět vykročil a zamířil k domku. Vzápětí z domku vyběhli dva chlapci zhruba v mém věku, jeden možná o něco mladší. Gestem ruky je poslal domů, zašel za nimi dovnitř a za chvíli vyšel s puškou a zamířil k nám.

Ani nevím, co jsem čekal, že uvidím, až poprvé spatřím Tavennera. Nejspíš jsem očekával nějakého netvora, z něhož půjde

strach. Tento muž však nevypadal hrubě, nýbrž unaveně. Jako všichni muži, které jsem znal, jako otec i ostatní Willettové, shrbený a předkloněný, s hlavou nataženou dopředu a s vyčnívající bradou. Vypadal unaveně, ustaraně, a snad se i bál, když zjistil, že jsme Willettové, a nevěděl, proč jsme přijeli. Zastavil se na vzdálenost asi dvaceti stop a upřeně na nás hleděl.

„Aso,“ oslovil ho uctivě otec, „vy jste byli nahoře pro mrtvého.“

„Vzal jsem si svého chlapce,“ odpověděl Asa. Ohlédl se stranou ke skupině stromů u potoka a my jsme jeho pohled následovali. Byla tam čerstvě navršená hlína. V hlavách hrobu bylo vztyčeno prkno a na něm vypálen nápis.

„Ne,“ řekl otec, „vzali jste Iru. Váš syn je v bedně tady na voze.“

Asa na nás hleděl. Bylo vidět, jak se ho zmocňuje únava. „Jste si jistý?“ řekl. „Není to nějaký willettovský fígl, abyste nám zase udělali potíže?“

„Hergot, chlapče!“ utrl se otec. „Myslíte, že bych tolik mil táhl smradlavého Tavennera v rakvi pro vlastního chlapce, kdybych si nebyl jist? Teď s sebou hňte a vykopejte mého kluka, ať si ho můžu odvézt.“

Asa se ani nepohnul. „Nebudu ho vykopávat,“ prohlásil. Otec skoro vyskočil z kozlíku. Celý zrudl vzteky. Vzpomněl jsem si, co mi říkal, a tak jsem ho chytil za ruku a připomenul mu to. Uklidnil se.

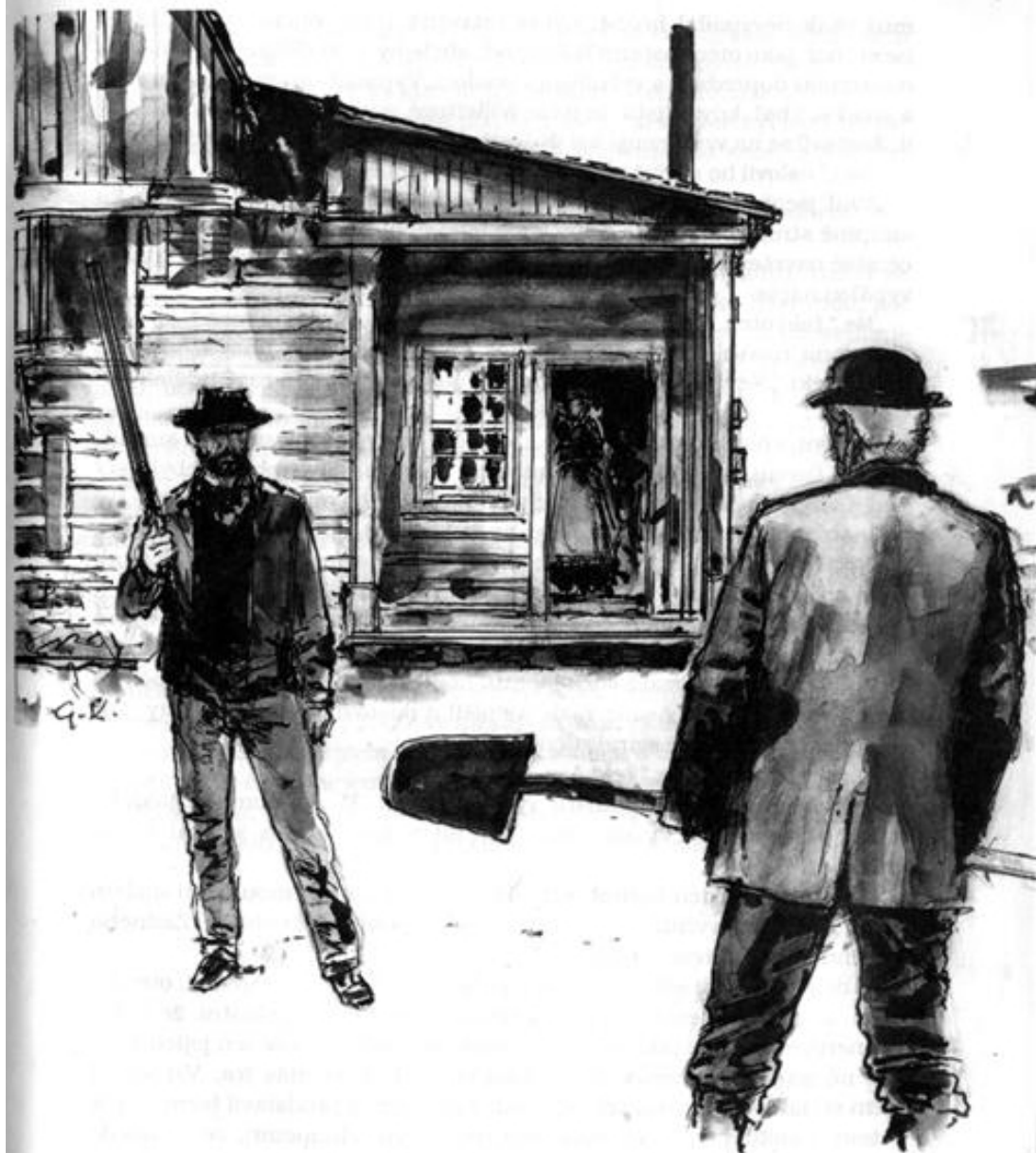
„Tak dobře, Tavenner,“ řekl hlubokým hlasem, jako by mluvil pro sebe, „já to udělám sám.“

Seskočil na zem, vzal z vozu lopatu, hodil si ji na rameno a vykročil ke hrobu mezi stromy. Asa si však pospíšil a postavil se mu do cesty. Byl teď taky rudý a pevně svíral ručnici.

„Ani vy to neuděláte,“ řekl Asa.

Otec se zastavil a odhodlaně vystrčil bradu. Mluvil pomalu, jako by každé slovo vážil: „Vy mi chcete bránit v tom, abych si vzal svého chlapce?“

„Už jsme tu jeden pohřeb měli,“ pravil Asa, „a ten mou ženu málem zabil. Další by ji vyřídil. Povídám vám, že tu pohřeb už nebude. Žádného Tavennera pohřbívát nebudeme.“

Ti dva stáli proti sobě s vystrčenou bradou, Asa svíral ručnici, otec lopatu, a mně se všechno motalo v hlavě. Připadalo mi zvláštní, že ti Tavennerové jsou lidé jako my, že se jen jinak jmenují, a že ten jejich Nate pro ně musel znamenat stejně jako znamenal pro nás Ira. Vzpomněl jsem si, jak otec říkával sprostý jako Tavenner, a představil jsem si, jak v tom domku proti nám říká jiný muž svým chlapcům, že je někdo sprostý jako Willett, a všechno mi to připadalo nesmyslné. Slezl jsem dolů z kozlíku, málem jsem spadl, a rozběhl jsem se k těm dvěma.

„Bude na tom záležet, ve kterém hrobě který z těch dvou leží?“

Otec i Asa Tavenner se na mě podívali, ale já jsem si nebyl jistý, že mě některý z nich vidí. Pak se opět podívali vzájemně na sebe, a Asa Tavenner sklopil pušku a opřel ji o zem.

„Josiahu Willette,“ oslovil otce, „já jsem vašeho hochu pohřbil důstojně. Můžete udělat totéž pro mého chlapce?“

Otec se podíval na Asu, pak se ohlédl na hrob mezi stromy, načež se otočil a pomalu kráčel k potoku. Stál tam a díval se, jak plyne voda, jak se čerí na kamenech, a pak se zahleděl do dálky. Tak tam stál dost dlouho. Potom se otočil, vrátil se, vzal mě za ruku a vedl k vozu. Tam uložil lopatu, oba jsme vylezli na kozlík a rozjeli jsme se cestou, po níž jsme přijeli. Teď už otec nespěchal a nechal koně jít vlastním tempem. Slunce se ukrylo za vzdálené kopce a soumrak začínal přecházet ve tmou.

„Oře,“ prohodil otec. „Tavenner oře a se je.“ Ujeli jsme téměř celou míli, než promluvil opět. „Příkop má ale křivolaký,“ řekl. Hvězdy jasně svítily a my jsme byli téměř doma, když se opět ozval. „Ani slovo o tom,“ upozornil mě. „Ani muk, zvlášť ne mámě. Nech ji, ať si myslí, že v té rakvi je Ira. Ženy někdy nechápou věci tak, jak my muži.“

To byl poslední spor s Tavennerem. Otec ostatní Willetty uklidnil, a taky už nebylo proč se rozčilovat. Téměř jsme na Tavennery zapomněli, jen občas jsme některého potkali ve městě. Já jsem však na ně nemohl zapomenout, zvlášť když jsem se podíval na kámen s bratrovým jménem na kopečku za naším domem, protože jsem věděl, že pod ním leží ten druhý. A třebaže jsem se občas dokázal pěkně

rozzuřit a třebaže jsem na nic nezapomněl, nikdy jsem se na něj nedokázal opravdu zlobit.

Autorova poznámka

RÁD PÍŠU O ŠIRÉM PROSTORU, jaký kdysi byl, o prostoru, jehož šíře ovlivnila ty lidi, kteří na něm svými životy zanechali stopy...

Tato kniha přináší deset příběhů o deseti lidech, v nichž jde ruku v ruce romantismus s realismem. Vyprávějí o životech zničených i o životech vybudovaných na silné vůli, ať už ti lidé žili dlouho, či zemřeli záhy. Jsou to především příběhy o charakterech lidí, pokusy vyličit, jak se neopracovaný materiál lidské individuality formuje při práci i v konfliktech. Každý z těch příběhů je založen na skutečné události, která byla zaznamenána. Vystupují v nich různé typy: rančer, ovčák, venkovský osadník, člověk z města, voják, horník, kovboj. Ve všech příbězích je však stejný záměr: vytvořit osobitý a výrazný charakter, konfrontovat ho se specifickým lidským problémem a ukázat, jak se s ním vyrovná. Všechny charaktery i příběhy, v nichž se rozvíjejí, jsou poznamenány široším prostorem starého Západu, v němž se individuální potenciál a schopnosti mužů i žen jedinečně formovaly v dobrém či zlém v takové míře, jak tomu bylo zřídka kdy předtím v dějinách lidstva. Čtyři příběhy první části tvoří samostatnou skupinu, neboť jsou podány v první osobě jediným vypravěčem. Nyní si uvědomuji to, co jsem nepostřehl, když jsem ty příběhy psal, že totiž vypravěč John se rád chápe iniciativy, jestliže se příběh vyostřuje k tragickému závěru. V druhé části je šest příběhů, jež jsou samostatné v tom smyslu, že každý je vyprávěn z jiného hlediska, a to tři v první osobě a tři neosobně v tradiční prozaické formě.

JACK SCHAEFER

JACK SCHAEFER
ŠIRÉ PASTVINY

Edice Velká řada číslo 12.
Překlad Zlata Kufnerová.
Ilustrace Gustav Krum.
Obálku navrhl s použitím ilustrace
Gustava Kruma Jan Henke.

V roce 1996 vydalo nakladatelství
Toužimský & Moravec,
Pod lázní 12, Praha 4
jako svou 659. (89.) publikaci.
Vydání první.

Tisk Těšínské papírny, spol. s r. o.,
Český Těšín.

Doporučená cena 126 Kč

